

slår vidare inrättande av 14 ordinarie *lektorstjänster*, varav fyra vid gymnasiet i Klippan, två vid vardera av gymnasierna i Kramfors och Ljungby samt tre vid vardera av gymnasierna i Nybro och Ronneby.

4. De av överstyrelsen föreslagna 22 ordinarie *lektorstjänsterna vid gymnasier under förstatligande* är avsedda för de två grupper av gymnasier, vilkas ombildning till statliga gymnasier beslutits vid de två sistlidna årens riksdagar.

5. Rektorsgöromålen vid *försöksgymnasiet i Nacka* bestrides t. o. m. budgetåret 1962/63 av rektor vid Nacka stads praktiska realskola. Innehavaren av rektorstjänsten vid praktiska realskolan beräknas erhålla avsked med pension med utgången av juni 1963. Skolöverstyrelsen föreslår nu inrättande av en rektorstjänst i Bp 1, avlöningsgrupp II, vid försöksgymnasiet.

8—10. Det av skolöverstyrelsen beräknade *antalet erforderliga rektorstjänster och ordinarie tjänster i läroämnena* vid samtliga statliga allmänna gymnasier och realskolor (inklusive försöksgymnasierna, skolorna för vuxna och statens kompletteringsgymnasium) budgetåret 1963/64 vid bifall till överstyrelsens i petita för nämnda budgetår framlagda förslag framgår av följande sammanställning.

Tjänster för	Antal tjänster 1962/63	För budgetåret 1963/64	
		beräknad ökning (+) eller minskning (—)	beräknat antal tjänster
Rektorer	204	+ 6 ²	210
Lektorer	1 344	+ 133 ³	1 477
Adjunkter i lönegrad Ao 23	3 400	— 233	4 069
Adjunkter eller ämneslärarinnor i lönegrad Ao 23 respektive Ao 21	752 ¹		
Ämneslärarinnor i lönegrad Ao 21	150		
	4 302		

¹ Varav 53 ämneslärarinnor i Ao 21.

² Denna ökning hänför sig dels till förslagen om förstatligande av fem kommunala gymnasier, dels till inrättandet av en rektorstjänst vid försöksgymnasiet i Nacka.

³ Av denna ökning hänför sig 14 nya lektorstjänster till förslagen om förstatligande av fem kommunala gymnasier och 22 lektorstjänster till gymnasier under förstatligande.

Enligt överstyrelsens beräkningar bör — utöver de lektorstjänster, som föreslagits i samband med förstatligande av kommunala gymnasier m. m. inrättas 97 *ordinarie lektorstjänster*. Överstyrelsen understryker vikten av att lektorsrepresentationen fyller de anspråk, som från undervisningens synpunkt bör ställas på densamma och anser det därför angeläget, att samtliga dessa tjänster inrättas. Överstyrelsen framhåller vidare, att realskolans avveckling icke bör påverka tilldelningen av lektorstjänster, vilken bör ske uteslutande med utgångspunkt i gymnasiets timtal.

Vid bifall till förslaget om inrättande av lektorstjänster bör antalet *adjunkts- eller ämneslärarinnetjänster i Ao 23 respektive Ao 21* kunna minskas med motsvarande antal. Dessutom kan enligt överstyrelsens beräkningar en ytterligare minskning med 136 dylika tjänster äga rum. Sammanlagt skulle sålunda en minskning kunna ske med 233 adjunkts- eller ämneslärarinnetjänster i Ao 23 respektive Ao 21.

Vid bifall till överstyrelsens förslag i fråga om ordinarie lärartjänster beräknas

behovet av *icke-ordinarie lärartjänster i teoretiska och praktiska läroämnena* vid de statliga realskolorna och de statliga allmänna gymnasier (utom skolorna för vuxna, kompletteringsgymnasiet och till förstatligande föreslagna gymnasier) till 697 tjänster inberäknat föreslagna 4 extraordinarie adjunktstjänster i Ae 23 i tekniska ämnen vid allmänna gymnasiet i Södertälje tekniska linje (p. 10). Härutöver beräknas ett lärarbehov motsvarande 11 tjänster vid statens aftonskola, 22 tjänster vid skolorna för vuxna, 7 tjänster vid de till förstatligande föreslagna kommunala gymnasier, 3 tjänster vid försöksskollinjen vid statens normalskola samt 1 tjänst för stöd-undervisning i engelska i klass 1⁴. Sammanlagda antalet erforderliga icke-ordinarie heltidstjänster beräknas således till $(697 + 11 + 22 + 7 + 3 + 1 =) 741$. Antalet vikarier för tjänstlediga ordinarie lärare eller på vakanta tjänster uppskattas till 2 100. Totalbehovet heltidsanställda icke-ordinarie lärare i teoretiska och praktiska läroämnena beräknas alltså till $(741 + 2\,100 =) 2\,841$.

11—12. Behovet av *utbytestjänster*, såväl extra ordinarie lektorstjänster som extra ordinarie adjunktstjänster, ökar för varje år beroende på lärarbristen. Dylka tjänster har nästan undantagslöst förbehållits läroverk i övre och mellersta Norrland.

Då skolorna i Norrland numera torde få svårare att konkurrera med övriga skolor i fråga om besättandet av ordinarie tjänster, anser överstyrelsen att behov föreligger av ett ökat antal utbytestjänster och föreslår inrättande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av ytterligare 10 extra ordinarie lektorstjänster och 100 extra ordinarie adjunktstjänster.

13. Skolöverstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att besluta om *överstatförande* av tjänst, vars innehavare under längre tid tages i anspråk för tjänstgöring inom det högre undervisningsväsendet eller inom den centrala skoladministrationen samt om *tillsättande* i vanlig ordning av i dess ställe på stat uppförd tjänst.

14—15. Då önskemål om nya tjänster vid allmänna gymnasier, försöksgymnasier och realskolor kan tillgodoses genom överflyttning av vakanta tjänster från skolor, där nedgången i veckotimtalet gjort tjänst överflödigt, föreslår överstyrelsen inga nya *ordinarie övningslärartjänster* för budgetåret 1963/64.

På grund av nedgången i behovet av lärarkrafter i *slöjd* föreslår överstyrelsen, att 7 disponibla ordinarie tjänster, varav 6 i trä- och metallslöjd och 1 i textilslöjd, indrages fr. o. m. budgetåret 1963/64. Härav betingad kostnadsminskning kan uppskattas till 124 000 kr.

Antalet veckotimmar i övningsämnen beräknas minska med sammanlagt 4 473 veckotimmar, vilket innebär ett minskat behov av icke-ordinarie lärare i sådana ämnen.

16. Skolöverstyrelsen föreslår, att timlärare i övningsämnen, som bestrider minst halv tjänst under minst en termin vid skolor, på vilka skolstadgan eller övningslärarstadgan är tillämplig, i likhet med såväl lärare i läroämnena som folkskollärare utan vederbörlig kompetens, beredes möjlighet till extra anställning och därigenom erhåller vissa sociala förmåner, såsom t. ex. rätt till tjänstepension, lön under sjukdom etc.

17—18. I sitt utlåtande över 1957 års skolberednings betänkande (SOU 1961: 30) tillstyrkte skolöverstyrelsen beredningens förslag att kommunerna skulle svara för bl. a. *vaktmästar- och biträdespersonal* vid allmänna gymnasier och realskolor.

Departementschefen förklarade sig (prop. 1962: 54 s. 570 f.) emellertid icke beredd uppta förslaget till behandling för genomförande fr. o. m. budgetåret 1962/63.

Överstyrelsen utgår i sina medelsberäkningar för budgetåret 1963/64 från att samtliga vid statliga allmänna gymnasier och realskolor i personalförteckningen upptagna maskinist- och vaktmästartjänster uppföres på övergångsstat samt avlönas av statsmedel.

Med hänsyn till föreslagen kommunalisering av vaktmästar- och biträdespersonalen äskar överstyrelsen icke några medel under detta anslag till icke-ordinarie vaktmästarpersonal och icke heller till biträdeshjälp vid allmänna gymnasier och realskolor för budgetåret 1963/64. Kompensation till kommunerna för övertagandet av avlöningskostnaderna för dessa personalgrupper har beräknats under anslaget Statliga allmänna gymnasier m. m.: Omkostnader.

Ersättningen till kommunerna för övertagandet av ansvaret för skolhälsovården vid ifrågavarande skolor har ävenledes beräknats under omkostnadsanslaget. Denna ersättning beräknas för budgetåret 1963/64 till 1 350 000 kr.

19. Beträffande statens *kompletteringsgymnasium* har för budgetåret 1962/63 anvisats ett belopp av 22 000 kr. för anställande av tillfällig biträdespersonal inklusive assistent åt rektor.

Skolöverstyrelsen föreslår, med hänsyn till att elevantalet kommer att öka och att den redan nu otillräckliga personalen därigenom kommer att ytterligare belastas, att anslaget höjes med 5 000 kr. till 27 000 kr.

20. Skolöverstyrelsen har genom särskilt tillkallad sakkunnig verkställt utredning om hur lärarna skall kunna frigöras från icke kvalificerade uppgifter, så att de mera effektivt kan inrikta sig på väsentliga pedagogiska uppgifter.

Utredningen ådagalägger, att lärare i betydande omfattning använts för göromål, som lika väl eller bättre kan utföras av personal med andra kvalifikationer och till lägre kostnader för statsverket.

Till skolans institutioner och till dess bibliotek behövs dels arbetskraft för vissa förhållandevis kvalificerade uppgifter, som materielltillverkning, reparationer o. d., dels för mindre kvalificerade uppgifter som återställande av materielen efter laborationer, diskning m. m. Dessutom behöver lärarna skrivhjälp. Aktiv pedagogik innebär, att lärarna själva i stor utsträckning utarbetar undervisningsmaterial för undervisningen och inte enbart håller sig till läroböcker eller på annat sätt färdigställd materiel. Skolornas rektorsexpeditioner kan i mycket liten utsträckning hjälpa lärarna härvidlag.

Överstyrelsen finner, att man för de här nämnda sysslorna i första hand bör lita till arvodesanställd personal. Vid ett fåtal större skolor torde finnas utrymme för en eller flera heltidsanställda personer.

Överstyrelsen föreslår, att medel för ifrågavarande ändamål vid grundskolans högstadium, realskolor och kommunala flickskolor skall utgå med 8 kr. för varje den 15 september närvarande elev.

För gymnasier bör utgå ett fast belopp av 5 000 kr. per gymnasieskola samt ett rörligt belopp av 8 kr. för varje den 15 september närvarande elev.

Kostnaderna under detta anslag för ifrågavarande ändamål beräknar överstyrelsen till ca 2 090 000 kr.

De föreslagna åtgärderna innebär, att lärarna avlastas en rad rutinarbeten och därigenom får större möjlighet att koncentrera sig på de viktigare arbetsuppgifterna. Åtgärderna bör därför icke förknippas med någon ökning av lärarnas undervisningsskyldighet.

21. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 föreslog överstyrelsen en utökning av kapaciteten för *praktisk lärarutbildning* med 166 platser. Genom beslutet den 6 juni 1962 om inrättande av tre nya lärarutbildningsblock fr. o. m. höstterminen 1962 kan ytterligare omkring 100 lärarkandidater utbildas fr. o. m. innevarande läsår. Då det är synnerligen angeläget, att

utbildningskapaciteten ytterligare utökas, föreslår överstyrelsen, att medel ställes till förfogande för minst 70 nya utbildningsplatser fr. o. m. budgetåret 1963/64. Utredning av lärarutbildningssakkunniga bör avvaktas, huruvida den nu föreslagna utökningen bör ske genom en utbyggnad av redan befintliga block eller genom inrättande av nya (jfr prop. 1962: 106 bl. a. s. 166).

Skolöverstyrelsen föreslår vidare — i särskild skrivelse den 27 november 1962 — att åtgärder vidtages i syfte att öka utbildningskapaciteten vid befintliga lärarkursanstalter. Kapaciteten beräknas härigenom kunna öka med 30 utbildningsplatser per läsår utöver den i det föregående föreslagna ökningen med 70 platser.

De av skolöverstyrelsen framlagda förslagen om utökning av lärarutbildningskapaciteten beräknas medföra en kostnadsökning under förevarande anslag med ca 900 000 kr.

23. Anslag till *frivillig maskinskrivning* vid läroverk utan inbyggd handelslinje har hittills utgått med 5 000 kr. per budgetår. Efterfrågan har varit mycket stor och beloppet har icke räckt till för att täcka efterfrågan.

I den nya grundskolan ingår maskinskrivning i ett flertal tillvalsgrupper. Med hänsyn härtill samt till den stora efterfrågan hemställer överstyrelsen att beloppet fr. o. m. budgetåret 1963/64 måtte höjas med 5 000 kr. till 10 000 kr.

Med överlämnande av ansökningar från ett antal kommuner har *skolöverstyrelsen* föreslagit, att försöksverksamhet med teknisk gren av reallinjen, som läsåret 1962/63 anordnats på tio orter, under läsåret 1963/64 må anordnas på ytterligare ett tiotal orter. Frågan om härför lämpliga orter har behandlats inom den av representanter för skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning sammansatta samarbetsgruppen. Med förslaget förenade kostnader för laboratorieutrustning har av överstyrelsen beräknats under efterföljande anslag.

I skrivelse den 21 november 1962 har 1960 års lärarutbildningssakkunniga avgivit en preliminär redovisning rörande möjligheterna att upprätta lärarhögskolor i Uppsala och Umeå. De sakkunniga konstaterar beträffande Umeå, att lärarhögskola icke bör upprättas där, förrän akademisk undervisning i filosofiska ämnen börjat bedrivas. I avvaktan härpå föreslås att den praktiska lärarkursen som finns anordnad i staden utbygges till ett *lärarutbildningsblock* med en kapacitet av 25 elever per termin. Kostnaderna under förevarande anslag beräknas till 105 000 kr.

Departementschefen. I fråga om gymnasieorganisationen får jag hänvisa till vad jag anfört härom i inledningen till denna huvudtitel. Jag övergår så till att behandla skolöverstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 under förevarande anslag.

Utbyggnaden av den statliga gymnasieorganisationen genom förstatligande av kommunala gymnasier har hittills omfattat 47 gymnasier. Vid innevarande budgetårs ingång befintliga, helt kommunala gymnasier — treåriga, där ej annat anges — och dessas tillkomstår framgår av följande sammanställning.

Kramfors	1958	Sollentuna	1960
Göteborg: Östra realskolan ¹ ...	1958	Täby	1960
Klippan	1958	Göteborg: Burgårdens samreal-	
Ljungby	1958	skola ¹	1960
Malmö: Johannes samrealskola ¹	1958	Stockholm: Vällingby (Vasa	
Nybro	1958	realskola ¹)	1960
Ronneby	1958	Hagfors	1961
Falkenberg	1959	Ljusdal	1961
Norrtälje	1959	Norrköping	1961
Ulricehamn	1959	Ström	1961
Mjölby	1959	Torsby	1961
Finspång	1959	Vilhelmina	1961
Lindesberg	1959	Gislaved	1962
Stockholm: Bandhagen ¹	1959	Göteborg: Munkebäcksskolan .	1962
Stockholm: musikgymnasiet		Mölnadal	1962
(Adolf Fredriks skola ¹)	1959	Västerås	1962

Av dessa kommunala gymnasier har skolöverstyrelsen föreslagit, att gymnasierna i Kramfors, Klippan, Ljungby, Nybro och Ronneby förstatligas fr. o. m. nästa budgetår. Jag tillstyrker detta förslag. I samband med förstatligandet bör vid var och en av läroanstalterna inrättas en statlig rektorstjänst i lönegrad Bp 1. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om tjänsternas inplacering i avlöningsgrupper. Vid förstatligande av ifrågavarande gymnasier bör vidare för placering vid dessa inrättas tillhopa 14 ordinarie lektorstjänster, fördelade på de olika gymnasierna i enlighet med skolöverstyrelsens förslag (p. 1—3).

Skolöverstyrelsen har föreslagit, att 22 ordinarie lektorstjänster inrättas vid gymnasier, som på grund av tidigare beslut håller på att förstatligas (p. 4). Antalet dylika gymnasier är sju. Beträffande två av dessa sker förstatligandet fr. o. m. den 1 juli 1961 och beträffande fem fr. o. m. den 1 juli 1962. Jag har ingen erinran mot överstyrelsens förslag.

Förslaget om inrättande av en rektorstjänst i lönegrad Bp 1 vid försöksgymnasiet i Nacka tillstyrkes (p. 5).

Vad skolöverstyrelsen föreslagit beträffande skolorna för vuxna (p. 6 och 7) sammanhänger med den i proposition 1962: 107 föreslagna utbyggnaden av dessa skolor. Förslagen tillstyrkes.

Överstyrelsen har föreslagit inrättande av 97 ordinarie lektorstjänster vid de allmänna gymnasierna utöver de tjänster som föreslagits under tidigare redovisade punkter (p. 8). Jag tillstyrker, att dessa lektorstjänster inrättas. Förslaget om indragning av 233 ordinarie adjunkt- eller ämneslärares tjänster tillstyrkes även (p. 9). Vid den tekniska linjen av allmänna gymnasiet i Södertälje bör, såsom överstyrelsen föreslagit, 4 adjunktstjänster i Ac 23 i tekniska ämnen inrättas (p. 10). Likaså biträder jag överstyrelsens förslag om en ökning av antalet

¹ Fyrårigt.

extra ordinarie lektorstjänster (utbytestjänster) från 50 till 60 (p. 11) och av antalet extra ordinarie adjunktstjänster (utbytestjänster) från 50 till 150 (p. 12).

Förslaget om inhämtande av bemyndigande att i vissa fall besluta om överstatförande m. m. (p. 13) kan jag icke tillstyrka.

Den föreslagna indragningen av 6 ordinarie tjänster som lärare i trä- och metallslöjd och av en tjänst som lärare i textilslöjd (p. 14) bör komma till stånd. Mot överstyrelsens beräkning av antalet veckotimmar i övningsämnen har jag ingen erinran (p. 15). Förslaget om beredande av möjlighet till extra anställning för vissa timlärare kan jag däremot ej tillstyrka (p. 16).

Beträffande förslagen om överstatförande av ordinarie vaktmästartjänster (p. 17) och kommunalisering av den icke-ordinarie vaktmästar- och biträdespersonalen (p. 18) vill jag erinra om att jag i proposition 1962: 54 ansett genomförandet av dessa åtgärder kräva vissa ytterligare undersökningar och överväganden, vilka dessutom borde samordnas med utförandet av vissa av gymnasieutredningens arbetsuppgifter. Jag är med hänsyn härtill icke beredd tillstyrka skolöverstyrelsens förslag. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av skolöverstyrelsen fatta beslut rörande vaktmästarorganisationens omfattning vid ifrågavarande skolor under budgetåret 1963/64. Kompensation till kommunerna för övertagandet av ansvaret för skolhälsovården vid de statliga gymnasierna och realskolorna bör på samma sätt som innevarande budgetår utgå från detta anslag.

Jag kan icke biträda förslaget om ökad medelsanvisning till anställande av tillfällig biträdespersonal vid kompletteringsgymnasiet i Stockholm (p. 19). Den fråga äger visst samband med frågan om ökat statligt stöd till kvällsgymnasier för vuxna, som jag kommer att behandla under en efterföljande anslagspunkt.

Vid avvägningen mellan olika medelsbehov har jag icke funnit utrymme för ett genomförande av förslaget om arvodesanställning av personal för institutionsarbete, skrivhjälp åt lärare m. m. (p. 20).

Beloppet till ersättning åt arvodesanställda kuratorer och kuratorspraktikanter bör uppräknas med hänsyn till beslutad lönegradsuppflyttning av skolkuratorer samt den generella löneökningen år 1963 (p. 21).

Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t, att proposition angående utbyggnad av lärarutbildningen förelägges 1963 års riksdag. I avvaktan härpå bör för arvoden åt handledare m. fl. vid den praktiska lärarutbildningen ett preliminärt beräknat belopp av 1 025 000 kr. upptagas under förevarande anslag (p. 22).

Förslaget om ökad medelsanvisning till kompletteringsgymnasiets egna kurser kan jag icke tillstyrka (p. 23). Däremot tillstyrkes en ökning av medelsanvisningen till frivillig undervisning i maskinskrivning (p. 24).

Försöksverksamheten med teknisk gren bör under nästa budgetår utvidgas i enlighet med överstyrelsens förslag.

Slutligen vill jag anmäla, att *skoladministrativa utredningen* med skrivelse den 20 november 1962 överlämnat ett betänkande med förslag till förbättring

av läroverksrektorernas arbetssituation. Betänkandet är nu föremål för remissbehandling. Ett genomförande av utredningens förslag medför enligt utredningens beräkningar en merkostnad av ca 2 100 000 kr. under förevarande anslag och ca 300 000 kr. under anslaget till avlöningar vid tekniska gymnasier. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t, att proposition i ämnet förelägges 1963 års riksdag. I avvaktan härpå bör medel för ändamålet beräknas dels under detta anslag, dels under anslaget till avlöningar vid tekniska gymnasier.

Vid bifall till vad jag nu förordat beträffande detta anslag torde de sammanlagda kostnadsökningarna under förevarande anslag komma att uppgå till 23 168 000 kr. Härav utgöres ca 19 000 000 kr. av automatiska kostnadsökningar. Avkastningen av donationer från kronan m. m. torde för nästa budgetår böra beräknas till oförändrat 37 600 kr. Anslaget, som bör erhålla angiven ny rubrik, torde sålunda böra uppföras med $(230\,155\,000 + 23\,168\,000 =) 253\,323\,000$, eller i avrundat tal 253 320 000 kr.

Under åberopande av vad jag i det föregående anført, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. besluta, att samrealskolorna i Klippan, Kramfors, Ljungby, Nybro och Ronneby fr. o. m. budgetåret 1963/64 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, skall ombildas till statliga allmänna gymnasier med den linjeorganisation Kungl. Maj:t bestämmer; och skall ombildningen tillgå sålunda, att första årskursen vid ombildningen omedelbart upprättas och sedan ytterligare en årskurs per år, till dess gymnasierna är i sin helhet färdigbildade;

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de statliga allmänna gymnasierna m. m., som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

3. godkänna följande avlöningsstat för de statliga allmänna gymnasierna m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	114 698 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 946 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	60 705 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	69 556 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	3 451 600

Summa kr. 253 357 600

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationer från kronan m. m. 37 600

Nettoutgift kr. 253 323 000

4. till *Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 253 320 000 kr.

[122] 35. Statliga allmänna gymnasier m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	12 188 200	13 748 872
1961/62	13 859 000	15 172 360
1962/63	14 486 000	
1963/64 (förslag)	16 010 000	

Följande sammanställning upptager den för innevarande budgetår gällande omkostnadsstaten samt för nästa budgetår skolöverstyrelsens förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av skolöversty- relsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	450 495	of.	of.
2. Rese- och flyttningersättningar, <i>förslagsvis</i>	250 000	of.	of.
3. Teknisk utrustning vid läroanstalter med egentlig lärarkurs	165 000	+ 333 000	of.
4. Expenser (utom vid skolorna för vuxna och kompletteringsgymnasiet i Stock- holm), <i>förslagsvis</i>	6 430 000	— 6 430 000	+ 1 550 000
5. Upprustning av institutioner vid läroan- stalter med egentlig lärarkurs (ny anslags- post)	—	+ 175 000	—
6. Bibliotek och materiel, <i>förslagsvis</i>	5 400 000	— 80 000	— 80 000
7. Understöd och premier, <i>förslagsvis</i>	300 000	+ 120 000	— 20 000
8. Kursavgifter till korrespondensinstitut vid skolorna för vuxna, <i>förslagsvis</i>	416 800	+ 261 200	+ 261 000
9. Expenser vid skolorna för vuxna, <i>för- slagsvis</i>	148 000	+ 16 000	+ 16 000
10. Kursavgifter för främmande kurser m. m. vid kompletteringsgymnasiet i Stockholm, <i>förslagsvis</i>	830 000	of.	— 200 000
11. Expenser vid kompletteringsgymnasiet i Stockholm, <i>förslagsvis</i>	62 000	of.	of.
12. Ersättning till Visingsöfonden	705	of.	of.
13. Kompensation till kommunerna för över- tagande av vissa uppgifter vid de allmän- na läroverken (ny anslagspost), <i>förslagsvis</i>	—	+ 14 585 000	—
14. Övriga utgifter	33 000	— 3 000	of.
Summa kr.	14 486 000	+ 8 977 200	+ 1 527 000

Skolöverstyrelsen föreslår, att den under punkten 4 upptagna anslagsposten till expenser utgår. Medel för detta ändamål bör enligt överstyrelsen i stället beräknas under en ny anslagspost, benämnd *Kompensation till kommunerna för övertagande av vissa uppgifter vid de allmänna läroverken*.

De av skolöverstyrelsen föreslagna höjningarna under punkterna 8 och 9 är föranledda av den pågående utbyggnaden av skolorna för vuxna i Norrköping och Härnösand i enlighet med riksdagens beslut våren 1962. Anslagsposten *Kursavgifter till korrespondensinstitutet vid skolorna för vuxna* föreslås av skolöverstyrelsen, med hänsyn till att även annat för självstudier lämpligt studiematerial än korrespondensbrev förutsättes komma till användning, bli rubricerad *Materiel för självstudier vid skolorna för vuxna*.

I övrigt inhämtas beträffande överstyrelsens förslag bl. a. följande.

3. För att erhålla underlag för en långsiktspänning av lärarutbildningsanstalternas utrustning med AV-hjälpmedel genomförde skolöverstyrelsen under hösten 1961 en undersökning. Med ledning härav uppgjordes ett förslag till grundutrustning, som beträffande lektionssalarnas utrustning helt ansluter till betänkandet »Hjälpmedel i skolarbetet» (SOU 1961: 17, s. 152—158). Kostnaden för att förse läroanstalterna med egentlig lärarkurs samt de med lärarhögskolorna samverkande läroverken med denna grundutrustning uppgår till i genomsnitt 60 000 kr. per lärarutbildningsanstalt. Upprustningen föreslås ske under en femårsperiod med början budgetåret 1962/63, för vilket budgetår ett belopp av ca 5 000 kr. per lärarutbildningsanstalt anvisats. För vart och ett av de fyra följande budgetåren fordras alltså ett belopp av ca 14 000 kr. per lärarutbildningsanstalt. För de 23 läroverken och seminarierna med egentlig lärarkurs och de fyra med lärarhögskolorna i Stockholm och Malmö samverkande läroverken fordras alltså 378 000 kr. budgetåret 1963/64.

Beträffande de fyra lärarutbildningsblocken, där flera läroanstalter tages i anspråk för lärarutbildningen, beräknar överstyrelsen medelsbehovet per utbildningsenhet till ungefär det dubbla mot vid övriga lärarutbildningsanstalter. Medelsbehovet beräknas sålunda till 120 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Det sammanlagda medelsbehovet för budgetåret 1963/64 uppgår sålunda till $(378\,000 + 120\,000 =)$ 498 000 kr., vilket innebär en ökning av ifrågakvarande post med 333 000 kr.

5. En upprustning av institutionerna vid lärarutbildningsanstalterna är nödvändig. Härvid framträder särskilt behovet av en tidsenlig utrustning med apparatur vid fysikinstitutionerna, framför allt sedan försöksverksamheten med fysikundervisning enligt den amerikanska s. k. PSSC-metoden¹ alltmer utvidgas. Det är givetvis angeläget, att lärarkandidaterna blir förtrogna med den moderna apparaturen.

Enligt utförda beräkningar kostar en sådan laborationssats, som är en nödvändig förutsättning för att PSSC-försök skall kunna bedrivas, 5 000—6 000 kr. per läroverk (8 laborationsgrupper). Överstyrelsen utgår från att medelsbehovet vid lärarutbildningsblocken blir det dubbla mot vid övriga lärarutbildningsanstalter.

Överstyrelsen beräknar sålunda kostnaderna för upprustning av institutionerna vid läroanstalter med egentlig lärarkurs till 135 000 kr. samt vid lärarutbildningsblocken till 40 000 kr. eller tillhopa 175 000 kr.

¹ PSSC = Physical Science Study Committee. Metoden har presenterats inom OEEC.

6. Då anslagsposten till bibliotek och materiel är maximerad till visst belopp per elev, utan hänsyn till att kostnaderna för gymnasieeleverna är större i detta hänseende, medför gymnasiets expansion och realskolans krympning allt större svårigheter att inom gällande anslagsram tillgodose föreliggande behov. Real-linjens växande andel av gymnasiet verkar likaså fördyrande. Omsättnings-skattens införande har ännu icke föranlett någon höjning av posten. Med hänsyn till behoven borde medelstillgången ha ökat för varje år men har i stället realiter minskats.

På grund av det anförda föreslår överstyrelsen, att beloppet 36 kr. per elev höjs till 38 kr. Vid ett approximativt beräknat elevantal av 140 000 bör posten upptagas till $(38 \times 140\,000 =) 5\,320\,000$ kr.

13. I nådigt brev den 6 juni 1962 angående reformering av den obligatoriska skolan m. m. meddelade Kungl. Maj:t vissa bestämmelser rörande ersättning till kommunerna för övertagande av skolhälsovården vid vissa statliga skolor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. redovisningsåret 1962/63.

Beträffande kommunernas övertagande av övriga av skolberedningen föreslagna uppgifter — nämligen att svara för vaktmästarpersonal, biträdespersonal samt kontorsutrustning och kontorsmateriel på skolexpeditionen, städningspersonal och övriga anordningar för inre renhållning — anfördes däremot i proposition 1962: 54 s. 571, att förslaget fordrade vissa ytterligare undersökningar och överväganden och dessutom borde samordnas med utförandet av vissa av gymnasieutredningens arbetsuppgifter. Departementschefen var därför inte beredd att då upptaga det till behandling för genomförande fr. o. m. budgetåret 1962/63.

Överstyrelsen föreslår, att den ifrågasatta kommunaliseringen kommer till stånd fr. o. m. budgetåret 1963/64. För kompensation till kommunerna för övertagandet av berörda uppgifter bör medel anvisas under en förslagsvis be-tecknad anslagspost under anslaget Allmänna läroverken: Omkostnader, rubricerad Kompensation till kommunerna för övertagande av vissa uppgifter vid de allmänna läroverken. Överstyrelsen beräknar för budgetåret 1963/64 ett belopp av 13 235 000 kr. för detta ändamål. I detta belopp ingår medel som föreslagits bli överförda hit dels från den under punkten 4 upptagna expensposten, dels från posten Övriga utgifter under punkten 14 och dels från föregående anslag. Inberäknat ersättning för övertagandet av skolhälsovården uppgår det av överstyrelsen beräknade kompensationsbeloppet till 14 585 000 kr.

Departementschefen. Anslagsposten till teknisk utrustning vid läroanstalter med egentlig lärarkurs har för innevarande budgetår höjts med 145 000 kr. Jag är inte beredd att för budgetåret 1963/64 tillstyrka någon ytterligare höjning (p. 3) och ej heller föreslagen medelsanvisning under ny anslagspost till upp-rustning av institutioner vid ifrågavarande läroanstalter (p. 4).

I konsekvens med mitt ställningstagande under anslaget till avlöningar vid statliga allmänna gymnasier beträffande kommunalisering av vaktmästar- och biträdespersonal m. m. kan jag ej tillstyrka, att något belopp för kompensation till kommunerna beräknas under förevarande anslag. Ej heller kan jag nu biträda förslaget, att kommunerna skall övertaga ansvaret för de från expensposten hit-tills bestridda kostnaderna och erhålla en i särskild ordning beräknad kompen-sation härför. Dessa kostnader bör även under budgetåret 1963/64 bestridas ur

expensposten, som, med hänsyn till av skolöverstyrelsen beräknad belastning, bör höjas med 1 550 000 kr. (p. 4 och 13).

Det per elev utgående beloppet till bibliotek och materiel bör med hänsyn till de av skolöverstyrelsen åberopade skälen höjas med 2 kr. till 38 kr. per elev och läsår. Till följd av beräknad nedgång i elevantalet uppkommer dock en minskning av medelsbehovet under denna anslagspost med ca 80 000 kr. (p. 6).

För understöd och premier räknar jag med oförändrat belopp per elev, varav följer att denna anslagspost kan minskas med 20 000 kr. (p. 7).

Mot de beräknade utgiftsökningarna vid skolorna för vuxna, vilka sammanhänger med pågående utbyggnad av dessa skolor, har jag ingen erinran (p. 8—9).

Medelsbehovet under anslagsposten till kursavgifter för främmande kurser m. m. vid kompletteringsgymnasiet i Stockholm blir beroende av om statligt stöd kommer att utgå till kvällsgymnasier för vuxna, en fråga som jag avser att återkomma till i senare sammanhang. Med hänsyn härtill räknar jag nu med att medelsbehovet under denna anslagspost kan minskas med 200 000 kr. (p. 10).

Anslagsposten till övriga utgifter bör uppföras med oförändrat belopp (p. 14).

I övrigt har jag ingen erinran mot de av skolöverstyrelsen gjorda beräkningarna.

Anslaget bör med hänsyn till vad jag i det föregående anfört uppföras med (14 486 000 + 1 527 000 =) 16 013 000 eller i avrundat tal, 16 010 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Statliga allmänna gymnasier m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 16 010 000 kr.

[123] **36. Statliga allmänna gymnasier m. m.: Laboratorieutrustning m. m.**

För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 450 000 kr., varav till laboratorieutrustning vid nyupprättad teknisk gren vid 10 gymnasier 405 000 kr. och till laboratorieutrustning vid tekniska linjerna vid gymnasiet i Södertälje 45 000 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 525 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 75 000 kr. Höjningen hänför sig i sin helhet till behovet av ytterligare utrustning vid de tekniska linjerna vid gymnasiet i Södertälje. Kostnaderna för laboratorieutrustning vid inrättande av teknisk gren vid ytterligare 10 gymnasier beräknas till samma belopp, 405 000 kr., som innevarande budgetår upptagits för motsvarande ändamål.

Departementschefen. Under anslagspunkten Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar har jag föreslagit, att teknisk gren av reallinjen under budgetåret 1963/64 skall inrättas på ytterligare 10 orter. Jag tillstyrker därför skolöverstyrelsens förslag om att till laboratorieutrustning vid gymnasier, där teknisk gren anordnas, anvisa samma belopp som för innevarande budgetår upptages

för detta ändamål, dvs. 405 000 kr. För laboratorieutrustning vid gymnasiet i Södertälje föreslår jag en medelsanvisning av 90 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en höjning med 45 000 kr.

Anslaget bör sålunda uppföras med $(450\,000 + 45\,000 =)$ 495 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statliga allmänna gymnasier: Laboratorieutrustning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 495 000 kr.

[124] **37. Bidrag till driften av högre kommunala skolor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	51 400 000	58 479 512
1961/62	52 868 000	62 915 529
1962/63	60 000 000	
1963/64 (förslag)	61 200 000	

Kommun äger erhålla statsbidrag till sina kostnader för driften av högre kommunala skolor enligt kungörelsen 1958:665 (nytryck 1962:478). Statsbidraget beräknas på grundval av ett bidragsunderlag, som i huvudsak utgöres av årslönebeloppen enligt löneklass för i föreskriven ordning inrättade rektors- och lärartjänster. På det sålunda beräknade bidragsunderlaget utgår statsbidrag med 79 %. Från statsbidraget skall avdragas vissa s. k. huvudmansavgifter enligt i kungörelsen närmare angivna grunder.

Skolöverstyrelsen räknar för nästa budgetår med ett medelsbehov av 60 200 000 kr., innebärande en höjning av detta förslagsanslag med 200 000 kr. Höjningen är av automatisk natur.

Av överstyrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

Antalet högre kommunala skolor minskas med tre. Kommunala realskolorna i Boliden och Bureå samt högre folkskolan i Sunne kommer att vara helt avvecklade med utgången av läsåret 1962/63.

Vidare beräknas fr. o. m. läsåret 1963/64 25 kommunala flickskolor, 15 kommunala realskolor och 11 praktiska kommunala realskolor vara under avveckling.

Den beräknade organisationen för redovisningsåret 1963/64 framgår av följande sammanställning, i vilken även anges förändringar i förhållande till organisationen 1962/63.

Skolform	Antal skolor	Antal klassavdelningar
Kommunala flickskolor	50	671 (— 113)
Kommunala realskolor	65 (— 2)	482 (— 47)
Praktiska kommunala realskolor	27	462 (— 88)
Högre folkskolor	1 (— 1)	4
Summa	143 (— 3)	1 619 (— 248)

Det ovannämnda antalet klassavdelningar motsvarar följande antal ordinarie adjunktstjänster i lönegrad Ao 23 samt ämneslärtjänster i lönegrad Ao 21.

Skolform	Hela antalet tjänster
Kommunala flickskolor	696 (— 134)
Kommunala realskolor	455 (— 64)
Praktiska kommunala realskolor	477 (— 131)
Högre folkskolor	2 (— 1)
Summa	1 630 (— 330)

Härtill kommer ett beräknat behov av 56 ordinarie ämneslärtjänster i lönegrad Ao 16 och 62 ordinarie ämneslärtjänster i lönegrad Ao 15.

Beträffande extra ordinarie adjunktstjänster i lönegrad Ae 21 och extra ordinarie ämneslärtjänster i lönegrad Ae 19, nu sammanlagt 109, samt extra ordinarie ämneslärtjänster i lönegrad Ae 19 för läroverksingenjörer, nu 35, föreslår överstyrelsen oförändrat antal tjänster. Antalet brist- och utbytestjänster, nu 100 respektive 50, föreslås även bli oförändrat.

Överstyrelsen föreslår vidare, att de under anslaget till Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar framlagda förslagen angående arvodesanställd personal för arbete i skolans institutioner m. m. skall genomföras även vid de högre kommunala skolorna.

Departementschefen. Mot den av skolöverstyrelsen beräknade automatiska utgiftsökningen under detta anslag för budgetåret 1963/64 har jag ingen erinran. Utgiftsökningen grundar sig på de ökande lönekostnaderna, som dock i stor utsträckning uppväges av kostnadsminskningar till följd av ett sjunkande antal klassavdelningar.

I detta sammanhang vill jag ta upp en fråga rörande statsbidrag övergångsvis till vissa påbyggnader på grundskolan i Lund. Innan försöksskolans högstadium infördes, fanns i stadens skolväsen kommunal flickskola samt tre- och fyra-åriga, i folkskolan inbyggda realskollinjer. Bland de fyraåriga linjerna fanns, utom en handelslinje, ledande till praktisk realexamen, såsom försöksanordning en socialbetonad linje och en konstnärligt betonad linje. I samband med att staden erhöll tillstånd att fr. o. m. läsåret 1959/60 utsträcka försöksverksamheten med enhetsskola till högstadiet medgav Kungl. Maj:t i fråga om högstadiets organisation vissa avvikelser från de eljest vid försöksverksamheten med enhetsskola gällande timplanerna. De sålunda medgivna anordningarna innebar bl. a. att redan i anslutning till högstadiets uppbyggnad — och således tidigare än eljest i regel varit fallet under försöksverksamheten — en avveckling skedde av flickskolan och de till praktisk realexamen syftande linjerna liksom även de förut nämnda, på försök medgivna fyraåriga realskollinjerna. Som en form av ersättning för dessa äldre utbildningsvägar upprättades inom högstadiets årskurs 9 bl. a. en socialbetonad, en konstbetonad, en tekniskt betonad och en handels-

betonad linje, vilka tillika *dels* motsvarats av särskilda grupper av tillvalsämnen i sjunde och åttonde årskurserna *dels också* påbyggt med motsvarande linjer i en frivillig tionde årskurs. Slutligen har, såsom ersättning närmast för den tidigare flickskoleutbildningen, inom nionde årskursen förekommit också en allmän linje, likaledes anknytande till speciella tillvalsgrupper i sjunde och åttonde årskurserna och därtill avsedd att påbyggas med en motsvarande linje, normalskollinje, omfattande frivilliga tionde och elfte årskurser.

Enligt de regler, som nu fastställts för övergång till grundskolans läroplan och om tillämpning övergångsvis av försöksskolans motsvarande timplaner och huvudmoment, skall för Lunds del grundskolans läroplan börja tillämpas i årskurs 7 läsåret 1963/64, för att därefter successivt vinna tillämpning i årskurs 8 1964/65 och i årskurs 9 1965/66. Intill dess grundskolans läroplan vinner tillämpning fortsättes de anordningar, som funnits under försökstiden. För att bereda de elever, som genomgår högstadiet sådant det nu är konstruerat, tillfälle att genomgå den nyss nämnda påbyggnadsutbildningen, vilken är en organisk del av systemet som det nu är uppbyggt, fordras att de ettåriga påbyggnadslinjerna anordnas t. o. m. läsåret 1965/66 och att på den tvååriga påbyggnadslinjen intages elever sista gången nämnda läsår, vilka påföljande läsår avslutar sin utbildning i den elfte årskursen. Då de anordningar, för vilka här redogjorts, inte helt överensstämmer med de former av högre kommunala skolor, som vanligen förekommer jämte högstadiet under övergångstiden, har jag ansett, att frågan om statsbidrag till de ifrågavarande påbyggnaderna bör anmälas för riksdagen. För egen del vill jag först framhålla att jag finner det från försöksynpunkt vara av stort värde att de speciella anordningar, som på kommunens initiativ medgivits och nu prövas i Lund, får fullföljas under övergångstiden såsom nyss skisserats och därvid stöddes med statsbidrag. Någon merutgift för statsverket uppkommer inte härigenom, då en avveckling av flickskola och praktisk realskola enligt de huvudregler, som fastslagits i samband med skolreformen, skulle ha sträckt sig över samma eller eventuellt en något längre period än den, som här beräknats för anordningen med påbyggnadslinjer. Om riksdagen inte har något att erinra däremot, bör sålunda Kungl. Maj:t äga medge, att statsbidrag enligt de för högre kommunala skolor gällande grunderna får utgå till ifrågavarande påbyggnader, tills dessa i anslutning till den successiva övergången till grundskolans läroplan helt avvecklats, dvs. längst t. o. m. läsåret 1966/67.

Slutligen vill jag anmäla, att fackskoleutredningen med skrivelse den 12 november 1962 framlagt förslag till allmänna riktlinjer för inrättande försöksvis av fackskolor i begränsad omfattning under budgetåret 1963/64. Jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t, att proposition angående vissa med fackskoleorganisationen sammanhängande frågor förelägges 1963 års riksdag. Kostnaderna för fackskolor, som således torde uppkomma fr. o. m. nästa budgetår, bör bestridas ur detta anslag. Med beaktande härav och av de automatiska kostnadsök-

ningarna bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (60 000 000 + 1 200 000 =) 61 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av högre kommunala skolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 61 200 000 kr.

[125] **38. Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	395 000	370 000
1961/62	913 000	590 000
1962/63	1 208 000	
1963/64 (förslag)	2 270 000	

Skolöverstyrelsen räknar för nästa budgetår med ett medelsbehov av 1 608 000 kr., innebärande en höjning av detta förslagsanslag med 400 000 kr. Höjningen är till en del av automatisk natur.

För statsbidrag till *kommunala gymnasier* beräknar överstyrelsen en automatisk ökning av medelsbehovet med 240 000 kr.

Medelsbehovet för statsbidrag till de tre *korrespondensgymnasierna* i Torsås, Jokkmokk och Undersåker beräknas för nästa budgetår uppgå till oförändrat belopp av 603 000 kr.

I nådigt brev den 6 juni 1962 till statskontoret gjordes skolöverstyrelsen uppmärksam på vad statsutskottet i sitt utlåtande 1962: 8 anført om inrättandet av ett korrespondensgymnasium i *Sveg* samt anbefalldes att avge utlåtande i denna fråga.

Vidare har fullmäktige i *Valdemarsvik* anhållit, att ett korrespondensgymnasium måtte få inrättas därstädes.

Skolöverstyrelsen, som verkställt utredning i frågan om inrättande av ytterligare korrespondensgymnasier, vidhåller sin tidigare — i förslag den 9 februari 1960 till lösning av glesbygdens gymnasiefrågor — framförda uppfattning, att inrättandet av korrespondensgymnasier bör vara förbehållet den verkliga glesbygden. Tillskapandet av nya resmöjligheter till existerande gymnasieorter bör eljest i första hand komma i fråga. I likhet med statsutskottet finner överstyrelsen sålunda, att stor återhållsamhet med inrättandet av korrespondensgymnasier bör iakttagas.

Beträffande inrättandet av ett korrespondensgymnasium i *Sveg* anför överstyrelsen, att även om antalet elever kan beräknas bli förhållandevis litet, vill överstyrelsen med hänsyn till de stora avstånden till befintliga gymnasier ej motsätta sig, att ett korrespondensgymnasium successivt upprättas i *Sveg*.

Valdemarsviksregionen upptages i en av skolöverstyrelsen gjord översikt över tänkbara korrespondensgymnasieregioner. Skolöverstyrelsen tillstyrker, att ett korrespondensgymnasium upprättas även i *Valdemarsvik*.

Kostnaden för de två nya korrespondensgymnasierna beräknar överstyrelsen till 160 000 kr.

Bidraget till *Örebro aftonskola*, som innevarande budgetår utgår med 20 000 kr., föreslås, i avvaktan på proposition med anledning av studiesociala utredningens förslag om vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet (SOU 1962: 5) upptaget med oförändrat belopp.

Departementschefen. I samband med behandlingen av de statliga allmänna gymnasiernas avlöningsanslag har jag förordat successivt förstatligande av ytterligare fem kommunala gymnasier fr. o. m. nästa budgetår. Kostnaden för statsbidrag från detta anslag till första årskursen av ifrågavarande gymnasier skulle därmed bortfalla. I gengäld blir emellertid budgetåret 1963/64 andra årskursen och därefter successivt även följande årskurser statsbidragsberättigade, varför någon minskning av medelsbehovet under detta anslag till följd av förstatligandet icke uppkommer, förrän detta omfattar högsta årskursen.

Mot den av skolöverstyrelsen beräknade automatiska ökningen av medelsbehovet för statsbidrag till kommunala gymnasier har jag ingen erinran. I likhet med överstyrelsen räknar jag vidare med oförändrad kostnad för bidrag till de tre befintliga statsunderstödda korrespondensgymnasierna.

Jag tillstyrker skolöverstyrelsens förslag om inrättande av ett korrespondensgymnasium i Sveg och beräknar för statsbidrag till detta för budgetåret 1963/64 ett belopp av 80 000 kr. Förslaget om inrättande av ett korrespondensgymnasium även i Valdemarsvik kan jag däremot inte biträda.

Slutligen vill jag anmäla, att jag avser att senare föreslå Kungl. Maj:t, att proposition angående statsbidrag till kvällsgymnasier för vuxna förelägges 1963 års riksdag. I avvaktan härpå bör under detta anslag beräknas *dels* 750 000 kr. till bidrag till kvällsgymnasier, *dels ock* ett belopp av 10 000 kr. till bidrag till Örebro aftonskola.

Anslaget bör sålunda uppföras med $(1\,208\,000 + 1\,060\,000 =) 2\,268\,000$ eller i avrundat tal 2 270 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 270 000 kr.

[126] 39. Privatskolor: Bidrag till vissa privatskolor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	11 710 000	12 513 717
1961/62	11 750 000	12 506 466
1962/63	12 220 000	
1963/64 (förslag)	15 280 000	

Ur detta anslag utgår statsbidrag till vissa av Kungl. Maj:t i beslut den 29 juni 1951 (ändrat den 17 oktober 1958), den 4 juni 1954, den 6 juni 1957 och den

2 maj 1958 angivna privatskolor. Deras antal är 21 och beträffande dem gäller stadgan 1960:92 för statsunderstödda privatläroverk. Statsbidrag utgår enligt kungörelsen 1960:93 om statsbidrag till vissa privatläroverk med 60 % av kostnaderna för lärarpersonalens avlöning enligt vederbörliga avlöningsbestämmelser och av de fortlöpande huvudmansavgifterna för lärarnas pensionering, med möjlighet för skola att, om särskilda skäl föreligger, efter framställning till Kungl. Maj:t erhålla ytterligare statsbidrag. Dock må bidragen till samtliga nu avsedda privatskolor icke sammanlagt överstiga 78 % av skolornas sammanlagda lärarlönekostnader och fortlöpande huvudmansavgifter, i förekommande fall minskade med vissa sjukpenningbelopp. Utöver statsbidrag enligt nu angivna bestämmelser utgår ur anslaget ett belopp av 30 000 kr. till beredande av friplatser åt stipendiater vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 024 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Automatisk ökning	+ 2 046 800
2. Inordnande under anslaget av gymnasiet vid Franska skolan	+ 139 000
3. Inordnande under anslaget av Solbacka läroverk, Sigtunaskolan, Restenässkolan, Viggbyholmsskolan och Mariannelundsskolan	+ 1 733 200
4. Bidrag till beredande av friplatser åt stipendiater vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk och Restenässkolan	+ 45 000
5. Extra statsbidrag till 6 avdelningar vid Lunds privata elementarskola (dit provisoriskt förlagt statligt försöksgymnasium) ..	+ 60 000
Summa ökning kr.	4 024 000

Överstyrelsen föreslår vidare, att de under punkten Statliga allmänna gymnasier m. m.: Avlöningar framlagda förslagen angående arvodesanställd personal för arbete i skolans institutioner m. m. även skall omfatta de statsunderstödda privatskolorna.

Beträffande förslagen inhämtas bl. a. följande.

2. Beträffande frågan om statsbidrag till gymnasiet vid Franska skolan hänvisar överstyrelsen till vad som anförts i dess petita för budgetåret 1960/61. Överstyrelsen hade därvid påvisat att utvecklingen beträffande gymnasiets elevunderlag, vilken enligt ett av statskontoret i tidigare sammanhang avgivet utlåtande borde avvaktas, icke gav anledning till ytterligare uppskov i statsbidragsfrågan.

3. De skolor, som föreslås inordnade under förevarande anslag och vilka nu erhåller bidrag från anslaget Privatläroverk: Bidrag till vissa internatläroverk, fyller en viktig social uppgift, som enligt skolöverstyrelsens bestämda mening bör ytterligare understödjas av staten. Särskilt för barn från splittrade hem samt för utlandssvenskarnas barn har dessa skolor stor betydelse. Då numera allt fler svenskar erhåller anställning utomlands, bl. a. inom det internationella hjälparbetet, är det betydelsefullt att deras barn kan erhålla svensk skolutbildning. Överstyrelsen finner sålunda angeläget, att samtliga dessa internatskolor — be-

träffande Mariannelundsskolan även den tvååriga realskolan — inordnas under detta anslag.

5. Genom beslut den 25 maj 1962 har Kungl. Maj:t förordnat, att det till folkskoleseminariet i Lund provisoriskt förlagda försöksgymnasiet fr. o. m. 1962/63 skall förläggas till Lunds privata elementarskola, och medgivit att försöksgymnasiet må åtnjuta statsunderstöd till första ringar av allmän linje, latinlinje och reallinje av enskilt försöksgymnasium. Skolöverstyrelsen anser sig icke för närvarande kunna inkomma med förslag till slutlig lösning av gymnasiefrågan i Lund utan hemställer, att statsbidrag för budgetåret 1963/64 får utgå med 100 % av kostnaden för de sex avdelningar av ifrågavarande gymnasium, som motsvarar det förpuppade försöksgymnasiet.

De under punkten 3 omnämnda internatskolorna har i särskilda skrivelser, dels gemensamt och dels var för sig, understrukit behovet av en höjning av nu utgående statsbidrag, bl. a. med hänsyn till de ökande kostnaderna för löner och andra ändamål. I samband härmed har stiftelsen Viggbyholmsskolan därjämte anhållit om statsbidrag till sin tekniska gymnasielinje, därest Kungl. Maj:t bifaller en av stiftelsen gjord ansökning om att linjen må ställas under överstyrelsens för yrkesutbildning tillsyn.

Studieförbundet Folkuniversitetet anhåller, att dess kvällsgymnasier i Stockholm, Göteborg och Uppsala fr. o. m. redovisningsåret 1963/64 måtte beviljas statsbidrag för verksamheten enligt kungörelsen 1960: 93 om statsbidrag till vissa privatläroverk. Studieförbundet framhåller det betydande intresset för kvällsgymnasiestudier samt angelägenheten av att nedbringa elevernas studiekostnader.

Skolöverstyrelsen vill icke för närvarande föreslå, att Folkuniversitetets kvällsgymnasier inordnas under förevarande anslag. Överstyrelsen föreslår i stället — under hänvisning till sitt utlåtande över studiesociala utredningens betänkande om vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet — att statsbidrag måtte utgå till studieförbundet Folkuniversitetet enligt de grunder, som kan komma att fastställas i anledning av sagda betänkande.

Genom kungl. brev den 30 mars 1962 angående vissa uppdrag i anslutning till propositionen 1962: 54 har *skolöverstyrelsen* bl. a. anbefallts att inkomma med förslag till *förenklat system för statsbidrag till enskilda skolor*. Skolöverstyrelsen framlägger i anledning härav följande synpunkter och förslag rörande förenkling av statsbidragssystemet.

Det nuvarande statsbidragssystemet för privatläroverken, som tillämpats alltsedan redovisningsåret 1951/52, har visat sig medföra betydande olägenheter. Systemet innebär, att bidraget grundar sig på skolornas faktiska kostnader och förutsätter därför en detaljerad granskning och kontroll av dessa. En ständig eftersläpning härvidlag har förelegat inom överstyrelsen, vilket medfört påtagliga olägenheter. En omläggning av statsbidragssystemet i syfte att nå ett snabbare och enklare förfarande är sålunda påkallad.

Ett förenklat statsbidragssystem synes i första hand böra bygga på schablonberäkningar, varigenom arbetskrävande kostnadsredovisningar i möjligaste mån

undvikas. Härigenom skulle vinnas en påtaglig förenkling av det administrativa statsbidragsarbetet icke blott för skolorna utan även för de granskande, utbetalande och reviderande statliga myndigheterna.

Överstyrelsen förordar därför ett statsbidragssystem av samma slag som det som tillämpas i fråga om bidragen till det kommunala undervisningsväsendet (det obligatoriska skolväsendet, högre kommunala skolor). Bestämmelser härom återfinnes i KK 1958:665. Statsbidragssystemet för dessa skolor är konstruerat enligt status quo-principen, dvs. statsbidragets storlek blir i stort sett detsamma enligt schablonmetoden som om bidraget i stället beräknats med hänsyn till de faktiska kostnaderna.

Bidragssunderlaget bör beräknas på grundval av antalet inrättade rektors- och lärartjänster. Kostnaderna bör baseras på den löneklass, i vilken tjänstens innehavare eller, om innehavare saknas, den som uppehållit tjänsten var placerad vid vårterminens början. För rektorstjänst bör även avlöningsförstärkning inräknas.

Bidragsgrundande tjänster skall vara antingen hela tjänster eller deltjänster. Beträffande deltjänster bör för stadium motsvarande grundskolan (realskolestadiet) varje veckotimme räknas som $\frac{1}{30}$ av hel tjänst. För gymnasiestadiet bör motsvarande tal utgöra $\frac{1}{24}$. Utgöres deltjänst av halvtidstjänst som lärare i läroämnena, bör den räknas som $\frac{15}{30}$ respektive $\frac{12}{24}$ av motsvarande hel tjänst.

Kostnaderna för vikarier beaktas i princip icke. Dock skall dylika kostnader beaktas vid tjänstinnehavarens sjukdom under ett helt läsår och vid vissa tjänstledigheter minst 30 dagar i följd i överensstämmelse med vad som gäller för grundskolan.

Statsbidragsandelen bör i princip bestämmas på samma sätt som för närvarande, dvs. ett grundbidrag om 60 % som efter särskild prövning kan höjas intill ett genomsnitt för samtliga skolor av 78 %. Med hänsyn till önskvärdheten att ersätta även utgående bidrag till fortlöpande pensionsavgifter (SPA-avgifter), för närvarande beräknat på grundval av skolornas faktiska avgiftskostnader, med ett schabloniserat bidrag bör emellertid nyssnämnda procenttal höjas till 64 respektive 83 %.

Statsbidraget till kompensation för folkpensionsavgifter bör anknytas till de grunder, som gäller beträffande statsbidrag till avgiftskompensation för tjänst vid högre kommunala skolor. Senast har bestämmelser meddelats i detta avseende i SFS 1962:283.

Den av överstyrelsen förordade omläggningen av statsbidragssystemet för privatskolorna har utgått från status quo i fråga om skolornas ekonomiska situation. Skolorna kommer alltså i stort sett att tillföras statsbidrag i samma utsträckning som enligt hittillsvarande statsbidragssystem.

I samband med genomförandet av den föreslagna omläggningen bör enligt skolöverstyrelsens mening den bestämmelse utgå, enligt vilken statsbidragsmedel får disponeras uteslutande för den organisation som utgjort bidragssunderlaget. För de skolor, som inom sig rymmer en icke statsbidragsberättigad del, vållar denna bestämmelse avsevärda praktiska svårigheter.

Statskontoret har ingen annan erinran mot skolöverstyrelsens förslag än att några SPA-avgifter ej längre bör uttagas av skolorna. Den kostnad för denna pensionering, som skall bäras av skolorna, bör därvid tillgodoföras statsverket genom en motsvarande minskning av statsbidraget till avlöningskostnaderna.

Riksrevisionsverket har intet att erinra mot skolöverstyrelsens förslag.

De enskilda läroverkens förbund tillstyrker förslaget. Förbundet anholder vidare i särskild skrivelse, att de statsunderstödda privatskolorna måtte erhålla statsbidrag också för de avgifter, som de har att erlægga enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension. Förbundet anför, att en del av kostnaderna för ATP-avgiften kompenseras genom en sänkning av SPA-avgifterna från 7,5 till 6,5 %, vilken sänkning avses motsvara halva ATP-avgiften. Den resterande hälften av denna avgift får huvudmännen alltså erlægga utan statsbidrag härför. Detta innebär en minskning av det statsbidrag, som hittills utgått för lärarnas pensionering.

Skolöverstyrelsen finner skäligt, att privatskolorna erhåller statsbidrag helt, eller i varje fall med 78 %, för den del av ATP-avgifterna som ej kompenseras genom beräkningen av SPA-avgifterna. Överstyrelsen anser, att detta statsbidrag bör utgå genom ytterligare reduktion av de fortlöpande SPA-avgifterna.

Statens pensionsanstalt föreslår, att SPA-avgifterna slopas för privatläroverkens del och att det förhållandet att staten sålunda svarar för hela personalpensionskostnaden beaktas vid fastställandet av nytt procenttal för statsbidrag till lönerna.

Pensionsanstalten föreslår vidare, att ett särskilt bidrag utgår till de faktiska ATP-avgifterna, eventuellt schablonmässigt beräknade enligt samma grunder som tillämpas i fråga om statsbidrag till dylika avgifter för lärare vid det obligatoriska skolväsendet. Statsbidragsprocenten till avlöningskostnader och ATP-avgiftskostnader bör därvid göras lika.

Departementschefen. Beträffande gymnasiet vid Franska skolan har statsutskottet i sitt utlåtande 1962:8 i anledning av föreliggande motioner uttalat det önskemålet, att Kungl. Maj:t snart och helst för 1963 års riksdag skall finna möjlighet att framlägga förslag om statsbidrag till detta gymnasium. Skolöverstyrelsen har nu ånyo framfört förslag härom. Överstyrelsen har vidare upprepat sitt förslag om statsbidrag från detta anslag till de under punkten 3 angivna internatskolorna. Vid avvägningen mellan olika medelsbehov för budgetåret 1963/64 har jag emellertid icke funnit utrymme för ett genomförande av dessa förslag.

Förslaget om ökat statsbidrag till beredande av friplatser vid Sigtunastiftelsens humanistiska läroverk och Restenässkolan är jag inte beredd att tillstyrka.

Jag ansluter mig till förslaget om statsbidrag till Lunds privata elementarskola för täckande av kostnaden för det till denna skola provisoriskt förlagda försöksgymnasiet.

Frågan huruvida statsbidrag bör utgå till studieförbundet Folkuniversitetets kvällsgymnasier bör, som skolöverstyrelsen framhåller, övervägas i samband med prövningen av frågan om statens stöd åt vuxenutbildning på gymnasiestadiet.

Skolöverstyrelsens förslag till förenkling av statsbidragsgrunderna för ifråga-

varande privatskolor har i allt väsentligt biträttats i de däröver avgivna yttrandena. Jag finner, att förslaget i huvudsak är väl utformat och att det sålunda bör läggas till grund för bestämmelser i ämnet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta rörande utformningen av dessa bestämmelser och att i det sammanhanget även taga ställning till fördelningen mellan statsverket och skolornas huvudmän av kostnaderna för pensions- och socialförsäkringsavgifter samt formerna för ett statligt bidrag till bestridandet av dessa kostnader. Bortsett från regleringen av sistnämnda kostnader räknar jag inte med att övergången till ett nytt statsbidragssystem skall medföra några merkostnader under detta anslag.

Den av skolöverstyrelsen beräknade automatiska ökningen av anslaget torde med hänsyn bl. a. till belastningen på anslaget, böra höjas till 3 000 000 kr. Anslaget, som föreslås erhålla angiven ny rubrik, bör således uppföras med $(12\,220\,000 + 60\,000 + 3\,000\,000 =)$ 15 280 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, i enlighet med vad i det föregående anförts, meddela ändrade bestämmelser rörande statsbidrag till vissa privatskolor;

b) till *Privatskolor: Bidrag till vissa privatskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 15 280 000 kr.

[127] 40. Privatskolor: Bidrag till hälsovården vid vissa privatskolor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	35 500	52 596
1961/62	35 000	34 004
1962/63	43 000	
1963/64 (förslag)	43 000	

Ur detta anslag utgår bidrag till avlönande av skolläkare och skolsköterska vid vissa privatskolor enligt av Kungl. Maj:t den 29 juni 1956 och den 21 december 1962 meddelade bestämmelser.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att anslaget, som bör erhålla angiven ny rubrik, för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatskolor: Bidrag till hälsovården vid vissa privatskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 43 000 kr.

[128] 41. Privatskolor: Bidrag till vissa internatskolor m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	685 000	777 593
1961/62	850 000	964 493
1962/63	890 000	
1963/64 (förslag)	940 000	

Ur detta anslag utgår statsbidrag till Restenässkolan i Ljungskile kommun, i vad avser tre- och fyraårig realskola samt en förberedande klass, till Viggbyholmsskolan i Täby köping, i vad avser fyraårigt gymnasium, till Solbacka läroverk i Daga kommun, till Sigtunaskolan samt till Mariannelundsskolan i vad avser treårig realskola. Bidraget utgår med tre kronor per elev och dag av läsåret. Statsbidrag utgår vidare till estniska gymnasiet i Stockholm med ett belopp av 40 000 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att Ekebyholmsskolan i Rimbo inordnas under förevarande anslag. Det erforderliga bidragsbeloppet till skolan, som omfattar fyraårig realskola och treårigt allmänt gymnasium, beräknas till 151 000 kr. Å andra sidan har *överstyrelsen* föreslagit, att de fem internatläroverk, till vilka statsbidrag nu utgår ur detta förslagsanslag, skall inordnas under anslaget Privatskolor: Bidrag till vissa privatskolor. Vid bifall till sistnämnda förslag skulle medelsbehovet under förevarande anslag minska med det belopp, som för innevarande budgetår beräknats till dessa fem skolor, nämligen sammanlagt 850 000 kr.

Med överlämnande av ansökningar om statsbidrag till lärarlöner m. m., dels från styrelsen för stiftelsen Katrineholms enskilda läroverk, dels från Estniska kommittén avseende viss kompletteringsundervisning för estniska barn i estniska språket m. m., har *skolöverstyrelsen* vidare tillstyrkt statsbidrag till dessa ändamål med 15 000 respektive 10 000 kr.

Skolöverstyrelsen har slutligen föreslagit vissa ändringar i gällande statsbidragsbestämmelser, för det fall att förslaget om inordnande av de i det föregående nämnda fem internatskolorna under anslaget Bidrag till vissa privatskolor ej skulle bifallas. *Överstyrelsens* förslag innebär, dels att statsbidrag schematiskt skall beräknas för ett läsår om 270 dagar, oavsett förekommande avvikelser i fråga om läsårets faktiska längd, dels att statsbidrag bör utgå med ett till 3 kr. 50 öre för elev och dag höjt belopp.

Departementschefen. I det föregående har jag förklarat mig icke kunna biträda förslaget om inordnande under anslaget till Bidrag till vissa privatskolor av Solbacka läroverk, Sigtunaskolan, Restenässkolan, Viggbyholmsskolan och Mariannelundsskolan. Dessa skolor bör också budgetåret 1963/64 erhålla bidrag ur förevarande anslag. Någon höjning av utgående bidragsbelopp per elev och dag kan jag inte tillstyrka. Beträffande Viggbyholmsskolan bör den tekniska gymna-

sielinjen i bidragshänseende vara jämställd med gymnasiet i övrigt. Kostnaderna för statsbidrag till ifrågavarande internatskolor beräknar jag till 900 000 kr.

Skolöverstyrelsens övriga förslag är jag inte heller beredd tillstyrka. För estniska gymnasiets del föreslår jag ett oförändrat bidrag, dvs. 40 000 kr.

Anslaget, som torde upptagas under ovan angiven ny rubrik, bör följaktligen uppföras med 940 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Privatskolor: Bidrag till vissa internatskolor m. m.*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 940 000 kr.

[129] **42. Intagningsnämnder vid vissa allmänna gymnasier m. fl. läroanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	34 400	44 976
1961/62	34 000	28 674
1962/63	33 000	
1963/64 (förslag)	36 000	

Ur förevarande förslagsanslag bestrides innevarande budgetår kostnaderna för arvoden och andra ersättningar åt annan ledamot av intagningsnämnd än ordförande, ersättningar för arbete med centraliserad intagning av elever i första klassen och i gymnasiets första årskurs vid läroanstalter i större städer åt befattningshavare vid berörda skolor, kostnader för biträdeshjälp på rektorsexpeditioner, som tages i anspråk för arbete med centraliserad intagning i första klassen och första årskursen, samt statens andel i kostnaderna för den gemensamma intagningsnämnden för Stor-Stockholms gymnasier.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 36 000 kr., samt anför bl. a. följande.

Antalet intagningsnämnder vid realskolorna beräknas till följd av grundskolans införande minska. För budgetåret 1963/64 beräknar överstyrelsen antalet till 190 med i genomsnitt fyra ledamöter, vilket innebär en sammanlagd kostnad av 11 400 kr.

Ersättning för mistade avlöningsförmåner, resekostnader och traktamenten till ledamöter av intagningsnämnder beräknas till 1 000 kr.

Under förutsättning att intagning kommer att äga rum vid de kommunala flickskolorna och de praktiska realskolorna i Stockholm läsåret 1963/64 upptar överstyrelsen ett oförändrat belopp eller 1 000 kr. för en centraliserad intagning vid dessa skolor.

Kostnaderna för centraliserad intagning i gymnasiets första ring i andra städer än Stockholm beräknas komma att öka väsentligt, bl. a. med hänsyn tagen till en framställning om inrättande av en fast intagningsnämnd i Malmö. Överstyrelsen räknar därför med en från 4 000 kr. till 7 000 kr. ökad kostnad för detta ändamål.

För biträdeshjälp på rektorsexpeditioner, vilken tages i anspråk för arbete med centraliserad intagning i första klassen och första ringen, beräknas ett oförändrat belopp av 6 000 kr.

För den gemensamma intagningsnämnden för Stor-Stockholms gymnasier beräknas statens kostnader till 10 000 kr.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens beräkningar bör anslaget, som föreslås erhålla angiven ny rubrik, för nästa budgetår höjas med 3 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Intagningsnämnder vid vissa allmänna gymnasier m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 36 000 kr.

[130] **43. Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	150 400	141 888
1961/62	160 000	149 204
1962/63	175 000	
1963/64 (förslag)	190 000	

Ur anslaget bestrides kostnader för av skolöverstyrelsen anordnad undervisning genom infödda lärare (språkassistenter) i engelska, tyska, franska och spanska språken vid de statliga gymnasierna och realskolorna samt därmed jämförliga, under överstyrelsens inseende stående kommunala och enskilda läroanstalter samt vid folkskoleseminarierna.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 272 000 kr. till 447 000 kr. Av denna höjning hänför sig 14 000 kr. till fattade beslut om höjning av assistenternas arvoden samt ökade resekostnader. För övrigt betingas den föreslagna höjningen av förslag om inrättande av ytterligare en assistenttjänst samt om beräknande av medel under detta anslag för språkassistentverksamhet inom grundskolan.

Departementschefen. Jag är icke beredd tillstyrka inrättandet av ytterligare en språkassistenttjänst för verksamhet vid högre läroanstalter, ej heller förslaget om anvisande av medel för språkassistentverksamhet inom grundskolan.

Anslaget bör för budgetåret 1963/64 uppräknas med 15 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

[131] **44. Vissa kostnader för student- och realexamina**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 000 000	925 180
1961/62	950 000	1 016 826
1962/63	1 038 000	
1963/64 (förslag)	1 215 000	

Det nuvarande anslaget å 1 038 000 kr. disponeras på följande sätt.

1. Arvoden åt sakkunniga för uppgörande och bearbetning av förslag till examensarbeten samt för utarbetande av anvisningar till bedömande av examensprov	38 000
2. Arvoden för granskning av examensarbeten i studentexamen samt i realexamen och praktisk realexamen	39 500
3. Övriga utgifter, <i>förslagsvis</i>	960 500
Summa kr. 1 038 000	

Ur anslagsposten 3 bestrides bl. a. kostnader för ombud, som av skolöverstyrelsen förordnas att övervaka och leda realexamen vid enskild läroanstalt eller vid i folkskola inbyggd realskollinje, för censorer samt för gransknings- och examensnämnder.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en uppräknings av detta anslag med 217 500 kr., varav 26 700 kr. avser anslagsposten 1, 1 000 kr. anslagsposten 2 och 189 800 kr. anslagsposten 3.

Ökningen under anslagsposten 1 motiveras av förslag om arvodeshöjning åt sakkunniga för uppgörande av förslag till examensuppgifter och för granskning av dylika uppgifter samt åt de lärare, som utarbetar markerings- och bedömningsförslag avseende skriftliga prov i student- och realexamen. Överstyrelsen har även beaktat de organisatoriska synpunkter på ifrågavarande verksamhet, som framförts i examensutredningens betänkande Examensförfarandet inom det högre skolväsendet.

Ökningen under anslagsposten 2 betingas av förslag om höjning av arvoden för eftergranskning av skriftliga prov i student- och realexamen.

Av den under anslagsposten 3 föreslagna ökningen utgör 38 000 kr. automatisk kostnadsstegring till följd av ökat antal examinander samt höjda traktamentsersättningar m. m. Av ökningen i övrigt hänför sig 112 000 kr. till förslag om arvodeshöjningar och 40 000 kr. till förslag om förberedande besök från censorernas sida vid skolor, vilkas examina de senare skall övervaka.

Departementschefen. För höjning av utgående arvoden och med hänsyn till det ökade antalet examinander bör detta anslag uppräknas med 177 000 kr., varav 27 000 kr. hänför sig till anslagsposten 1. Beträffande de under denna anslagspost avsedda arvoden torde det liksom hittills få ankomma på skolöverstyrelsen att fastställa beloppen. Någon ytterligare uppräknings av anslaget är jag inte beredd att tillstyrka.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med ett belopp av (1 038 000 + 177 000 =) 1 215 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 215 000 kr.

[132] 45. Tekniska gymnasier: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	16 506 000	16 838 325
1961/62	20 835 000	21 552 573
1962/63	26 920 000	
1963/64 (förslag)	36 650 000	

Överstyrelsens för yrkesutbildning beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 under detta anslag grundar sig på framlagda överväganden och förslag i följande hänseenden.

1. Utbyggnad av befintliga gymnasier:
Inrättande av nya klassavdelningar.
Inrättande av nya facklinjer.
2. Upprättande av tre nya tekniska gymnasier.
3. Av utbyggnaden föranledd personalökning m. m. Övriga förslag.

Ett genomförande av den planerade och föreslagna utbyggnaden jämte övriga av överstyrelsen föreslagna åtgärder skulle för budgetåret 1963/64 medföra en ökning av medelsbehovet med i runt tal 9 790 000 kr.

Beträffande överstyrelsens förslag inhämtas av handlingarna i huvudsak följande.

1. Utbyggnad av befintliga gymnasier

a. Inrättande av nya klassavdelningar

Automatisk utbyggnad. Innevarande budgetår är antalet tekniska gymnasier 28 med tillhopa 427 avdelningar och omkring 11 500 elever. Antalet avdelningar, som fördelar sig på 386 dagavdelningar och 41 kvällsavdelningar, kommer att under läsåret 1963/64 automatiskt öka med 55 dagavdelningar och minska med 1 kvällsavdelning. Sammanlagt kommer sålunda antalet avdelningar vid de tekniska gymnasierna att automatiskt växa till 481.

Förslag om ytterligare utbyggnad. Antalet intagningsavdelningar uppgår innevarande budgetår till 167, varav 17 kvällsavdelningar. Överstyrelsen planerar för nästa budgetår en utbyggnad av befintliga gymnasier med ytterligare 15 intagningsavdelningar, samtliga dagavdelningar. Av de föreslagna 15 nya intagningsavdelningarna avses ca 10 bli anordnade i form av filialklasser.

b. Inrättande av nya facklinjer

Från en del tekniska gymnasier har framställningar gjorts om inrättande av nya facklinjer vid gymnasierna. Överstyrelsen tillstyrker, att följande facklinjer inrättas inom ramen av det vid befintliga gymnasier föreslagna antalet avdelningar.

1. Borås	elkraftteknisk	gymnasielinje
2. Norrköping	teleteknisk	»
3. Hässleholm	mätningsteknisk	specialkurs

Från vissa gymnasier har föreslagits inrättande av facklinjer av helt ny karaktär.

Överstyrelsen finner sig icke böra för närvarande föreslå inrättande av dylika linjer, enär överstyrelsen icke anser det lämpligt att under pågående utredning om den framtida gymnasieorganisationen tillföra den nuvarande organisationen helt nya linjer av kanske kort varaktighet.

2. Upprättande av tre nya tekniska gymnasier

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att nya tekniska gymnasier upprättas fr. o. m. budgetåret 1963/64 i Göteborg, Karlskoga och Motala. Då dessa gymnasier beräknas övertaga på respektive ort befintliga filialklasser av årskurs I, medför icke deras upprättande, att några ytterligare intagningsavdelningar tillkommer.

Överstyrelsen föreslår vidare, att två nya tekniska gymnasier, förlagda till Sundsvall och Umeå landskommun, upprättas fr. o. m. budgetåret 1964/65.

Samråd med *skolöverstyrelsen* har skett i fråga om inrättandet av nya gymnasier. För genomförande av dylikt samråd har tillskapats en för de båda överstyrelserna gemensam *planeringsgrupp* med uppgift att på ett förberedande plan handlägga frågor angående utbyggnaden av såväl de allmänna som de fackliga gymnasierna. Denna planeringsgrupp har i en promemoria angående vissa riktlinjer beträffande planeringen av gymnasier, till vilka gymnasieutredningen anslutit sig, uttalat bl. a. följande synpunkter rörande förutsättningarna för upprättande av nya tekniska gymnasier.

Tekniskt gymnasium bör helst ha minst 3 paralleller i första årskursen. Även 2-parallelligt gymnasium kan emellertid godtagas, om till detta är anknutet en fackskola av motsvarande slag. Elevantalet i de senare årskurserna bör emellertid vara så stort, att de större linjerna kan upprätthållas. Detta sammanhänger med behovet av dyrbara speciallokaler och svårigheten att erhålla och effektivt utnyttja kompetenta lärare vid mindre gymnasier. Såväl på grund härav som på grund av den genomsnittligt lägre elevfrekvensen fordrar ett tekniskt gymnasium i regel ett avsevärt större befolkningsunderlag än det allmänbildande. Möjligheterna att på nya orter upprätta fullständiga tekniska gymnasier är med anledning härav begränsade.

Frågan angående upprättande av nya tekniska gymnasier fr. o. m. hösten 1963 har av överstyrelsen för yrkesutbildning underställts planeringsgruppen. Planeringsgruppen har därvid behandlat framställningar om inrättande av tekniska gymnasier på nio orter, nämligen Göteborg, Karlskoga, Motala, Sundsvall, Umeå landskommun, Nyköping, Sandviken, Katrineholm och Hudiksvall.

Inom planeringsgruppen har konstaterats att om den förda gymnasiepolitikens målsättning innebär en intagning av 6 000 elever vid tekniskt gymnasium år 1970, vilket utgör ca 20 % av den beräknade samlade gymnasieintagningen vid denna tidpunkt, synes det ofrånkomligt att sprida teknisk utbildning i form av teknisk gren, enstaka tekniska linjer eller dylikt till i stort sett samtliga all-

männa gymnasierregioner (Ag-regioner). Detta skulle betyda, att med få undantag kommer rekryteringen till de lägre årskurserna av tekniskt gymnasium att begränsas till den egna Ag-regionen.

Planeringsgruppen kommer beträffande de nio aktuella Ag-regionerna fram till att elevunderlaget torde vara tillräckligt för självständiga tekniska gymnasier (minst 3 paralleller) endast i *Göteborg*, *Sundsvall* och *Umeå*. Inom övriga Ag-regioner torde enligt planeringsgruppen elevantalet vid tekniskt gymnasium komma att understiga 60 per årskurs. Planeringsgruppen föreslår, att nya tekniska gymnasier upprättas i Göteborg, Karlskoga och Motala fr. o. m. budgetåret 1963/64 samt i Sundsvall och Umeå fr. o. m. budgetåret 1964/65.

Överstyrelsens för yrkesutbildning förslag till inrättande av nya tekniska gymnasier ansluter sålunda till vad planeringsgruppen föreslagit. I frågan om inrättande av nya tekniska gymnasier inhämtas härutöver huvudsakligen följande.

Göteborg. Göteborgs stad har anhållit om upprättande i staden av ytterligare ett tekniskt gymnasium med byggnadsteknisk, maskinteknisk och kemiteknisk linje. I den utredning, som staden fogat till sin framställning, framhålles bl. a., att en ökning av intagningskapaciteten vid fackgymnasierna är nödvändig i Göteborg.

En fyrparallellig filial av det i Göteborg befintliga tekniska gymnasiet har innevarande läsår inrättats vid den s. k. Landalaskolan i staden. Denna filial skulle uppgå i det nytilkommande tekniska gymnasiet.

Länsskolnämnden i Göteborgs och Bohus län finner angeläget, att kapaciteten av den utbildning, som sker vid tekniska gymnasier, utökas i länet.

Karlskoga. Statsutskottet förutsatte i sitt av riksdagen godkända utlåtande 1962:8, att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag skulle framlägga förslag om upprättande av ett tekniskt gymnasium i Karlskoga. Av de motioner som väckts i denna fråga framgick, att arbete pågick för uppförande av en skolenhet, bestående av central verkstadsskola, kommunal teknisk skola och tekniskt gymnasium förenade i ett byggnadskomplex, och att detta arbete fortskridit ganska långt.

I den utredning, som staden fogat till sin framställning, hävdas att befolkningsunderlaget är fullt tillräckligt och att industrin är väl utvecklad inom uppagningsområdet.

Motala. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 anförde överstyrelsen för yrkesutbildning, att överstyrelsen vid sina undersökningar funnit det klarlagt, att rekryteringsunderlaget är tillräckligt för ytterligare ett tekniskt gymnasium i Östergötlands län och att detta nya gymnasium lämpligen bör placeras i Motala.

3. Av utbyggnaden föranledd personalökning m. m.

Med anledning av den automatiska respektive den föreslagna utbyggnaden av de tekniska gymnasierna föreslår överstyrelsen inrättande av nya tjänster i enlighet med vad som framgår av följande uppställning. Överstyrelsens förslag och beräkningar innefattar därutöver kostnader för vissa ersättningar och löne-

höjningar, justering av tidigare gjorda beräkningar m.m. Vad överstyrelsen föreslår är i huvudsak följande.

1. En ny rektorstjänst i Bp 1 vid vartdera av de föreslagna tre tekniska gymnasier.
2. Höjning av grundlönen för 25 rektorstjänster.
3. Höjning av avlöningsgrupp för 14 rektorstjänster.
4. Ytterligare nedsättning av undervisningsskyldigheten för biträdande rektor vid tekniska gymnasiet i Stockholm I.
5. Tre nya tjänster som biträdande rektor vid tekniska gymnasier i Göteborg, Malmö och Örebro, med ersättning i form av nedsatt undervisningsskyldighet.
6. 100 nya lektorstjänster.
7. Ordinariesättning av 12 adjunktstjänster i Ae 23.
8. Omrubricering av en kassörstjänst i Ae 13 till kontorsskrivartjänst och ordinariesättning av densamma.
9. Ordinariesättning och lönegradsuppflyttning av tjänster för teknisk biträdes- och vaktmästarpersonal samt utökning av ifrågavarande personal.
10. Bortfall av arvoden åt skolläkare m.m.
11. Kompensation för utgifter för hälsovården.
12. Ökade kostnader för arvoden åt bibliotekarier.
13. 24 nya adjunktstjänster i Ae 23.
14. 80 nya adjunktstjänster i Ae 21.
15. Ökade kostnader för timlärare.
16. Ökade kostnader för gymnastiklärare.
17. En ny tjänst som laboratoriebiträde i Ae 5.
18. Ökade kostnader för biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna.
19. En kanslibitradestjänst i Ae 7.
20. Ökad kostnad för filialföreståndare (enligt gällande bestämmelser) samt förbättring av ersättning till filialföreståndare.
21. Ökad kostnad för filialvaktmästare.
22. Ökade kostnader för övningar i fält- och gruvmätning.
23. Minskade kostnader för arvoden till eldar- och vaktmästarpersonal.
24. Ersättning till institutionsföreståndare.
25. Ökade kostnader för påbyggnadskurser.

Som motivering för dessa äskanden anför överstyrelsen bl. a. följande.

3. Överstyrelsen föreslår, i anslutning till nuvarande praxis, att en rektorstjänst uppflyttas från grupp II till IV (vid gymnasiet i Borlänge), fem rektorstjänster från grupp III till grupp IV (vid gymnasier i Hälsingborg, Härnösand, Luleå, Norrköping och Västerås) samt åtta rektorstjänster från grupp II till grupp III (vid gymnasier i Eskilstuna, Gävle, Jönköping, Karlskrona, Linköping, Skellefteå, Trollhättan och Uppsala).

4. Vid tekniska gymnasiet i Stockholm I finnes fr. o. m. budgetåret 1947/48 inrättad en tjänst som biträdande rektor. Undervisningsskyldigheten å tjänsten är 14 veckotimmar i medeltal för läsår.

Styrelsen för tekniska gymnasiet i Stockholm I hemställer, att undervisnings-skyldigheten fr. o. m. 1963/64 måtte nedsättas till i medeltal 10 veckotimmar för läsår och anför som motivering härför, att arbetet i rektorsämbetet av flera orsaker successivt ökat.

Överstyrelsen tillstyrker gymnasiestyrelsens hemställan.

5. Tekniska gymnasiet i Göteborg hemställer, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 vid gymnasiet inrättas en tjänst som biträdande rektor med en tjänstgöringstid av 10 veckotimmar i medeltal per år och ett arvode motsvarande ersättningsbeloppet för två veckotimmar. Till stöd härför åberopar gymnasiet, att rektors arbetsbörda utökats väsentligt genom den fortskridande utvecklingen av gymnasiet.

Överstyrelsen finner starka skäl tala för att en tjänst som biträdande rektor inrättas vid gymnasiet i Göteborg. Undervisningsskyldigheten för tjänst innehavaren bör i enlighet med förslaget nedsättas till 10 veckotimmar. Yrkandet om särskilt arvode därutöver kan överstyrelsen icke biträda.

De skäl, som angivits för inrättande av en tjänst som biträdande rektor vid tekniska gymnasiet i Göteborg, finner överstyrelsen ha motsvarande giltighet även för de tekniska gymnasierna i Malmö och Örebro.

Överstyrelsen föreslår därför, att en tjänst som biträdande rektor inrättas vid tekniska gymnasierna i Malmö och Örebro. Undervisningsskyldigheten för tjänstinnehavarna bör i enlighet med förslaget nedsättas till 10 veckotimmar.

6. Antalet lektorstjänster budgetåret 1962/63 uppgår till 375. Med samtliga tjänster besatta och i medeltal 21 veckotimmars undervisning, skulle av det totala timantalet 44,0 % falla på lektorer.

Överstyrelsen föreslår, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 inrättas 100 nya lektorstjänster enligt målsättningen, att varje nytillkommen klass tilldelas en lektorstjänst. Enligt överstyrelsens beräkningar skulle 70 nya klasser tillkomma ifrågavarande budgetår. I detta sammanhang måste även de fr. o. m. budgetåret 1961/62 inrättade 24 nya klasserna och de fr. o. m. budgetåret 1962/63 inrättade 6 nya klasserna beaktas, vilka inrättats av överstyrelsen utöver det antal, som begärdes för respektive budgetår och utöver det antal, som förutsågs vid riksdagsbehandlingen av ifrågavarande anslag; dessa klasser blev nämligen vid sin tillkomst icke tilldelade några lektorstjänster. Vid bifall härtill skulle antalet lektorstjänster komma att uppgå till 475, representerande 47,1 % av det för läsåret 1963/64 beräknade antalet veckotimmar.

8. Styrelsen vid tekniska gymnasiet i Stockholm hemställer, att den extra ordinarie kassörstjänsten i Ae 13 vid gymnasiet måtte ordinariesättas fr. o. m. den 1 juli 1963 och samtidigt omrubriceras till kontorsskrivartjänst. Styrelsen framhåller, att innehavaren av kassörstjänsten på rektorsexpeditionen oavbrutet varit anställd vid läroverket sedan den 1 juli 1943 och varit extra ordinarie tjänsteman sedan den 1 juli 1945.

Överstyrelsen tillstyrker ordinariesättning av tjänsten.

9, 23. Vid vartdera av de föreslagna tre nya gymnasierna bör vara inrättad en tjänst som vaktmästare (expeditionsvakt) i Ao 8.

Under senare år har ett flertal framställningar gjorts till överstyrelsen om höjning av de inrättade institutionsteknikertjänsterna i A 9 till instrumentmakartjänster i A 11 samt om inrättande av nya tjänster i A 11. Överstyrelsen finner det nödvändigt, att en lönehöjning kommer till stånd, då stora svårigheter uppstått att med nuvarande lönesättning anställa och behålla kvalificerad personal. En mängd likartade tjänster t. ex. vid högskolor och universitet har uppflyttats, senast våren 1962.

Överstyrelsen föreslår alltså, att 44 tjänster som institutionstekniker i A 9 omvandlas till tjänster som instrumentmakare i A 11 samt att 15 nya tjänster som instrumentmakare i A 11 inrättas.

Överstyrelsen räknar vidare med — under hänvisning till nådigt brev den 19 maj 1961 angående klassificering av vissa fasta maskinanläggningar m. m. — att en tjänst som maskinist i A 9 inrättas vid vartdera av gymnasierna i Hålsingborg och Luleå.

Vid genomförande av överstyrelsens förslag om nya tjänster bortfaller vissa arvoden för eldar- och vaktmästargöröml m. m.

10.—11. Delposten Arvoden åt skolläkare m. m. utgår helt, sedan ansvaret för personal m. m. för skolsköterskorna fr. o. m. budgetåret 1962/63 övertagits av kommunerna, och föreslås ersatt med en ny delpost Kompensation för utgifter för skolsköterskorna. Kompensationen beräknar överstyrelsen till 140 000 kr. (0,5 % av lärarlönekostnaderna).

13. Budgetåret 1962/63 finns vid de tekniska gymnasierna 52 adjunktstjänster i lönegrad Ao 23, 162 tjänster i Ae 23 och 16 tjänster i Ag 23, vilket sammanlagt gör 230 tjänster i A 23. Vid bifall till hemställan under punkt 7 skulle, om antalet tjänster i lönegrad Ae 23 icke utökades, budgetåret 1963/64 finnas (162 — 12 =) 150 adjunktstjänster i Ae 23. Med hänsyn till gymnasieorganisationens fortsatta utbyggnad räknar överstyrelsen med ett totalt behov av 250 (+ 20) adjunkter i A 23, varav vid bifall till yrkandet under punkt 7 64 skulle vara ordinarie. Överstyrelsen föreslår, att antalet tjänster i lönegrad Ae 23 budgetåret 1963/64 fastställes till 186.

14. De gymnasieingenjörer, som vårterminen 1962 påbörjade den vid tekniska högskolan anordnade särskilda utbildningen av lärare för de tekniska gymnasiernas behov, kommer att ha avslutat denna utbildning hösten 1963. Genomgång av ifrågavarande kurs har avsetts medföra behörighet till adjunktstjänst i lönegrad Ae 23 vid tekniskt gymnasium. Viss tids tjänstgöring i lönegrad 21 har i regel avsetts ske innan förordnande i 23 lönegraden erhålles. Överstyrelsen föreslår därför, att 80 tjänster i lönegrad Ae 21 inrättas.

17. Överstyrelsen tillstyrker, att en tjänst som laboratoriebiträde i lönegrad Ae 5 inrättas vid tekniska gymnasiet i Hålsingborg på grund av den stora belastningen på de kemiska och livsmedelstekniska laboratorierna och att gymnasiet numera har tio kemilärare anställda.

18. Enligt nådigt brev den 6 juni 1958 utgår ersättning för biträdes hjälp på rektorsexpeditionerna med ett grundbelopp av 1 800 kr. per gymnasium + 35 kr./elev.

Överstyrelsen föreslår — med hänsyn till att rektorsexpeditionernas arbetsbelastning ej medger, att tillräcklig skrivhjälp kan ges åt t. ex. gymnasiernas institutioner — att beloppet per elev höjes till 50 kr. Grundbeloppet föreslås utgå oförändrat.

19. Styrelsen för tekniska gymnasiet i Stockholm har gjort framställning om att vid gymnasiet måtte i första hand inrättas en ny kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7 eller i andra hand, att anslaget till ersättning till tillfällig personal på rektorsexpeditionen höjes från 5 420 till 12 000 kr. Som skäl för sin framställning framhåller styrelsen för gymnasiet den starkt ökade arbetsbelastningen på rektorsexpeditionen till följd av gymnasiets expansion samt anordnandet av fortbildningskurser, påbyggnadskurser och lärarutbildningskurser. Antalet tjänster har varit oförändrat sedan 1947/48.

Överstyrelsen föreslår inrättande av en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

20. Under 1962/63 finns filialklasser av tekniskt gymnasium på 18 orter.

Överstyrelsen räknar med att ytterligare 10 filialer upprättas 1963/64 samtidigt som tre av ifrågavarande filialer ombildas till nya gymnasier.

Överstyrelsen beräknar de ökade kostnaderna för filialföreståndare till 32 112 kr., varvid räknats med att kostnaden för filialföreståndare ökar med timarvode för tre veckotimmar per filialavdelning samt med maximalt arvode enligt AT 24 på 4-ort.

Filial av tekniskt gymnasium upprättades första gången fr. o. m. budgetåret 1958/59. Den då upprättade filialen hade endast en klassavdelning. Av de nuvarande filialerna omfattar tre 2—4 klassavdelningar, under det att de övriga består av endast en klassavdelning.

De gällande arvodesbestämmelserna tillkom vid en tidpunkt, då tvåklassiga filialer icke existerade. Överstyrelsen anholder, att de nu gällande arvodesbestämmelserna måtte omprövas och hemställer om sådana ändrade bestämmelser, att arvodet åt föreståndare vid filial av tekniskt gymnasium kommer att utgå enligt följande regler, nämligen för

- 1 klassavdelning med belopp motsvarande 3 veckotimmars arvode,
- 2 klassavdelningar med belopp motsvarande 5 veckotimmars arvode,
- 3 klassavdelningar med belopp motsvarande 6 veckotimmars arvode.

24. Tekniska läroverkens lärarförbund har i skrivelse till överstyrelsen upprepat tidigare gjord framställning om särskild ersättning till institutionsföreståndare.

Överstyrelsen föreslår, att i stället för kompensation genom timfördelning särskild ersättning bör utgå till institutionsföreståndarna med i medeltal arvodet för en veckotimme efter AT 30 i 4-ort. Kostnaden härför beräknas till sammanlagt 370 000 kr.

4. Åtgärder mot lärarbristen vid de tekniska gymnasierna

I samband med handläggningen av viss fråga rörande utbildning av lärare för de tekniska gymnasierna i början av år 1962 (se 1962 års statsverksproposition, bilaga 10 s. 555 ff., SU 23, Rskr 54) förutsattes att ecklesiastikdepartementet tillsammans med övriga intressenter, bl. a. representanter för näringslivet och utbildningsmyndigheterna, skulle ytterligare undersöka skilda uppslag i syfte att förbättra lärartillgången vid de tekniska gymnasierna.

I detta syfte har under det gångna året en diskussionsgrupp bestående av representanter för näringsliv, arbetstagarorganisationer samt statliga myndigheter och institutioner under ordförandeskap av statssekreteraren i ecklesiastikdepartementet penetrerat lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna och övervägt olika åtgärder för att öka lärartillgången vid dessa.

Inom diskussionsgruppen har behandlats frågor rörande behovet av och tillgången på ingenjörer, de tekniska gymnasiernas lokalisering, organisation, timplaner och målsättning, lärarbehovets storlek och struktur samt hittills vidtagna åtgärder för att förbättra tillgången på lärare. Mot denna bakgrund har sedan gjorts en kartläggning och en bedömning av skilda uppslag i syfte att öka lärartillgången vid de tekniska gymnasierna.

För att, med utgångspunkt i diskussionsgruppens allmänna ställningstaganden om olika lämpliga åtgärder, utarbeta mera konkreta förslag och i skriftlig form

framlägga dessa tillsattes inom gruppen en mindre arbetsgrupp. Denna arbetsgrupp har utarbetat en rapport med överväganden och rekommendationer i fråga om lärarsituationen vid de tekniska gymnasierna. Denna rapport har i ett stort antal exemplar distribuerats till berörda myndigheter, institutioner, organisationer och företag.

I det följande lämnas en sammanfattande redogörelse för den framlagda rapporten.

Lärarbehovet i tekniska ämnen

Under förutsättning av en utbyggnad av de tekniska gymnasierna, inriktad på att dessa omkring år 1970 skulle företräda drygt 20 % av den sammanlagda intagningskapaciteten vid gymnasierna räknar arbetsgruppen med, att det årligen fr. o. m. år 1964 skulle behövas ett tillskott av ett fyrtiotal lärare i tekniska ämnen.

Lärartillgången

Beträffande tillgångssidan är det, framhåller arbetsgruppen, svårt att göra beräkningar med önskvärd grad av sannolikhet. Det är visserligen givet att den pågående, successiva ökningen av antalet intagningsplatser vid de tekniska högskolorna på längre sikt kommer att avsevärt öka tillgången på civilingenjörer. Arbetsmarknadsstyrelsen och gymnasieutredningen har emellertid i de förut redovisade uppskattningarna räknat med en snabbt stigande och i jämförelse med tidigare prognoser ytterligare ökad efterfrågan på civilingenjörer främst inom industrin. Mot bakgrunden av det förhållandet kan den ökande examinationskapaciteten vid högskolorna inte utan vidare antas leda till att de tekniska gymnasiernas lärarsituation förbättras.

Förslag till åtgärder

Den typ av åtgärder för att bemästra den uppkomna situationen, som i första hand kan prövas, är att på olika sätt söka *höja examinationskapaciteten utan att låta lärarbehovet stiga i motsvarande mån*. Detta syfte kan nås genom att olika former av *rationalisering av skolarbetet* tillgrips. Det bör sålunda undersökas, om det inte är möjligt att inom stadgeenligt maximum få in ett större elevantal i klasserna. Det bör vidare prövas i vilken utsträckning alltför små undervisningsgrupper kan undvikas. För att effektivare utnyttja gymnasieorganisationen kan det övervägas, om det inte är lämpligt att i särskild ordning i högre årskurser ta in elever, som på annat håll inhämtat nödvändiga förkunskaper. Vid sidan av ett rationellare utnyttjande av organisationen är det också möjligt att genom särskilda stödåtgärder åt eleverna och hjälp åt lärarna effektivisera undervisningen.

Arbetsgruppens rekommendationer i nyss angivna syfte går ut på att genomdels vissa begränsningar i fråga om möjligheterna till ett fritt linjeval från ele-

vernans sida, dels olika åtgärder i syfte att bredda elevunderlaget i årskurserna 2 och 3, åstadkomma undervisningsavdelningar av tillfredsställande storlek och därigenom öka undervisningens »produktivitet».

Samma produktivitetshöjande effekt beräknas kunna uppnås genom en rad av arbetsgruppen föreslagna åtgärder för förbättring av studieresultaten. Bland sådana åtgärder märkes anordnande av kurser i studieteknik, införande av stöd-undervisning i större omfattning än hittills, inrättande av arvodesbefattningar såsom fack- och ämneskonsulenter vid överstyrelsen för yrkesutbildning, anordnande av ämneskonferenser samt av introduktionskurser för nya lärare, översyn och utarbetande av studiefordringar, kursplaner, centrala typprov, pedagogiska anvisningar och läroböcker ävensom förstärkning av gymnasiernas resurser i fråga om institutionstekniker och skrivpersonal samt i fråga om gymnasiebiblioteken.

Ett annat viktigt komplex av åtgärder, som arbetsgruppen överväger, är *de olika direkta medlen att uppnå en ökning av lärartillgången*. Närmast tillhands anser arbetsgruppen ligga att påskynda tillväxten av den grupp, ur vilken lärarna i tekniska ämnen rekryteras, dvs. civilingenjörerna. Om av olika skäl den vägen ej visar sig framkomlig eller också ger resultat först efter längre tid, återstår att sträva efter att en stigande — eller vid ett ökande totalantal i varje fall ej sjunkande — andel av teknikergruppen rekryteras som lärare. Detta syftemål kan uppnås genom information, underlättande av övergång till lärarbanan och förbättrade anställningsvillkor. Vill man uppnå en förbättrad tillgång på tekniker som lärare är det emellertid orealistiskt att blott sträva efter ett ökat antal heltidsanställda lärare. Behovet kan i betydande utsträckning fyllas genom timlärare.

Eftersom något överflöd på tekniker sysselsatta med undervisning inte inom överskådlig tid torde kunna uppnås, är det oundgängligen nödvändigt att sträva efter att all lärarpersonal används efter sina faktiska kvalifikationer. Möjligheterna till *ett rationellare utnyttjande av lärararbetskraften bör alltså övervägas*.

I ett avseende är situationen särskilt svårlöst i fråga om de tekniska ämnena, nämligen genom att det inte existerar någon *reguljär lärarutbildning* i dessa ämnen. Så länge de tekniska gymnasierna i stor utsträckning är hänvisade till att bygga sin försörjning av lärare i nyssnämnda ämnen på civilingenjörer utan en utbildning, som exempelvis i likhet med filosofie magisterexamen traditionellt är inriktad på lärarbanan, torde lärarförsörjningen komma att förbli en svag punkt i gymnasieorganisationen.

De refererade allmänna övervägandena från arbetsgruppens sida utmynnar i följande förslag med sikte på att öka tillgången på *heltidsanställda lärare*.

En av arbetsgruppen framlagd skiss rörande anordnande vid de tekniska högskolorna av lärarutbildning i grundläggande naturvetenskapliga och tekniska ämnen bör vidarebearbetas inom gymnasieutredningen, som snarast bör framlägga därav påkallade förslag.

En systematiskt planlagd och väl utformad informationsverksamhet rörande lärarbanan vid de tekniska gymnasierna bör snarast igångsättas. Sålunda bör genom överstyrelsens försorg en informationsbroschyr om de tekniska gymnasierna, lärarnas anställningsvillkor och arbetsförhållanden utarbetas och distribueras till teknologer och yrkesverksamma civilingenjörer.

Avläggande av undervisningsprov bör införas som ett alternativ till nuvarande bestämmelser om styrkande av pedagogisk erfarenhet och förmåga i och för vinnande av behörighet till lektorstjänst i tekniskt ämne.

Föreliggande möjligheter att genom åtgärder inom ramen för gällande avlöningsbestämmelser främja lärarrekryteringen bör utnyttjas. Sålunda bör en mera liberal praxis tillämpas beträffande inplacering i lönegrad Ao 27 av lektorer i tekniska ämnen eller bestämmelserna härutinnan ändras; vidare bör möjligheterna att kontraktansätta lektorer i tekniska ämnen provas.

Vid tillsättning av föreslagna nya lektorstjänster samt vikariatslöneförordnanden på lektorstjänster bör tillgängliga möjligheter utnyttjas att uppnå ett snabbt och enkelt tillsättningsförfarande.

För att på olika vägar förbättra rekryteringsmöjligheterna bör antalet av överstyrelsen disponerade extra ordinarie adjunktstjänster bli så stort, att ett visst reservutrymme för nyrekrytering finnes.

Som en tillfällig åtgärd under en begränsad period bör civilingenjörer, som efter avslutad utbildning vid teknisk högskola genomgått särskild pedagogisk kurs, kunna förordnas som adjunkter i lönegrad A 23, utan att gängse krav på praktik uppfyllts. Dylik kurs bör om möjligt anordnas av överstyrelsen redan våren 1963, så att gymnasierna redan till höstterminen 1963 skall kunna tillföras ett antal adjunkter i tekniska ämnen.

Den inom andra skolformer tillämpade anordningen med utbytes- och bristtjänster bör införas även vid de tekniska gymnasierna.

Arbetsgruppen föreslår slutligen följande åtgärder för att öka tillgången på *timlärare*. I detta sammanhang framhålles betydelsen av en med hänsyn till bl. a. rekryteringsläget ändamålsenlig arvodessättning liksom även betydelsen av att rektorerna äger ett tillräckligt mått av beslutanderätt i detta avseende.

Vid de tekniska gymnasierna bör införas befattningar som speciallärare, avsedda för högt kvalificerade, lektorskompetenta specialister, som skall fullgöra viss undervisning m. m. i tekniska ämnen vid sidan om sin ordinarie yrkesverksamhet. Speciallärarna bör inom sina särskilda ämnesområden utöver egentlig undervisning få åligganden av samma slag som normalt åvilar lektorer, såsom exempelvis institutionsföreståndarskap, utarbetande av studieplaner och ledning av ämneskonferenser. De föreslås uppbära dels ett fast årligt grundarvode, dels timarvode enligt timlärarkungörelsen.

Anvisningar bör genom överstyrelsens försorg utarbetas för olika ämnesområden i avsikt att underlätta för rektorerna att i kursplanerna urskilja *dels* vilka kursmoment som i bristsituationer utan alltför stor olägenhet kan läggas på

timlärare utan den för de fasta lärartjänsterna föreskrivna kompetensen, *dels* de mera begränsade avsnitt, som helst bör handhas av högt kvalificerade specialister.

I syfte att effektivisera timlärarrekruteringen inom industriföretag samt inom statliga och kommunala institutioner bör utsändas *dels* rekommendationsskrivelser rörande ökat bistånd med timlärare till näringslivets organisationer och deras medlemsföretag samt i detta sammanhang aktuella statliga och kommunala myndigheter och institutioner, *dels* informationsmaterial rörande timlärarrekrutering och lärarsituationen i övrigt till berörda skolmyndigheter, rektorer och personalorganisationer och *dels* slutligen ett cirkulär till rektorerna vid de tekniska gymnasierna, vari de särskilt uppmanas att ta aktiva initiativ i timlärarfrågan och så långt som möjligt tillmötesgå arbetsgivarnas önskemål om förläggning av tjänstgöringen.

I departementsskrivelser av den 22 november 1962 har anhållits att Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund måtte medverka till att rekommendationsskrivelser rörande ökat bistånd med timlärare åt de tekniska gymnasierna tillställas organisationer, företag och kommunala organ.

Den 23 november 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt överstyrelsen för yrkesutbildning att vidtaga vissa åtgärder för att i huvudsaklig överensstämmelse med de i arbetsgruppens rapport angivna riktlinjerna planlägga respektive genomföra vad arbetsgruppen rekommenderat.

Med anledning av ett under hand lämnat uppdrag har *gymnasieutredningen* den 21 november 1962 framlagt vissa förslag rörande utbildning av lärare för de tekniska gymnasiernas behov. Utredningens förslag bygger på det av arbetsgruppen framlagda utkastet till en vid de tekniska högskolorna anordnad lärarutbildning. Gymnasieutredningen finner angeläget, att sådan utbildning anordnas men räknar också med ett behov av en regionalt anordnad lärarutbildning. Viss utredning om för ändamålet lämpliga utbildningsorter har framlagts. Utredningen föreslår, att regional utbildning igångsättes redan fr. o. m. läsåret 1963/64 och räknar för samma budgetår med en kostnad av ca 725 000 kr. för detta ändamål.

Gymnasieutredningens förslag är för närvarande föremål för remissbehandling.

A n s l a g s ä s k a n d e n

Vad överstyrelsen föreslagit i fråga om utbyggnad av de tekniska gymnasierna m. m. beräknas som inledningsvis framhållits, medföra en ökning av medelsbehovet med omkring 9 790 000 kr., vilket skulle innebära en uppräknings av anslaget till 36 710 000 kr. Höjningen är till ett belopp av ca 7 530 000 kr. föranledd av automatiskt verkande faktorer, såsom organisationens utbyggnad på grund av tidigare beslut, löneökningar m. m.

Departementschefen. Av vad jag i översikten anført om gymnasieorganisationens utveckling framgår, att jag biträder överstyrelsens för yrkesutbildning förslag om inrättande av tre nya tekniska gymnasier. Även i övrigt ansluter jag mig till överstyrelsens bedömning av de tekniska gymnasiernas utbyggnad läsåret 1963/64.

Beträffande det föreslagna andra tekniska gymnasiet i *Göteborg* framgår av det yttrande, som avgivits av den för de båda överstyrelserna gemensamma planeringsgruppen, att ett tillräckligt elevunderlag för detta gymnasium finnes. Det bör i anslutning härtill framhållas, att det nya tekniska gymnasiet kommer att övertaga 4 filialavdelningar av årskurs I, anknutna till det befintliga gymnasiet i *Göteborg*. En ytterligare breddning av intagningskapaciteten är emellertid nödvändig, om den eftersträfvade andelen av den sammantagna gymnasiekapaciteten inom den ifrågavarande gymnasieregionen skall uppnås.

Även i *Karlskoga* och *Motala* föreligger behov av att skapa resurser för teknisk gymnasieutbildning. Antalet ansökningar till de på dessa orter inrättade filialklasserna av tekniskt gymnasium, av vilka två paralleller inrättats på vardera orten, ger vid handen att underlag för i vart fall ett tvåparallelligt tekniskt gymnasium finns på båda orterna. På båda orterna finns dessutom allmänna gymnasier och i *Motala* även ett handelsgymnasium. Gymnasiefrekvensen, som visserligen redan är hög — för båda orternas Ag regioner ca 25 % — kan väntas stiga ytterligare, särskilt i regionernas ytterområden, där frekvensen för närvarande ligger på betydligt lägre nivå. Det torde därför vara att räkna med, att den nuvarande sammanlagda gymnasieintagningen på respektive orter, trots minskningar i årskullarnas storlek vid mitten av 1960-talet, inte kommer att bli lägre.

Jag vill även framhålla, att den allmänna riktpunkten för gymnasiepolitiken, enligt vilken fackgymnasiernas andel av den totala gymnasiekapaciteten bör ligga omkring 40 % med ungefär lika fördelning på de båda fackgymnasietyperna, inte får hindra en längre gående utvidgning av fackgymnasiernas andel på orter, där detta med hänsyn till studieönskemål, arbetsmarknad eller andra omständigheter befinnes välmotiverat.

Jag tillstyrker sålunda överstyrelsens av planeringsgruppen understödda förslag om inrättande av tekniska gymnasier i *Karlskoga* och *Motala* fr. o. m. budgetåret 1963/64. I detta sammanhang vill jag understryka vikten av att skolformer med likartade krav på lärare, lokaler och utrustning samordnas så långt detta är möjligt och pedagogiskt lämpligt. En dylik samordning planeras i *Karlskoga* och, enligt vad handlingarna i ärendet synes utvisa, även i *Motala*.

Vidare tillstyrker jag förslaget, att tekniska gymnasier skall upprättas i *Sundsvall* och *Umeå* landskommun fr. o. m. budgetåret 1964/65, och föreslår, att riksdagen fattar principbeslut härom. På dessa orter finns ett fullt tillräckligt underlag för tekniska gymnasier.

Frågan om *nya linjer* vid de tekniska gymnasierna, samt linjer vid de före-

slagna nya gymnasierna, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att senare fatta beslut om. Jag vill dock här framhålla, att frågan om en differentiering på flera linjer, särskilt vid gymnasier av mindre omfattning, liksom även frågan om valet av den ena eller andra linjen måste föregås av en noggrann utredning och prövning. Åtskilliga faktorer, såsom exempelvis elevunderlag, studieönskemål, lärarrekrytering, samordningsmöjligheter i personellt och materiellt hänseende samt arbetsmarknadens behov bör därvid beaktas och vägas mot varandra.

Innan jag övergår till överstyrelsens äskanden för nästa budgetår, vill jag gå in på frågan om rekryteringen av lärare till de tekniska gymnasierna, vilken fråga blivit grundligt penetrerad av en arbetsgrupp med representanter för ecklesiastikdepartementet och olika myndigheter och organisationer. Denna grupp har framlagt förslag om skilda åtgärder, vilka tillsammans kan förväntas effektivt påverka rekryteringen av lärare. Beträffande en del av de föreslagna åtgärderna har, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, steg redan börjat vidtagas för deras förverkligande. Beträffande vissa andra åtgärder, såsom inrättande av konsulentbefattningar vid överstyrelsen för yrkesutbildning, utgivande av informationsbroschyr, läroboksframställning, förbättring av gymnasiebibliotekens resurser samt anordnande av kurser och konferenser, framlägges förslag denna dag under vederbörliga andra anslagspunkter. Arbetsgruppens förslag rörande utbildning av lärare i tekniska ämnen, ytterligare utrett av gymnasieutredningen, som inkommit med förslag i ämnet, torde jag få återkomma till i samband med framläggandet av särskild proposition rörande utbildningen av klass- och ämneslärare budgetåret 1963/64.

Beträffande de förslag, som bör behandlas under förevarande anslagspunkt, vill jag allmänt uttala, att jag i allt väsentligt biträder dem och att jag anser deras förverkligande vara mycket angeläget, i vissa hänseenden även från andra synpunkter än det direkta behovet att motverka lärarbristen. Under detta anslag beräknar jag medel för kurser i studieteknik, vidgning av organisationen i årskurs 2, budgetåret 1963/64 dock troligen genomförbart vid ett mycket begränsat antal gymnasier, anordnande av undervisningsprov för vinnande av lektorsbehörighet samt inrättande av särskilda speciallärarbefattningar för vissa timlärare. Kostnaderna för dessa åtgärder kan för budgetåret 1963/64 beräknas till sammanlagt 375 000 kr. Jag tillstyrker vidare, att utbytestjänster må inrättas vid de tekniska gymnasierna i de ämnen eller ämneskombinationer, där så påkallas, och i enlighet med de grunder, som gäller för motsvarande tjänster vid de allmänna gymnasierna. Någon merkostnad i anledning härav kan inte väntas uppkomma. Slutligen föreslår jag, att bemyndigande må kunna lämnas överstyrelsen för yrkesutbildning att besluta om antalet extra ordinarie adjunktstjänster i lönegrad A 23 vid de tekniska gymnasierna. Från rekryteringssynpunkt torde det vara av viss betydelse, att överstyrelsen äger denna befogenhet. Behovet av ökad stödundervisning samt bättre tillgång på institutionstekniker har

beaktats i överstyrelsens anslagsäskanden dels, i vad gäller stödundervisningen, i samband med överstyrelsens beräkningar av undervisningens totala omfattning och därav föranlett lärarbehov, dels i form av förslag om inrättande av 15 nya tekniska biträdestjänster.

Jag övergår så till att behandla överstyrelsens anslagsäskanden för nästa budgetår.

Mot förslaget att rektorstjänsterna vid de föreslagna nya gymnasierna i Göteborg, Karlskoga och Motala placeras i lönegrad Bp 1, avlöningsgrupp II, har jag ingen erinran (p. 1). Förslaget om uppflyttning av 14 rektorstjänster i högre avlöningsgrupp (p. 3) är jag inte beredd att nu ta ställning till. Förslaget rörande ytterligare nedsättning av undervisningsskyldigheten för biträdande rektor vid gymnasiet i Stockholm anser jag mig delvis kunna biträda. Jag förordar en nedsättning med ytterligare två veckotimmar (p. 4). Förslaget om inrättande av nya biträdande rektorstjänster vid gymnasierna i Göteborg, Malmö och Örebro (p. 5) kan jag däremot inte ansluta mig till med hänsyn till nu föreliggande, av mig tidigare berörda förslag om förstärkning av rektorsexpeditionerna.

Med hänsyn till den utvidgning av de nuvarande gymnasiernas organisation, som föranledes av tidigare fattade beslut och av mig här beräknade och förordade utvidgningar, bör antalet nya lektorstjänster vid befintliga gymnasier samt de tre föreslagna nya gymnasierna för nästa budgetår bestämmas till 100 (p. 6).

Föreslagen ordinariesättning av 12 adjunktstjänster i Ae 23 tillstyrkes (p. 7).

Förslaget om ordinariesättning av en kassörstjänst vid tekniska gymnasiet i Stockholm kan jag icke biträda (p. 8). Däremot tillstyrker jag en omrubricering av tjänsten till kontorsskrivartjänst.

Jag tillstyrker, att vid ett vart av de föreslagna nya tekniska gymnasierna inrättas en vaktmästartjänst i Ae 8; för övrigt förordar jag en utökning med 15 tjänster som institutionstekniker i Ae 9. Förslagen om lönegradsuppflyttningar kan jag inte tillstyrka. Beträffande inrättande av två maskinisttjänster torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att fatta beslut. Förslagen om ordinariesättning av befintliga extra ordinarie tekniska biträdestjänster och vaktmästartjänster m. fl. kan jag inte biträda (p. 9).

I fråga om antalet nya adjunktstjänster beräknar jag här medel för inrättande av $24 + 80$ tjänster i högst lönegrad Ae 23 (p. 13 och 14). Som en följd av antalet föreslagna lektors- och adjunktstjänster uppkommer en endast ringa ökning av timlärarbehovet (p. 15).

Förslaget om inrättande av en laboratoriebiträdestjänst (p. 17) hänför sig till tekniska gymnasiet i Hälsingborg, där omfattande utbildning på kemisk linje bedrivs. Jag tillstyrker inrättandet av en sådan tjänst i högst Ae 9.

Överstyrelsens förslag rörande ökade kostnader för biträdeshjälp på rektorsexpeditionerna kan jag icke biträda, då en utredning i detta ämne, avseende såväl

allmänna som tekniska gymnasier, har framlagts och är föremål för remissbehandling (p. 18).

Förslaget om inrättande av en kanslibiträdestjänst vid tekniska gymnasiet i Stockholm I tillstyrkes (p. 19). Förslaget om förbättrad ersättning till filialföreståndare kan jag däremot inte biträda (p. 20). Vad överstyrelsen föreslagit i fråga om minskade kostnader för eldar- och vaktmästarpersonal sammanhänger med det av överstyrelsen framlagda och av mig i huvudsak tillstyrkta förslaget till utökning av den tekniska biträdespersonalen (p. 23).

Förslaget om ersättning till institutionsföreståndare har samband med frågan om den översyn av lärarnas arbetsuppgifter som jag, i enlighet med mina i proposition 1962: 54 (s. 495) gjorda uttalanden, avser att vidtaga. Jag är icke beredd att nu taga ställning till det av överstyrelsen framförda förslaget (p. 24).

Kostnaderna för de föreslagna nya tekniska gymnasierna, vilka redan fr. o. m. nästa läsår kommer att omfatta 18 avdelningar, beräknar jag till sammanlagt 1 480 000 kr., vilket innebär en merkostnad i förhållande till innevarande budgetårs kostnader för filialavdelningar med ca 750 000 kr. Jag förordar, såvitt gäller tjänster på personalförteckningen, att följande tjänster inrättas vid dessa gymnasier, nämligen tre rektorstjänster i Bp 1, avlöningsgrupp II, 18 lektorstjänster i Ao 27 eller 25 och 12 adjunktstjänster i Ae 23. Dessa tjänster är medräknade i mina förut redovisade ställningstaganden till överstyrelsens under skilda punkter framförda förslag.

Vid min behandling av anslaget till avlöningar vid statliga allmänna gymnasier har jag förklarat min avsikt vara att framlägga förslag i särskild proposition till 1963 års riksdag angående åtgärder till förbättring av rektorernas arbetssituation. I avvaktan härpå beräknar jag för detta ändamål ett belopp av 300 000 kr. under detta anslag.

Slutligen föreslår jag, att kostnaderna för den föreläsningsverksamhet, för vilken medel hittills upptagits under reservationsanslaget Högre tekniska läroverk: Föreläsningar och fortbildningskurser, fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall bestridas från förevarande anslag.

På grundval av vad jag här föreslagit, beräknar jag, med beaktande jämväl av övriga, här ej särskilt berörda, automatiska utgiftsförändringar, den sammanlagda höjningen av förevarande avlöningsanslag för nästa budgetår till 9 730 000 kr., vilket innebär, att anslaget bör uppföras med $(26\,920\,000 + 9\,730\,000 =) 36\,650\,000$ kr. Anslaget torde böra fördelas på utgifts- och inkomstposter på sätt som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1. besluta, att i Göteborg, Karlskoga, Motala, Sundsvall och Umeå landskommun skall, beträffande Göteborg, Karlskoga och Motala fr. o. m. budgetåret 1963/64 samt beträffande Sundsvall och Umeå landskommun fr. o. m. budgetåret 1964/65

eller de senare tidpunkter Kungl. Maj:t bestämmer, successivt upprättas nya tekniska gymnasier;

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de tekniska gymnasierna, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

3. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder mot lärarbristen vid de tekniska gymnasierna i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående anförte;

4. godkänna följande avlöningsstat för de tekniska gymnasierna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	14 930 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	390 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	12 008 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 823 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	548 500
Summa kr.	36 700 300

Särskilda uppbördsmedel

Hyror och hyresersättningar m. m.	50 300
Nettoutgift kr.	36 650 000

4. till *Tekniska gymnasier*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 36 650 000 kr.

[133] 46. Tekniska gymnasier: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 761 000	1 778 450
1961/62	2 227 000	2 213 081
1962/63	3 080 000	
1963/64 (förslag)	4 090 000	

Följande sammanställning upptager den för innevarande budgetår gällande omkostnadsstaten med därunder uppförda delposter samt för nästa budgetår överstyrelsens för yrkesutbildning förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för yrkesutbildning för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departementets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	26 000	+ 5 000	+ 5 000
2. Reseersättningar till examensombud, <i>förslagsvis</i>	36 000	+ 9 000	of.
3. Rese- och flyttningersättningar till befatt- ningshavare, <i>förslagsvis</i>	50 000	+ 34 000	+ 34 000
4. <i>Expenser, förslagsvis:</i>			
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1 018 000	+ 348 000	+ 348 000
Städning, <i>förslagsvis</i>	1 061 000	+ 385 000	+ 385 000
Övriga expenser, <i>förslagsvis</i>	505 000	+ 179 000	+ 179 000
5. Ersättning för borttagna elevavgifter, <i>förslagsvis</i>	409 000	+ 60 000	+ 60 000
Summa kr.	3 105 000	+ 1 020 000	+ 1 011 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse m. m., <i>förslagsvis</i> ...	25 000	of.	of.
Nettoutgift kr.	3 080 000	+ 1 020 000	+ 1 011 000

Den av överstyrelsen föreslagna anslagsökningen sammanhänger med gymnasieorganisationens utbyggnad samt, i vad gäller delposten Städning, med löneökningar. Merkostnaderna under detta anslag för de under föregående anslagspunkt föreslagna tre nya gymnasierna ingår däri med ca 190 000 kr.

Departementschefen. De av överstyrelsen gjorda beräkningarna föranleder ingen annan erinran från min sida än att posten Reseersättningar till examensombud bör uppföras med oförändrat belopp med hänsyn till den relativt låga belastningen på denna post.

Anslaget bör följaktligen uppföras med $(3\,080\,000 + 1\,011\,000 =) 4\,091\,000$ kr., dvs. i avrundat tal 4 090 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska gymnasier: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett föreslagningsanslag av 4 090 000 kr.

[134] **47. Tekniska gymnasier: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 230 000	2 428 240
1961/62	2 500 000	2 406 152
1962/63	3 400 000	
1963/64 (förslag)	4 200 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 2 063 000 kr. enligt följande sammanställning. Av den föreslagna höjningen hänför sig 438 000 kr. till föreslagna tre nya gymnasier.

1. Böcker, samlingar och undervisningsmateriel (nu 275 000)	+	109 000
2. Materiel m. m. till laborationer (nu 281 000)	+	98 000
3. Laboratorieutrustning m. m. (nu 2 724 000)	+	1 836 000
4. Till överstyrelsens disposition (nu 120 000)	+	20 000
		+ 2 063 000

Ur överstyrelsens inledande motivering härför inhämtas bl. a. följande.

I avvaktan på att den av departementschefen i 1962 års statsverksproposition (VIII ht s. 242) aviserade utredningen angående utrustningsbehovet vid de tekniska gymnasierna hinner genomföras torde en viss försiktighet beträffande höjningen av ifrågavarande anslag få anses berättigad. Den starka expansion, som de tekniska gymnasierna undergått och även förväntas undergå under de närmaste budgetåren, medför emellertid automatiskt relativt stora krav på en ökning av de tillgängliga medlen under de olika anslagsposterna. Antalet klassavdelningar vid de tekniska gymnasierna beräknas stiga från 427 under budgetåret 1962/63 till 496 under budgetåret 1963/64.

Härtill kommer, att flera tekniska gymnasier nyligen tagit nya institutionsbyggnader i bruk eller inom en snar framtid skall göra det. Vid dessa måste en mycket stor nyanskaffning äga rum. Överstyrelsen vill särskilt framhålla, att den pågående utredningen inte får medföra en stagnation i den oundgängligen nödvändiga utvecklingen av de laborativa resurserna vid de tekniska gymnasierna.

Beträffande de under respektive anslagsposter föreslagna uppräkningsarna anför överstyrelsen vidare i huvudsak följande.

1. Från de tekniska gymnasier, som varit inrättade under budgetåret 1961/62, har till överstyrelsen inkommit äskanden under denna post uppgående till sammanlagt 389 750 kr. Överstyrelsen finner, att vissa justeringar av dessa i vissa fall bör kunna vidtagas. Överstyrelsen föreslår sålunda ett totalbelopp av 384 000 kr., häri inräknat även de belopp som bör tilldelas de nyinrättade tekniska gymnasierna i Stockholm (II), Hässleholm och Kiruna samt de av överstyrelsen föreslagna nya gymnasierna i Göteborg, Karlskoga och Motala.

2. Från de budgetåret 1961/62 befintliga tekniska gymnasierna har begärts sammanlagt 349 250 kr. Överstyrelsen finner även i detta fall, att vissa justeringar kan vidtagas och föreslår för samtliga gymnasier inberäknat Stockholm II, Hässleholm, Kiruna, Göteborg II, Karlskoga och Motala ett totalbelopp av 379 000 kr.

3. Det belopp, som sammanlagt äskats från de budgetåret 1961/62 befintliga gymnasierna uppgår till 8 842 998 kr. Med hänvisning till vad överstyrelsen i sin inledande motivering anför, finner sig överstyrelsen böra minska de begärda beloppen i så stor omfattning, att hela beloppet till laboratorieutrustning — häri inräknat de belopp som bör tilldelas de tre 1962/63 nyinrättade gymnasierna samt de tre som föreslagits bli inrättade 1963/64 — skulle uppgå till 4 560 000 kr. De belopp å 200 000 kr., som föreslås för vart och ett av fem gymnasier, motiveras särskilt av fortsatt utrustning av nyinrättade, starkt kostnadskrävande linjer (Gävle teleteknisk, Härnösand och Hässleholm mätningsteknisk specialkurs, Skellefteå gruvteknisk, Örebro byggnadsteknisk linje, vartill kommer att sistnämnda gymnasium beräknas inflytta i ny institutionsbyggnad höstterminen 1963).

4. Till överstyrelsens disposition står för budgetåret 1962/63 120 000 kr. till förfogande. Med hänsyn till den vidgade kapaciteten av de tekniska gymnasierna bör detta belopp höjas till 140 000 kr.

Departementschefen. I avvaktan på resultatet av den inom överstyrelsen för yrkesutbildning bedrivna undersökningen rörande laboratoriernas utrustningsbehov och organisation tillstyrker jag, att anslaget uppräknas med 800 000 kr. Härav beräknas 420 000 kr. för de i det föregående föreslagna tre nya tekniska gymnasierna. Jag finner anledning att understryka den stora betydelsen av att upprustningen av de tekniska gymnasiernas laboratorier sker under iakttagande av alla möjligheter till rationell samordning både mellan de tekniska gymnasierna inbördes och mellan de tekniska gymnasierna och andra skolformer. I detta hänseende bör på såväl det lokala som det regionala planet ett aktivt samarbete bedrivas.

Anslaget bör således uppföras med $(3\,400\,000 + 800\,000 =) 4\,200\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska gymnasier: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 4 200 000 kr.

[135] **48. Tekniska gymnasier: Fortbildningskurser**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	60 000	48 995
1961/62	60 000	83 088
1962/63	60 000	
1963/64 (förslag)	50 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att detta anslag, nu rubricerat föreläsningar och fortbildningskurser, för nästa budgetår uppföres med 90 000 kr. Härav beräknas för föreläsningsverksamhet 40 000 kr. och för fortbildningskurser 50 000 kr.

I fråga om föreläsningsverksamheten, vilken avser allmänbildande och tekniska ämnen, uttalar överstyrelsen, att denna verksamhet nästan upphört på grund av det starkt nedskurna anslaget. Med hänsyn härtill samt till gymnasieorganisationens utvidgning kräves en ökning av anslaget för detta ändamål.

Beträffande fortbildningsverksamheten anför överstyrelsen bl. a. följande.

Med anledning av departementschefens uttalande i 1962 års statsverksproposition (VIII ht s. 244) angående önskvärdheten av medverkan i fortbildningsverksamheten från näringslivets sida har överstyrelsen upptagit underhandsdiskussioner härom med företrädare för näringslivet. Därvid har framkommit, att de större industriföretagen kan väntas bidra till genomförandet av fortbildningskurser för ingenjörer genom att bekosta elevavgifter av storleksordningen 500—600 kr. i stället för hittills tillämpade elevavgifter på omkring 75 kr. Ingenjörer anställda vid mindre industrier torde dock i regel ej kunna påräkna att få så höga elevavgifter betalda av arbetsgivaren. Eftersom det största behovet av fortbildning föreligger inom den mindre industrien, tvekar överstyrelsen att begagna utvägen med väsentligt höjda elevavgifter utan avser att genom

fortsatta förhandlingar med industriens företrädare söka andra former för dess medverkan i fråga om fortbildningskurser för ingenjörer.

Det är emellertid betydelsefullt, att denna fortbildningsverksamhet under mellantiden icke upphör utan i stället något ökas. Det synes särskilt angeläget, att kurser kunna hållas bl. a. i automatiseringsteknik, som är av väsentlig betydelse för möjligheten till fortsatt rationalisering inom industrien.

Departementschefen. Kostnaderna för föreläsningsverksamhet bör, som jag framhållit i det föregående, fr. o. m. budgetåret 1963/64 bestridas ur anslaget till Tekniska gymnasier: Avlöningar. Jag beräknar därför inga medel för detta ändamål under förevarande anslag.

Vad överstyrelsen anfört rörande resultatet av sina kontakter med representanter för näringslivet rörande dess medverkan i fortbildningen av ingenjörer finner jag mycket tillfredsställande. Det är min förhoppning, att en fortsatt samverkan mellan den centrala skolmyndigheten och näringslivet skall leda till en vidareutveckling av denna mycket viktiga verksamhet. En redovisning för verksamhetens utveckling bör lämnas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1964/65. För budgetåret 1963/64 räknar jag i överensstämmelse med överstyrelsens förslag med ett till 50 000 kr. höjt belopp för ifrågavarande ändamål under detta anslag. Anslaget torde i samband härmed få angiven ny rubrik. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska gymnasier: Fortbildningskurser* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kr.

[136] 49. Bidrag till handelsgymnasier	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 547 000	2 685 102
1961/62	4 343 000	3 640 630
1962/63	7 800 000	
1963/64 (förslag)	12 500 000	

Beträffande innebörden av gällande bestämmelser i fråga om statsbidrag till handelsgymnasier hänvisas till en i föregående års statsverksproposition lämnad redogörelse (s. 245).

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 6 135 000 kr. till 13 935 000 kr. med den fördelning av höjningen, som framgår av följande sammanställning.

1. Slutreglering och förskott avseende nuvarande handelsgymnasieorganisation	+ 600 000
2. Förskott till automatiskt tillkommande klassavdelningar	+ 3 421 000
3. Förskott till handelsgymnasier som ej tidigare erhållit statsbidrag	+ 1 348 000
4. Förskott till nya intagningsavdelningar	+ 726 000
5. Kostnader för anordnande av ämnesmässiga påbyggnadskurser i handel	+ 40 000
	6 135 000

Ur överstyrelsens framställning inhämtas beträffande förslaget under punkt 4 i huvudsak följande.

Ökningen under läsåret 1962/63 uppgår till 31 nya avdelningar av årskurs I av treårig linje inom den 1961/62 statsunderstödda organisationen samt 4 nya avdelningar inom den ej statsunderstödda. Hela ökningen uppgår sålunda till 35 avdelningar. För läsåret 1963/64 räknar överstyrelsen med en ytterligare utökning med ca 15 nya avdelningar av treårig linje. Det totala antalet intagningsavdelningar inom den treåriga linjen skulle sålunda uppgå till ca 127. Genomförandet av denna utvidgning är också avhängig av vissa kommunala beslut.

Med hänsyn till vikten av att öka möjligheterna till utbildning för studenter vid sidan av akademiska studier har överstyrelsen räknat med en utvidgning av antalet avdelningar av den ettåriga linjen med fem nya avdelningar.

Överstyrelsen beräknar statsbidragskostnaden per avdelning till, för dagavdelning 40 000 kr., därav 36 300 kr. som förskott, och för kvällsavdelning 18 000 kr., därav 16 000 kr. som förskott.

Departementschefen. Överstyrelsens under punkten 3 framlagda förslag om statsbidrag till handelsgymnasier, som ej varit i verksamhet under fem år, är jag icke heller i år beredd tillstyrka. Ej heller kan jag tillstyrka förslaget under punkten 5 om medel för anordnande av ämnesmässiga påbyggnadskurser i handel.

I överensstämmelse med vad överstyrelsen föreslagit räknar jag sålunda med, att ca 15 nya intagningsavdelningar av treårig linje skall inrättas läsåret 1963/64. Överstyrelsens beräkningar av antalet nya avdelningar av ettårig studentlinje har icke givit mig anledning till erinran. Jag beräknar för förskott till nya intagningsavdelningar budgetåret 1963/64 en merkostnad av 726 000 kr.

Mot den av överstyrelsen under punkterna 1 och 2 beräknade automatiska kostnadsökningen med sammanlagt 4 021 000 kr. har jag ingen erinran. Anslaget torde följaktligen böra uppföras med (7 800 000 + 4 747 000 =) 12 547 000 kr. eller i avrundat tal 12 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelsgymnasier* för budgetåret 1963/64
anvisa ett förslagsanslag av 12 500 000 kr.

[137] 50. Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	42 000	53 922
1961/62	50 000	40 078
1962/63	57 000	
1963/64 (förslag)	90 000	

Från detta anslag bestrides fr. o. m. budgetåret 1958/59 dels kostnaderna för avgångsexamen från handelsgymnasierna, dels ock kostnaderna för handelsgymnasieexamen för elever från enskild undervisning.

De av överstyrelsen för yrkesutbildning under denna rubrik framlagda förslagen innebär, att anslaget för nästa budgetår bör höjas med 46 000 kr. Härav hänför sig 16 000 kr. till ett starkt ökat antal deltagare i handelsgymnasieexamen samt ökade resekostnader. Detta belopp har framräknats med ledning av kostnaderna för examen 1962. Överstyrelsen hemställer vidare om en höjning av de av Kungl. Maj:t fastställda arvodena, som utgår för skilda uppdrag i samband med examina. Dessa höjningar beräknas medföra en kostnadsökning med 18 000 kr. Slutligen räknar överstyrelsen för 1963/64 med en halv amanuenslön under detta anslag, på grund av det stora antalet anmälningar till handelsgymnasieexamen.

Departementschefen. Med hänsyn till beslutade arvodeshöjningar samt ökat deltagarantal och ökade resekostnader tillstyrker jag en uppräknings anslag med 33 000 kr. till 90 000 kr. Överstyrelsens förslag om beräkning av medel under detta anslag för en halv amanuenslön kan jag icke tillstyrka. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

e) Yrkesskolor m. m.

[138] 51. Konstfackskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 375 500	1 701 579
1961/62	1 531 000	1 872 141
1962/63	1 624 000	
1963/64 (förslag)	1 983 000	

Kostnaderna för konstfackskolan har intill utgången av juni 1960 fördelats mellan staten och Stockholms stad enligt grunder, som i propositionen 1945: 296 underställts riksdagen för godkännande. I enlighet med vad i nämnda proposition förutsatts har grunderna för fördelning av kostnaderna mellan staten och staden sammanfattats och preciserats i ett mellan parterna ingånget avtal.

Den 18 januari 1957 har Kungl. Maj:t uppdragit åt en särskilt tillkallad sakkunnig att utreda frågan om fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för konstfackskolan och därmed sammanhängande spörsmål, med uppdrag tillika att å statens vägnar upptaga förhandlingar med Stockholms stad om de ändringar av avtalet, vartill utredningen kan giva anledning (jfr 1957 års VIII ht, s. 657 och 658). Denna utredning har ännu inte slutförts. Från såväl statens som stadens sida har ifrågavarande avtal uppsagts till upphörande med utgången av juni 1960.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 363 000 kr. till 1 987 000 kr. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar med i runt tal 153 000 kr., av följande förslag.

1. En ny lektorstjänst i konsthistoria i Ae 27 eller 25.
2. En ny fackläartjänst i fotografi i Ae 23.
3. En ny fackläartjänst i färglära i Ae 23.
4. Fem nya tjänster som biträdande facklärare i Ae 19.
5. En ny reparatörstjänst i Ae 9.
6. En ny skrivbiträdestjänst i reglerad befordringsgång.
7. Højd avlöningsförstärkning för rektor.
8. Uppflyttning av tjänsterna som biträdande facklärare från Ae 17 till Ae 19.
9. Ombildning av en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till kontoristtjänst i Ao 9.
10. Højning av utgående arvoden till föreläsare och speciallärare.
11. Arvode till kurator.

Bidraget från Stockholms stad har av överstyrelsen upptagits till samma belopp som det för innevarande budgetår beräknade, 236 920 kr.

Svenska fotografernas förbund har anhållit, att fotografisk utbildning måtte anordnas vid konstfackskolan.

Departementschefen. I avvaktan på slutförandet av utredningen rörande fördelningen mellan staten och Stockholms stad av kostnaderna för konstfackskolan

m. m. räknar jag med oförändrat bidrag från Stockholms stad för nästa budgetår.

Förslaget att fotografisk utbildning anordnas vid konstfackskolan och att för denna utbildning inrättas en fackläartjänst i fotografi i lönegrad Ae 23 anser jag mig böra biträda.

En mycket stor del av undervisningen vid konstfackskolan upprätthålles för närvarande med timlärare eller speciallärare. Jag finner det skäligt, att vissa dylika lärare med lång anställningstid beredes fastare anställning och föreslår, att fem nya tjänster som biträdande facklärare i Ae 17 inrättas.

I övrigt kan jag endast tillstyrka en uppräknig av anslaget på grund av automatiska utgiftsökningar, vilka jag beräknar till 316 000 kr. I detta belopp ingår kostnaderna för beslutade höjningar av arvoden åt föreläsare och speciallärare.

Anslaget torde böra uppföras med $(1\,624\,000 + 359\,000 =) 1\,983\,000$ kr., att fördelas på olika poster på sätt som framgår av avlöningsstaten i efterföljande hemställan. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64, vidtaga den ändring i personalförteckningen för konstfackskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anför;

b) godkänna följande avlöningsstat för konstfackskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	612 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	40 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 063 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	493 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	35 000
Summa kr.	2 244 800

Särskilda uppbördsmedel

1. Elevavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 000
2. Avkastning av Sjöstedtska fonden	2 880
3. Bidrag från Stockholms stad, <i>förslagsvis</i>	236 920
Nettoutgift kr.	1 983 000

c) till *Konstfackskolan*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 983 000 kr.

[139] 52. Konstfackskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	343 345
1961/62	200 000	377 942
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	266 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget uppräknas med 66 000 kr. till 266 000 kr. Överstyrelsen har därvid räknat med en höjning av anslagsposten Bränsle, lyse och vatten med 46 000 kr. och en höjning av anslagsposten Övriga expenser med 20 000 kr. på grund av bl. a. ökade städningskostnader. Vidare har överstyrelsen med hänsyn till att ny överenskommelse ännu ej fastställts om fördelning av kostnaderna för konstfackskolan räknat med oförändrat bidrag från Stockholms stad.

Departementschefen. Den av överstyrelsen föreslagna uppräknningen med 66 000 kr. är betingad av automatiska utgiftsökningar. Jag förordar, att anslaget uppföres med $(200\,000 + 66\,000 =)$ 266 000 kr., och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstfackskolan: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 266 000 kr.

[140] 53. Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	80 000	80 000
1961/62	85 000	85 000
1962/63	120 000	
1963/64 (förslag)	220 000	

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget uppräknas med 237 500 kr. till 357 500 kr. Av den föreslagna höjningen hänför sig 53 000 kr. till nyanaffning av inventarier och utrustning, 4 500 kr. till uppräkning av medlen för biblioteksändamål, 20 000 kr. till utrustning för modellverkstaden, 130 000 kr. till utrustning för en fotografiverkstad samt 30 000 kr. till anskaffande av förbrukningsmateriel.

Med hänsyn till att ny överenskommelse ännu ej träffats om fördelning av kostnaderna för konstfackskolan mellan staten och Stockholms stad säger sig överstyrelsen ha räknat med oförändrat bidrag från staden.

Departementschefen. För nästa budgetår kan jag tillstyrka en uppräkning av detta anslag med 100 000 kr. som engångsanvisning för anskaffande av utrustning till fotografiverkstaden.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (120 000 + 100 000 =) 220 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Konstfackskolan: Undervisningsmateriel m.m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kr.

[141] **54. Bidrag till driften av centrala yrkesskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	21 365 000	25 340 092
1961/62	27 000 000	30 285 172
1962/63	34 000 000	
1963/64 (förslag)	38 000 000	

Ur detta anslag skall enligt gällande bestämmelser bestridas statsbidrag till driftkostnader vid följande slag av centrala yrkesskolor, nämligen centrala verkstadsskolor, statsunderstödda sjömannsskolor, de kommunala tekniska skolorna i Hässleholm, Katrineholm och Örnsköldsvik ävensom de andra skolor och kurser, som Kungl. Maj:t i särskild ordning bestämmer. Föreskrifter om statsbidrag är meddelade i kungörelsen 1957: 480 (ändrad 1959: 376, 1960: 303, 1961: 318 och 1962: 509). Gällande bestämmelser innebär i huvudsak följande.

För driften av centrala verkstadsskolor utgår statsbidrag till kostnaderna för *avlöning* åt rektor, fast anställd yrkeslärare och fast anställd ämneslärare å befattning, som inrättats efter Kungl. Maj:ts medgivande, samt åt vikarier för dessa befattningshavare ävensom åt andra timlärare i princip med belopp, som motsvarar skolans samtliga minimilönekostnader. Rektors och lärares löner har i fråga om beloppen knutits till löneklass å löneplan A i statens löneförordning respektive timarvode enligt timlärarkungörelsen. Förändringarna i löneläget för statstjänstemännen påverkar således automatiskt de författningens enligt utgående bidragen till *avlöning* åt lärare vid dessa skolor.

Utom till lönekostnader utgår statsbidrag bl. a. till *övriga kostnader* med ett belopp av 8 000 kr. för år och yrkesavdelning.

Till driften av *övriga centrala yrkesskolor* utgår statsbidrag till heltidskurs med normalläsår till *avlöning* åt rektor och lärare med belopp, som enligt huvudregeln skall motsvara hela avlöningskostnaden och som är maximerat till vissa normalbelopp, vilka motsvarar lönebeloppen enligt vissa löneklasser å löneplan A i statens löneförordning. Statsbidrag utgår vidare till *övriga kostnader* med följande belopp: vid kurs för industri och hantverk av verkstadsskolekaraktär med 8 070 kr. för år, vid kurs för handel samt kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär med 1 570 kr. för år samt vid kurs för husligt arbete med 2 070 kr. för år. Statsbidragen till deltidskurser och till ersättning åt föreläsare beröres under närmast följande anslagspunkt.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår

höjes med 5 650 000 kr. till 39 650 000 kr. Av höjningen föranledes 4 150 000 kr. av verksamhetens utbyggnad och andra automatiskt verkande faktorer samt 1 500 000 kr. av föreslagen förbättring av statsbidragen till lärarlöner och till övriga kostnader vid centrala tekniska skolor och laborantskolor samt teoretiska kurser för utbildning av radioterapi-, röntgen- och operationsassistenter.

Ur motiveringen för den föreslagna förbättringen av statsbidragen inhämtas bl. a. följande.

Vid de tekniska skolorna och laborantskolorna är lönenivån generellt sett högre än eljest vid yrkesskolor i gemen och lärarlönekostnaderna är bl. a. till följd därav väsentligt högre. En annan omständighet, som också bidrar till att öka dessa kostnader, är nödvändigheten att driva uppdelning av elever i grupper jämförelsevis långt för att laborationer skall kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

Överstyrelsen anser därför starka skäl tala för att reglerna för statsbidrag till de centrala tekniska skolorna och laborantskolorna ändras samt föreslår, att statsbidraget för heltidskurs med normalläsår skall utgå med belopp motsvarande hela avlöningskostnaden, dock att bidraget i denna del icke må överstiga $\frac{3}{2}$ av de kontanta avlöningsförmåner som för budgetåret skulle ha tillkommit en å orten stationerad tjänsteman, placerad i 24 löneklassen å löneplan A. En bidragsregel konstruerad på så sätt skulle i dagens läge komma att ge ett bidrag av den storleksordningen, att det i allmänhet kan förväntas ge full täckning för lönekostnaderna.

Vad som anförts beträffande de centrala tekniska skolorna och laborantskolorna äger i huvudsak tillämpning även å de teoretiska kurser för utbildning för sjukvårdens behov av radioterapi-, röntgen- och operationsassistenter, vilka försöksvis anordnats vid vissa yrkesskolor. Överstyrelsen föreslår, att statsbidrag till avlönning åt lärare vid dessa kurser får utgå enligt samma bidragsregel, som föreslagits för centrala tekniska skolor och laborantskolor.

Bidraget till övriga kostnader ersätter tidigare bidrag till komplettering av stadigvarande undervisningsmateriel samt till underhåll och förbrukning av undervisningsmateriel. Det avses också (prop. 1955: 139 s. 92) utgöra bidrag till vissa administrationskostnader, i vilka till väsentlig del ingår lönekostnader. Den utveckling av löner och priser, som ägt rum sedan förslaget om bidragsbeloppens storlek framlades, har varit betydande. Beloppen är numera otillräckliga och inte minst gäller detta beträffande de tekniska skolorna och laborantskolorna, vilka har särskilt stora kostnader för underhåll och förbrukning samt komplettering av materiel för undervisningen i laborationer, liksom även beträffande de ovan nämnda kurserna för utbildning av assistenter. Överstyrelsen föreslår därför, att bidraget till kurser vid centrala tekniska skolor och laborantskolor, vilket för närvarande utgår enligt för kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär fastställt belopp med 1 570 kr. per normalläsår, höjes till 3 000 kr., samt att detta bidrag även får utgå till kurser för radioterapi-, röntgen- och operationsassistenter.

Överstyrelsen hemställer vidare, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att i särskilda fall ge skäligen avvägda bidrag utöver vad som följer av gällande bestämmelser om statsbidrag. Överstyrelsens möjligheter att tillgodose akuta utbildningsbehov skulle härigenom öka väsentligt.

I gemensam skrivelse har sedermera *arbetsmarknadsstyrelsen*, *medicinalstyrelsen* och *överstyrelsen för yrkesutbildning* framhållit, att det med hänsyn till den akuta bristen på laboratoriepersonal samt radioterapi-, röntgen- och operationsassistenter är av yttersta vikt, att utbildningskurser för dylik personal i väsentligt ökad omfattning kan komma till stånd utan något dröjsmål. Ämbetsverken hemställer därför, att de förslag, som överstyrelsen i sina anslagsäskanden framställt om förbättring av statsbidrag till lärarlöner samt om bemyndigande för Kungl. Maj:t att besluta om högre statsbidrag, än vad som följer av gällande bestämmelser, genomföres med verkan fr. o. m. innevarande budgetår.

Departementschefen. Något generellt bemyndigande för Kungl. Maj:t att, såsom överstyrelsen föreslagit, medge förhöjda statsbidrag i särskilda fall finner jag inte erforderligt. Däremot bör, med hänsyn till utvecklingen och utvecklingsmöjligheterna inom yrkesutbildningens område, Kungl. Maj:t äga medge bidrag till kostnader för egentlig yrkesutbildning enligt gällande grunder, även då denna formellt sett inte låter sig inpassa under någon av rubrikerna industri och hantverk, handel eller husligt arbete. Därest riksdagen inte reser erinran däremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva och avgöra frågor om bidrag till yrkesutbildning i den vidare mening som här avsetts.

I övrigt anser jag mig beträffande detta anslag endast kunna tillstyrka en uppräknig, motsvarande de automatiska kostnadsökningarna, vilka jag beräknar till i runt tal 4 000 000 kr.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med (34 000 000 + 4 000 000 =) 38 000 0000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av centrala yrkesskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 38 000 000 kr.

[142] 55. Bidrag till driften av lokala yrkesskolor

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	80 000 000	69 325 531
1961/62	92 000 000	79 670 677
1962/63	92 000 000	
1963/64 (förslag)	95 000 000	

Bestämmelserna rörande statsbidragsgrunderna för de lokala yrkesskolorna finns i kungörelsen 1957:480 (ändrad 1959:376, 1960:303, 1961:318 och 1962:509) och innebär, såvitt gäller driftbidrag, i huvudsak följande.

Kommunala yrkesskolor: Till *heltidskurs* utgår statsbidrag dels med 78 % av en beräknad normallönekostnad, dels med visst årligt belopp till övriga kostnader, nämligen 8 070 kr. till kurs för industri och hantverk av verkstadsskolkarakter eller kurs, som bedömes eljest vara av sådan art, att den

bör föras till denna grupp, 1 070 kr. till kurs för handel samt kurs för industri och hantverk av övervägande teoretisk karaktär, samt 1 570 kr. till kurs för husligt arbete. Den beräknade normallönekostnaden utgör för industri- och hantverkskurser $\frac{4}{3}$ av lönen enligt löneklass 17, för handelskurser och andra övervägande teoretiska kurser $\frac{4}{3}$ av lönen enligt löneklass 20 och för husligt arbete $\frac{4}{3}$ av lönen enligt löneklass 16. Statsbidrag till *deltidskurs* utgår med 10 kr. 75 öre per undervisningstimme, dock att, då särskilda skäl föreligger, bidrag må utgå med högst 15 kr. 85 öre. Till *inbyggd skola* inom industri och hantverk samt, med viss begränsning, inbyggd skola inom det husliga arbetets område utgår statsbidrag för teoriundervisning enligt samma grunder som till deltidskurs samt för undervisning i yrkesarbete med ett belopp av, för förstnämnda slag av skolor högst 13 000 kr. och för sistnämnda slag av skolor högst 10 800 kr. för år. För annan inbyggd skola inom det husliga arbetets område än sådan, som utbildar personal för sjukvård, utgår statsbidrag endast efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall. Statsbidrag till ersättning åt *föreläsare* utgår med 75 % av verkliga kostnaden, dock högst 25 kr. för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning icke utgår till föreläsare, och högst 50 kr. för föreläsningstimme, när sådan ersättning utgår.

Enskilda yrkesskolor: Enskilda yrkesskolor indelas i statsbidragshänseende i två grupper, A-skolor och B-skolor. Kungl. Maj:t bestämmer till vilken grupp skola skall hänföras. Till A-skola utgår statsbidrag efter i stort sett samma grunder som gäller för lokal yrkesskola. Till B-skola utgår statsbidrag med belopp, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 15 000 000 kr. till 107 000 000 kr. Højningen hänför sig till följande förslag.

1. Ökat medelsbehov på grund av verksamhetens utbyggnad ..	+	8 000 000
2. Højning av statsbidraget till deltidskurser	+	2 400 000
3. Højning av statsbidraget till inbyggda skolor och företags- skolor	+	4 400 000
4. Statsbidrag till inbyggda skolor inom handelns område samt företagsskolor inom handelns och det husliga arbetets om- råden	+	200 000
		+ 15 000 000

Ur överstyrelsens motivering för dessa förslag inhämtas bl. a. följande.

1. Med ledning av inkomna ansökningar kan det beräknas, att statsbidrag för innevarande budgetår kommer att beviljas med omkring 106 000 000 kr. För budgetåret 1961/62 har statsbidrag beviljats med något mer än 97 000 000 kr., vilket väl svarar mot de av överstyrelsen tidigare gjorda beräkningarna. Anslaget uppfördes ifrågavarande budgetår med 92 000 000 kr. Anslagsbelastningen utgjorde emellertid endast något mer än 79 000 000 kr. Den i förhållande till beviljat belopp låga anslagsbelastningen torde ha sin grund i flera omständigheter. Deltidskurser kommer t. ex. icke alltid till stånd i den omfattning, som skolorna planerat. Vidare har allt fler kurser av förut lokal karaktär erhållit vidgad rekry-

teringsbas och medgivits statsbidrag ur anslaget till centrala yrkesskolor. Maximeringsreglerna för statsbidraget till lärarlöner vid heltidskurser medför också att i vissa fall icke hela det såsom högstbelopp beviljade bidraget kan uttagas. Då slutrekvisitionerna inges först efter budgetårets utgång, är även den omständigheten att taga i betraktande, att anslagsbelastningen i viss omfattning faller på ett följande budgetår.

Då anslaget innevarande budgetår uppförts med oförändrat 92 000 000 kr. torde man kunna antaga, att en utjämning i relationen anslag — belastning kommer att i det närmaste uppnås detta budgetår. I varje fall torde anslagsbehovet budgetåret 1963/64 vid oförändrade bidragsgrunder icke komma att understiga 100 000 000 kr., vilket innebär en automatisk kostnadsökning med 8 000 000 kr.

2. Statsbidrag till deltidskurser utgår nu med lägst 10 kr. 75 öre och högst 15 kr. 85 öre per undervisningstimme. Överstyrelsen föreslår med hänsyn till skedd utveckling av löner och priser, att bidragsbeloppen uppräknas med 10 %. Bidragsbeloppen skulle därvid komma att avrundat uppgå till lägst 11 kr. 85 öre och högst 17 kr. 45 öre per undervisningstimme.

För budgetåret 1961/62 har statsbidrag beviljats till deltidskurser omfattande i runt tal 1 980 000 undervisningstimmar. För i runt tal 452 000 undervisningstimmar av dessa har högre bidrag än det lägsta beviljats. Beräknat sålunda, att lägsta bidragsbeloppet utgår för $(1\,980\,000 - 452\,000 =) 1\,528\,000$ timmar och högsta för 452 000 timmar skulle det ökade medelsbehovet bli $(1\,528\,000 \times 1.10 + 452\,000 \times 1.60 =) 2\,404\,000$ kr. eller avrundat 2 400 000 kr.

3. Till inbyggda skolor inom industri och hantverk utgår statsbidrag för undervisningen i yrkesarbete med 13 000 kr. för år och avdelning om minst 8 elever. Detta bidrag, som i huvudsak är avsett till lärarlöner, utgår med sedan 1958 oförändrat belopp. Med hänsyn till därefter skedd löneutveckling inom den enskilda sektorn föreslår överstyrelsen en höjning av detta bidrag med 25 %. Bidragsbeloppet skulle då komma att uppgå till 16 250 kr., avrundat till 16 000 kr.

Vid bifall till nyssnämnda förslag synes det vara skäligt att också till enskilda företagsskolor, beträffande vilkas statsbidrag Kungl. Maj:t har att fatta beslut, såsom regel förutsätta en höjning av bidraget från nu i allmänhet utgående 14 500 kr. till 18 125 kr., avrundat till 18 000 kr.

Fr. o. m. budgetåret 1960/61 utgår statsbidrag till inbyggda skolor även inom det husliga arbetets område. Bidrag för undervisning i yrkesarbete utgår med 10 800 kr. för år och avdelning om minst 8 elever. Detta belopp är fastställt i enlighet med av överstyrelsen år 1958 gjorda överväganden och en motsvarande höjning av bidraget erfordras därför. Överstyrelsen föreslår, att statsbidrag får utgå till inbyggda skolor av angivet slag med ett till 13 500 kr. förhöjt belopp.

Det ökade medelsbehovet skulle vid bifall till ifrågakvarande förslag och vid en verksamhet av samma omfattning som innevarande budgetår komma att utgöra $(600 \times 3\,000 + 600 \times 3\,500 + 100 \times 2\,700 =) 4\,170\,000$ kr. Enligt överstyrelsen synes det rimligt att för budgetåret 1963/64 räkna med en merkostnad av omkring 4 400 000 kr.

4. Överstyrelsen hemställer i likhet med föregående år, att statsbidrag får utgå till inbyggda skolor även inom handelns område samt till företagsskolor även för handel och husligt arbete.

Överstyrelsen föreslår, med beaktande av storleken av det statsbidrag, som nu utgår för inbyggd skola inom industri och hantverk och inom det husliga arbetets område, samt i konsekvens med överstyrelsens förslag om höjningar av bidragen till dessa skolor, att statsbidrag till kostnaderna för undervisning i yrkesarbete

må utgå till inbyggd skola för handel med 16 000 kr. för år och avdelning. Till kostnaderna för teoriundervisning bör statsbidrag, liksom när det gäller inbyggd skola inom industri och hantverk och husligt arbete, utgå enligt 38 § statsbidragskungörelsen.

Till enskild skola (företagsskola), som meddelar såväl undervisning i yrkesarbete som undervisning i teori, föreslår överstyrelsen, att statsbidrag skall utgå med 18 000 kr. för år och avdelning till skola inom handelns område och med 16 000 kr. till skola inom det husliga arbetets område.

Statsbidragsgivningen till inbyggda skolor inom handelns område och till företagsskolor inom handel och inom det husliga arbetets område torde till att börja med icke kunna förväntas få någon större omfattning. Medelsbehovet beräknas till 200 000 kr.

Direktionen för *Grafiska institutet* har förklarat sig ha för avsikt att vidtaga vissa förbättringar av undervisningen vid institutet, vilka skulle medföra relativt betydande ekonomiska konsekvenser, samt med åberopande härav hemställt om ökat statsbidrag.

Riksrevisionsverket erinrar om att en av institutet tidigare gjord framställning om ökat statligt stöd (se 1960 års VIII ht s. 669) inte givit Kungl. Maj:t anledning att av riksdagen begära erforderligt bemyndigande att besluta om förhöjt statsbidrag. Med hänsyn härtill anser sig riksrevisionsverket icke ha anledning att förordna någon åtgärd på grund av institutets nu gjorda framställning.

Överstyrelsen för yrkesutbildning tillstyrker, att *Grafiska institutet*, utöver enligt gällande statsbidragskungörelse utgående belopp, tills vidare tilldelas statsbidrag med högst 65 000 kr. per år.

Departementschefen. Av statsbidraget till deltidskurser är större delen, nämligen 9 kr. 75 öre av nu utgående lägstbelopp (10 kr. 75 öre) och 13 kr. 85 öre av nu utgående högstbelopp (15 kr. 85 öre), avsedd att täcka kostnaderna för lärarlöner. Denna del bör med hänsyn till inträffade lönehöjningar uppräknas med 10 procent, vilket skulle medföra en ökning av bidraget per undervisningstimme till lägst $(10:75 + 1:00 =)$ 11 kr. 75 öre och högst $(15:25 + 2:00 =)$ 17 kr. 25 öre. Uppräkningen beräknas medföra ett ökat medelsbehov av 2 200 000 kr.

Till följd av verksamhetens väntade utbyggnad bör anslaget uppräknas med 800 000 kr.

Jag förordar också, utan att särskilt beräkna medel härför, att statsbidrag skall få utgå till inbyggda skolor inom handelns område.

Övriga under detta anslag framförda förslag anser jag mig inte kunna biträda.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med $(92\,000\,000 + 3\,000\,000 =)$ 95 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordad höjning fr. o. m. budgetåret 1963/64 av statsbidraget till deltidskurser vid yrkesskolor;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning fr. o. m. budgetåret 1963/64, meddela de bestämmelser, som kan för-

anledas av vad jag föreslagit rörande inbyggda skolor inom handelns område;

c) till *Bidrag till driften av lokala yrkesskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 95 000 000 kr.

[143] **56. Bidrag till bergsskolan i Filipstad**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	95 000	95 000
1961/62	100 000	100 000
1962/63	225 000	
1963/64 (förslag)	260 000	

Statsbidrag till bergsskolan i Filipstad utgår enligt av Kungl. Maj:t den 6 juni 1962 meddelade bestämmelser med 90 % av ett bidragsunderlag, omfattande löner till rektor, lärare, institutionstekniker och biträdeshjälp samt fortlöpande pensionsavgifter. Bidragsunderlaget är till större delen knutet till löneklasser. Den del av bidragsunderlaget, som avser kostnader för ersättning åt timlärare och andra tillfälligt anställda lärare samt för ersättning till biträdeshjälp, utgöres av ett av Kungl. Maj:t för varje budgetår bestämt belopp.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 35 000 kr. till 260 000 kr. Av den föreslagna uppräknningen hänför sig 9 000 kr. till ökade kostnader för timlärare på grund av utökad språkundervisning samt resten till löneökningar.

Departementschefen. Mot den av överstyrelsen föreslagna uppräknningen av detta anslag, vilken är av automatisk natur, har jag ingen erinran.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(225\,000 + 35\,000 =)$ 260 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bergsskolan i Filipstad* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kr.

[144] **57. Bidrag till textilinstitutet i Borås**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	266 000	269 478
1961/62	285 000	280 062
1962/63	285 000	
1963/64 (förslag)	309 000	

Kungl. Maj:t har den 1 juni 1956 meddelat bestämmelser (ändrade 31 maj 1957) angående statsbidrag till textilinstitutet i Borås och Lennings textiltekniska institut i Norrköping, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1956/57. Bestämmelserna innebär i huvudsak följande.

Statsbidrag till textilinstitut utgår till avlöningar m. m., till verksamheten i allmänhet samt till anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel. Statsbidrag till avlöningar m. m. utgår med 78 % av ett på visst sätt fastställt bidragsunderlag. Statsbidrag till verksamheten i allmänhet och till anskaffande av stadigvarande undervisningsmateriel utgår med två tredjedelar av de bidragsunderlag, som Kungl. Maj:t och riksdagen för varje budgetår bestämmer.

Såsom villkor för statsbidrag gäller a) att undervisningen vid institutet bedrivs i överensstämmelse med av överstyrelsen för yrkesutbildning meddelade bestämmelser; b) att institutet, i den utsträckning och under de villkor, som överstyrelsen efter hörande av vederbörande skolstyrelse bestämmer, ombesörjer undervisning, såvitt gäller institutet i Borås, i de textiltekniska fackämnena å den textiltekniska gymnasielinjen vid tekniska läroverket i Borås och, såvitt gäller institutet i Norrköping, i de textiltekniska och färgeritekniska fackämnena å de textiltekniska samt färgeri- och appreturtekniska gymnasielinjerna vid tekniska läroverket i Norrköping, allt i den mån nämnda fackämnen ingår i institutets egna kurser; och skall därvid i största möjliga utsträckning gemensam undervisning äga rum för elever på gymnasielinje och vid institutet inskrivna elever.

Länsstyrelsen äger under budgetåret utanordna förskott intill ett belopp av 90 % av det statsbidrag, som för budgetåret beräknas tillkomma institutet. Slutlig utbetalning av statsbidrag må verkställas först sedan överstyrelsen för yrkesutbildning vitsordat, att föreskrivna statsbidragsvillkor blivit uppfyllda.

Sedan Älvsborgs läns landstingskommun beslutat att från den 1 januari 1957 inträda som huvudman för textilinstitutet, har Kungl. Maj:t den 1 februari samma år utfärdat vissa bestämmelser i anledning härav.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t tillkallade chefen för ecklesiastikdepartementet den 30 december 1960 särskilda sakkunniga för att verkställa utredning rörande textil- och konfektionsindustriens utbildningsbehov.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att statsbidraget till avlöningar m. m. uppräknas med 24 000 kr. på grund av lönehöjningar samt att statsbidraget till verksamheten i allmänhet höjes med 7 000 kr. med hänsyn till kostnadsstegringar.

Departementschefen. För nästa budgetår anser jag mig beträffande detta anslag endast kunna tillstyrka en uppräkning, som motsvarar inträffade automatiska kostnadsökningar på grund av lönehöjningar. Anslaget bör sålunda uppföras med (285 000 + 24 000 =) 309 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till textilinstitutet i Borås* för budgetåret 1963/
64 anvisa ett förslagsanslag av 309 000 kr.

[145] **58. Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	190 000	197 998
1961/62	200 000	205 864
1962/63	200 000	
1963/64 (förslag)	216 000	

Beträffande statsbidrag till detta institut gäller under närmast föregående anslagspunkt redovisade bestämmelser.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att statsbidraget till avlöningar m. m. för nästa budgetår uppräknas med 16 400 kr. och bidraget till verksamheten i allmänhet med 7 600 kr.

Departementschefen. Någon uppräkning av anslaget utöver vad som motsvarar de automatiska kostnadsökningarna, vilka jag beräknar till i runt tal 16 000 kr., anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget bör sålunda uppföras med $(200\,000 + 16\,000 =) 216\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Lennings textiltekniska institut i Norrköping* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 216 000 kr.

[146] 59. **Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	80 000	36 803
1961/62	80 000	54 312
1962/63	60 000	
1963/64 (förslag)	90 000	

Ur detta anslag utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser bidrag till vid centrala och lokala yrkesskolor anordnade kurser för utbildning av elektriska installatörer med behörighet, som avses i kungörelsen 1939: 219 angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbeten, ävensom fortbildningskurser för personer, som redan förvärvat sådan behörighet, därav högst två kurser för utbildning av driftledare m. fl. vid elektriska distributionsföretag. Anslaget må icke överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Överstyrelsen för yrkesutbildning räknar för nästa budgetår med en viss utökning av ifrågavarande verksamhet och föreslår med hänsyn härtill samt med hänsyn till ökade lönekostnader och andra kurskostnader, att anslaget höjes med 49 500 kr.

Departementschefen. Detta anslag har för innevarande budgetår nedräknats med hänsyn till anslagets ringa belastning. För nästa budgetår räknar överstyrelsen för yrkesutbildning med ökat medelsbehov och jag förordar därför en uppräkning av anslaget med 30 000 kr. Detta bör sålunda uppföras med $(60\,000 + 30\,000 =) 90\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kr.

[147] 60. Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	50 000	61 671
1961/62	60 000	64 144
1962/63	67 000	
1963/64 (förslag)	78 000	

Under denna rubrik har sedan budgetåret 1955/56 medel anvisats till ettårig utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter. Anslaget disponeras av överstyrelsen för yrkesutbildning för anordnande vid slöjdföreningens skola i Göteborg av avsedd utbildning i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen 1955: 139 angivna riktlinjer.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. Överstyrelsen har därvid räknat med vissa höjningar av den i staten för ifrågakvarande kurs uppförda posten till undervisningsarvoden samt av arvoden till rektor vid slöjdföreningens skola och till kursledaren. Vidare har överstyrelsen räknat med höjningar av posterna Reseersättningar och Inköp av arbetsmateriel med vardera 500 kr.

Departementschefen. Förslagen om höjning av anslagsposterna Reseersättningar och Inköp av arbetsmateriel biträder jag. Vidare bör anslaget med hänsyn till automatiska kostnadsstegringar på grund av beslutade arvodeshöjningar och en viss utökning av timplanen med nya läroämnena uppräknas med 10 000 kr.

Anslaget bör således uppföras med $(67\,000 + 11\,000 =) 78\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 78 000 kr.

[148] 61. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 780 000	1 647 507
1961/62	1 823 000	2 074 127
1962/63	2 300 000	
1963/64 (förslag)	2 700 000	

Från förevarande anslag utgår bidrag till kostnader för lärlingsutbildning dels hos hantverksmästare, dels inom muryrket, byggnadsträarbetaryrket m. fl. byggnadsyrken.

Enligt gällande bestämmelser beviljas statsbidrag för *lärlingsutbildning hos hantverksmästare* i yrken med minst tre års lärlingstid med 2 000 kr. (grund-

bidrag) för varje lärling, som tidigare icke erhållit undervisning i yrket vid yrkesskola, som står under inseeende av överstyrelsen för yrkesutbildning, samt i yrken, där lärlingstiden understiger tre men ej två år, med 1 500 kr. Har lärlingen tidigare erhållit undervisning i yrket vid yrkesskola, som står under överstyrelsens inseeende, utgår grundbidrag med, om undervisningen vid yrkesskolan omfattat högst en årskurs och efterföljande lärlingstid i yrket omfattar minst två år, 1 000 kr. samt, om undervisningen vid yrkesskolan omfattat mer än en, dock högst två årskurser, 500 kr. Om lärling beviljas ledighet med bibehållen lön för att deltaga i teoriundervisning av viss omfattning utgår tilläggsbidrag med 1 200 kr. (kurstillägg) eller 600 kr. (halvt kurstillägg).

Till *lärlingsutbildning inom muraryrket, byggnadsträarbetaryrket m. m.* utgår grundbidrag med 1 100 kr. för varje lärling samt kurstillägg med 1 200 kr. enligt samma villkor som till lärlingsutbildning hos hantverksmästare.

Antalet *bidragsrum* för lärlingsutbildning hos hantverksmästare höjdes successivt från 300 till 900 under budgetåren 1950/59, då särskilt anslag till denna lärlingsutbildning utgick. Antalet bidragsrum för lärlingsutbildning inom byggnadsyrken uppgick under en följd av år t. o. m. budgetåret 1958/59 till 300. Fr. o. m. budgetåret 1959/60 har bidragsgivningen till dessa båda slag av lärlingsutbildning sammanförts under ett anslag. Hela antalet bidragsrum har därefter för budgetåren 1959/61 uppgått till 1 200 samt fr. o. m. budgetåret 1961/62 till 1 900.

Till *lärlingsombud* utgår ersättning med 55 kr. per lärlings utbildningsår och, om ombudet är bosatt å annan ort än den, där utbildningen äger rum, även resekostnadsersättning enligt klass C i allmänna resereglementet samt traktement med 12 kr. per dag för resor i den omfattning överstyrelsen må föreskriva.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har föreslagit, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 650 000 kr. till 2 950 000 kr. Vid sin anslagsberäkning har överstyrelsen utgått från att antalet bidragsrum kommer att uppgå till 1 900, dvs. samma antal som innevarande budgetår, samt räknat med att av dessa 1 400 kommer att tagas i anspråk av det egentliga hantverket och 500 av byggnadsföretagen. Av den äskade anslagshöjningen hänför sig 250 000 kr. till förslag om höjningar av grundbidragen och kurstilläggen med ca 25 %.

Överstyrelsen föreslår vidare, utan att detta beräknas påverka medelsbehovet för budgetåret 1963/64, att halvt kurstillägg skall kunna utgå för samtliga lärlingar, som bevisat kompletterande teoriundervisning under minst 160 timmar.

Departementschefen. För nästa budgetår anser jag mig endast böra tillstyrka en uppräknig av detta anslag med 400 000 kr., vilket belopp motsvarar de automatiska kostnadsökningarna. Förslaget om höjning av grundbidrag och kurstillägg kan jag alltså inte biträda och inte heller förslaget att kurstillägg skall få utgå för samtliga lärlingar, som deltagit i teoriundervisning under minst 160 timmar.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(2\,300\,000 + 400\,000 =) 2\,700\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 700 000 kr.

[149] 62. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 000	12 647
1961/62	20 000	20 000
1962/63	25 000	
1963/64 (förslag)	25 000	

Ur detta anslag utgår bidrag till hantverksdistrikt och yrkesförbund för kostnader för granskning av gesällprov. Anslaget, som är schablonmässigt beräknat, utbetalas till Sveriges hantverks- och industriorganisation samt fördelas av denna organisation mellan hantverksdistrikten respektive ifrågakommande yrkesförbund eller deras organ.

Överstyrelsen för yrkesutbildning redovisar en fortsatt ökning av antalet godkända gesällprov under året 1961. För budgetåret 1963/64 räknar överstyrelsen med att kostnaderna för granskningsverksamheten kommer att uppgå till minst 30 000 kr. samt föreslår med hänsyn härtill samt med hänsyn till tidigare kostnader, vilka inte kunnat täckas av för ifrågavarande ändamål anvisade medel, att anslaget för nästa budgetår höjes med 35 000 kr. till 60 000 kr.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget torde sålunda böra uppföras med 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 25 000 kr.

[150] 63. Resestipendier för yrkesutbildning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	84 000	61 480
1961/62	84 000	82 520
1962/63	84 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Ur detta reservationsanslag utdelas stipendier åt inom industri och hantverk yrkesverksamma för studieresor samt för beivrande av kurser eller genomgående av skolor inom vederbörande yrke. Deltagare i kurser inom landet har av överstyrelsen för yrkesutbildning beviljats stipendier med belopp motsvarande högst kostnaden för II klass tågresa tur och retur hemorten—kursorten samt dagtraktamente med fyra kr. Det högsta belopp, som beviljats, då det gällt inomlandsstipendium, har varit 200 kr.

Genom beslut den 6 juni 1962 uppdrog Kungl. Maj:t, under hänvisning till statsutskottets utlåtande 1962:8 punkt 71, åt överstyrelsen att verkställa en översyn av gällande bestämmelser för stipendiegivningen.

Överstyrelsen för yrkesutbildning, som utfört den begärda översynen, framhåller, att denna klart visar, att de traktamenten, som överstyrelsen kan utbetala från förevarande anslag, väsentligt understiger de traktamenten eller traktamentsliknande ersättningar, som utgår på andra håll. Enligt överstyrelsens mening torde emellertid en mera avsevärd höjning av traktamentet inte vara möjlig såvida inte en behovsgradering införes, vilket under alla förhållanden bör undvikas. Överstyrelsen anser därför, att en höjning av traktamentet bör begränsas till ett belopp, som man anser kan utdelas utan vidare prövning av förhållandena i det enskilda fallet, samt föreslår en höjning från fyra till tolv kr. För att det skall bli möjligt att genomföra en sådan höjning, vilken skulle medföra ett ökat anslagsbehov av 64 000 kr., samt en höjning av stipendiemaximum, en förbättring av utlandsstipendierna och en viss utökning av antalet stipendier hemställer överstyrelsen, att anslaget för nästa budgetår höjes med 87 000 kr. till 171 000 kr.

Departementschefen. I likhet med överstyrelsen finner jag en höjning av utgående traktamenten motiverad och räknar vid min bedömning av medelsbehovet med en höjning härav från fyra till åtta kr.

För nästa budgetår tillstyrker jag en uppräknings av detta anslag med 16 000 kr. Anslaget bör således uppföras med $(84\,000 + 16\,000 =) 100\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier för yrkesutbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

f) **Folkhögskolor**[151] **64. Bidrag till driften av folkhögskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	16 695 000	19 026 520
1961/62	18 808 000	23 898 718
1962/63	19 742 000	
1963/64 (förslag)	26 300 000	

Till huvudman för folkhögskola, som av Kungl. Maj:t förklarats berättigad till statsunderstöd, utgår enligt kungörelsen 1958:479 fr. o. m. den 1 oktober 1958 statsbidrag dels till kostnaderna för avlönande av rektor och övriga lärare (*avlöningsbidrag*), dels till vissa pensionsavgifter för dessa befattningshavare (*pensionsavgiftsbidrag*), dels ock till övriga kostnader för skolans drift (*allmänt driftbidrag*). Avlönings- och pensionsavgiftsbidragen utgår med 90 % av skolans kostnader enligt gällande avlönings- och pensionsreglementen. Det allmänna driftbidraget utgår med ett grundbidrag av 26 kr. för varje dag, då undervisning pågår vid skolan, och ett tilläggsbidrag av 1 kr. 40 öre per elev och dag.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 9 507 000 kr., varav 2 413 000 kr. avser automatiska kostnadsökningar till följd av den allmänna lönehöjningen samt tillkomsten av nya tjänster och nya tredje årskurser i enlighet med härför gällande bestämmelser.

Kostnadsökningarna i övrigt sammanhänger med följande förslag från skolöverstyrelsens sida.

1. Höjning av löne- och pensionsavgiftsbidragen till 100 % av kostnaderna samt höjning av driftbidraget till 365 kr. per vecka, varunder undervisning pågår vid skolan, samt 18,90 kr. per elev och vecka, varunder eleven deltar i undervisningen	5 534 000
2. Införande av bidrag med 100 % av kostnaderna för arbetsgivaravgifterna för ATP och den allmänna sjukförsäkringen m. m.	973 000
3. Bidrag till tre nya folkhögskolor	453 000
4. Införande av driftbidrag till folkhögskola för kurser, som på skolan anordnas av statsbidragsberättigade folkbildnings- och ungdomsorganisationer	84 000
5. Inrättande av 4 nya kombinerade tjänster i Ao 23 som ämneslärare vid folkhögskola och som bildningskonsulent	50 000
Summa kr. 7 094 000	

Av överstyrelsens motivering för de framförda förslagen framgår bl. a. följande.

1. Såväl den omfattande kostnadsökningen som önskemålet om någorlunda lika ekonomiska villkor för olika typer av folkhögskolor (landstingsägda och folkrörelseägda) motiverar enligt överstyrelsens mening en betydande ökning

av nu utgående statsbidrag till folkhögskolorna. Överstyrelsen anser, att den ekonomiska situationen nu — i varje fall för rörelseskolornas del — är allvarligare än då driftbidragen infördes. Ett ökat stöd av den storlek överstyrelsen föreslagit, anser överstyrelsen vara en förutsättning för att rörelseskolorna över huvud taget skall kunna göra en insats i framtiden.

2. Huvudmännen för folkhögskolorna har genom tillkomsten av den allmänna tilläggs pensioneringen fr. o. m. den 1 januari 1960 haft att erlægga arbetsgivaravgift till lärarpersonalens tilläggs pensionering.

Tidigare gällande avgifter enligt lagen om yrkesskadeförsäkring och den allmänna sjukförsäkringen uppgick till så små belopp, att skolornas ekonomi endast i ringa mån påverkades. ATP-avgifterna inverkar däremot avsevärt på skolornas ekonomi. Kostnaderna har för landstingsskolornas del bestridits med allmänna medel under det att huvudmännen för de s. k. rörelseskolorna måst svara för kostnadsstegringen antingen genom höjning av tilldelade bidrag eller av elevernas inackorderingsavgifter eller på annat sätt.

Enligt överstyrelsens mening är dessa arbetsgivaravgifter att likställa med avlöningar och tjänstepensionsavgifter — det förefaller inte rimligt att tilläggs pensionsavgifterna från statsbidragssynpunkt skall behandlas på annat sätt än tjänstepensionsavgifterna. Statsbidrag bör sålunda utgå till arbetsgivaravgifterna efter samma normer som gäller för lärarlöner, beträffande såväl avgifter till sjukförsäkring, moderskapshjälp och yrkesskadeförsäkring som ATP-avgifter.

Överstyrelsen beräknar kostnaderna för berörda arbetsgivaravgifter för arbetsåret 1963/64 till 846 500 kr. för ATP och 234 200 kr. för avgifter enligt allmänna sjukförsäkringslagen, tillsammans 1 080 700 kr. Statsbidraget bör i likhet med vad som föreslagits beträffande avlöningsbidraget utgå med 100 %, varav 90 % eller 972 600 kr. belastar budgetåret 1963/64.

3. Statsbidrag utgick t. o. m. arbetsåret 1961/62 till sammanlagt 96 skolor. Av dessa skolor har Breviks folkhögskola nedlagt sin verksamhet den 30 juni 1962. För arbetsåret 1962/63 har medel beviljats för statsbidrag till ytterligare två folkhögskolor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 12 juli 1962 beviljat statsbidrag fr. o. m. arbetsåret 1962/63 till Oskarshamns folkhögskola (med Växjö stift som huvudman), Skara stifts folkhögskola, Hjo, och Storumans folkhögskola (med Västerbottens läns landsting som huvudman), vilka alla påbörjat sin verksamhet arbetsåret 1958/59.

Följande folkhögskolor uppehåller verksamhet utan statsbidrag: fr. o. m. arbetsåret 1960/61 Löftadalens folkhögskola, Åsa station (Hallands läns landsting), och Skinnskattebergs folkhögskola (Västmanlands läns landsting), fr. o. m. arbetsåret 1961/62 Jämshögs folkhögskola (Lunds stifts ungdomsförbund) och fr. o. m. arbetsåret 1962/63 Lidingo folkhögskola (Svenska missionsförbundet) och Klarälvdalens folkhögskola, Stöllet (Värmlands läns landsting).

Folkhögskolor planeras av Metodistkyrkan och Svenska scoutförbundet.

Elevtillströmningen till folkhögskolorna har under lång tid varit mycket stor, och många elever måste avvisas på grund av platsbrist. Den tidigare utvecklingen och de stora ungdomskullarna ger stöd för antagandet, att en ökning av antalet sökande till folkhögskolorna är att emotse under de närmaste åren. De statsbidragsberättigade folkhögskolorna har inte möjlighet att med tillfälliga arrangemang möta behovet, och filialskolor och längre ämneskurser täcker endast en ringa del av det behov, som uppkommit genom ungdomskullarnas tillväxt. Genom läget eller anknytningen till en rörelse har de ännu icke statsbidragsberättigade folkhögskolorna enligt överstyrelsens bedömande ett tillfredsställande rekryteringsunderlag under överskådlig tid.

En viss försiktighet beträffande medgivande av statsbidrag till nya skolor kan vara motiverad, tills erfarenhet vunnits, huruvida skolreformen kommer att inverka menligt på elevrekryteringen till folkhögskolorna, men överstyrelsen anser även i detta läge välgrundat behov för nya folkhögskolor föreligga inom vissa landsting och folkrörelser. Med hänsyn härtill föreslår överstyrelsen statsbidrag till tre nya folkhögskolor. Det totala antalet statsunderstödda folkhögskolor kommer sålunda enligt överstyrelsens förslag att fr. o. m. arbetsåret 1963/64 uppgå till 101.

Statsbidrag till lärarlöner och fortlöpande avgifter för de nya skolorna beräknas uppgå till vardera 116 000 kr. eller sammanlagt till 348 000 kr., belastande budgetåret 1963/64 med 313 200 kr. Driftbidraget till de föreslagna tre nya folkhögskolorna beräknas uppgå till vardera 52 000 kr. eller totalt 156 000 kr., varav 90 % eller 140 000 kr. utgår under budgetåret 1963/64.

5. Enligt kungl. brev den 18 april 1958 må fr. o. m. den 1 juli 1958 vara inrättade 3 kombinerade tjänster i Ao 21 såsom ordinarie ämneslärare vid folkhögskola och regional bildningskonsulent. Enligt kungl. brev den 8 augusti 1958 må i dessa tjänster kunna ingå tjänst som extra ordinarie eller extra ämneslärare vid folkhögskola, varvid den kombinerade tjänsten skall vara inrättad i den lönegrad, som gäller med avseende å däri ingående lärartjänst. Ytterligare fyra sådana kombinerade tjänster erfordras motsvarande lönekostnader för två. Med hänsyn till att till dessa tjänster ofta ifrågakommer lärare som är berättigade till tjänst i lönegrad Ao 23 vid folkhögskolan finner överstyrelsen det jämväl erforderligt att bestämmelser utfärdas som medger att dessa kombinerade tjänster kan få inrättas även i lönegrad Ao 23. Kostnaden för dessa ändamål kan uppskattas till omkring 56 000 kr., av vilket belopp 50 400 kr. belastar budgetåret 1963/64.

I sina äskanden för budgetåret 1963/64 har skolöverstyrelsen dessutom föreslagit, att två nya anslag avseende verksamheten vid folkhögskolorna skulle uppföras på riksstaten, nämligen dels 10 000 kr. till pedagogisk försöksverksamhet, dels 318 000 kr. till kvalificerad ungdomsledarutbildning vid nämnda skolor.

I detta sammanhang torde även få anmälas vissa frågor om *inrättande av en nordisk folklig akademi*, varom beslut fattats vid ett möte mellan de nordiska ländernas undervisningsministrar i Kungälv den 21 juni 1961.

Rörande bakgrunden till ifrågavarande beslut framgår av handlingarna i ärendet bl. a. följande.

Akademien's syfte. Frågan om inrättande av en nordisk folklig akademi diskuterades bl. a. vid ett undervisningsministtermöte år 1938 och vid Nordiska rådets möte år 1954. Vid det senare tillfället förelåg vissa förslag, i vilka syftet med en dylik akademi närmare behandlades. Förslagen gick ut på att de nordiska länderna i samverkan skulle upprätta en nordisk folklig akademi i form av en utvidgad samnordisk folkhögskola. Akademien skulle kunna betraktas som en överbyggnad på de förefintliga folkhögskolorna i Norden. Den skulle bli samlingsplats för främst unga lärare, akademiker, ungdomar med erfarenhet från studiecirkelarbete och föreningsliv, bibliotekarier och journalister samt ungdom, som genomgått två folkhögskolekurser. Av ett senare framlagt förslag till stadga framgår, att akademien skall syfta till att bli en mötesplats för de nordiska folken. Som en fortsättning på folkhögskolans verksamhet skall man där söka

väcka och utveckla elevernas förståelse för mångfalden och enheten i Nordens kultur- och samhällsliv och för Nordens aktiva samspel med den övriga demokratiska världen.

Förläggning och finansiering m. m. Vid de nordiska undervisningsministrarnas möte i Oslo 1959 beslöts preliminärt, att akademien provisoriskt skulle upprättas i anslutning till Nordiska folkhögskolan i Kungälv under en femårig försöksperiod. Undervisningsministrarna uttalade sig för att en tidigare tillsatt expertkommitté närmare skulle utreda de med en sådan förläggning förenade frågorna. Kommittén framlade i december 1960 ett stencilerat betänkande, »Betänkning vedrørende Nordens folkelige akademi».

Av betänkandet framgår bl. a., att överläggningar ägt rum med representanter för Kungälvskolan och svenska myndigheter. Överläggningarna resulterade i ett förslag till avtal om akademiens förläggning i anslutning till Nordiska folkhögskolan. Det hade visat sig vara omöjligt att ta i anspråk folkhögskolans nuvarande lokaler och förläggningen av akademien till Kungälv måste därför bli beroende av att ett av folkhögskolan planerat nybyggnadsföretag genomfördes.

Finansieringen av byggnadsföretaget borde enligt förslaget tillgå på så sätt att av den totala kostnaden på 2 miljoner kr. det belopp, som skulle falla på akademien, beräknat till 800 000 kr., skulle tillskjutas i form av ett svenskt statslån. Till återstoden av kostnaden förutsattes statsbidrag utgå enligt de för svenska folkhögskolor gällande grunderna.

I den nya skolanläggningen skulle 40 av de sammanlagt 80 elevplatserna disponeras för akademiens del.

De ekonomiska relationerna mellan folkhögskolan och akademien skulle enligt förslaget till avtal ha formen av ett hyresförhållande. Folkhögskolan skulle redan från början stå om ägare till hela anläggningen, för vars utnyttjande akademien skulle betala hyra. Denna beräknades på följande sätt

Driftkostnader för anläggningen	60 000
Amortering på det statsgaranterade byggnadslånet	100 000
Ränta på byggnadslånet	35 000
Summa kr.	195 000

Om ej nytt avtal träffades efter försöksperiodens slut, skulle Nordiska folkhögskolan överta hela anläggningen för egen räkning.

De årliga driftutgifterna beräknades av kommittén till följande belopp.

Hyra till Nordiska folkhögskolan i Kungälv	195 000
Löner	100 000
Materiel och böcker	25 000
Administration och representation	15 000
Diverse utgifter	15 000
Summa kr.	350 000

Av dessa kostnader borde enligt förslaget Sverige bestrida 40 %, Danmark och Norge vardera 25 % och Finland 10 %.

Akademiens verksamhet. Styrelsen för skolan skulle enligt utredningskommitténs förslag bestå av tre representanter för varje land. Varje land borde utse en representant för vardera Nordiska rådets medlemmar, folkhögskolans organisationer och folkbildningsorganisationerna.

Styrelsen skulle varje år avge berättelse till de deltagande ländernas undervisningsministerier.

Ledningen av akademien borde enligt förslaget handhas av en studierektor.

Därutöver skulle finnas en fast anställd lärare och en bibliotekarie. I övrigt skulle timlärare anlitas i erforderlig omfattning. Ett nära samarbete förutsattes komma att äga rum med Nordiska folkhögskolan.

Enligt förslaget skulle elevplatserna fördelas på följande sätt, nämligen Danmark 9, Finland 4, Island 3, Norge 9 och Sverige 15 platser.

Undervisningen skulle läggas upp med hänsyn till dels elever med två folkhögskolekurser som bakgrund, dels unga lärare, akademiker, yngre ämbetsmän, journalister m. fl.

»Fellow-systemet» skulle i viss utsträckning tillämpas. »Fellows» skulle jämsides med sina studier ha vissa skyldigheter att hålla föredrag samt att medverka vid samkväm.

Kursen vid akademien skulle enligt förslaget utgöras antingen av en sex månaders vinterkurs eller av två vinterkurser på vardera tre månaders längd med sådan uppläggning, att den andra kursen var en fristående fortsättning på den första.

På sommaren skulle kortare kurser och möten kunna anordnas.

Kommittén föreslog vidare, att undervisningen skulle omfatta följande ämnen, nämligen Nordens historia med särskilt beaktande av de folkliga rörelserna samt världshistoria med särskild vikt lagd på tiden efter 1800, nordisk samhällskunskap, nordisk geografi och nordiskt näringsliv samt nordisk litteratur och nordiska språk.

Remissyttranden. Kommitténs betänkande har varit föremål för remissbehandling, varvid i huvudsak följande synpunkter framkommit.

Skolöverstyrelsen uttalar, att motiveringarna för en nordisk folklig akademi är väsentliga. En placering av denna i Kungälv erbjuder många fördelar, men då Sverige redan har flera institutioner, vars verksamhet är inriktad på nordiska frågor, borde Finland eller Norge komma i fråga i första hand.

Överstyrelsen, som anser att de föreslagna ämnesområdena för undervisningen är väsentliga, framhåller emellertid, att olikheterna i förutbildning kan vålla vissa svårigheter. Det föreslagna »fellow-systemet» anser överstyrelsen kunna tillföra verksamheten mycket av värde.

Utredningens förslag till lösning av de ekonomiska problemen anser överstyrelsen inte vara riktig. Kostnaderna bör fördelas proportionellt både i vad avser byggnader och verksamheten.

Om beslut fattas om en förläggning av akademien till Kungälv, är överstyrelsen beredd att tillstyrka, att viss del av folkhögskolans lokaler får disponeras för akademiens verksamhet.

Statskontoret ifrågasätter behovet av en nordisk folkakademi. Föreningen Nordens institut på Biskops-Arnö synes förete väsentliga likheter med den tilltänkta akademien. Med hänsyn till att Sverige ensamt lämnar bidrag till detta institut bör vårt land ej påtaga sig kostnader för en nordisk folkakademi.

Med hänsyn till denna principiella uppfattning går statskontoret ej in på förslagets detaljer, men uttalar beträffande det föreslagna byggnadslånet med svensk statsgaranti, att räntefria lån från de deltagande länderna var för sig vore lämpligare.

Nordiska kulturkommissionens svenska avdelning understryker vikten av att det i betänkandet angivna syftet förverkligas. Avdelningen uttalar betänkligheter inför en koncentration till Sverige av samnordiska projekt. Förslaget om

en nordisk folkakademi med förläggning till Kungälv tillstyrkes dock i vad avser en 5-årig försöksperiod. Därefter bör frågan om verksamhetens bedrivande och förläggning omprövas.

Nordiska folkhögskolerådet uttalar som sin förhoppning, att frågan om anordnandet av en nordisk folkakademi snarast bringas till en lösning. Rådet anser det naturligt, att anknytning sker till Nordiska folkhögskolan. Förslaget tillstyrkes i sin helhet.

Svenska folkhögskolans lärarförening uttrycker sin tillfredsställelse med förslaget samt tillstyrker varmt dess genomförande. Föreningen anser det viktigt, att verksamheten ej blir för snävt nordisk.

Föreningen Norden erinrar om ett yttrande till Nordiska kulturkommissionen år 1954, där planerna på en Nordisk folkakademi diskuterades. Enligt detta yttrande borde i varje land upprättas ett nordiskt institut på en nivå minst motsvarande en tredje årskurs vid en vanlig folkhögskola. En gemensam nordisk folkakademi borde i första hand vara en påbyggnad på dessa nationella institutioner.

Föreningen beklagar, att den nu föreslagna akademien kommer att sakna det berörda underlaget av nationella nordiska bildningsanstalter. Då akademiens planerade vinterverksamhet synes i stort sett bli av samma karaktär som vid föreningen Nordens institut anses det tveksamt, om tillräckligt underlag finns för båda institutionernas verksamhet.

Föreningen, som anser att man därför allvarligt bör undersöka förutsättningarna för akademiens definitiva etablerande i något av de andra nordiska länderna, förslagsvis Norge eller Finland, understryker slutligen sin önskan att på allt sätt samarbeta med den nordiska folkakademien samt hoppas, att denna skall bli en kraftig positiv faktor i de nordiska samarbetssträvandena med undervisning på hög nivå.

Vid det förutnämnda mötet i Kungälv i juni 1961 tog undervisningsministrarna ställning till föreliggande förslag rörande en nordisk folklig akademi.

Undervisningsministrarna beslöt därvid att rekommendera sina regeringar att medverka till att en nordisk folklig akademi försöksvis under en period av fem år upprättas i Kungälv i lokaler, som därstädes skall byggas för Nordiska folkhögskolan och i erforderlig utsträckning disponeras av akademien samt, i den mån så behövs, utformas med hänsyn till akademiens särskilda behov.

Verksamheten vid akademien, bör enligt beslutet ha i huvudsak den omfattning som angivits i Betänkning vedrørende Nordens folkelige akademi. Undervisningen skall ligga på ett idémässigt plan och bedrivas efter ett program, som utarbetas och fastställs av undervisningsministrarna.

Beträffande kostnaderna för akademien förordar undervisningsministrarna, att de bestrides så, att de nordiska länderna mellan sig fördelar investeringskostnaderna för den del av Nordiska folkhögskolans i Kungälv nybyggnad, som beräknas bli disponerad av akademien. Därvid skall man utgå från vad som i det förutnämnda betänkandet är angivet i fråga om utrymme och kostnader. Investeringskostnaderna skall liksom driftkostnaderna för akademien fördelas mel-

lan länderna på så sätt att Sverige bestrider 40 %, Danmark och Norge vardera 25 % och Finland 10 % av kostnaderna. Den nybyggnad, som under försöksperioden skall disponeras av Nordiska folkhögskolan och akademien tillsammans, skall i sin helhet tagas i anspråk för Nordiska folkhögskolans verksamhet, eventuellt för något annat samnordiskt ändamål, därest det beslutas, att akademien inte skall bestå efter försöksperiodens utgång. Garantier för att så kommer att förfaras med nybyggnaden skall skapas.

Undervisningsministrarna beslöt vidare, att styrelsen för akademien skall bestå av två representanter för vardera Danmark, Finland, Norge och Sverige samt en representant för Island ävensom att styrelsen skall tillsättas så snart de ekonomiska garantierna för akademiens upprättande föreligger och därefter förbereda akademiens upprättande.

Vid Nordiska rådets möte i Helsingfors i mars 1962 konstaterade rådets kulturutskott med tillfredsställelse, att konkreta planer förelåg för inrättande av en nordisk folklig akademi, sedan frågan behandlats under en följd av år. Utskottet framhöll också att det skulle vara olyckligt, om ytterligare dröjsmål skulle uppstå på grund av att anslagsmedel inte ställdes till förfogande i respektive land. Frågans budgetmässiga sida borde lösas snarast möjligt.

Departementschefen. Såsom framgått av den tidigare redogörelsen har de nordiska undervisningsministrarna gemensamt beslutat förorda, att en nordisk folklig akademi inrättas i anslutning till Nordiska folkhögskolan i Kungälv under en femårig försöksperiod. Önskemålet om att förslaget genomföres har också starkt understrukits vid Nordiska rådets möte i Helsingfors i mars 1962.

Förslaget om en Nordisk folklig akademi, som var föremål för diskussion och utredning redan på 1930-talet, har nu fått sådan konkretion att det bör förverkligas. Genom den förordade anknytningen till nordiska folkhögskolans i Kungälv aktuella nybyggnadsplaner kan ändamålsenliga lokalutrymmen erhållas, utan att några problem behöver uppkomma, om akademien efter försöksperiodens slut bedömes böra förläggas till annan plats eller nedläggas. Förläggningen till Kungälv erbjuder avsevärda fördelar genom det i förhållande till de olika nordiska länderna centrala läget och genom att akademiens verksamhet där kan få en naturlig anknytning till en redan befintlig gemensam nordisk institution. Jag anser således, att de vid undervisningsministtermötet uppdragna riktlinjerna nu bör läggas till grund för ett beslut även från svensk sida om medverkan till upprättande av en nordisk folklig akademi i Kungälv.

I likhet med vad som förutsatts i det föreliggande betänkandet räknar jag med att nybyggnaden för Kungälvskolan skall ge utrymme för 40 elever vid akademien. Av kostnaden för hela byggnadsföretaget kan för närvarande 1 000 000 kr. beräknas bli erforderliga för den del av byggnaden som skall disponeras av akademien. Enligt den överenskommelse, som träffades i juni 1961 i Kungälv, bör byggnadskostnaderna bestridas av de deltagande länderna i de

proportioner, som i betänkandet föreslagits beträffande driftkostnaderna. För Sveriges del skulle således kostnaden bli 40 % av 1 000 000 kr. eller 400 000 kr. Med hänsyn till att byggnadskostnaderna före det slutliga avgörandet av det här avsedda byggnadsärendet kan komma att stiga, bör en uppräknings av det angivna beloppet med hänsyn till de indexmässiga förskjutningarna kunna ske. Sveriges andel av byggnadskostnaderna torde få bestridas ur anslaget Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor.

Driftkostnaderna har i det föreliggande betänkandet beräknats till 350 000 kr. per år. Härefter har då inräknats ett belopp på 135 000 kr. för byggnadslånets förräntning och amortering. Då enligt vad som förordats i det föregående byggnadskostnaden till den del, som avser akademien, skall finansieras genom direkt tillskott från de deltagande länderna, bortfaller den löpande kostnaden för ränta och amortering. Den totala årliga driftkostnaden kan härigenom beräknas minska till 215 000 kr. Efter avdrag för beräknade inkomster genom elevavgifter återstår en driftkostnad av 209 000 kr., varav Sverige enligt de förordade fördelningsprinciperna skulle bestrida 83 600 kr. Beloppet grundar sig på 1960 års kostnadsläge. Därefter inträffade löne- och prisstegringar bör givetvis få medföra justering av beloppet. Sveriges andel av driftkostnaderna bör bestridas ur förevarande anslag till bidrag till driften av folkhögskolor. Då akademien ej kan påbörja sin verksamhet under nästkommande budgetår, behöver ej nu inräknas något belopp för akademien i anslaget.

Beträffande behovet av nya folkhögskolor vill jag erinra om att som en följd av beslut av 1962 års riksdag om bidrag till ytterligare två skolor samt nedläggande av verksamheten vid en skola sammanlagt tre nya folkhögskolor kunnat tilldelas statsbidrag fr. o. m. verksamhetsåret 1962/63. Det antal skolor, som avvaktar möjligheter att erhålla statsbidrag, har därmed kunnat betydligt minskas. Av de nu icke statsbidragsberättigade skolorna har ingen startat sin verksamhet tidigare än arbetsåret 1960/61. Utöver de två folkhögskolor, som startades sistnämnda år, har, enligt skolöverstyrelsens uppgifter, en ny skola tillkommit 1961/62 och två under innevarande arbetsår.

Aktuella planer på att starta ytterligare tre folkhögskolor föreligger. Tillströmningen av elever till de nu verkamma skolorna synes vara god.

De här berörda omständigheterna tyder på ett fortsatt starkt intresse från elevers och huvudmäns sida för folkhögskolan. Såsom jag framhöll i anslutning till behandlingen av förevarande anslag vid 1962 års riksdag bör skolformens egen inneboende kraft, mätt i elevtillströmningen vara avgörande för den takt, i vilken nya skolor bör inrättas. Samtidigt bör givetvis med hänsyn till den pågående omställningsprocessen på skolväsendets område försiktighet iakttagas vid inrättande av nya folkhögskolor. Jag utgår ifrån att de huvudmän, som startar nya folkhögskolor, är väl medvetna om den diskussion som under senare tid förts om folkhögskolans utbyggnad och sitt därmed följande ansvar. Jag förutsätter också, att skolöverstyrelsen vid sina kontakter aktualiserar problemställ-

ningen och att de nya skolor som tillkommit verkligen är uttryck för ett noga provat behov. För nästa budgetår förordar jag bidrag till ytterligare en folkhögskola. Det härför erforderliga medelsbehovet uppgår till 151 000 kr.

I likhet med skolöverstyrelsen anser jag, att statsbidrag nu bör beräknas till kostnaderna för avgifter från arbetsgivare enligt lagen om allmän försäkring. Bidraget bör utgå fr. o. m. redovisningsåret 1963/64 och med samma procenttal, dvs. 90 %, som gäller för bidraget till avlöningskostnaderna. Ökningen av medelsbehovet för nästa budgetår med anledning av denna utvidgade bidragsgivning beräknar jag till 880 000 kr.

Den sedan 1958 prövade anordningen med kombinerade tjänster som ämneslärare vid folkhögskola och som regional bildningskonsulent har givit erfarenheter av den art, att möjligheterna att inrätta sådana tjänster bör utökas. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag beräknar jag därför medel för ytterligare fyra sådana tjänster. De hittillsvarande tre tjänsterna har från början hänförts till lönegrad Ao 21. Sedermera har medgivits att i dylika tjänster må ingå tjänst som extra och extra ordinarie ämneslärare vid folkhögskola. Med hänsyn till att allt fler tjänster i Ao 23 tillkommit vid folkhögskolorna finner jag det befogat att kombinerade tjänster får inrättas även i denna lönegrad. Kostnadsökningen för de nya kombinerade tjänsterna beräknar jag för nästa budgetår till 50 000 kr.

I skolöverstyrelsens äskanden har föreslagits att ett särskilt riksstatsanslag skulle uppföras för pedagogisk försöksverksamhet också vid folkhögskolorna. Jag delar uppfattningen att det pedagogiska utvecklingsarbetet vid folkhögskolorna bör främjas, men finner det inte motiverat, att ett särskilt anslag uppföres för ändamålet. Uppkommande behov av statsmedel bör efter skolöverstyrelsens bedömande tillgodoses ur anslaget till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet.

Förslaget om införande av driftbidrag till folkhögskola för kurser, som på skolan anordnas av statsbidragsberättigade folkbildnings- och ungdomsorganisationer är jag inte beredd att ta ställning till i detta sammanhang.

De av skolöverstyrelsen förordade, mycket kostnadskrävande omläggningarna av grunderna för bidrag till avlöningar och pensionsavgifter samt till driftkostnader vid folkhögskolorna kan jag inte tillstyrka. Inte heller kan jag tillstyrka skolöverstyrelsens ånyo framförda förslag om uppförande av ett särskilt förslagsanslag till kvalificerad ungdomsledarutbildning.

Nettobelastningen på detta anslag för budgetåren 1960/61 och 1961/62 skiljer sig avsevärt från anslagsberäkningarna, vilket torde sammanhålla med att de på skolöverstyrelsens uppgifter grundade beräkningarna av de automatiska utgiftsökningarna varit för låga. I avvaktan på resultatet av en viss omläggning av metoden för anslagsberäkningen i samband med nästa års anslagsäskanden förordar jag därför, med inbegripande av de belopp, som skolöverstyrelsen angivit som automatiska kostnadsökningar, en uppräknig av anslaget med 5 500 000 kr.

Den av mig förordade anslagshöjningen uppgår till (151 000 + 880 000 + 50 000 + 5 500 000 ==) 6 581 000 kr. Anslaget bör således uppföras med (19 742 000 + 6 581 000 ==) avrundat 26 300 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig i det föregående förordade riktlinjer för Sveriges medverkan vid upprättandet av en nordisk folklig akademi i Kungälv;

b) godkänna av mig förordade grunder för bestridande av Sveriges kostnader för akademien;

c) till *Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 26 300 000 kr.

[152] **65. Bidrag till arvoden åt skolläkare vid folkhögskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	43 000	82 485
1961/62	44 000	40 640
1962/63	49 000	
1963/64 (förslag)	49 000	

Statsbidraget till arvoden åt skolläkare vid folkhögskolorna utgår jämlikt kungörelsen 1956:354 med 4 kr. 50 öre per elev och år. Som villkor för att bidrag skall utgå gäller bl. a., att arvodet utgår med minst samma belopp. Statsbidraget utbetalas i efterskott för arbetsår.

Skolöverstyrelsen anför i anslagsäskandena för budgetåret 1963/64, att vid nu gällande statsbidragsgrunder och med nuvarande omfattning av skolläkarverksamheten ett oförändrat belopp av 49 000 kr. skulle vara erforderligt.

Överstyrelsen erinrar vidare om sitt tidigare framförda förslag (se prop. 1959: 1 VIII ht s. 530) om sådan omorganisation av hälsovården vid folkhögskolorna, att skolläkare anställes vid samtliga skolor. Enligt förslaget borde vidare skol-sköterskor anställas.

Departementschefen. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 49 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till arvoden åt skolläkare vid folkhögskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 49 000 kr.

g) Investeringsbidrag

[153] 66. Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet

För innevarande budgetår har under rubrikerna Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet och Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor anvisats 102 000 000 respektive 47 700 000 kr., eller sammanlagt 149 700 000 kr. Beredningen av frågan om medelsbehovet för ifrågavarande båda ändamål är ännu ej avslutad. I riksstatsförslaget bör därför under rubriken Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet uppföras ett preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till byggnadsarbeten m. m. inom skolväsendet* för budgetåret 1963/64 beräkna ett förslagsanslag av 170 000 000 kr.

[154] 67. Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 000 000	2 647 713
1961/62	1 000 000	1 175 170
1962/63	1 000 000	
1963/64 (förslag)	1 000	

Statsbidrag till kostnaderna för uppförande av elevhem utgår enligt två olika kungörelser, nämligen kungörelsen 1936:202 angående statsbidrag till skolhemsbyggnader och deras inredning samt kungörelsen 1945:594 angående statsbidrag till skolhem för lärjungar vid högre skolor och till avlöning av föreståndare vid dylikt skolhem.

Statsbidrag utgår enligt den förra författningen till kommuner för uppförande av elevhem åt elever i den obligatoriska skolan och enligt den senare till kommun eller annan huvudman för uppförande av elevhem för elever vid allmänna läroverk och vissa andra skolor. De båda kungörelserna överensstämmer i allt väsentligt. Kungl. Maj:t bestämmer i båda fallen bidragsbeloppens storlek. Gäller det elevhem för det obligatoriska skolväsendet, bestämmes dock bidraget enligt kungörelsens lydelse från fall till fall. Bidraget till andra elevhem utgår med 75 % av verkliga kostnaderna med möjlighet för Kungl. Maj:t att, om särskilda skäl föreligger, höja bidraget till 90 % av dessa kostnader. Handläggningen av bidragsärendena är också något olika.

Skolöverstyrelsen föreslår, att Kungl. Maj:t för budgetåret 1963/64 bemyndigas bevilja statsbidrag intill ett oförändrat sammanlagt belopp av 4 000 000 kr. Anslagsbehovet beräknar överstyrelsen till ett likaledes oförändrat belopp av 1 000 000 kr.

Av överstyrelsens framställning framgår, att av den för budgetåret 1961/62 medgivna ramen på 4 miljoner kr. endast 1 791 000 kr. tagits i anspråk för bidrag till olika elevhemsbyggnader. Vidare framgår, att hos skolöverstyrelsen föreligger ansökningar om statsbidrag med ett sammanlagt belopp av ca 1 888 000 kr. för tre elevhem vid privata skolor. Därjämte finns ett antal aktuella elevhemsbyggen för grundskolan och gymnasiet, för vilka ansökan om statsbidrag ännu inte föreligger men som varit eller är föremål för behovsprövning i skolöverstyrelsen. De sammanlagda statsbidragskostnaderna för dessa kan uppskattas till 4 504 000 kr.

Departementschefen. De ramar för beviljande av statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet, som medgivits under senare budgetår, har endast delvis tagits i anspråk. Uppgifterna om nu aktuella byggnadsärenden förefaller vidare tyda på ganska begränsade anspråk på statsbidrag.

Den för några år sedan förväntade betydande ökningen av bidragsbehovet har således hittills uteblivit. Förklaringen torde vara att möjligheterna att anordna skolskjutsar eller att ordna barnens inkvartering på annat sätt än i elevhem kunnat utnyttjas i sådan utsträckning, att behovet av nya elevhem blivit synnerligen begränsat. Huruvida denna tendens kommer att förändras under den återstående delen av den nioåriga skolans genomförandeperiod och vid den fortsatta expansionen av gymnasiet, är det för närvarande ej möjligt att förutse. Även om det nyligen fattade definitiva beslutet om grundskolans införande kan öka behovet av elevhem anser jag inte skäl föreligga att för nästa budgetår föreslå någon ändring av det för de närmast föregående budgetåren fastställda utrymmet för statsbidrag till elevhemsbyggnader. Jag förordar således, att Kungl Maj:t bemyndigas bevilja statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet med ett sammanlagt belopp av högst 4 000 000 kr.

Genom att statsbidrag under de närmast föregående budgetåren inte medgivits i förutsedd utsträckning, har en avsevärd reservation uppkommit under anslaget. Med beaktande även av det för innevarande budgetår beslutade anslaget torde detta innebära, att medelsbehovet för budgetåret 1963/64 kan tillgodoses, även om några nya anslagsmedel ej beräknas för ändamålet. Anslaget torde därför endast böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må budgetåret 1963/64 bevilja statsbidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet med ett sammanlagt belopp av högst 4 000 000 kr.;

b) till *Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

[155] 68. Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 000 000	2 948 727
1961/62	3 000 000	3 625 582
1962/63	3 000 000	
1963/64 (förslag)	3 000 000	

Från anslaget avföres ännu återstående statsbidrag, som skall utgå enligt bestämmelserna i kungörelsen 1936:45 angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet.

Skolöverstyrelsen föreslår oförändrat anslagsbelopp.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med ett oförändrat belopp av 3 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

[156] 69. Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 000 000	3 844 222
1961/62	2 200 000	1 665 650
1962/63	1 100 000	
1963/64 (förslag)	600 000	

Enligt kungörelsen 1960:387 kan statsbidrag utgå till landskommun för anskaffande av lärarbostad vid skola, som inte är belägen i tätort med minst 500 invånare. Bidragsbeloppet utgör 18 000 kr. för varje lärarbostad, dock med tillägg av ytterligare 4 000 kr. för lärarbostad i de fyra nordligaste länen.

Ur anslaget utgår vidare övergångsbidrag enligt 17—22 §§ kungörelsen 1946:887 angående statsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare. Bidraget utgår med visst belopp under 20 år för tjänstebostad, som anskaffats eller förbättrats till viss minimikostnad under perioden 1927—1947.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget sänkes med 500 000 kr. I fråga om anslagsberäkningen framhåller överstyrelsen bl. a. följande.

Sammanlagda beloppet av de under budgetåret 1961/62 beviljade statsbidragen uppgår till omkring 580 000 kr.

Till följd av eftersläpning i fråga om utbetalningen av beviljade bidrag torde anslaget för budgetåret 1963/64 huvudsakligen komma att belastas av de bidrag, som beviljades under budgetåret 1961/62. Frånsett de efter hand sjunkande utgifterna för övergångsbidrag till tjänstebostäder för folkskolans lärare, vilka

utgifter tidigare avförts från ett för ändamålet särskilt uppfört anslag men som fr. o. m. innevarande budgetår skall bestridas ur förevarande anslag, skulle således medelsbehovet för budgetåret 1963/64 utgöra omkring 600 000 kr. Överstyrelsen föreslår därför att anslaget sänkes med 500 000 kr.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med (1 100 000 — 500 000 =) 600 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 600 000 kr.

[157] **70. Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 500 000	1 522 750
1961/62	2 500 000	3 560 500
1962/63	2 500 000 ¹	
1963/64 (förslag)	2 500 000	

Enligt kungörelsen 1958:480 kan statsbidragsberättigad folkhögskola erhålla bidrag till kostnaderna för anskaffande av *permanent*a skollokaler och bostäder åt lärare och elever genom ny-, till- eller ombyggnad eller genom förvärv och iordningställande av befintlig byggnad. Statsbidraget till permanenta lokaler utgår med högst 75 % av ett bidragsunderlag, vilket beräknas på olika sätt beroende på lokalernas karaktär. Till kostnaderna för uppförande av *provisoriska* lokaler kan statsbidrag utgå med 325 kr. per kvadratmeter nettogolvyta.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 500 000 kr. och uttalar i detta sammanhang bl. a. följande.

För vart och ett av de senaste budgetåren (1958/63) har anvisats 2 500 000 kr. för ändamålet eller sammanlagt 12 500 000 kr. Vid utgången av juni 1962 hade Kungl. Maj:t beviljat statsbidrag till 21 folkhögskolor med sammanlagt 10 111 200 kr. Dessutom har extra bidrag utanordnats av Kungl. Maj:t i juni 1962 till tre folkhögskolor i Norrland, betingade av situationen på arbetsmarknaden.

Ännu ej beviljade ansökningar om statsbidrag, för vilka den förberedande granskningen avslutats, uppgår till 2,5 miljoner kr. Därutöver har ett byggnadsbehov av 30 000 000 kr. fastställts, motsvarande ett bidragsbehov av 22 500 000 kr. Det ytterligare av överstyrelsen kända byggnadsbehovet motsvarar en totalkostnad av ca 24 000 000 kr.

Det med hänsyn till prövat byggnadsbehov otillräckliga anslaget har medfört en ackumulering år efter år av byggnadsbehovet och en växande kö av skolor, vilka måst ställa förverkligandet av mycket angelägna byggnadsplaner på en oviss framtid — en utveckling som förvårrats därav att det anvisade bidraget, oförändrat sedan 1958, minskat i realvärde på grund av stegringarna av byggnadskostnaderna. Byggnadskostnadsindex, som 1958 var 282 är nu 317,4, en ökning med 12,6 %.

¹ Härutöver 3 160 000 kr. på tilläggsstat I.

De byggnadsbehov, som anmälts till överstyrelsen, är genomgående av mycket angelägen natur, vilket medfört, att en med hänsyn till behovet uppgjord turordning varit synnerligen svår att fastställa och att en rättvis fördelning därför knappast kunnat ske. Skolor som icke beviljats bidrag har ofta måst föra sina förberedelser mycket långt och betydande kostnader har därigenom uppstått.

Överstyrelsen finner det angeläget att byggnadsbidragen under de närmaste åren fastställas till sådana belopp, att det nu prövade behovet kan tillgodoses under de tre följande budgetåren. Statsbidragsdelen, beräknad till 75 %, utgör 22 500 000 kr., varför överstyrelsen för budgetåret 1963/64 föreslår att statsbidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolorna utgår med 7 000 000 kr.

Departementschefen. Genom beslut den 6 och 14 september 1962 har Kungl. Maj:t på grund av sysselsättningsläget medgivit statsbidrag till byggnadsföretag vid tre folkhögskolor till ett sammanlagt belopp av i runt tal 3 160 000 kr. utöver de byggnadsföretag, som rymmes inom det på riksstaten tidigare uppförda reservationsanslaget av 2 500 000 kr. Förstnämnda belopp har av riksdagen anvisats å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1962/63 (prop. 1962: 190; SU 195; Rskr 407).

För budgetåret 1963/64 bör förevarande anslag uppföras med 2 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

E. Högre utbildning och forskning**a) Centrala myndigheter m. m.****[158] 1. Universitetskanslersämbetet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	591 000	540 180
1962/63	618 000	
1963/64 (förslag)	756 000	

Universitetskanslern hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 138 000 kr. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsstegringar, av förslag om ökning av anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m. med 75 000 kr. till 245 000 kr. Nämnda förslag motiveras med bl. a. arbetsbelastningen vid kanslersämbetet samt med ökat behov av experter och personal för kommittéer.

Departementschefen. I likhet med universitetskanslern finner jag en förstärkning av den centrala universitetsförvaltningens resurser väl motiverad. Jag tillstyrker därför, att anslagsposten till arvoden till experter och tillfällig personal m. m. höjes med det av kanslern föreslagna beloppet, 75 000 kr.

I övrigt ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som är av automatisk natur.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med $(618\,000 + 138\,000 =)$ 756 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för universitetskanslersämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden till universitetskanslern	63 720
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	600
3. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	164 000
4. Arvoden till experter och tillfällig personal m. m., <i>förslagsvis</i>	245 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	144 000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	131 680
7. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kr. 756 000	

- b) till *Universitetskanslersämbetet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 756 000 kr.

[159] 2. Universitetskanslersämbetet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	58 000	93 321
1962/63	63 000	
1963/64 (förslag)	80 000	

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 17 000 kr. Av detta belopp hänför sig 15 000 kr. till anslagsposten till reseersättningar (nu 12 000 kr.) och 2 000 kr. till anslagsposten till kanslerskonferenser (nu 3 000 kr.). Såsom skäl för den begärda höjningen av anslagsposten till reseersättningar åberopas, att kanslersämbetet i ökande omfattning för utredningar anlitar kommittéer med representanter från olika lärosäten. Det ökade medelsbehovet under anslagsposten till kanslerskonferenser motiveras med anslagsbelastningen sistförflutna budgetår.

Departementschefen. Kanslerns uppskattning av medelsbehovet under förevarande anslag har icke givit mig anledning till erinran. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (63 000 + 17 000 =) 80 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 80 000 kr.

[160] 3. Universitetskanslersämbetet: Ämnes- och fakultetskonferenser

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	30 000	12 674
1962/63	10 000	
1963/64 (förslag)	10 000	

I enlighet med universitetskanslerns förslag torde förevarande reservationsanslag för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 10 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Universitetskanslersämbetet: Ämnes- och fakultetskonferenser* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kr.

[161] 4. Antagningsnämnden för civilekonomutbildning

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 18 000 kr. och disponeras på sätt framgår av statsliggaren.

Antagningsnämnden för civilekonomutbildning hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 6 700 kr. enligt följande sammanställning.

1. Arvode åt sekreterare (nu 1 500)	+	150
2. Ersättning åt annan personal (nu 8 500)	+	6 350
3. Expenser (nu 1 500)	+	100
4. Publikationstryck (nu 1 500)	+	100
Summa kr.		+ 6 700

Antagningsnämndens förslag betingas huvudsakligen av ökade lönekostnader.

Departementschefen. Med anledning av antagningsnämndens förslag förordar jag en anslagshöjning med 1 000 kr. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (18 000 + 1 000 =) 19 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Antagningsnämnden för civilekonomutbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kr.

[162] 5. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	135 000	129 531
1962/63	139 000	
1963/64 (förslag)	164 000	

Överstyrelsen hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 24 000 kr. Höjningen betingas förutom av automatiska utgiftsförändringar av följande förslag.

1. Extraordinariesättning av tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23.
2. Förändring av tjänsten som kontorist i Ae 9 till tjänst som kansliskrivare i Ae 11.
3. Ökad medelsanvisning till extra arbetshjälp (kostnad 4 000 kr.).

Det under punkt 3 redovisade förslaget motiveras med ett stegrat behov av arbetskraft för utförande av kontorsbiträdesgöromål och expeditiönsvaksysslor.

Departementschefen. Med anledning av överstyrelsens förslag tillstyrker jag, att anslagsmedlen till extra arbetshjälp för nästa budgetår höjes med 4 000 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel till en kansliskrivare i Ae 11 i stället för en kontorist i Ae 9.

I övrigt räknar jag endast med automatiska utgiftsökningar under förevarande anslag.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(139\,000 + 25\,000 =) 164\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för de tekniska högskolorna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	34 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	68 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	39 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	2 000
Summa kr.	164 000

b) till *Överstyrelsen för de tekniska högskolorna*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 164 000 kr.

[163] 6. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	16 000	23 203
1962/63	17 000	
1963/64 (förslag)	68 000	

Överstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 51 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Övriga expenser (nu 9 200)	
a) städning	— 4 000
b) telefon	+ 200
c) inventarier	+ 1 500
d) skrivmateriel m. m.	+ 2 800
2. Intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin	
a) engångsanvisning för programmering	+ 41 500
b) driftkostnader	+ 9 000
Summa kr.	+ 51 000

I fråga om de under posten *ö v r i g a e x p e n s e r* framförda förslagen anför *överstyrelsen* i huvudsak följande.

Städning. Den föreslagna sänkningen föranledes av att universitetet i Stockholm fr. o. m. den 1 oktober 1962 övertagit städningen av bl. a. de lokaler i Wenner-Gren Center, som disponeras av *överstyrelsen*.

Telefon. Till följd av den intensifierade verksamheten inom överstyrelsens ämbetsområde beräknas telefonkostnaderna under nästa budgetår stiga med angivet belopp.

Inventarier. Åskandet avser inköp av en ny elektrisk skrivmaskin.

Skrivmateriel m. m. För detta ändamål anvisade medel har visat sig vara otillräckliga och bör därför höjas med 300 kr. Om den föreslagna centraliseringen av antagningen av studerande vid de tekniska högskolorna genomföres, erfordras ytterligare 2 500 kr. till inköp av skrivmateriel m. m.

Intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin. Överstyrelsen erinrar till en början om att antagningen av ordinarie studerande vid de tekniska högskolorna för närvarande verkställs särskilt för varje högskola. Överstyrelsen anför härefter huvudsakligen följande.

De inträdessökande har hittills i stor utsträckning utnyttjat möjligheten att lämna in ansökningar till mer än en högskola. Detta har lett till ett omfattande samarbete mellan högskolorna beträffande fördelning av de antagna. Tillkomsten av tekniska högskolan i Lund samt utbyggnaden av de äldre högskolorna ställer nu krav på en utvidgning av detta samarbete. Till detta kommer att från studenthåll framförts önskemål om tidigare besked till de antagna, bl. a. för att underlätta anskaffningen av bostäder. Även från universitet och övriga högskolor har framförts önskemål i samma riktning. Många studenter, som sökt till teknisk högskola, anmäler sig nämligen även till kurser vid universiteten. Om dessa studenter antages vid teknisk högskola, lämnar de universitetskurserna.

Arbetet med antagningen av de ordinarie studerande till de tekniska högskolorna kommer att under de närmaste åren bli mer komplicerat med hänsyn till den kraftiga ökning av antalet inträdessökande som kan emotses. En centraliserad intagning med utnyttjande av datamaskiner synes därför ändamålsenlig.

Kostnadsberäkning av datamaskinarbetet har utförts av det privata företaget, som sedan 1958 utfört poänguträkningen för tekniska högskolan i Stockholm. Förhandlingar har vidare upptagits med matematikmaskinnämnden, som ännu ej givit bestämt besked, om den kan åta sig arbetet. Nämnden torde emellertid ej komma att debitera högre kostnader än det privata företaget. Kostnaderna för budgetåret 1963/64 utgöres dels av engångsutgift för programmeringen av datamaskinernas arbete, dels av avgifter för den erforderliga körningen av datamaskinerna vid antagningen av studerande år 1963.

Departementschefen. Jag biträder överstyrelsens förslag i fråga om anslagsposten till övriga expenser. Det av överstyrelsen föreslagna centraliserade antagningsförfarandet vid de tekniska högskolorna finner jag ändamålsenligt. Jag tillstyrker därför en medelsanvisning av 50 500 kr. för detta ändamål.

Med anledning av vad jag sålunda anfört torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med $(17\,000 + 51\,000 =) 68\,000$ kr., varav sammanlagt 43 000 kr. är att anse som engångsanvisningar. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Överstyrelsen för de tekniska högskolorna: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 68 000 kr.

[164] 7. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	156 000	152 015
1962/63	197 000	
1963/64 (förslag)	296 000	

Utrustningsnämnden hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 100 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsförändringar, av följande förslag.

1. Ombildning av tjänst som byråingenjör i Ae 19 till tjänst som förste byråingenjör i Ae 23.
2. En tjänst som byråingenjör i Ae 21.
3. En tjänst som inköpsassistent i Ae 15.
4. En tjänst som kontorist i Ae 9.
5. Ökad medelsanvisning till tillfällig arbetshjälp och vikariatersättningar m. m. (kostnad 1 380 kr.).

Nämnden framhåller bl. a., att den i anslagshänseende intar en särställning såtillvida, att avlöningskostnaderna för dess kanslipersonal bestrides dels från nämndens avlöningsanslag, dels från åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Denna uppdelning möjliggör en smidig anpassning av arbetskraftstillgången till växlingarna i arbetssituationen. Utrustningsnämnden erinrar i detta sammanhang om att departementschefen i samband med nämndens inrättande (jfr prop. 1959: 1, bil. 10, s. 4) uttalat, att det för att konsolidera och ytterligare effektivisera arbetet med utrustningsfrågorna och vad därmed sammanhänger är nödvändigt att åtminstone successivt bereda den vid nämndens kansli heltidsanställda personalen extra ordinarie anställning. I övrigt inhämtas av framställningen i huvudsak följande.

Punkt 1. Efter hand har det för nämnden framstått som allt mera klart, att lönegradsplaceringen av byråingenjörstjänsten i Ae 19 icke står i skälig överensstämmelse med arten och kvaliteten av de med tjänsten numera förenade arbetsuppgifterna. Innehavaren av tjänsten deltar bl. a. vid lokalplanering av institutioner av olika slag samt omhänderhar omfattande planeringsuppgifter av teknisk art. Därjämte biträder han inköpsavdelningen med teknisk rådgivning och bedömning.

Punkt 2. I sina anslagsäskanden för innevarande budgetår redovisade nämnden vissa synpunkter på den framtida personalorganisationen vid inköpsavdelningen. Med hänsyn till den kvantitativa utvecklingen av arbetsuppgifterna räknade nämnden därvid med behov av ytterligare en befattningshavare, vilken i lönegrad borde vara placerad mellan chefen för avdelningen (byrådirektör i A 27) och inköpsassistenterna (A 13—17). Mot bakgrund härav och i syfte att tillgodose det påtagliga behovet av teknisk expertis inom inköpsavdelningen anser sig nämnden nu böra förorda inrättandet av en tjänst som byråingenjör i Ae 21.

Punkt 3. Från bl. a. rekryteringssynpunkt finner nämnden det angeläget, att en tjänst som inköpsassistent i Ag 13 med avlöning från åttonde huvudtitelns

kommittéanslag överföres till nämndens avlöningsanslag och i samband därmed ombildas till extra ordinarie tjänst i Ae 15.

Punkt 4. För nämndens kassa-, redovisnings- och expeditiönsarbete anlitas för närvarande bl. a. en kontorist med extra anställning. Arbetsuppgifternas art och nödvändigheten av kontinuitet gör det angeläget, att denna tjänst omändras till extra ordinarie. Härigenom skapas ökade förutsättningar att få behålla innehavaren.

Departementschefen. En förstärkning av utrustningsnämndens personalorganisation synes mig angelägen. I enlighet med nämndens förslag beräknar jag därför under detta anslag medel till en byråingenjör i Ae 21, en inköpsassistent i Ae 15 och en kontorist i Ae 9. Jag biträder vidare nämndens förslag, att den befintliga tjänsten som byråingenjör i Ae 19 med hänsyn till arbetsuppgifternas art bör utbytas mot tjänst som förste byråingenjör i Ae 23. I övrigt räknar jag endast med automatiska utgiftsökningar under detta anslag.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (197 000 + 99 000 =) 296 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för utrustningsnämnden för universitet och högskolor, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal	207 000
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	84 600
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	4 400
Summa kr. 296 000	

c) till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor*:
Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 296 000 kr.

[165] 8. Utrustningsnämnden för universitet och högskolor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	50 000	51 780
1962/63	52 000	
1963/64 (förslag)	64 000	

Utrustningsnämnden föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 12 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Reseersättningar (nu 18 000)	+ 5 000
2. Bränsle, lyse och vatten (nu 1 900)	+ 1 100
3. Övriga expenser (nu 31 600)	
a) städning	— 600
b) skrivmateriel m. m.	+ 2 500
c) telefon	+ 5 000
d) bokinköp m. m.	— 1 000
	Summa kr. + 12 000

Till stöd för sina förslag anför nämnden bl. a. följande.

Reseersättningar. Ökningen betingas av prishöjningen på flyg- och järnvägsbiljetter samt av nämndens i det föregående redovisade förslag om inrättande av ytterligare tjänster.

Bränsle, lyse och vatten. Med hänsyn till belastningen under sistförflutna budgetår bör denna delpost uppräknas med 1 100 kr.

Skrivmateriel m. m. och telefon. De föreslagna höjningarna motiveras med nämndens utökade verksamhet.

Departementschefen. Nämndens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har ej givit mig anledning till erinran. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (52 000 + 12 000 =) 64 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustningsnämnden för universitet och högskolor:*
Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 64 000 kr.

[166] 9. Bidrag till akademiska rektorskonventet i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	31 000	31 000
1962/63	31 000	
1963/64 (förslag)	31 000	

Akademiska rektorskonventet i Stockholm hemställer i sina anslagsäskanden för nästa budgetår om en höjning av förevarande reservationsanslag med 14 000 kr. till 45 000 kr. Härav avses ett med 4 000 kr. till 20 000 kr. förhöjt belopp för bestridande av rektorskonventets egna utgifter och 25 000 kr. för den akademiska musikverksamheten i Stockholm, vilket i jämförelse med det för sistnämnda ändamål för innevarande budgetår beräknade beloppet innebär en höjning med 10 000 kr.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör därför för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 31 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till akademiska rektorskonventet i Stockholm*
 för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 31 000 kr.

b) Universiteten m. m.

[167] 10. Uppsala universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	27 010 000	27 856 216
1962/63	29 342 000	
1963/64 (förslag)	34 107 000	

Det större konsistoriet i Uppsala har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en väsentlig förstärkning av universitetets personal.

Universitetskanslern berör inledningsvis vissa allmänna frågor som avser samtliga honom underställda universitet och högskolor. Kanslern framhåller därvid bl. a., att hans för nästa budgetår framlagda förslag beträffande *professors- och laboratorstjänster* omfattar endast en del av lärosätenas i och för sig mycket väl motiverade äskanden. I urvalet har enligt kanslern upptagits dels sådana tjänster, som erfordras för att viktiga läro- och examensämnen skall få en tillfredsställande representation, dels tjänster, som erfordras för att inhämta den betydande eftersläpning som föreligger i fråga om forskningsresurserna — i synnerhet vad gäller nya forskningsområden, ökat behov av forskarhandledning m. m. — dels ock särskilda tjänster för framstående forskare.

Beträffande *docenttjänsterna* erinrar kanslern om att 1955 års universitetsutredning i sitt femte betänkande »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958:32, s. 74) angivit, att dessa tjänsters viktigaste uppgift är att under en begränsad tid ge yngre vetenskapsmän möjligheter till forskning samt att därjämte fungera som rekryteringstjänster för ordinarie befattningar. Kanslern erinrar vidare om att departementschefen i propositionen 1959:105 bl. a. uttalade, att han funnit det viktigast att till en början lägga tyngdpunkten på en förstärkning av forskarkarriärens bas, när det gällde att inom en mer begränsad ekonomisk ram än den utredningen förordat lägga fram förslag om omedelbara förstärkningar. Härefter anför kanslern bl. a. följande.

Av de av utredningen föreslagna tjänsterna har endast ett mycket ringa antal inrättats. Sedan numera basen synes väl utbyggd, är det enligt min mening synnerligen angeläget, att universitetsutredningens utbyggnadsprogram i fråga om docentinstitutionen förverkligas. Jag erinrar om de av riksdagen godkända planerna för utbyggnaden av de akademiska läroanstalterna, vilken kommer att öka behovet av kompetenta forskare för topptjänsterna. Det måste dock av olika skäl vara olämpligt att på en gång fylla den brist av docenttjänster — i förhållande till universitetsutredningens förslag — som för närvarande föreligger. Jag föreslår därför, att en förstärkning härutinnan genomföres i ungefär den takt utredningen föreslagit. Bestämmelser om eventuell företrädesrätt bör meddelas av Kungl. Maj:t efter förslag av kanslern.

Jämväl i fråga om *forskardocenttjänster* har utredningen föreslagit en utökning av antalet tjänster. Även här föreligger en brist i förhållande till utredningens förslag. Forskardocenttjänsterna har visat sig mycket attraktiva, och utredningens förslag bör snarast helt förverkligas.

Kanslern framlägger vidare förslag om inrättande av ytterligare *ordinarie universitetslektorat* och erinrar därvid om att departementschefen i propositionen 1958:104 (s. 91) — såsom ett medel att avhjälpa den från många håll påtalade bristen på kontinuitet i den akademiska undervisningen — i överensstämmelse med universitetsutredningens förslag uttalat sig för inrättande av universitetslektorat, vilkas innehavare skall meddela den huvudsakliga delen av den grundläggande undervisningen på ett- och tvåbetygsstadierna. Kanslern anför vidare huvudsakligen följande.

Ikke fullt 80 ordinarie universitetslektorat har inrättats. Genom den oerhört kraftiga ökningen av studerandeantalet åvilar emellertid alltjämt en mycket stor del av undervisningen tillfälliga lärarkrafter. Den nyssnämnda av departementschefen påtalade bristen på kontinuitet i den akademiska undervisningen har alltså endast i någon mån avhjälpits. Härtill kommer, att det i många fall icke ens varit möjligt att få någon kompetent innehavare av extra tjänst som universitetslektor eller att erhålla akademiker villiga att åtaga sig timarvoderad undervisning.

Till grund för bedömningen av det erforderliga antalet ordinarie universitetslektorat i olika ämnen bör läggas det behov av lektorstimmar för undervisning och examination i respektive ämnen som ej kan täckas genom inrättade ordinarie lektorat eller disponibla biträdande lärartjänster. Det vore missvisande att utgå från det antal extra universitetslektorstjänster, som finns inrättade för innevarande budgetår, enär dessa tjänster ofta omfattar såväl lektors- som professorsundervisning. Förutom till det redovisade behovet av lektorsundervisning bör viss hänsyn tagas till väntade ändringar i studenttillströmningen under de närmaste åren liksom även till de rekryteringssvårigheter, som föreligger i vissa snabbt expanderande ämnen. Det nu framlagda förslaget bör betraktas som ett minimiprogram, enär det för berörda ämnen med ett undantag redovisats ett behov av lägst 794 timmar lektorsundervisning, motsvarande två extra lektorat, och marginalen med nämnda undantag uppgår till minst 396 timmar extra lektorsundervisning.

I fråga om *de utländska lektorerna*, vilkas anställnings- och tjänstgöringsförhållanden utgör ett problem för de språkvetenskapliga sektionerna, hänvisar kanslern till en av hans företrädare den 11 april 1961 ingiven underdånig skrivelse angående dessa lektors examination m. m.

Under erinran om den i propositionen 1959:105 (s. 106) uttalade önskvärdheten av att forskarkarriären kompletteras med hänsyn till det kraftigt ökade behovet av graduerade forskare föreslår kanslern, att ytterligare *forskarassistent-tjänster* inrättas inom de juridiska, medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna samt för de humanistiska fakulteternas samhällsvetenskapliga ämnen. Kanslern framhåller vidare, att av universitetsutredningen föreslagna men ännu ej inrättade tjänster för *kvalificerad teknisk biträdespersonal* omedelbart bör inrättas för att avlasta forskarpersonalen tillsyns- och kontrolluppgifter. Vid inrättandet av tjänster för *övrig biträdespersonal* har statsmakterna, framhåller kanslern, under de senaste åren utgått från tjänster i professors- och laboratorsgraderna och ställt antalet biträdestjänster i visst förhållande till antalet tjänster av det förstnämnda slaget. Hänsyn synes däremot inte ha tagits till

antalet lägre lärartjänster och till antalet studenter, vilka grupper dock enligt kanslerns mening påverkar behovet av biträdespersonal. Kanslern föreslår därför vid de olika lärosätena biträdestjänster i större omfattning än som motiveras av antalet professors- och laboratorstjänster.

I fortsättningen erinrar kanslern om att statsmakterna 1959 och 1960 genomfört viss förstärkning av personalresurserna vid *universitetsbiblioteken* i Uppsala och Lund på grundval av en av statens organisationsnämnd utförd översyn. Denna förstärkning — framhåller kanslern — baserades dock på redan föråldrade arbetsundersökningar och statistiska uppgifter. Med hänsyn härtill och jämväl till universitetens starka expansion under de senaste åren, vilken ger utslag även inom universitetsbiblioteken, föreslår kanslern en fortsatt upprustning av dessa och anför i anslutning därtill i huvudsak följande.

Trots de erhållna förstärkningarna har bibliotekens läge i förhållande till tiden före organisationsundersökningen försämrats. Särskilt låneexpeditionerna och katalogiseringsavdelningarna är i behov av ytterligare personal för att kunna fullgöra sina uppgifter. Sker inte en förbättring av nuvarande personalsituation, torde inskränkningar i öppethållandet och restriktioner i forskarnas betjänande bli oundvikliga. På katalogiseringsavdelningarna är personaltillgången så knapp, att stora delar av nyförvärven inte kunnat katalogbehandlas och göras tillgängliga, vilket måste betecknas som ohållbart.

Ett allt starkare behov av en rationell biblioteksteknisk skötsel av de växande seminarie- och institutionsbiblioteken har framträtt under de senaste åren. Endast i mycket begränsad omfattning står för detta ändamål skolad personal till förfogande. Behovet av en intensifierad samverkan i fråga om bokanskaffning vid universiteten gör sig också allt mer gällande. På grund av universitetsbibliotekens katastrofala personalbrist kan för närvarande mycket liten uppmärksamhet ägnas åt denna — inte minst från ekonomisk synpunkt — viktiga fråga. Onödiga dubbelanskaffningar och otillräcklig överblick över litteraturtillgångarna blir följderna. För att förbättra arbetsförhållanden för forskningsarbetet vid universiteten är det också oundgängligen nödvändigt att kraftigt utbygga litteraturtjänsten och dokumentationsverksamheten, bl. a. i den riktningen att forskarna i möjligaste mån besparas tidsödande bibliografiska förundersökningar. Den för seminarie- och universitetsbiblioteken avsedda personalen skulle ha till huvuduppgift att täcka större delen av dessa biblioteks behov av utbildad personal samt att därjämte biträda med dokumentations- och serviceverksamhet, framför allt i fråga om anskaffning av litteratur.

Oaktat universitetsutredningen inom kort torde komma att framlägga ett förslag till definitiv organisation för *administrationen*, anser kanslern förhållandena vid universitetens kanslier och kontor vara sådana, att en viss förstärkning är absolut nödvändig, om de över huvud taget skall kunna fullgöra sina uppgifter. Som orsak härtill hänvisar kanslern till den starka utvecklingen på nästan alla områden inom universitets- och högskoleväsendet. Denna har åstadkommit en kraftig ökning av den administrativa personalens arbetsbörda bl. a. genom införandet av automatisk tilldelning efter studerandeantalet av lärarkrafter inom de filosofiska fakulteterna, genomförandet av de av riksdagen beslutade utök-

ningarna av de medicinska fakulteterna och högskolorna, det för varje år alltmer komplicerade petita- och regleringsbrevsarbetet samt det ökade antalet remisser.

Under erinran om att *arvodena till biträdande lärare m. fl.* inom filosofisk fakultet vid universiteten höjdes fr. o. m. budgetåret 1959/60 hemställer kanslern, att övriga undervisningsarvoden vid universitet och högskolor, vilka varit oförändrade sedan den 1 juli 1957, överses och bedömes efter jämförelse med de inom de filosofiska fakulteterna utgående timarvodena. En dylik anpassning av arvodena beräknas av kanslern kräva en sammanlagd uppräkning av avlöningsanslagen med ca 250 000 kr.

Liksom sin företrädare anser kanslern, att gällande regler för *automatisk tilldelning av lärarkrafter* till de filosofiska fakulteterna bör komma till användning även för *de teologiska och juridiska fakulteterna* fr. o. m. budgetåret 1964/65. Som skäl härför anföres att lärarstaben vid dessa fakulteter inte är dimensionerad för det nuvarande antalet studerande. I avvaktan på genomförandet av den s. k. automatiken föreslår kanslern, att fakulteternas kursanslag för nästa budgetår höjes med ett belopp motsvarande för innevarande budgetår anvisade medel till förstärkningsanordningar. Vid bifall till detta förslag beräknas kostnaden för genomförande av automatisk tilldelning av lärarkrafter inom de teologiska och juridiska fakulteterna uppgå till mellan 300 000 och 400 000 kr.

Med utgångspunkt i de av Kungl. Maj:t den 28 juni 1962 fastställda dispositionerna av *delposterna till avlöningar till vissa lärare m. m.* och beslutad tilldelning av medel för lärare i organisationsplaneämnen och vissa andra ämnen beräknar kanslern för nästa budgetår särskilda medel för förstärkning av de filosofiska fakulteternas undervisningsresurser till följd av ökad tillströmning av studerande samt för justering av de planer, varpå lärartilldelningen för innevarande budgetår grundar sig. Beräkningarna har enligt kanslern skett inom ramen för de av riksdagen antagna riktlinjerna (prop. 1958: 104, s. 128—130; SU B 48, s. 66).

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. *Teologiska fakulteten*

- 1) docent,
- 2) 5 förste amanuenser,
- 3) höjning av kursanslaget (nu 23 100) med 50 000 kr.

B. *Juridiska fakulteten*

- 4) professor i internationell rätt,
- 5) professor i stället för preceptor i nationalekonomi,

- 6) forskarassistent,
- 7) assistent,
- 8) kanslibiträde i Ae 7,
- 9) höjning av kursanslaget (nu 54 900) med 28 800 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 5. Enligt beslut av 1961 års riksdag skall precepturen i nationalekonomi fr. o. m. den 1 juli 1963 omvandlas till professur i ämnet. Kanslern instämmer i konsistoriets förslag, att innehavaren av professuren bör ha säte och stämma i såväl den juridiska som den humanistiska fakulteten samt i den historisk-filosofiska sektionen. Denna sektion bör vidare i någon form delta i behandlingen av ärende rörande professurens tillsättning. Den nuvarande institutionen för nationalekonomi bör — enligt såväl kanslern som konsistoriet — vara gemensam för de juridiska och humanistiska fakulteterna.

C. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 10) laboratoriebiträde.

Bakteriologi

- 11) forskarassistent i klinisk bakteriologi i stället för assistent,
- 12) assistent.

Barnpsykiatri

- 13) professor och samtidigt indragning av arvode å 1 920 kr. till biträdande lärare,
- 14) laboratoriebiträde,
- 15) kontorist i Ae 9.

Farmakologi

- 16) forskarassistent i klinisk farmakologi i stället för assistent,
- 17) laboratoriebiträde,
- 18) halvtidsanställt ekonomibiträde.

Ftisiologi

- 19) professor i pneumologi i stället för lärare i Bo 1 i ftisiologi.

Fysiologi

- 20) assistent i medicinsk fysik i stället för förste amanuens,
- 21) förste laboratorieassistent i Ae 13.

Histologi

- 22) ekonomibiträde.

Hygien

- 23) professor fr. o. m. 1964/65.

Medicinsk kemi

- 24) professur i medicinsk och fysiologisk kemi med professorn K. G. Ågren som förste innehavare och samtidigt indragning av den för Ågren personliga professuren samt återbesättande av vakantsatt laboratur i medicinsk och fysiologisk kemi,
- 25) assistent,
- 26) tre förste amanuenser,
- 27) laboratoriebiträde,
- 28) tre e. o. biträden.

Patologi

- 29) laboratoriebiträde,
- 30) två assistenter.

Psykiatri

- 31) psykolog i Ae 25 i stället för assistent (akademiska sjukhuset).

Radioterapi

- 32) professur — i stället för laboratur — med laboratorn B. A. Nohrman som förste innehavare,
- 33) laboratoriebiträde,
- 34) kontorist i Ae 9 i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Rättsmedicin

- 35) assistent.

Gemensamt för fakulteten

- 36) två docenter,
- 37) forskarassistent,
- 38) kvalificerat tekniskt biträde,
- 39) nio e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 12, 17 och 30. I enlighet med i propositionen 1961:108 framlagt förslag har 1961 års riksdag fattat beslut om förstärkning av de medicinska lärosätenas utbildningskapacitet. De under ifrågavarande punkter redovisade förslagen överensstämmer med grunderna för här avsedda utbyggnad.

Punkterna 13, 14 och 15. Konsistoriet framhåller bl. a., att det föreligger ett utomordentligt stort behov av välutbildade läkare inom den organiserade psykiska barna- och ungdomsvården. I många delar av landet har genomförandet av barna- och ungdomsvården fått anstå på grund av bristen på kvalificerad personal, i första hand läkare. Inom läkarutbildningen utgör undervisningen i barnpsykiatri ett nödvändigt komplement till undervisningen i barnaålderns kroppssjukdomar. — Den nybyggda barn- och ungdomspsykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala är den största och modernaste i landet med 35 vårdplatser, poliklinik och en till kliniken ansluten central för psykisk barna- och ungdomsvård inom Uppsala läns landsting. 1948 års läkarutbildningskommitté underströk i sitt betänkande, att utvecklingen i vårt land nått därhän

att professurer borde inrättas vid lärosäten med tillgång till välutrustade barn-psykiatriska kliniker. Konsistoriet föreslår, att en professur i barnpsykiatri inrättas vid universitetet fr. o. m. nästa budgetår.

Kanslern tillstyrker konsistoriets förslag. Vid bifall till förslaget kan enligt kanslern överläkarbefattningen vid kliniken och arvodet till biträdande lärare indragas.

Därest professuren inrättas bör till densamma knytas en tjänst som laboratoriebiträde och en tjänst som kontorist.

Punkt 18. På grund av den mycket starkt ökade aktiviteten på farmakologiska institutionen kan det nuvarande ekonomibiträdet inte hinna med den disk, som måste utföras. Kanslern tillstyrker därför, att en ny halvtidstjänst som ekonomibiträde inrättas vid institutionen nästa budgetår.

Punkt 19. I personalförteckningen för universitetet finns uppförd en lärare i ftisiologi — läran om tuberkulosen — i Bo 1, vilken tillika är överläkare vid akademiska sjukhusets lungklinik. Tjänsten skall hållas obesatt, så länge innehavaren av en å övergångsstat uppförd personlig professur i ftisiologi, E. Hedvall, kvarstår i tjänst. Hedvall har beviljats avsked med utgången av juni månad 1963. Med anledning av ett förslag från fakulteten att tjänsten som lärare i ftisiologi fr. o. m. 1 juli 1962 måtte benämnas lärare i pneumologi — läran om lungsjukdomar — har Kungl. Maj:t genom beslut den 12 juli 1962 medgivit att med åtgärder för tillsättande av lärartjänsten må anstå tills vidare intill utgången av februari 1963.

Fakulteten har vidare föreslagit, att fr. o. m. den 1 juli 1963 inrättas en professur i pneumologi. Tillbakaträngandet av tuberkulosen som folksjukdom är enligt fakulteten den kanske viktigaste medicinska framgången under 1900-talet. Lungläkarna har under sitt intensiva arbete för uppspårande av tuberkulosfall i tidigt skede förvärvat stor erfarenhet av andra lungsjukdomar än tuberkulos. Då tuberkulosplatser friställts, har det därför varit naturligt att de belagts med andra fall av lungsjukdomar. Den tidiga tuberkulosvården har sålunda övergått till att bli allmän lungsjukvård.

Förslaget har tillstyrkts av konsistoriet och av kanslern.

Punkterna 32, 33 och 34. Radioterapiavdelningen på akademiska sjukhuset avses enligt föreliggande riktlinjer för planeringen av den radioterapeutiska vården i riket komma att fungera som regionavdelning. Undervisningen i radioterapi meddelas av laboratorn, som tillika tjänstgör som överläkare och föreståndare för radioterapiavdelningen och ensam svarar för all undervisning. Han är den självständiga representanten för ämnet radioterapi med tumördiagnostik i den medicinska fakulteten.

Kanslern tillstyrker konsistoriets förslag att den nuvarande laboraturen i radioterapi förändras till en professur i ämnet samt föreslår, att till förste innehavare av professuren utan särskilt ansökningsförfarande utnämnes den nuvarande innehavaren av laboratorstjänsten, medicine doktorn Bengt Arne Nohrman, vilken av särskilt hörda sakkunniga förklarats kompetent till professuren.

Därest professuren inrättas bör till densamma knytas en tjänst som laboratoriebiträde. Vidare bör en nu befintlig halvtidstjänst som kanslibiträde omändras till heltidstjänst som kontorist.

Punkt 39. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

D. Humanistiska fakulteten
Historisk-filosofiska sektionen

Historia

- 40) professor i modern politisk och social historia,
- 41) 1 000 assistenttimmar,
- 42) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Klassisk fornkunskap och antikens historia

- 43) 500 assistenttimmar.

Konsthistoria med konstteori

- 44) förste museiintendent i Ao 27.

Musikforskning

- 45) 275 assistenttimmar.

Nationalekonomi

- 46) halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7.

Språkvetenskapliga sektionen

Fonetik

- 47) professor,
- 48) 700 assistenttimmar,
- 49) halvtidsanställt e. o. biträde.

Keltiska språk

- 50) utländsk lektor.

Romanska språk

- 51) 500 assistenttimmar.

Gemensamt för humanistiska fakultetens
två sektioner

- 52) tre docenter,
- 53) två forskarassistenter,
- 54) tio e. o. biträden, varav två för samhällsvetenskapliga ämnen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 46. Nationalekonomiska institutionen har erhållit nya lokaler och är därför enligt konsistoriet i behov av en vaktmästare med halvtidstjänstgöring. Kanslern föreslår, att en dylik tjänst inrättas.

Punkt 48. Vid universitetet i Uppsala saknas ordinarie ämnesrepresentant i fonetik. Ämnet disponerar för närvarande bl. a. 300 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Konsistoriet finner den vid institutionen bedrivna undervisningen och experimentella verksamheten vara av sådan omfattning, att en assistenttjänst för vården och handhavandet av institutionens

instrumentella utrustning är motiverad. För nämnda ändamål föreslår kanslern 500 assistenttimmar utöver de ytterligare 200 assistenttimmar som skulle erfordras vid bifall till förslaget om professur i ämnet.

Punkterna 52 och 53. I fråga om motiveringen under dessa punkter torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning.

Punkt 54. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

E. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

- 55) institutionstekniker i Ae 9 vid Kvistabergsobservatoriet.

Botanik

- 56) förste museiintendent i Ao 27,
57) två ekonomibiträden.

Botaniska trädgården

- 58) höjning av delposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården (nu 320 000) med 35 000 kr.

Elektricitetslära

- 59) forskarassistent,
60) forskningsingenjör i Ae 21.

Fysik

- 61) vaktmästare i Ae 7,
62) kanslibiträde i Ae 7,
63) tre ekonomibiträden.

Naturgeografi

- 64) laborator,
65) två e. o. biträden,
66) 500 assistenttimmar.

Mineralogi och petrologi

- 67) heltidsanställd i stället för halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7,
68) ekonomibiträde.

Kvartärgeologi

- 69) 500 assistenttimmar,
70) ekonomibiträde.

Sedimentpetrografi

- 71) laboratur med laboratorn vid lantbrukshögskolan B. Collini som förste innehavare.

Kemi

- 72) åtta e. o. biträden,
73) fyra ekonomibiträden.

Analytisk kemi

- 74) professur — i stället för laboratur — med laboratorn F. Nydahl som förste innehavare,
- 75) 1 000 assistenttimmar.

Limnologi

- 76) 2 000 assistenttimmar,
- 77) två laboratoriebiträden,
- 78) instrumentmakare i Ae 11,
- 79) kanslibitråde i Ae 7,
- 80) tre ekonomibiträden,
- 81) vaktmästare i Ae 7.

Numerisk analys

- 82) laborator,
- 83) 1 000 assistenttimmar,
- 84) e. o. biträde.

Meteorologi

- 85) arvoden till stationsskötare.

Zoofysiologi

- 86) maskinist i Ae 11,
- 87) ekonomibitråde.

Zoologi

- 88) tre laboratoriebiträden,
- 89) kanslibitråde i Ae 7,
- 90) vaktmästare i Ae 7,
- 91) 1 000 assistenttimmar.

Civilingenjörsutbildningen

- 92) 210 professorstimmar, 780 lektorstimmar, 2 120 assistenttimmar samt grund-arvoden till vissa speciallärare (3 600 kr.),
- 93) indragning av vissa lärararvoden (24 000 kr.).

Gemensamt för fakulteten

- 94) fyra docenter,
- 95) fyra forskarassistenter,
- 96) kvalificerat tekniskt biträde,
- 97) tio e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 55. Ett modernt astronomiskt observatorium beläget vid Kvistaberg, Bro, har i det närmaste färdigställt och en dyrbar instrumentuppsättning finns numera där. För daglig tillsyn och omvårdnad av instrumentbeståndet och för att utföra nödiga reparationsarbeten, är — framhåller kanslern — en tjänst som institutionstekniker nödvändig.

Punkt 58. Med hänsyn till löneökningarna på grund av gällande kollektivavtal tillstyrker kanslern en höjning av delposten med 35 000 kr.

Punkterna 61 och 62. Det nya övningslaboratoriet för fysik beräknas stå klart försommaren 1963. Basorganisationen i form av biträden vid de båda befintliga institutionsbyggnaderna är redan nu otillräcklig, varför enligt kanslern behov föreligger av ytterligare tjänster, främst kontors-, vaktmästar- och ekonomipersonal.

Punkt 63. Golvytan i nybyggnaden för fysik omfattar ca 3 000 m². Institutionen disponerar för närvarande två ekonomibiträden och två kollektivanställda städerskor, de sistnämnda med sammanlagt 60 timmars städning per vecka. Med hänsyn till tillkomsten av nybyggnaden och önskvärdheten av ekonomibiträden i stället för kollektivanställd personal föreslår kanslern inrättande fr. o. m. nästa budgetår av tre tjänster som ekonomibiträde.

Punkt 71. I propositionen 1961:69 (s. 169) uttalade chefen för jordbruksdepartementet bl. a. att han fann det ändamålsenligt, att geologiundervisning för lantbrukshögskolans studerande förlades till Uppsala universitet. Departementschefen förklarade härom vidare, att han vore beredd att tillstyrka en sådan omläggning, antingen då den nuvarande innehavaren av laboratorsbefattningen vid institutionen för marklära avgår eller då denne i enlighet med ett av matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna i Uppsala och Stockholm framfört, av kanslern tillstyrkt förslag beredes en motsvarande befattning vid Uppsala universitet.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten i Uppsala, som föreslår att en laboratorsbefattning i sedimentpetrografi fr. o. m. nästa budgetår inrättas vid universitetet, anför bl. a., att den nuvarande innehavaren av laboratorsbefattningen vid lantbrukshögskolan, B. Collini, under en lång följd av år bedrivit forskning inom lerm mineralogien, inom vilket område han intar en framskjuten ställning i vårt land. Denna forskning kräver resurser, som lantbrukshögskolan i stor utsträckning saknar, och Collini har därför varit hänvisad till laboratorierna vid universitetet, där han också kunnat beredas arbetsrum. Den mineralogisk-geologiska institutionen vid universitetet är väl försedd med den speciella utrustning, som erfordras för sedimentpetrografisk forskning, och institutionen utgör en central för den forskning som i vårt land bedrivs inom detta område. Laboratorn i sedimentpetrografi skall liksom tidigare handhava undervisningen och examinationen i geologi vid lantbrukshögskolan och därutöver meddela undervisning för de universitetsstuderande.

Konsistoriet och kanslern tillstyrker fakultetens förslag.

Punkterna 72 och 73. Det nya övningslaboratoriet i kemi beräknas vara färdigt försommaren 1963. Det blir då möjligt att mottaga 192 tvåbetygsstuderande per år mot för närvarande 120. För att möjliggöra en sådan expansion av undervisningsverksamheten inom institutionens alla avdelningar erfordras en kraftig utbyggnad av den redan nu hårt ansträngda personalorganisationen. Kanslern föreslår därför inrättande av 4 ekonomibiträdestjänster och 8 extra ordinarie biträdestjänster.

Punkt 74. Kanslern erinrar om att universitetsutredningen uttalat, att ett forskningsområde bör vara representerat av professor bl. a. då det är att beteckna som centralt och i avseende på arbetsmetodik och frågeställningar självständigt gentemot andra ämnen. Den analytiska kemin är enligt kanslern såväl ett självständigt som ett centralt ämne, bl. a. när forskning inom andra kemigrenar vore omöjlig utan analytisk kemi. Kanslern erinrar vidare om att 1962 års riksdag beslutat inrätta en professur i analytisk kemi vid Göteborgs universitet fr. o. m. budgetåret 1963/64 och föreslår, att den vid universitetet i Uppsala

befintliga laboraturen i analytisk kemi fr. o. m. nästa budgetår omvandlas till professur samt att nuvarande innehavaren av laboraturen filosofie doktorn F. Nydahl, utan ansökningsförfarande utnämnes till innehavare av professuren.

Punkt 75. Vid bifall till förslaget om professur i analytisk kemi bör ämnet tillföras ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkt 80. För limnologiska institutionens disk i det centrala diskrummet och för städning krävs enligt kanslern minst tre ekonomibiträden.

Punkt 81. Limnologiska institutionen erhåller fr. o. m. den 1 april 1963 en vaktmästartjänst i Ae 7. Medel bör fr. o. m. nästa budgetår beräknas för hel tjänst.

Punkterna 88, 89 och 90. Den nuvarande undervisningsorganisationen vid zoologiska institutionen är uppbyggd för att kunna mottaga 36 tvåbetygsstuderande per år. Innevarande läsår har man emellertid lyckats bereda plats för 54 studerande. Den årliga intagningen skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 ökas till 80 tvåbetygsstuderande. För att möjliggöra denna utökning av undervisningskapaciteten synes — enligt kanslern — en väsentlig förstärkning av institutionens basorganisation nödvändig. Kanslern föreslår med hänsyn härtill en förstärkning med tre laboratoriebiträdestjänster, en kanslibiträdestjänst och en vaktmästartjänst.

Punkt 92. 1962 års riksdag beslöt att vid universitetet i Uppsala försöksvis anordna en civilingenjörsutbildning fr. o. m. budgetåret 1962/63 med en årlig intagning av 30 studerande. Första året begränsades intagningen till 24 studerande. I 1962 års åttonde huvudtitel, bilagan 10, (s. 296), redovisas de av riksdagen i huvudsak godtagna beräkningarna av medelsbehovet för utbildningen. Med utgångspunkt i dessa beräkningar hemställer kanslern om anvisande av ytterligare medel till 210 professorstimmar, 780 lektorstimmar och 2 120 assistenttimmar samt grundarvoden å sammanlagt 3 600 kr. till tre speciallärare.

Punkt 93. För utarbetande och iordningställande av laborationer utgår för innevarande budgetår medel till 200 lektorstimmar och 500 assistenttimmar. Medlen erfordras endast under detta budgetår. (Se 1962 års statsverksproposition, bilagan 10, åttonde huvudtiteln s. 298 och 304.)

Punkt 94. I fråga om motiveringarna under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning.

Punkt 97. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget återopas såväl undervisningens som forskningens behov.

F. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 98) ordinariesättning av universitetslektorat i vartdera av ämnena psykologi, statistik, statskunskap, fysik och botanik, särskilt systematik och morfologi.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 98. I fråga om motiveringarna under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning.

G. Gemensamt för universitetet

Forskardocenttjänster

- 99) tre forskardocenter.

Kansliet

- 100) förste byråsekreterare i Ae 23,
- 101) kontorist i Ae 9.

Räntekammaren

- 102) kontorsbiträde vid byggnadskontoret,
- 103) kontorsbiträde vid kontoret.

Internationell sekreterare

- 104) medelsanvisning av 30 000 kr. till internationell sekreterare m. m.

Universitetsbiblioteket

- 105) förste biblioteksassistent i Ae 13,
- 106) två biblioteksassistenter i Ae 11,
- 107) förste biblioteksbiträde i Ae 9,
- 108) bokbindare i Ae 9,
- 109) förste bibliotekarie i Ae 27,
- 110) bibliotekarie i Ae 23,
- 111) biblioteksassistent i Ae 11,
- 112) fem förste biblioteksbiträden i Ae 9,
- 113) biblioteksbiträde i Ae 7,
- 114) bibliotekarie i Ae 23.

Kurser i bibliotekskännedom

- 115) medelsanvisning av 6 120 kr.

Studenthälsovården

psykiatriska vårderna:

- 116) höjning av medelsanvisning (nu 14 000) med 12 000 kr.

Gymnastik- och idrottsinstitutionen

- 117) höjning av arvode till biträdande gymnastiklärare (nu 2 400 kr.).

Universitetets ritlärare

- 118) höjning av arvode till ritlärare (nu 1 800) med 7 200 kr.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 119) två förste bibliotekarier i Ao 27 i stället för i Ae 27 vid universitetsbiblioteket,
- 120) forskningsingenjör i Ae 21 i stället för i Ag 21 med placering tills vidare vid zoofysiologiska institutionen,
- 121) lärare i gymnastik i Ao 20 i stället för i Ae 18 vid gymnastik- och idrottsinstitutionen,
- 122) kanslist i högst Ae 13 i stället för kansliskrivare i Ao 11 vid fysiologiska institutionen,
- 123) tre expeditivsvakter i Ao 7 i stället för i Ag 7 vid universitetsbiblioteket,

- 124) tekniskt biträde i Ae 7 i stället för vaktmästarbiträde i Ag 1 vid fysiologiska institutionen,
 125) vaktmästare i Ae 7 i stället för vaktmästarbiträde i Ag 1 vid kemiska institutionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 99. Under erinran om vad 1955 års universitetsutredning föreslagit i fråga om forskardocenttjänster i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32) tillstyrker kanslern konsistoriets förslag, att fr. o. m. nästa budgetår tre forskardocenttjänster inrättas vid universitetet.

Punkt 101. Biträdespersonalen vid det akademiska kansliet är — framhåller kanslern — med hänsyn till föreliggande arbetsuppgifter alldeles otillräcklig. Kanslern föreslår därför, att en kontoristtjänst inrättas vid kansliet.

Punkterna 105, 106 och 107. En förstärkning av bibliotekets biträdespersonal är enligt kanslern ofrånkomlig. Kanslern föreslår därför att fr. o. m. nästa budgetår inrättas en tjänst som förste biblioteksassistent i lönegrad Ae 13, två tjänster som biblioteksassistent i lönegrad Ae 11 och en tjänst som förste biblioteksbiträde i lönegrad Ae 9.

Punkt 114. Vid Afrikainstitutet är för innevarande budgetår anställd en bibliotekarie med arvode motsvarande lönen i lönegrad A 23. I nämndens för internationellt bistånd framställning om anslag för budgetåret 1963/64 till Afrikainstitutet föreslås, att ifrågavarande tjänst upptas på universitetets stat. I överensstämmelse härmed och enligt förslag av universitetet äskar kanslern en tjänst som bibliotekarie i lönegrad Ae 23 vid universitetsbiblioteket med tjänstgöringsskyldighet vid Afrikainstitutet.

Punkt 116. För innevarande budgetår har anvisats 14 000 kr. till den psykiatriska studenthälsovården i Uppsala. Med hänvisning till bl. a. den ökade tillströmningen av studenter till universitet hemställer konsistoriet, att ytterligare 12 000 kr. ställes till universitetets förfogande för att bekosta personal för den psykiatriska hälsovården bland studenterna. Kanslern biträder konsistoriets förslag.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacement för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

I detta sammanhang torde vidare böra anmälas att det större konsistoriet i särskild skrivelse hemställt om höjning av antalet assistenttimmar i slaviska språk från 500 till 1 500. Universitetskanslern tillstyrker för sin del en höjning till 1 000 timmar.

Vidare har *Sveriges förenade studentkårer (SFS)*, under åberopande av kanslerns tidigare återgivna förslag beträffande automatisk lärartilldelning vid bl. a. de teologiska fakulteterna, hemställt om höjning av kursanslagen för de teologiska fakulteterna i Uppsala och Lund. SFS har därjämte i särskild skrivelse

hemställt om ökad medelsanvisning till gymnastik och idrott vid universitet och högskolor, innebärande bl. a. uppflyttning i lönegrad av befintliga tjänster för gymnastik- och idrottslärare, inrättande av ett antal nya dylika tjänster samt höjning av nuvarande materiel- och lokalanslag m. m. I yttrande över sistnämnda framställning framhåller *Sveriges riksidsrottsförbund* bl. a., att en breddning av den aktiva idrottsutövningen bland den akademiska ungdomen är en omfattande och betydelsefull uppgift. Förbundet tillstyrker därför SFS:s förslag i princip, men anser sig inte kunna uttala sig om de av SFS speciellt angivna önskemålen.

Departementschefen

Universitetskanslern har i sin anslagsframställning berört vissa gemensamma frågor, avseende de honom underställda läroanstalterna. I anledning härav vill jag här erinra om vad jag i översikten anført rörande universitets- och högskoleorganisationen. Jag vill i detta sammanhang upptaga vissa andra frågor.

1955 års universitetsutredning framlade i sitt betänkande »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32) förslag om bl. a. en förstärkning av biträdespersonalen. Med anledning härav uttalade jag i propositionen 1959: 105 (s. 141 och 143), att utredningens beräkningar av det totala behovet av ytterligare biträdespersonal syntes i huvudsak väl avvägda samt att den behövliga personalförstärkningen borde genomföras successivt vid universiteten, karolinska medikokirurgiska institutet samt de båda då befintliga tekniska högskolorna. Upprustningen, som avsågs ske i fem etapper — budgetåren 1959/60—1963/64 — har genomförts beträffande de fyra första etapperna. Jag föreslår nu, att den återstående delen av ifrågavarande personalförstärkning realiseras under nästa budgetår på sätt jag kommer att redovisa i det följande. Därmed kommer den av universitetsutredningen föreslagna upprustningen i denna del att ha genomförts i sin helhet.

De filosofiska fakulteternas medelsbehov för täckande av kostnader för vissa lärare regleras i dag genom den s. k. universitetsautomatiken. De senaste årens starka tillväxt av närvaroantalet inom dessa fakulteter innebär ett växande tryck på basorganisationen, vars tillväxt nu regleras genom den årliga budgetbehandlingen. Som exempel på resurser beträffande vilka denna förändring kan kräva en fortlöpande anpassning bör nämnas hjälpkrafter av olika slag. En faktor som understryker behovet av möjligheter att åstadkomma ett utbyte av undervisningskrafter mot tekniska eller administrativa hjälpkrafter är det växande studerandeantalet. Det finns sålunda anledning att antaga, att det vid en ökning av studerandeantalet stundom kan te sig rationellare att inom en genom en organisationsplan given total kostnadsram få till stånd en förstärkning av basorganisationen ifråga om sådana hjälpkrafter än av exempelvis antalet assistenttimmar.

Då utbildningen avser att bibringa den studerande experimentell skicklighet, kan det stundom vara ändamålsenligt att denna del av undervisningen handhas

av erfaren teknisk personal. I enstaka fall har undervisning av lektorer samt assistent- och amanuenspersonal utbytt mot handledning av teknisk biträdespersonal, t. ex. inom undervisningen i ämnet fysik i Lund och Stockholm (jfr prop. 1962: 1, bilagan 10, s. 349). Vid anmälan av frågan om sist avsedda utbyte anförde jag, att den förordade anordningen från såväl undervisnings- som kostnadssynpunkt syntes värd uppmärksamhet och att möjligheterna vid andra lärosäten till liknande anordningar, beträffande ämnen för vilka organisationsplan fastställts, i fortsättningen borde kunna övervägas.

Av det anförda framgår, att en sådan begränsad modifikation av systemet med automatisk tilldelning av lärarkrafter — i avvaktan på den mera genomgripande översyn av systemet, som kan vara påkallad sedan ett registreringsförfarande genomförts — bör kunna åstadkommas, att under vissa omständigheter — betingade uteslutande av undervisningens krav — undervisningstimmar skall kunna ersättas av tekniska eller administrativa hjälpkrafter. Kungl. Maj:t bör därför — om inte riksdagen har någon erinran däremot — äga befogenhet att på framställning av vederbörande universitetsmyndigheter medgiva att ett utbyte av här avsedd innebörd kommer till stånd under förutsättning, att den för ämnet givna kostnadsramen icke överskrides och att tiden för den anställning, varom är fråga, fastställs på samma sätt som skulle ha gällt, därest fråga varit om anlitande av assistenter m. fl.

Kanslern har i sin allmänna inledning tagit upp bl. a. frågan om ett genomförande vid de teologiska och juridiska fakulteterna av samma system för tilldelning av lärarkrafter som för närvarande tillämpas vid de filosofiska fakulteterna. I avvaktan på en dylik reform föreslår kanslern en höjning av de teologiska och juridiska fakulteternas kursanslag. För egen del är jag i nuvarande läge inte beredd att förorda en reform innebärande automatisk tilldelning av lärarkrafter vid nämnda fakulteter.

Teologiska fakulteten. För denna fakultets vidkommande räknar jag inte med några förändringar under förevarande anslag.

Juridiska fakulteten. Enligt beslut av 1961 års riksdag (prop. 1961: 1, bilagan 10, s. 359; SU 57; Rskr 179) skall precepturen i nationalekonomi fr. o. m. den 1 juli 1963 omvandlas till professur. Jag beräknar här medel för denna tjänst. Det torde i enlighet med nyssnämnda beslut få ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera besluta om tjänstens ställning inom universitetsorganisationen och därmed sammanhängande frågor (p. 5).

Medicinska fakulteten. Arbetsuppgifterna för den moderna barnpsykiatri är mångskiftande. Hittills har insatserna i första hand gällt de terapeutiska uppgifterna. Det är emellertid ytterst angeläget att ökad uppmärksamhet kan ägnas de förebyggande åtgärderna. Endast på den vägen kan de alltmer påträngande psykologisk-psykiatriska problemen inom barn- och ungdomsvården angripas effektivt och på bred front. Väl utbyggda universitetsin-

stitutioner torde härvidlag kunna och böra spela en central roll. I ämnet barnpsykiatri finns för närvarande endast en professur i landet, nämligen vid karolinska institutet. Jag finner det vara av vikt att ämnet blir företrätt även vid Uppsala universitet och föreslår sålunda, att fr. o. m. nästa budgetår vid universitetet inrättas en professur i barnpsykiatri (p. 13). Vid bifall härtill torde arvodemedel av 1 920 kr. till biträdande lärare i ämnet böra indragas. Till professuren bör knytas två extra ordinarie biträdestjänster. I fråga om dessa tjänsters lönegradsplacering torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut. Jag beräknar medel för dessa biträdestjänster (p. 14 och 15).

I likhet med kanslern anser jag att radioterapiens växande betydelse för den kliniska forskningen och undervisningen motiverar att ämnet företrädes av ordinarie professurer vid samtliga medicinska lärosäten. För närvarande finns sådana lärostolar vid karolinska institutet och medicinska högskolan i Umeå. Jag förordar således, att den befintliga laboraturen i ämnet vid Uppsala universitet fr. o. m. nästa budgetår omvandlas till professur. Jag avser att framlägga förslag om inrättande av ordinarie professurer i radioterapi vid övriga medicinska fakulteter i samband med min anmälan av vederbörande anslag. Till förste innehavare av den under förevarande anslag föreslagna professuren torde utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande få utses laboratorn och överläkaren B. A. Nohrman (p. 32). Till professuren bör i enlighet med kanslerns förslag knytas två extra ordinarie biträdestjänster. I fråga om dessa tjänsters lönegradsplacering torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut. Vid bifall härtill bör ett belopp indragas, motsvarande lönen till ett halvtidsanställt kanslibitråde. Jag beräknar alltså medel i överensstämmelse härmed (p. 33 och 34).

Medicinska fakultetens framställning om ändrad benämning av ämnesområdet för en tjänst som lärare i fysiologi tillstyrker jag. Tjänsten bör således fr. o. m. den 1 juli 1963 på personalförteckningen uppföras som en lärartjänst i pneumologi (p. 19).

Under innevarande budgetår finns inrättad en tjänst som extra prosektur i anatomi. Behov av tjänsten föreligger även i fortsättningen, varför jag beräknar erforderliga medel för ändamålet.

Enligt statsmakternas beslut (prop 1961:108; SU 130; Rskr 328) skall vid fakulteten fr. o. m. den 1 januari 1964 ytterligare förstärkningsanordningar genomföras. Kanslerns med anledning härav framställda, under punkterna 12, 17 och 30 redovisade förslag överensstämmer med de i nämnda proposition förordade grunderna för utökning av fakultetens utbildningskapacitet. Jag beräknar nu erforderliga medel för förslagets genomförande från nämnda tidpunkt.

Med anledning av kanslerns under punkt 18 redovisade förslag beräknar jag medel till en halvtidstjänst som ekonomibitråde vid farmakologiska institutet. I anslutning härtill får jag hänvisa till vad jag vid min anmälan av Göte-

borgs universitets avlöningsanslag avser att anföra om en översyn av behovet av ekonomibiträden.

I anledning av kanslerns under punkt 39 redovisade äskande om ökning av antalet biträdestjänster har jag ansett mig böra beräkna medel till ytterligare fyra sådana tjänster. I fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad m. m. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Vidare beräknar jag här medel för en laboratorieingenjör i högst Ae 15 vid fysiologiska institutionen i stället för en instrumentmakare i Ae 11 och för en forskningsingenjör i Ae 19 vid medicinsk-kemiska institutionen i stället för en laboratoricingenjör i Ae 17.

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. Genom beslut av 1962 års riksdag (Rskr 245) inrättades fr. o. m. budgetåret 1962/63 en ny professur i historia vid universitetet i Göteborg. Riksdagen godkände samtidigt vad jag i propositionen 1962: 1, bilagan 10 (s. 379), uttalat om önskvärdheten av en differentiering inom detta omfattande ämnesområde. Jag avsåg därvid, att forskningen och undervisningen i modern politisk och social historia skulle bli företrädd av en självständig befattning. I kungl. brev den 25 maj 1962 förordnades, att den nytillkomna professuren skulle vara inrättad i historia, särskilt modern historia. Samtidigt föreskrevs, att berörda universitetsmyndigheter i samband med vakans å professur i historia skulle överväga ämnesområdet för sådan professur samt, innan professuren kungöres till ansökning, till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, till vilka nämnda överväganden kunde leda. Därest riksdagen ej riktar någon erinran häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles besluta rörande ifrågavarande professurers benämning.

Då jag funnit behov föreligga av ytterligare en docenttjänst med företräde för samhällsvetenskapligt ämne, tillstyrker jag, att en sådan tjänst inrättas fr. o. m. nästa budgetår (p. 52).

I likhet med kanslern anser jag en ökning av antalet tjänster som forskarassistent motiverad. Jag beräknar därför medel för nästa budgetår till en dylik tjänst avsedd för samhällsvetenskapligt ämne (p. 53).

Med hänsyn till vad kanslern anført om den omfattande experimentella verksamheten vid den fonetiska institutionen beräknar jag här medel för ytterligare 200 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 48).

Vidare beräknar jag medel för en tjänst som vaktmästare i lönegrad A 7 med halvtidstjänstgöring vid nationalekonomiska institutionen (p. 46).

I anledning av kanslerns under punkt 54 redovisade äskande om utökning av antalet biträdestjänster inom fakulteten har jag ansett mig böra beräkna medel för fem biträdestjänster, av vilka en med halvtidstjänstgöring. Samtliga dessa tjänster bör tillföras andra ämnen än de samhällsvetenskapliga. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad m. m.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Med avseende på såväl forskningsmetod som central teoribildning är ämnesområdet analytisk kemi numera lika särpräglat som något av de kemiämnen, som vid universitetet företräds av professor. Enligt min mening bör för ämnesområdet skapas en självständig forsknings- och undervisningsorganisation under ledning av ämnesföreträdare i professors ställning. Jag förordar därför, att den nuvarande laboraturen i analytisk kemi vid universitetet fr. o. m. nästa budgetår omvandlas till professur. Vid bifall härtill torde för den sålunda nybildade professuren böra beräknas 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Till förste innehavare av professuren torde utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande få utses den nuvarande innehavaren av laboraturen, filosofie doktorn F. Nydahl (p. 74 och 75).

Från organisatoriska synpunkter synes det mig rationellt att nuvarande laboratorn vid institutionen för marklära vid lantbrukshögskolan, filosofie licentiaten B. H. E. Collini beredes en för sin forskningsinriktning mera lämpad befattning vid universitetet, vid vilket en förstärkning av undervisnings- och forskningsorganisationen inom den geologiska ämnesgruppen synes väl motiverad. Jag förordar därför att fr. o. m. nästa budgetår inrättas en laboratur i sedimentpetrografi och att Collini utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande utses till förste innehavare av laboraturen (p. 71).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel för ytterligare en docenttjänst (p. 94).

Genom tillkomsten av det nya övningslaboratoriet för fysik och kemi, vilket beräknas stå färdigt under sommaren 1963, kan ett väsentligt större antal studerande i fysik och kemi beredas plats. Denna ökade intagning medför i sin tur ökade krav på personella resurser inte blott i form av lärarkrafter utan även av biträdespersonal. Jag beräknar därför medel för ytterligare sex biträdestjänster avsedda för kemi och fysik (p. 61, 62 och 72).

Ett ökat behov av biträdespersonal på grund av ökning av intagningen av studerande uppkommer även vid zoologiska institutionen. Jag beräknar medel för ytterligare en sådan tjänst vid institutionen (p. 88, 89 och 90).

I anledning av kanslerns under punkten 97 redovisade förslag om utökning av antalet biträdestjänster har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare fyra sådana tjänster. I fråga om dessa fyra och förutnämnda sju tjänsters inplacering i lönegrad m. m. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Jag finner det angeläget att den dyrbara instrumentuppsättningen vid Kvistabergsobservatoriet kan erhålla daglig tillsyn och vård och beräknar därför medel för en institutionstekniker i lönegrad Ae 9 (p. 55). Jag beräknar vidare ytterligare medel för den vaktmästartjänst, för vilken enligt beslut av 1962 års riksdag medel beräknats fr. o. m. den 1 april 1963 (p. 81).

Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag medel för ett ekonomi-

biträde i lönegrad Ae 5 vid envar av fysiska, kemiska och limnologiska institutionerna (p. 63, 73 och 80).

Enligt beslut av 1962 års riksdag har fr. o. m. budgetåret 1962/63 igångsatts utbildning av civilingenjörer vid universitetet i Uppsala. Intagningen till denna utbildning under läsåret 1962/63 bestämdes till 24 studerande. Den årliga intagningen skulle därefter öka till 30. I överensstämmelse med såväl kanslerns förslag som statsmakternas beslut angående utbildningskapaciteten beräknar jag nu medel för ytterligare 210 professorstimmar, 780 lektorstimmar och 2 120 assistenttimmar ävensom för tre grundarvoden till speciallärare. Jag räknar vidare med en anslagsminskning med 24 000 kr., motsvarande lärararvoden av engångskaraktär (p. 92 och 93).

Kanslerns förslag om höjning av delposten Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården har jag funnit mig böra biträda (p. 58).

En laboratorieingenjör i lönegrad Ae 17 med placering vid Gustav Werners institut föreslås av kanslern bli ersatt med en forskningsingenjör i lönegrad Ae 19. Jag beräknar här medel för detta utbyte.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. I anledning av kanslerns förslag om ordinariesättning av vissa extra universitetslektorat förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas fem ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena statistik, statskunskap, psykologi, fysik och botanik, särskilt systematisk och morfologi (p. 98).

Behovet av förstärkning av delposten Avlöningar till vissa lärare m. m. beräknar jag med hänsyn till den hittillsvarande belastningen och med beaktande av den ökning av studerandeantalet, som kan förväntas läsåret 1963/64, till 100 000 kr.

Gemensamt för universitetet. Innevarande budgetår förfogar universitetet över elva forskardocenttjänster. Fr. o. m. nästa budgetår bör ytterligare en sådan tjänst inrättas (p. 99).

Då jag funnit behov föreligga av en viss förstärkning av personalen vid universitetskansliet, beräknar jag här medel för en kontorist i Ae 9 (p. 101).

Universitetsbibliotekens tillstånd och behov utredes för närvarande av en av kanslern tillsatt kommitté. Jag förordar för nästa budgetår en viss förstärkning av bibliotekens personalresurser. För Uppsalas del beräknar jag medel för en förste biblioteksassistent i Ae 13 och en biblioteksassistent i Ae 11 (p. 105 och 106).

Beträffande kanslerns under punkt 114 redovisade förslag torde jag få hänvisa till mitt uttalande vid anmälan av frågan om anslag till Nordiska Afrikainstitutet.

För vidgat stöd till den psykiatriska studenthälsovården tillstyrker jag en höjning med 6 000 kr. av nu utgående belopp, 14 000 kr. (p. 116).

Med anledning av kanslerns förslag under punkterna 117 och 118 beräknar jag medel för höjning av arvodet till biträdande gymnastiklärare med 600 kr. till 3 000 kr. och arvodet till ritlärare med 2 700 kr. till 4 500 kr.

I detta sammanhang vill jag med anledning av Sveriges förenade studentkårrers förslag om ökad medelsanvisning till gymnastik och idrott vid universitet och högskolor erinra om, att de allmänna idrottsföreningarna står öppna även för akademisk ungdom, som önskar bedriva motionsidrott. Riksidrottsförbundet har i ett yttrande över studentkårernas förslag bl. a. anfört, att förbundet sedan ett antal år tillbaka lämnar bidrag till kurser för studentidrottsledare i avsikt att bredda idrottsutövningen bland universitets- och högskolestuderande. Jag anser mig inte kunna tillstyrka den begärda höjningen.

Med anledning av kanslerns förslag förordar jag extra-ordinariesättning av en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21 vid zoofysiologiska institutionen (p. 120).

Det under punkt 123 framförda förslaget om ordinariesättning av tre expeditionsvaktstjänster är jag inte beredd att tillstyrka. Frågan huruvida extra ordinarie anställning bör tillämpas beträffande dessa tjänster torde få ankomma på kanslern att avgöra.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med $(29\,342\,000 + 4\,765\,000 =) 34\,107\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Uppsala universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Uppsala universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 377 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	9 838 600
b) Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	355 000
c) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 990 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	8 161 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	407 000

Summa kr. 34 154 600

Särskilda uppbördsmedel

Ränta å vissa donationsfonder	42 600
Bidrag från C. F. Liljewalchs fond för personliga professurer	5 000
Summa kr.	47 600
Nettoutgift kr.	34 107 000

c) till *Uppsala universitet: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 34 107 000 kr.

[168] 11. Uppsala universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 601 000	1 667 018
1962/63	1 659 000	
1963/64 (förslag)	1 841 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	27 000	—	of
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1 200 000	—	+ 100 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	419 000	+ 79 800	+ 81 300
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	21 000	—	of
5. Ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd, <i>förslagsvis</i>	300	+ 1 200	+ 700
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	13 000	+ 2 000	of
Summa kr.	1 680 300	+ 83 000	+ 182 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	21 300	—	of
Nettoutgift kr.	1 659 000	+ 83 000	+ 182 000

Den begärda uppräknigen av anslagsposten 3 motiveras av avtalsmässiga lönehöjningar samt nya städningsområden. Anslagsposten 5 föreslås höjd för att samarbetsnämnden skall kunna sammanträda en gång per termin i stället för en gång om året. I fråga om den föreslagna höjningen av anslagsposten 6 hänvisas till ökningen av antalet avlagda examina.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad kanslern anfört om ökat medelsbehov för ersättningar till ledamot i samarbetsnämnd. I övrigt har i beräkningen endast beaktats kostnadsökningar av automatisk natur, varvid hänsyn även tagits till den generella kostnadsökningen för bränsle, lyse och vatten.

Jag förordar, att anslaget höjes med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (1 659 000 + 182 000 =) 1 841 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 841 000 kr.

[169] **12. Uppsala universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 050 000	2 884 440
1962/63	3 430 000	
1963/64 (förslag)	3 785 000	

Det större konsistoriet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med i runt tal 1 373 000 kr. Av den föreslagna höjningen hänför sig 500 000 kr. till stegrade utgifter på grund av ökad studenttillströmning och undervisning i nya ämnen, 11 000 kr. till civilingenjörsutbildningen och 5 000 kr. till expenser vid universitetsbiblioteket. Återstoden — 857 000 kr. — betingas av en föreslagen 25-procentig uppräknings av medelsanvisningen för innevarande budgetår.

Enligt *universitetskanslern* synes en kraftig höjning av materielanslagen vara ett av de för de akademiska läroanstalterna mest angelägna önskemålen. Härför talar, framhåller kanslern, icke blott det förhållandet, att inköpspriserna för nästan all materiel stigit samtidigt som antalet lärare och studenter år från år ökat utan även den betydelse, som detta anslag har för den vetenskapliga forskningen och för att möjliggöra en effektiv och ändamålsenlig uppläggning av undervisningen. De förstärkningar av lärarorganisationen, som genomföres, förefelar enligt kanslern delvis sin verkan, därest icke samtidigt medel ställs till förfogande för höjning av vederbörande materielanslag. Kanslern framhåller att, oaktat anslagen årligen höjts, förstärkningen av anslagen icke skett i takt med ökningen av personalorganisationen och studentantalet. Bl. a. synes det kanslern väsentligt, att exkursionsanslagen höjes.

Universitetskanslern erinrar vidare om departementschefens uttalande i 1962 års åttonde huvudtitel (s. 332), enligt vilket det borde uppdragas åt kanslern att i samråd med bl. a. redovisningsteknisk expertis företaga en översyn av det anslagssystem, som nu tillämpas i fråga om de högre utbildningsanstalternas materiella driftkostnader. Med anledning av nämnda uttalande har kanslern tillsatt en särskild kommitté för utredning av hithörande frågor. Utredningen beräknas enligt kanslern vara avslutad i början av 1963. I avvaktan på utredningens resultat föreslår kanslern, att materielanslagen för nästa budgetår höjes med 20—25 %.

För Uppsalas del räknar kanslern med en allmän uppräknings av ifrågavarande anslag med 20 % av nu utgående anslagsbelopp eller med 690 000 kr. Utöver den allmänna förstärkningen föreslår kanslern i enlighet med det i 1962 års

åttonde huvudtitel (s. 296) redovisade medelsbehovet för civilingenjörsutbildningen en höjning med 8 000 kr. av medelsanvisningen till materiel m. m. för denna utbildning.

Departementschefen. Inledningsvis vill jag erinra om att jag vid anmälan i fjolårets statsverksproposition av frågor rörande universitetens m. fl. läroanstalters materielanslag rekommenderade en översyn av det anslagssystem, som nu tillämpas beträffande de högre utbildningsanstalternas materiella driftkostnader. Av universitetskanslerns förut återgivna redogörelse framgår att hithörande frågor för närvarande utredes genom en av kanslern tillsatt kommitté. Resultatet av utredningen torde — såsom även framgår av kanslerns redogörelse — vara att vänta i början av detta år.

Universitetets materielanslag bör för nästa budgetår höjas med 355 000 kr. Vid min beräkning av anslagshöjningen har jag beaktat förslaget om medelstilldelning till materiel för civilingenjörsutbildningen.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(3\,430\,000 + 355\,000 =) 3\,785\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Uppsala universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 785 000 kr.

[170] **13. Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	630 000	662 434
1962/63	915 000	
1963/64 (förslag)	875 000	

Av det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 915 000 kr. — har 630 000 kr. anvisats för ospecificerade ändamål, medan återstoden, 285 000 kr., anvisats för nyanskaffning av apparater m. m. för civilingenjörsutbildningen.

Det större konsistoriet har hemställt, att den för ospecificerade ändamål anvisade delen av anslaget för nästa budgetår uppräknas med 570 000 kr. Härutöver har konsistoriet i särskilda skrivelser äskat 265 000 kr. till nyanskaffning av apparater m. m. för civilingenjörsutbildningen och ca 130 000 kr. till nyanskaffning av apparater för psykiatriska kliniken samt inköp av skåpbil till universitetsbiblioteket.

Universitetskanslern framhåller, att den under anslaget Uppsala universitet: Materiel m. m. omnämnda utredningen även avser universitetens m. fl. läroanstalters anslag till nyanskaffning av apparater m. m. I avvaktan på resultatet av denna utredning föreslår kanslern, att apparatanslagen nästa budgetår höjes med 25 %.

För Uppsalas del tillstyrker kanslern en allmän uppräkning med 160 000 kr., motsvarande i runt tal 25 %. I anslutning härtill anför kanslern bl. a. följande.

På grund av forskningens oerhört snabba utveckling efter andra världskriget har en differentiering av särskilt de mest omfattande ämnena kommit till stånd. Differentieringen fortsätter alltjämt, gamla ämnen delas och nya verksamhetsområden tillkommer. Teknisk utrustning krävs i allt större omfattning, även tidigare rent humanistiska ämnen har kommit att i stor utsträckning utnyttja apparatur av olika slag. Men tendensen har icke bara gått mot ett ökat utnyttjande av teknisk apparatur vid forskning och undervisning utan även mot ökat utnyttjande av allt dyrbarare och mer komplicerad apparatur. — Det torde vara klart att mycket kostnadskrävande apparatur — framställningar om apparatur till kostnader överstigande 100 000 kr. är icke ovanliga — icke går att anskaffa inom ramen för nu utgående anslag. Att äska särskilda medel för inköp av dylik apparatur anser jag emellertid inte lämpligt. Enligt min mening bör i stället anslaget höjas så att det blir möjligt för universitetsmyndigheterna att tillgodose behovet av större apparatur inom ramen för ett ospecificerat anslag. Jag utgår därvid från att kostnaderna för dyrbar apparatur bör kunna uppdelas på flera budgetår. Då sålunda medel för särskilda ändamål icke äskas, måste höjningen av anslaget vara avsevärd.

Beträffande den för civilingenjörsutbildningen äskade medelsanvisningen hänvisar kanslern till en i 1962 års statsverksproposition (bil. 10, s. 296) redovisad sammanställning, enligt vilken engångskostnaderna för bl. a. nyanskaffning av apparater m. m. uppskattats till sammanlagt 530 000 kr. under budgetåren 1962/63—1963/64. Med hänsyn till det för innevarande budgetår anvisade engångsbeloppet av 285 000 kr. räknar kanslern för nästa budgetår med ett medelsbehov av (530 000 — 285 000 =) 245 000 kr. för detta ändamål. För inköp av en skåpbil till universitetsbiblioteket tillstyrker kanslern slutligen en medelsanvisning av 11 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon allmän höjning av detta anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag för nästa budgetår en engångsanvisning av 245 000 kr. till anskaffning av apparatur för civilingenjörsutbildningen. Med hänsyn till att ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 285 000 kr. bortfaller bör anslaget för nästa budgetår uppföras med (915 000 + 245 000 — 285 000 =) 875 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 875 000 kr.

[171] 14. Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	600 000	600 000
1962/63	650 000	
1963/64 (förslag)	715 000	

Det större konsistoriet har på förslag av överbibliotekarien hemställt om en förstärkning av detta reservationsanslag med 180 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker en höjning med 10 % eller med 65 000 kr. Kanslern anför härom bl. a. följande.

Jag anser i likhet med överbibliotekarien, att universitetsbibliotekets nuvarande anslag är otillräckligt för att tillgodose forskningens och undervisningens krav. Priserna på utländska böcker och tidskrifter liksom på bokbindning har stigit kraftigt under de senaste åren. Den allmänna varuskatten har tillkommit. Antalet lärare och studenter har ökat, och nya ämnen och ämnesgrenar har tillkommit. Genom dessa omständigheter har värdet av gjorda uppräknings av anslaget minskat avsevärt. En fortsatt kraftig höjning av anslaget synes därför ofrånkomlig.

Departementschefen. I enlighet med kanslerns förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 65 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med (650 000 + 65 000 =) 715 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Uppsala universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 715 000 kr.

[172] 15. Lunds universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	25 523 000	26 495 523
1962/63	27 186 000	
1963/64 (förslag)	33 034 000	

Det större konsistoriet i Lund har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentliga delar konsistoriets förslag. Kanslerns anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 7 195 000 kr. till 34 381 000 kr.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Teologiska fakulteten

- 1) docent,
- 2) kanslibiträde i Ae 7,
- 3) höjning av kursanslaget (nu 16 400) med 40 000 kr.

B. Juridiska fakulteten

- 4) forskarassistent,
- 5) förste amanuens,
- 6) biblioteksassistent i Ae 11,
- 7) kanslibiträde i Ae 7,
- 8) heltidsanställd i stället för halvtidsanställd vaktmästare i Ae 7,
- 9) medelsanvisning av 7 000 kr. till biträdeshjälp vid undervisningsnämnden,
- 10) höjning av kursanslaget (nu 38 300) med 70 000 kr.

C. Medicinska fakulteten

Tjänster m. m. föranledda av prop. 1961: 108

Allmän bakteriologi

- 11) förste amanuens,
- 12) laboratoriebiträde.

Patologi (Malmö)

- 13) forskarassistent,
- 14) tredje amanuens.

Övriga propedeutiska kurser

- 15) arvoden å 4 200 kr.

Överföring av personal avlönad genom anslag från medicinska forskningsrådet

Bakteriologi (Lund)

- 16) laboratoriebiträde.

Klinisk kemi (Malmö)

- 17) laboratoriebiträde.

Medicin (Malmö)

- 18) laboratoriebiträde.

Övriga förslag

Farmakologi

- 19) ekonomibiträde.

Hygien

- 20) höjning av kursarvodet (nu 900) med 1 500 kr.

Kirurgi (Lund)

- 21) laborator i experimentell kirurgi,
- 22) klinisk amanuens i experimentell kirurgi i stället för förste amanuens.

Klinisk fysiologi (Lund)

- 23) professor fr. o. m. 1964/65 (principbeslut).

Patologi (Lund)

- 24) ekonomibiträde.

Psykiatri (Lund)

- 25) assistent i experimentalpsykologi vid barnpsykiatriska kliniken.

Radiofysik

- 26) professur i medicinsk radiofysik — i stället för laboratur — med laboratorn K. Lidén som förste innehavare.

Radioterapi

- 27) professur i radioterapi — i stället för tjänst som lärare — med medicine doktorn M. Lindgren som förste innehavare.

Rättsmedicin

- 28) professor och samtidigt indragning av arvode å 6 420 kr. till lärare i rättsmedicin,
29) kanslibiträde i Ae 7.

Socialmedicin (Lund-Malmö)

- 30) höjning av arvoden till biträdande lärare (nu 9 240) med 5 000 kr.

Gemensamt för fakulteten

- 31) två docenter,
32) forskarassistent,
33) två kvalificerade tekniska medhjälpare i högst Ae 23,
34) åtta e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 11—15. Medel till de under dessa punkter redovisade ändamålen bör anvisas i överensstämmelse med det av 1961 års riksdag fattade beslutet om ökad utbildning av läkare (jfr prop. 1961:108). Den ökade intagningen av medicine studerande berör under budgetåret 1963/64 institutionerna för allmän bakteriologi och patologi samt övriga propedeutiska kurser.

Punkt 20. För en effektiv och informativ undervisning i ämnet hygien med dess nära anknytning till många andra vetenskapsgrenar både inom och utom medicinen — såsom samhällsplanering, byggnadsteknik, vatten- och sanitetsteknik, veterinärmedicin, radiofysik, arbetarskyddsteknik, hälsovårdsjuridik m. m. — är behovet av hjälpkrafter i undervisningen i form av biträdande lärare påfallande stort. Särskilt effektiv har den undervisningsform visat sig vara, där ämnesföreläsaren tillsammans med representanter för respektive specialgren presenterar väl förberedda estraddiskussioner. För att kunna genomföra en sådan undervisningsform med tre kurser per läsår fordras en ökning av undervisningsanslaget. Konsistoriet har föreslagit en höjning med 1 500 kr. Kanslern biträder detta förslag.

Punkt 27. Undervisning i radioterapi med huvudvikten lagd på tumörernas tidiga diagnos inrymmes enligt den nya studieordningen i undervisningsschemat. Forskningen inom tumörsjukdomarnas område är bl. a. med hänsyn till den höga frekvensen av dessa sjukdomar av utomordentlig betydelse och har angivits som en av den medicinska vetenskapens trängande uppgifter. Den radioterapeutiska avdelningen i Lund är en av rikets centralanstalter för radioterapi. En klinik, som har ett stort primärmaterial för klinisk forskning inom detta område och som skall svara för den mycket viktiga del av forskningen på tumörterapiens område som strålningsterapiforskningen utgör, bör, enligt kanslerns mening, ledas av en person i professors ställning. Den nuvarande tjänsten som lärare i radioterapi i Bo 1 föreslås därför omvandlad till professur.

I särskild skrivelse har medicinska fakulteten vid universitetet i Lund anhållit, att innehavaren av nämnda lärartjänst, överläkaren Martin Lindgren, utan ansökan utnåmes till förste innehavare av professuren.

Punkt 30. Undervisningen i socialmedicin har fördelats på icke mindre än ett 20-tal personer. Härigenom har möjliggjorts, att inom åtskilliga sektorer av det omfattande ämnet socialmedicin synnerligen kvalificerade personer kunnat engageras för att föreläsa eller på annat sätt meddela undervisning inom sina specialområden. Den katedrala undervisningsformen har i betydande omfattning måst övergivas och undervisningen har meddelats i form av symposier eller undervisning för mindre grupper av studerande. Härigenom har anslagen till biträdande lärare blivit otillräckliga. För närvarande täcker de endast en mindre del av den s. k. samundervisningen, varför denna måste bedrivas i en omfattning, som underskrider den i propositionen 1954: 212 angivna. Kanslern finner en höjning med 5 000 kr. av anslaget till biträdande lärare påkallad.

Punkt 31. Under hänvisning till vad 1955 års universitetsutredning härutinnan föreslagit i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32) anhåller konsistoriet, att fem nya docenttjänster inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Kanslern, som finner det vara ett synnerligen angeläget önskemål, att en förstärkning av fakultetens docentinstitution kommer till stånd, tillstyrker att två nya docenttjänster inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Punkt 33. Till stöd för förslaget om inrättande av två tjänster för kvalificerad teknisk personal åberopas främst forskningens men även undervisningens behov.

Punkt 34. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

D. Humanistiska fakulteten

Historisk-filosofiska sektionen

Ekonomisk historia

- 35) arvode å 8 000 kr. till excerperingsbiträde.

Konsthistoria med konstteori

- 36) höjning av arvodet till professor emeritus Ragnar Josephson som t. f. föreståndare för arkivmuseet (nu 2 400) med 2 400 kr.

Språkvetenskapliga sektionen

Engelska språket

- 37) professor i engelska språket och engelskspråkig litteratur,
38) 1 000 assistenttimmar,
39) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Fonetik

- 40) 500 assistenttimmar.

Grekiska språket

- 41) utländsk lektor i nygrekiska (med halvtidstjänstgöring) och samtidigt in-
dragning av 185 timmar övrig undervisning, meddelad av utländsk lektor i
nygrekiska.

**Gemensamt för humanistiska fakultetens två
sektioner**

- 42) två docenter,
43) två forskarassistenter,
44) förste biblioteksassistent i Ae 13,
45) fem e. o. biträden,
46) kontorsbiträde.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 36. Konsistoriet framhåller, att den tid som t.f. föreståndaren för arkivmuseet ägnar åt verksamheten där är avsevärd och att det nuvarande arvodet ej står i rimlig proportion till arbetsinsatsen. Med hänsyn härtill föreslår kanslern en höjning av arvodet.

Punkterna 37, 38 och 39. Vid universitetet i Uppsala finns en professur i engelska språket och engelskspråkig litteratur samt en i engelska språket. Universitetet i Stockholm har två professurer med den senare ämnesbenämningen, universiteten i Lund och Göteborg en vardera. — Kanslern erinrar om att 1945 års universitetsberedning i sin motivering för inrättande av nya professurer i vissa moderna språk (SOU 1946: 81, s. 97 ff.) underströk önskvärdheten av att forskningen och undervisningen ej blott omfattar den lingvistiska utan även den litterära och filologiska sidan av vederbörande ämne. Denna motivering finner kanslern vara allttjämt fullt giltig. Genom tillkomsten av en professur i engelska språket med nämnda ämnesomfattning skulle enligt kanslern forskningen inom engelsk och amerikansk litteratur få ökad stimulans; ett växande antal licentiat- och doktorander — i Lund för närvarande ett femtontal aktiva — skulle sannolikt söka sig till ämnet. — Kanslern föreslår därför i likhet med konsistoriet, att en professur i engelska språket och engelskspråkig litteratur inrättas vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Vid bifall till förslaget erfordras 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete samt en halvtidstjänst som kanslibiträde.

Punkt 41. Konsistoriet framhåller, att det vid universitetet råder stort behov av en regelbunden undervisning i nygrekiska. Kunskaper i detta språk är nödvändiga för bl. a. dem som avser att bedriva arkeologiska eller filologiska studier vid svenska institutet i Aten och är av stort värde även för dem som studerar den antika grekiskan. Då endast hälften av den undervisningsskyldighet som åligger utländsk lektor är erforderlig, synes det konsistoriet vara lämpligt att dela ett dylikt lektorat med annat lärosäte. Vid universitetet i Köpenhamn inrättades fr. o. m. budgetåret 1961/62 ett utländskt lektorat i nygrekiska med halvtidstjänstgöring, varvid förutsattes, att lektorn i ämnet skulle fullgöra motsvarande tjänstgöring vid universitetet i Lund. Med hänsyn till bl. a. detta förordar kanslern, att ett utländskt lektorat i nygrekiska med halvtidstjänstgöring fr. o. m. nästa budgetår inrättas vid universitetet i Lund.

Punkt 43. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anført i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkt 44. En förutsättning för att det mera kvalificerade biblioteksarbetet skall kunna medhinnas är enligt konsistoriet, att en väsentlig förstärkning sker beträffande den högre bibliotekspersonalen. Kanslern föreslår inrättande av en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13 för katalogisering samt kontinuerlig hjälp åt institutionsbiblioteken.

Punkterna 45 och 46. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

E. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Överföring av personal avlönad genom anslag från naturvetenskapliga forskningsrådet

Fysik

47) instrumentmakare i Ae 11.

Zoologi

48) fotograf i Ae 9.

Övriga förslag

Systematisk botanik

49) förste trädgårdsintendent i Ae 27.

Botaniska trädgården

50) höjning av delposten till avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården (nu 104 000) med 40 000 kr.

Fysik

51) personlig professur i kärnfysik för docenten S. A. E. Johansson,

52) 2 000 assistenttimmar,

53) tre e. o. biträden,

54) tre ekonomibiträden.

Genetik

55) ekonomibiträde.

Geologi (kvartärgeologi)

56) 500 assistenttimmar.

Oorganisk och fysikalisk kemi

57) professur i fysikalisk kemi — i stället för laboratur — med laboratorn I. Leden som förste innehavare,

58) 1 000 assistenttimmar,

59) kontorist i Ae 9,

60) ekonomibiträde (gemensamt för kemiska institutionen).

Matematik

- 61) ekonomibiträde.

Mikrobiologi

- 62) professor,
63) 1 000 assistenttimmar,
64) två e. o. biträden.

Zoologi

- 65) skeppare i Ag 13 (marinzoologi),
66) gast i Ag 5 (marinzoologi),
67) ekonomibiträde.

Gemensamt för fakulteten

- 68) två docenter,
69) tre forskarassistenter,
70) två kvalificerade tekniska medhjälpare i högst Ae 23,
71) nio e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 57. Oorganisk och fysikalisk kemi är, framhåller kanslern, med avseende på innehåll, problemställningar och arbetsmetoder två så skilda vetenskapsgränar, att det numera är uteslutet att de med framgång skall kunna företrädas av en enda professur. Vid Uppsala universitet, Stockholms universitet och de tekniska högskolorna samt fr. o. m. nästa budgetår även vid Göteborgs universitet företräds oorganisk kemi och fysikalisk kemi av var sin professur. Kanslern finner liksom konsistoriet angeläget, att oorganisk kemi och fysikalisk kemi företrädes av var sin professur. Detta synes kanslern lämpligast böra ske på så sätt, att den nuvarande laboraturen i fysikalisk kemi omvandlas till professur i ämnet fr. o. m. nästa budgetår. Nuvarande innehavaren av laboraturen i fysikalisk kemi Ido Leden har vid tre tillfällen förklarats kompetent till professur, senast 1957 till professuren i oorganisk och fysikalisk kemi vid universitetet.

Punkt 58. Vid bifall till äskandet under punkt 57 erfordras ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete vid den kemiska institutionen.

Punkt 60. Vid kemiska institutionen finns i laboratorier och undervisningslokaler en omfattande apparatur av ömtåligt och dyrbart slag. För vården av dessa lokaler krävs erfaren personal. Kanslern föreslår, att en tjänst som ekonomibiträde inrättas gemensamt för institutionen.

Punkt 68. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkterna 70 och 71. Till stöd för de under dessa punkter framförda förslagen åberopas såväl forskningens som undervisningens behov.

F. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 72) förstärkning med 500 000 kr. av delposten till avlöningar till vissa lärare m. m.
73) ordinariesättning av ett universitetslektorat i vartdera av ämnena national-ekonomi, pedagogik, sociologi, statskunskap, latinska språket, ryska språket och genetik.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 72 och 73. I fråga om motiveringarna under dessa punkter torde få hänvisas till vad kanslern anför i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

G. Ekonomiska fakulteten

Företagsekonomi

- 74) tre universitetslektorer,
- 75) lärare i företagsekonomi i Ao 25,
- 76) kursanslag å 15 000 kr. för specialundervisning och samtidigt indragning av arvode å 1 600 kr. till specialföreläsare i företagsekonomi,
- 77) 1 000 assistenttimmar.

Nationalekonomi

- 78) 64 timmar lektorsundervisning.

Handelsrätt med beskattningsrätt

- 79) två universitetslektorer och samtidigt indragning av 200 timmar lektorsundervisning.

Internationell ekonomi

- 80) professor,
- 81) 100 timmar lektorsundervisning,
- 82) assistent,
- 83) kanslibiträde i Ae 7.

Ekonomisk geografi

- 84) professor,
- 85) 100 timmar lektorsundervisning,
- 86) assistent,
- 87) kanslibiträde i Ae 7.

Främmande språk

- 88) universitetslektor i engelska,
- 89) 720 timmar lektorsundervisning,
- 90) 1 000 assistenttimmar.

Gemensamt för fakulteten

- 91) docent,
- 92) vaktmästare i Ae 7,
- 93) två e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 74 och 75. Enligt den i universitetets anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 redovisade långtidsplanen för ekonomiska fakulteten beräknas det totala behovet av undervisning i företagsekonomi för budgetåret 1963/64 till 2 360 timmar, av vilka ca 460 timmar utgör professorsundervisning. För inne-

varande budgetår disponeras i runt tal 1 100 timmar för lektorsundervisning. För att täcka återstoden av det beräknade undervisningsbehovet, 800 timmar, föreslår kanslern, att en tjänst som universitetslektor i lönegrad Ao 27 och en tjänst som lärare i bokföring i lönegrad Ao 25 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Inom den humanistiska fakulteten disponeras för närvarande i runt tal 1 600 timmar lektorsundervisning i förevarande ämne, fördelade på fyra extra universitetslektorer. Kanslern föreslår, att två av dessa universitetslektorer ordinarie-sättes fr. o. m. nästa budgetår och redovisas under den ekonomiska fakulteten för att bestrida undervisning inom såväl den ekonomiska som den humanistiska fakulteten.

Punkt 76. I långtidsplanen räknades med 100 timmars specialundervisning à 100 kr. huvudsakligen avsedd för specialkurserna på trebetygsstadiet. Kanslern, som räknar med att denna specialundervisning blir mer omfattande, föreslår ett kursanslag av 15 000 kr.

Punkt 79. Enligt förutnämnda långtidsplan skall undervisningen i handelsrätt med beskattningsrätt under läsåret 1963/64 omfatta 850 timmar, av vilka 100 timmar utgör professorsundervisning. För innevarande budgetår disponeras 350 timmar för lektorsundervisning. Kanslern föreslår, att två tjänster som universitetslektor i lönegrad Ao 27 inrättas fr. o. m. nästa budgetår och att 200 timmar lektorsundervisning indrages.

Punkt 84. Ämnet ekonomisk geografi är vid handelshögskolan i Stockholm företrädd av två professorer och i Göteborg av en professor. Vid humanistiska fakulteten i Lund finns en professur i ämnet geografi, särskilt kulturgeografi med ekonomisk geografi. Sistnämnda ämnesområde svarar — enligt konsistoriet — icke på lämpligt sätt mot den ekonomiska fakultetens behov. Konsistoriet betonar vikten av att den ekonomiska geografien vid sistnämnda fakultet erhåller en uppläggning som direkt anknyter till ämnena företags- och nationalekonomi. Med hänsyn till såväl undervisningen som forskningen i ämnet förordar konsistoriet att detta erhåller en likvärdig ställning med övriga ekonomiska ämnen i fakulteten genom att bli företrädd av en professur. Kanslern instämmer i vad konsistoriet anfört och tillstyrker att en professur i ekonomisk geografi inrättas vid fakulteten fr. o. m. nästa budgetår.

Punkt 85. Konsistoriet har beräknat det totala undervisningsbehovet i ekonomisk geografi för läsåret 1963/64 till 250 timmar, av vilka den under föregående punkt föreslagna professorn kan svara för 100 timmar. Kanslern föreslår för sin del, att medel beviljas till 100 timmar lektorsundervisning för att täcka det återstående undervisningsbehovet.

Punkterna 86 och 87. Vid bifall till äskandet om en professur i ekonomisk geografi bör till ämnet knytas dels en assistenttjänst för forskning och allmänt institutionsarbete, dels ock ett kanslibiträde för att tillgodose ämnets behov av biträdespersonal.

Punkt 88. Då det är sannolikt att de flesta ekonomie studerande i sina språkstudier kommer att välja engelska, föreslår kanslern att detta ämne blir företrädd av en ordinarie universitetslektor.

Punkt 89. Enligt långtidsplanen beräknades språkundervisningen för innevarande läsår till 360 timmar och för läsåret 1963/64 till 660 timmar. På grund av omläggning av undervisningen meddelas emellertid ingen språkundervisning innevarande läsår. Kanslern beräknar behovet för nästa budgetår till 1 020 timmar. Den ordinarie lektorn i engelska kan — enligt kanslern — med hänsyn till examinationsbördan ej åläggas mer än 300 timmars undervisning. Kanslern före-

slår därför ytterligare 720 timmars lektorsundervisning fördelad på de olika främmande språk, i vilka undervisning kan upptagas nästa läsår.

Punkt 90. För utarbetande av undervisningsmaterial bör — enligt kanslern — lärarna i främmande språk disponera över 1 000 assistenttimmar.

Punkt 92. Fr. o. m. innevarande budgetår har en vaktmästartjänst övertagits från folkskoleseminariet i Lund. Det synes kanslern lämpligt, att en vid seminariet återstående vaktmästartjänst överföres till universitetet fr. o. m. den 1 juli 1963, då folkskoleseminariets verksamhet skall vara avvecklad. Nuvarande innehavare bör enligt kanslern placeras i lönegrad Ao 8.

Punkt 93. Konsistoriet har föreslagit inrättande av fem nya tjänster som kanslibitråde och kontorsbiträde. Till stöd för förslaget åberopas såväl undervisningens som forskningens behov. Kanslern föreslår, att nästa budgetår inrättas två biträdestjänster.

H. Gemensamt för universitetet

Forskardocentjtjänster

- 94) två forskardocenter.

Kansliet

- 95) förste byråsekreterare i Ae 23,

- 96) kontorist i Ae 9.

Räntekammaren

- 97) förste byråsekreterare i Ae 21,

- 98) kontorist i Ae 9.

Internationell sekreterare

- 99) internationell sekreterare i Ae 21.

Universitetsbiblioteket

- 100) amanuens,

- 101) biblioteksassistent i Ae 11,

- 102) två förste biblioteksbiträden i Ae 9,

- 103) kontorist i Ae 9,

- 104) expeditjonsbiträde i Ae 9,

- 105) två expeditjonsbiträden i Ae 7,

- 106) tamburvakt i Ae 5 (med 2/3 tjänstgöring),

- 107) förste bibliotekarie i Ae 27,

- 108) förste biblioteksassistent i Ae 17,

- 109) biblioteksassistent i Ae 11,

- 110) biblioteksbiträde i Ae 7,

- 111) expeditjonsvakt i Ae 7.

Kurs i bibliotekskännedom

- 112) medelsanvisning av 5 100 kr.

Vidareutbildning av laboratoriebiträden

- 113) höjning med 25 000 kr. av medelsanvisning till ersättning åt laboratoriebiträden, som genomgår under medicinalstyrelsens överinseende anordnade utbildningskurser (nu 77 600).

Studenthälsovården

- 114) höjning av arvoden till studentläkare (nu 21 000) med 5 400 kr.
115) höjning av arvoden till sjuksköterskor (nu 13 500) med 2 750 kr.

Inrättningen för gymnastik och idrott

- 116) höjning av arvodet till ledare av gymnastikövningar för kvinnliga studerande (nu 1 200) med 3 150 kr.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 117) två förste bibliotekarier i Ao 27 i stället för i Ae 27 vid universitetsbiblioteket,
118) byrådirektör i Ao 25 i stället för förste byråsekreterare i Ae 23 vid akademiska kansliet,
119) lärare i gymnastik och idrott i Ao 20 i stället för i Ae 18 vid gymnastikinrättningen,
120) institutionstekniker i Ae 9 i stället för institutionsvaktmästare i Ao 8 vid farmakologiska institutionen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 94. Under hänvisning till vad 1955 års universitetsutredning i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32) föreslagit i fråga om forskardocenttjänster förordar kanslern, att fr. o. m. nästa budgetår två forskardocenttjänster inrättas vid universitetet.

Punkt 96. Den väntade ytterligare tillströmningen av studerande till universitetet kommer att medföra utökade arbetsuppgifter för akademiska kansliet. Kanslern tillstyrker därför, att en tjänst som kontorist inrättas vid akademiska kansliet.

Punkt 101. På grund av tillkomsten av den ekonomiska fakulteten föreslår konsistoriet två tjänster som biblioteksassistent i lönegrad Ae 11. Innehavaren av den ena tjänsten avses ha halva tjänstgöringen förlagd till det gemensamma samhällsvetenskapliga biblioteket och halva till universitetsbibliotekets utländska accessionsavdelning. Den andra tjänsten avses som förstärkning åt bibliotekets katalogavdelning, där innehavaren av densamma särskilt skall omhänderta katalogiseringen av den ekonomiska litteraturen. Kanslern, som erinrar om att biblioteket fr. o. m. innevarande budgetår tillfördes ett biblioteksbiträde bl. a. med hänsyn till den ekonomiska fakulteten, tillstyrker inrättande av en tjänst som biblioteksassistent i lönegrad Ae 11.

Punkterna 104 och 105. Konsistoriet äskar tre tjänster som expeditiionsbiträde i lönegrad Ae 9 och fyra tjänster som expeditiionsbiträde i lönegrad Ae 7. Kanslern, som finner det angeläget att universitetsbiblioteket tilldelas ytterligare tjänster av ifrågakvarande slag, tillstyrker, att en tjänst som expeditiionsbiträde i lönegrad Ae 9 och två tjänster som expeditiionsbiträde i lönegrad Ae 7 inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Punkt 113. Genom beslut den 12 maj 1961 angående löneförmåner under viss

vidareutbildning av laboratoriebiträden har bestämmelser meddelats om ersättning åt biträden som deltar i dylik utbildning. Denna ersättning skall bestridas från vederbörlig anslagspost i myndighetens avlöningsanslag. Konsistoriet har beräknat antalet elever i denna undervisning till 12. Kanslern föreslår därför en höjning av nuvarande delpost med 25 000 kr.

Punkt 115. För närvarande utgår till sjuksköterskor vid studentläkarmottagningen arvoden av 13 500 kr., varav 4 500 kr. till den psykiatriska studenthälsovården. Med hänsyn till beräknad ökning av arbetstiden och timersättningen föreslår kanslern en uppräknig av arvodesposten med 2 750 kr.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har kanslern föreslagit ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag.

T e o l o g i s k a o c h j u r i d i s k a f a k u l t e t e r n a. Några förändringar för här ifrågavarande fakulteters vidkommande räknar jag inte med under detta anslag.

M e d i c i n s k a f a k u l t e t e n. Med hänvisning till vad jag nyss vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag anförte om betydelsen av ämnet radioterapi tillstyrker jag, att den nu befintliga tjänsten som lärare i radioterapi i Bo 1 fr. o. m. nästa budgetår omvandlas till professur i ämnet. Till förste innehavare av professuren torde utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande få utses innehavaren av nämnda lärartjänst, överläkaren M. Lindgren (p. 27).

En ökning av antalet docenttjänster vid fakulteten synes mig befogad. Jag tillstyrker därför, att ytterligare en docenttjänst inrättas, vilken inte bör vara knuten till visst ämne eller ämnesgrupp (p. 31).

I likhet med kanslern finner jag det angeläget, att antalet kvalificerade medhjälpare vid fakulteten ökas. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om tjänstens inplacering i lönegrad m. m. Därest tjänsten härvid finnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för nästa budgetår innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad (p. 33).

Enligt statsmakternas beslut (prop. 1961:108; SU 130; Rskr 328) skall vid fakulteten fr. o. m. den 1 januari 1964 ytterligare förstärkningsanordningar genomföras. Kanslerns med anledning härav framställda under punkterna 11—15 redovisade förslag överensstämmer i huvudsak med de i nämnda proposition förordade grunderna för utökning av fakultetens utbildningskapacitet. Nyssnämnda beslut innebär bl. a., att en tjänst som forskarassistent i patologi skall inrättas vid universitetet. Jag beräknar nu för förslagens genomförande från nämnda tidpunkt erforderliga medel.

En förstärkning av undervisningsresurserna i hygien (p. 20) och socialmedicin (p. 30) synes mig motiverad med hänsyn till kraven på en effektivisering av undervisningsformerna. Med anledning härav biträder jag kanslerns förslag, att medel för nästa budgetår beräknas för höjning av arvoden till biträdande lärare i dessa ämnen med 1 500 respektive 5 000 kr. Jag räknar härvid med att den totala omfattningen av undervisningen i hygien och socialmedicin inte kommer att överskrida det timantal, som förutsattes i propositionen 1954:212 angående reformering av läkarutbildningen.

I anledning av kanslerns under punkt 34 redovisade förslag om ökning av antalet biträdestjänster har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tre sådana tjänster. I fråga om dessa tjänsters lönegradsplacering m. m. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Beträffande framförda äskanden om nya ekonomibiträdestjänster får jag hänvisa till vad jag i det följande vid min anmälan av Göteborgs universitets avlöningsanslag kommer att anföra om en översyn av behovet av ekonomibiträdespersonal.

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. Engelska språket intar i vårt land en central plats inom språkutbildningen på alla stadier. Studiet av den engelskspråkiga litteraturen hör till de väsentligaste momenten i denna utbildning. Av professurerna i ämnet vid de svenska universiteten är emellertid endast en inriktad på litteraturforskning. — Vid universitetet i Lund har ämnet hittills representerats av blott en professor. Med hänsyn till framför allt behovet av ökad forskarhandledning föreslår jag, att en ny professur inom ämnesområdet inrättas vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1963/64. Den bör enligt min mening benämnas professur i engelska språket och engelskspråkig litteratur (p. 37).

I anslutning till förslaget om ifrågavarande professur beräknar jag medel för ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 38). Vidare beräknar jag medel för en tjänst som extra ordinarie biträde med halvtidstjänstgöring (p. 39). Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut om ifrågavarande tjänsts inplacering i lönegrad m. m.

Det synes mig motiverat, att en ökning av antalet tjänster som forskarassi-

stent kommer till stånd. Jag beräknar därför medel för nästa budgetår till en dylik tjänst avsedd för samhällsvetenskapligt ämne (p. 43).

I fråga om ämnet grekiska språket beräknar jag i överensstämmelse med kanslerns förslag medel för en utländsk lektor i nygrekiska — med halvtids-tjänstgöring — i stället för 185 timmar övrig undervisning meddelad av utländsk lektor. Då det även vid universitetet i Köpenhamn i detta ämne finns inrättat ett utländsk lektorat, förenat med halvtidstjänstgöring, förutsätter jag, att en samordning kan komma till stånd mellan de båda universiteten vid tillsättningen av ifrågavarande tjänster (p. 41).

Med anledning av kanslerns under punkt 44 redovisade förslag beräknar jag 8 000 kr. för tillfällig arbetshjälp vid universitetsbiblioteket och institutionsbiblioteken. Dessa medel, som bör utgå under högst två år, bör utnyttjas för här avsett ändamål på sätt som bestämmes av överbibliotekarien.

Vidare beräknar jag 600 kr. för höjning av arvodet till t. f. föreståndaren för arkivet för dekorativ konst (p. 36).

I anledning av kanslerns under punkterna 45 och 46 redovisade äskanden om utökning av antalet biträdestjänster har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två biträdestjänster, av vilka en med halvtidstjänstgöring. Av dessa tjänster bör den sistnämnda tillföras samhällsvetenskapligt ämne, medan den andra tjänsten bör komma annat humanistiskt ämne tillgodo. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad m. m.

M a t e m a t i s k - n a t u r v e t e n s k a p l i g a f a k u l t e t e n. Ämnesområdet fysikalisk kemi är vid universitetet i Uppsala och Stockholm samt fr. o. m. den 1 juli 1963 även vid universitetet i Göteborg företrätt av forskare i professors ställning. Då den fysikaliska kemin dessutom numera i fråga om innehåll, problemställningar och arbetsmetoder helt skiljer sig från kemins övriga grenar, finner jag övertygande skäl talar för att den nuvarande laboraturen i fysikalisk kemi omvandlas till professur och föreslår att så sker fr. o. m. nästa budgetår. Vid bifall härtill torde för den sålunda inrättade professuren böra beräknas medel för ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Till förste innehavare av denna professur torde utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande få utses den nuvarande innehavaren av laboraturen, filosofie doktor I. E. Leden (p. 57 och 58).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel till ytterligare en sådan tjänst (p. 68).

I likhet med kanslern anser jag en ökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare motiverad. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten ifråga befinnes böra placeras i lönegrad

Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1963/64 innehavaren böra anställas som extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad (p. 70).

Med anledning av kanslerns under punkten 71 redovisade äskande om utökning av antalet biträdestjänster har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare sju biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag medel för ett ekonomibitråde i Ae 5 vid kemiska institutionen (p. 60).

Jag biträder vidare kanslerns förslag om utbyte av en tjänst som laboratoriebitråde vid kemiska institutionen mot en tjänst som kontorist i Ae 9.

G e m e n s a m t f ö r d e f i l o s o f i s k a f a k u l t e t e r n a. I anledning av kanslerns förslag om ordinariesättning av vissa extra universitetslektorat förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas fem ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena nationalekonomi, pedagogik, sociologi, ryska språket och genetik (p. 73).

Behovet av en förstärkning av delposten Avlöningar till vissa lärare m. m. beräknar jag med hänsyn till den hittillsvarande belastningen och med beaktande av den ökning av studerandeantalet, som kan förväntas läsåret 1963/64, till 1 300 000 kr. (p. 72).

E k o n o m i s k a f a k u l t e t e n. I enlighet med statsmakternas beslut påbörjades utbildningen av civilekonomer vid ekonomiska fakulteten höstterminen 1961. Intagningen begränsades nämnda termin till 100 studerande och ökades fr. o. m. höstterminen 1962 till 200.

Under de två första åren av uppbyggnadsperioden har vid fakulteten inrättats ett antal tjänster, bl. a. fyra professurer och tre universitetslektorat.

Då jag funnit starka skäl anförda för att ämnet ekonomisk geografi blir företrätt av en professur — i likhet med vad som är förhållandet vid handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg — förordar jag att en sådan inrättas vid fakulteten fr. o. m. nästa budgetår (p. 84). Vid bifall härtill bör medel beräknas för 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete samt för ett kanslibitråde i lönegrad Ae 7 (p. 86 och 87). Jag beräknar vidare medel för 100 timmar lektorsundervisning i ämnet (p. 85).

Det totala behovet av lektorsundervisning för ekonomiska fakulteten i ämnet företagsekonomi har av kanslern för budgetåret 1963/64 beräknats till 1 900 timmar eller till omkring 800 timmar mer än vad som är disponibelt för innevarande budgetår. Med hänsyn härtill föreslår jag, att två universitetslektorat i Ao 27 inrättas i ämnet fr. o. m. nästa budgetår (p. 74). Jag beräknar vidare medel för 100 timmar lektorsundervisning, vilka timmar må tagas i anspråk i den mån ordinarie lektor beviljas nedsättning i sin undervisningsskyldighet.

Därjämte beräknar jag för specialundervisning i ämnet ett kursanslag av 15 000 kr. i stället för ett arvode av 1 600 kr. till specialföreläsare (p. 76).

Med hänsyn till behovet av lektorsundervisning i ämnet handelsrätt med beskattningsrätt föreslår jag, att en tjänst som universitetslektor i Ao 27 inrättas i ämnet fr. o. m. nästa budgetår (p. 79). Vidare bör medel beräknas för ytterligare 50 timmar lektorsundervisning, vilka timmar må tagas i anspråk i den mån ordinarie lektor beviljas nedsättning i sin undervisningsskyldighet.

Kanslerns förslag om ett lektorat i Ao 27 i engelska finner jag mig böra tillstyrka (p. 88). För övrig lektorsundervisning i främmande språk beräknar jag medel för 670 timmar, av vilka 48 timmar må tagas i anspråk, i den mån ordinarie lektor beviljas nedsättning i sin undervisningsskyldighet (p. 89). Vidare räknar jag med ett behov av 500 assistenttimmar för främmande språk (p. 90).

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bemyndiga kanslern att medgiva, dels att, när särskilda skäl föreligger, tjänst som universitetslektor i företags ekonomi må utbytas mot två arvodesbefattningar som biträdande lärare, dels ock att tjänst som universitetslektor må utbytas mot extra tjänst som universitetslektor.

Enär internationell ekonomi enligt gällande bestämmelser ej utgör självständigt examensämne vid fakulteten, bör de internationella ekonomiska problemen behandlas inom övriga ekonomiska examensämnena, främst nationalekonomi och företagsekonomi. Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag 10 000 kr. till specialföreläsare i ämnet.

Jag biträder kanslerns förslag, att en tjänst som vaktmästare vid folkskoleseminariet i Lund övertages av fakulteten. Tjänsten bör därvid placeras i lönegrad Ae 7; dock bör nuvarande innehavare erhålla tjänst i lönegrad Ao 8 på övergångsstat (p. 92).

Med anledning av förslag om ytterligare biträdestjänster för ekonomiska fakulteten har jag funnit mig böra beräkna medel för en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut angående tjänstens lönegradsplacering (p. 93).

G e m e n s a m t f ö r u n i v e r s i t e t e t . Innevarande budgetår förfogar universitetet över elva forskardocenttjänster. Fr. o. m. nästa budgetår bör ytterligare en sådan tjänst inrättas (p. 94).

För förstärkning av universitetskansliets personal beräknar jag medel för en kontorist i Ae 9 (p. 96).

Då jag finner att universitetsbiblioteket har behov av viss utökning av personalen beräknar jag medel för en biblioteksassistent i Ae 11 och ett expeditiionsbiträde i Ae 9 (p. 101 och 104).

Till ersättning åt laboratoriebiträden, som genomgår vid universitetet anordnad vidareutbildning, torde under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal beräknas ytterligare 25 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl.

Maj:t att utfärda föreskrift, att härför anvisade medel icke får disponeras för annat ändamål än det nu nämnda (p. 113).

Med anledning av kanslerns under punkt 115 redovisade förslag beräknar jag 2 750 kr. till höjning av sjuksköterskearvoden inom studenthälsovården.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med $(27\,186\,000 + 5\,848\,000 =) 33\,034\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Lunds universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Lunds universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	6 861 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	27 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	10 193 000
b. Avlöningar till arbetare vid botaniska trädgården, <i>förslagsvis</i>	141 000
c. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 632 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	7 790 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	390 000
Summa kr.	33 034 000

c) till *Lunds universitet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 33 034 000 kr.

[173] 16. Lunds universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 000 000	1 361 434
1962/63	1 284 000	
1963/64 (förslag)	1 550 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	25 500	+ 4 500	+ 4 500
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	812 500	+ 147 000	+ 170 500
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	412 000	+ 55 000	+ 88 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	28 500	+ 5 500	of
5. Ersättning till ledamot i samarbetsnämnd	300	+ 1 000	+ 700
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	13 000	+ 2 000	of
7. Lokaler för studenthälsovården i Lund	7 200	+ 8 000	+ 2 300
	Summa kr. 1 299 000	+ 223 000	+ 266 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
Ersättning för värme, lyse och vatten	15 000	—	of
	Nettoutgift kr. 1 284 000	+ 223 000	+ 266 000

Den begärda uppräknigen av anslagsposterna 1—3 är av automatisk natur. I fråga om förslaget om ökad medelsanvisning under posten 4 hänvisas bl. a. till inrättandet av den ekonomiska fakulteten. Höjningen av posten 5 motiveras med att antalet sammanträden med samarbetsnämnden ökat. Posten 6 föreslås höjd med hänsyn till ökningen av antalet avlagda examina och posten 7 med hänsyn till den kraftiga tillströmningen till studentläkarmottagningen.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad kanslern anfört om ökat medelsbehov för ersättning till ledamot i samarbetsnämnd och för lokaler för studenthälsovården i Lund. I övrigt har i beräkningen endast beaktats kostnadsförändringar av automatisk natur.

Jag förordar, att anslaget höjes med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (1 284 000 + 266 000 =) 1 550 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 550 000 kr.

[174] **17. Lunds universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 925 000	2 815 921
1962/63	3 255 000	
1963/64 (förslag)	3 665 000	

Det större konsistoriet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 1 345 000 kr., varav 45 000 kr. till materielkostnader för den ökade utbildningen av läkare.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknigen med ca 20 %

eller med 650 000 kr. samt därutöver en höjning med 45 000 kr. avseende materiel som krävs för den ökade läkarutbildningen. I kanslerns beräkningar ingår ett oförändrat belopp av 30 000 kr. till uppbyggande av den ekonomiska fakultetens institutionsbibliotek.

I framställning till det större konsistoriet har *professor emeritus Ragnar Josephson* hemställt, att konsistoriet måtte föreslå universitetskanslern att i medelsäskandena för budgetåret 1963/64 upptaga ett anslag av 60 000 kr. till arkivet för dekorativ konst. Av framställningen inhämtas i huvudsak följande.

Arkivet för dekorativ konst har alltifrån sin start 1934 för sina förvärv av konstnärligt materiel från de nordiska länderna litat dels till de anslag av allmänna medel, som kunnat utverkas från bl. a. lotterimedelsfonden, dels till de medel, som på privat väg kunnat anskaffas. — Det har emellertid visat sig allt svårare att kunna fullgöra de uppgifter, som institutionen påtagit sig, genom att blott bygga på dylika tillfälliga anslag och privata donationer. Arkivet, som från begynnelsen mottog gåvor av konstnärerna, har mer och mer frångått denna form av accession. Det känns oriktigt att vädja till generositet från konstnärerna, som väl kan kräva en rimlig ersättning för de skisser arkivet förvärvar. — En ytterligare anledning till arkivets behov av en statlig bassumma för inköp är den utvidgning i programmet som på senare tid företagits, nämligen att låta samlandet till en viss grad även omfatta internationell dekorativ konst.

Konsistoriet har med tillstyrkan överlämnat framställningen till kanslern. Denne föreslår — under framhållande av att arkivet blivit av stor betydelse för den konsthistoriska forskningen i hela Norden — att ett reservationsanslag av 60 000 kr. anvisas till detta ändamål under lämplig rubrik.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala.

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra höjas med 410 000 kr. Vid beräkningen av den av mig sålunda förordade ökningen har jag beaktat behovet av höjd medelsanvisning på grund av den ökade läkarutbildningen. Min beräkning utgår vidare från att ett oförändrat belopp av 30 000 kr. erfordras även nästa budgetår för institutionsbiblioteket vid ekonomiska fakulteten. I likhet med universitetskanslern anser jag arkivet för dekorativ konst vara av sådan betydelse, att medel bör anvisas till stöd för dess verksamhet. Jag har därför under förevarande anslag beräknat ett belopp av 35 000 kr. för detta ändamål.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(3\,255\,000 + 410\,000 =) 3\,665\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 665 000 kr.

[175] 18. Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	630 000	719 100
1962/63	930 000	
1963/64 (förslag)	630 000	

Av det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 930 000 kr. — har 630 000 kr. anvisats för ospecificerade ändamål, medan återstoden, 300 000 kr., anvisats för utbyggnad av universitetets siffermaskin SMIL med ett buffertminne.

Det större konsistoriet har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 190 000 kr., vilket efter bortfall av engångsanvisningen för innevarande budgetår innebär en höjning med 560 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknig med ca 25 % eller med 160 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon ökning av medelsanvisningen under detta anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Med hänsyn till att ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 300 000 kr. bortfaller, bör anslaget sålunda för nästa budgetår uppföras med (930 000 — 300 000 =) 630 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av
630 000 kr.

[176] 19. Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	615 000	625 547
1962/63	665 000	
1963/64 (förslag)	730 000	

Det större konsistoriet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en förstärkning av detta reservationsanslag med 170 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en höjning med 65 000 kr. Kanslern förutsätter, att ett oförändrat belopp av 40 000 kr. kan disponeras för inköp av litteratur för den ekonomiska fakulteten jämväl under budgetåret 1963/64.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta anslag i enlighet med föreliggande förslag höjes med 65 000 kr. Därvid har jag utgått från att, liksom innevarande budgetår, ett belopp av 40 000 kr. skall kunna disponeras för inköp av litteratur för den ekonomiska fakulteten. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (665 000 + 65 000 =) 730 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lunds universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 730 000 kr.

[177] **20. Göteborgs universitet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	13 249 000	12 968 975
1962/63	14 501 000	
1963/64 (förslag)	19 876 000	

Det större konsistoriet i Göteborg har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit en avsevärd förstärkning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentliga delar konsistoriets förslag. Kanslerns anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 6 416 000 kr. till 20 917 000 kr.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Medicinska fakulteten

Anatomi

- 1) prosektor,
- 2) förste amanuens,
- 3) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 4) kanslibiträde i Ae 7,
- 5) ekonomibiträde.

Histologi

- 6) prosektor,
- 7) assistent,
- 8) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 9) institutionstekniker i Ae 9,
- 10) laboratorieassistent i Ae 11,
- 11) ekonomibiträde.

Medicinsk kemi

- 12) professor,
- 13) fyra assistenter,
- 14) två förste amanuenser,
- 15) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 16) kanslibiträde i Ae 7,
- 17) djurvårdare i Ae 7,
- 18) ekonomibiträde.

Medicinsk biokemi

- 19) instrumentmakare i Ae 11,
- 20) ekonomibiträde.

Fysiologi

- 21) universitetslektor fr. o. m. 1/1 1964,
- 22) assistent fr. o. m. 1/1 1964,
- 23) två förste amanuenser fr. o. m. 1/1 1964,
- 24) fyra tredje amanuenser fr. o. m. 1/1 1964,
- 25) laboratoriebiträde i högst Ae 9 fr. o. m. 1/1 1964,
- 26) ekonomibiträde.

Medicinsk fysik

- 27) institutionstekniker i Ae 9 fr. o. m. 1/1 1964,
- 28) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Allmän bakteriologi

- 29) laborator,
- 30) ekonomibiträde.

Virologi

- 31) professor,
- 32) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Farmakologi

- 33) assistent,
- 34) ekonomibiträde.

Patologi

- 35) ekonomibiträde.

Gemensamt för vissa teoretiska institutioner

- 36) reparatör i Ae 9.

Vissa kurser under propedeutiska året

- 37) klinisk amanuens.

Medicin I

- 38) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Medicin II

- 39) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Kirurgi I och II

- 40) assistent i experimentell kirurgi,
41) kanslibiträde i Ae 7 för experimentell kirurgi.

Ortopedi

- 42) laboratorieingenjör i högst Ae 15.

Extremitetskirurgi

- 43) klinisk amanuens.

Klinisk fysiologi

- 44) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Klinisk kemi

- 45) professur — i stället för laboratur — med laboratorn G. Jungner som förste innehavare.

Klinisk bakteriologi

- 46) djurvårdare i Ae 7 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ag 5.

Ftisiologi

- 47) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Klinisk neurofysiologi

- 48) professur med docenten I. Petersén som förste innehavare,
49) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Öron-, näs- och halssjukdomar

- 50) kontorist i Ae 9 i stället för halvtidsanställt kanslibiträde.

Röntgendiagnostik

- 51) professur med docenten G. I. Wickbom som förste innehavare,
52) kanslibiträde i Ae 7.

Radioterapi

- 53) uppförande på ordinarie stat av den för M. T. P. Strandqvist personliga professuren i radioterapi.

Radiofysik

- 54) halvtidsanställd djurvårdare i Ae 7.

Krigsmedicin

- 55) höjning av arvoden till lärare och specialföreläsare (nu 8 080) med 11 120 kr.

Rättsmedicin

56) höjning av lärararvode (nu 6 600) med 2 100 kr.

Gemensam personal för medicinska fakultetens undervisningslokaler inom centralkomplexet vid Sahlgrenska sjukhuset

57) djurvårdare i Ae 7.

Gemensamt för fakulteten

58) två docenter,

59) två forskarassistenter av vilka en med företräde för anatomi och en med företräde för histologi,

60) tre forskarassistenter av vilka en med företräde för medicinsk kemi, en med företräde för fysiologi (fr. o. m. 1/1 1964) samt en med företräde för medicinsk fysik (fr. o. m. 1/1 1964),

61) forskarassistent,

62) forskningsingenjör i Ae 19.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 och 59. Medel för dessa tjänster har för budgetåret 1962/63 anvisats från anslaget Vissa kostnader för läkarutbildningen. Medlen bör fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillgodoföras universitetets avlöningsanslag (jfr prop. 1962: 104).

Punkterna 5, 11, 18, 20, 26, 30, 34 och 35. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas bl. a. att behovet av ekonomibiträden kommer att öka i samband med tillkomsten av nya institutionslokaler för de ämnen, som förslagen avser. Kanslern hänvisar till ett av städningskonsulenten hos statens avtalsnämnd avgivet yttrande över förslag om ökning av antalet ekonomibiträden vid de medicinska institutionerna. Städningskonsulenten anför bl. a. följande.

Tillgången till ekonomibiträden vid universitetets medicinska institutioner har haft till följd att antalet anställda i mellangrad kunnat begränsas. Då jag haft att taga ställning till institutionschefernas förslag har jag ansett mig böra undersöka huruvida icke ekonomibiträdena borde befrias från en del städningsarbete och att i stället kollektivavtalsavlönad städningspersonal anställdes för dylikt arbete. Denna undersökning har emellertid visat att därigenom icke skulle ernås någon ekonomisk vinst. Det kan i stället förmodas att genom inrättandet av sådana städersketjänster de framtida kostnaderna kommer att bli högre än vad som blir förhållandet därest ekonomipersonalen utför allt städningsarbete.

Punkterna 12—16, 21—25, 27 och 60. I enlighet med ett av 1962 års riksdag fattat beslut (jfr prop. 1962: 104) skall utbildningskapaciteten vid fakulteten förstärkas i samband med att den årliga intagningen av studerande ökas från 120 till 168. De under nu ifrågavarande punkter redovisade förslagen, vilka bl. a. innefattar en professur i medicinsk kemi, överensstämmer med grunderna för här avsedda utbyggnad.

Punkterna 17, 28, 36, 38, 39, 41, 42, 44, 46, 47, 50, 54 och 57. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl forskningens som undervisningens behov.

Punkt 53. Fr. o. m. budgetåret 1953/54 inrättades en personlig professur i radioterapi för M. T. P. Strandqvist. Professuren är förenad med tjänst som överläkare vid Konung Gustaf Vs jubileumsklinik vid Sahlgrenska sjukhuset.

Efter professurens tillkomst har i samband med 1954 års läkarutbildningsreform radioterapi blivit obligatoriskt undervisningsämne för medicine licentiatexamen.

Inom få områden av medicinen har utvecklingen gått så starkt framåt och är forskningen så intensiv som inom gruppen tumörsjukdomar. Jubileumskliniken i Göteborg utgör med sitt stora patientmaterial och sin moderna utrustning en betydelsefull central för forskningen inom detta område, som numera omfattar icke blott cancersjukdomar utan även vissa blodsjukdomar och vissa sjukdomar i endokrina organ. Ordinarie professorer i radioterapi finns vid karolinska institutet och medicinska högskolan i Umeå.

Kanslern tillstyrker konsistoriets förslag om ordinariesättning av professuren.

Punkt 58. Den snabba utveckling, som kännetecknat medicinsk undervisning och forskning i Göteborg under de senaste åren, återspeglar sig bl. a. i antalet disputationer för medicine doktorsgrad och i antalet vid fakulteten antagna docenter. Denna utveckling kräver enligt konsistoriet en betydande ökning av antalet docenttjänster för att skickliga vetenskapsidkare skall kunna beredas tillfälle till fortsatt forskningsverksamhet. Konsistoriets förslag går ut på en ökning av antalet docenttjänster med fem, av vilka en skulle bli fast knuten till experimentell endokrinologi. Kanslern tillstyrker en ökning av antalet docenttjänster med två.

B. Humanistiska fakulteten

Historisk-filosofiska sektionen

Etnografi

- 63) 500 assistenttimmar.

Filosofi

- 64) lärare i Ae 26 i stället för biträdande lärare i praktisk filosofi.

Geografi, särskilt kulturgeografi med ekonomisk geografi

- 65) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Historia

- 66) kontorist i Ae 9.

Nationalekonomi

- 67) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Nordisk och jämförande fornkunskap

- 68) 500 assistenttimmar.

Psykologi

- 69) 500 assistenttimmar.

Statistik

- 70) 500 assistenttimmar.

Vetenskapsteori

- 71) personlig professur för docenten H. Törnebohm,
- 72) 500 assistenttimmar.

Språkvetenskapliga sektionen

Romanska språk

- 73) professor i franska språket och litteraturen,
- 74) 500 assistenttimmar,
- 75) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Slaviska språk

- 76) professur — i stället för preceptur — med preceptorn G. Jacobsson som förste innehavare,
- 77) 250 assistenttimmar.

Gemensamt för humanistiska fakultetens två sektioner

- 78) två docenter,
- 79) två forskarassistenter,
- 80) två vaktmästare i Ae 7,
- 81) kanslibiträde i Ae 7,
- 82) telefonist i reglerad befördringsgång och 2 000 kr. för extra arbetskraft fr. o. m. 1/1 1964,
- 83) vaktmästare i Ae 7 fr. o. m. 1/1 1964,
- 84) ekonomibiträde fr. o. m. 1/1 1964.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 63. Professorn i allmän och jämförande etnografi är tillika museichef vid Göteborgs etnografiska museum. Ju mer professorns arbetstid måste ägnas åt undervisningsuppgifter, desto större blir behovet av assistenthjälp för forskningsverksamheten och institutionsarbetet, framhåller konsistoriet. — Kanslern finner det skäligt, att ämnet — som för närvarande saknar assistenthjälp för ifrågakvarande ändamål — tilldelas 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkterna 65, 66, 67, 80, 81, 82 och 83. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 68. Innehavaren av professuren i nordisk och jämförande fornkunskap är jämväl museichef vid Göteborgs arkeologiska museum. För forsknings- och institutionsarbetet finns för närvarande ingen assistenthjälp. Vid universitetet i Uppsala har ämnet 1 000 assistenttimmar tillgängliga för nämnda ändamål, vid vart och ett av universiteten i Lund och Stockholm 500 assistenttimmar. — Konsistoriet finner det rimligt, att även vid universitetet i Göteborg ämnet får disponera 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Kanslern framlägger förslag i enlighet härmed.

Punkterna 71 och 72. Ämnet vetenskapsteori finns ej företrätt vid svenska universitet men är — internationellt sett — på väg att utsöndras från den teoretiska filosofin. Såsom stöd för grundforskningen ej blott inom humaniora och samhällsvetenskaper utan även inom naturvetenskaperna torde ämnet enligt

konsistoriet i en nära framtid komma att räknas som omistligt för forskarutbildningen. Docenten vid Göteborgs universitet, professorn vid universitetet i Khartoum Håkan Törnebohm, är vetenskapsteoretiker, från början specialiserad på den teoretiska fysikens vetenskapsteori, sedermera inriktad på även historiska, estetiska, juridiska och samhällsvetenskapliga metodfrågor från vetenskapsteoretisk synpunkt.

Kanslern finner det önskvärt med hänsyn till behovet av forskning rörande vetenskapernas teori, att en professur i vetenskapsteori — personlig för H. Törnebohm — inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Vid bifall till ifrågakvarande förslag bör beräknas 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkt 79. I fråga om motiveringarna under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

C. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Astronomi

- 85) professor (principbeslut),
- 86) 1 000 assistenttimmar (principbeslut).

Botanik

- 87) professor i systematisk botanik,
- 88) 1 000 assistenttimmar,
- 89) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 90) kanslibiträde i Ae 7.

Geografi, särskilt naturgeografi

- 91) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Marin botanik

- 92) professur — i stället för laboratur — med laboratorn T. Levring som förste innehavare,
- 93) 500 assistenttimmar.

Matematik

- 94) professor,
- 95) 1 000 assistenttimmar,
- 96) ekonomibiträde.

Organisk kemi, oorganisk kemi, fysikalisk kemi, biokemi, analytisk kemi

- 97) fem professorer,
- 98) 5 × 2 000 assistenttimmar,
- 99) fem laboratorieingenjörer i Ae 15,
- 100) fem instrumentmakare i Ae 11,
- 101) fem kontorister i Ae 9,
- 102) vaktmästare i Ae 7,
- 103) tre ekonomibiträden,
- 104) två biträdande lärare i Ae 21,
- 105) tre assistenter,
- 106) vaktmästare i Ae 7.

Teoretisk fysik

107) assistent.

Zoologi

108) 1 000 assistenttimmar.

Gemensamt för fakulteten

109) två docenter,

110) två forskarassistenter,

111) forskningsingenjör i Ae 19.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 87, 88, 89 och 90. Enligt beslut av 1962 års riksdag skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 vid fakulteten inrättas en professur i systematisk botanik. Till professuren bör knytas en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 och en som kanslibiträde i lönegrad Ae 7. Dessutom bör medel anvisas till 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkterna 94 och 95. Jämlikt beslut av 1961 års riksdag skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 en till universitetet knuten professur i ämnet matematik inrättas. Medel bör härjämte anvisas till 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkterna 97 och 98. I enlighet med beslut av 1962 års riksdag skall fr. o. m. den 1 juli 1963 en professur inrättas i vart och ett av ämnena organisk kemi, oorganisk kemi, fysikalisk kemi, biokemi och analytisk kemi samt därutöver beräknas 2 000 assistenttimmar till forskning och allmänt institutionsarbete för varje professur (jfr 1962 års statsverksproposition, bilagan 10, s. 384).

Punkterna 99, 100, 101 och 102. Förslagen avser inrättande av tre tjänster, en som laboratorieingenjör, en som instrumentmakare och en som kontorist, knutna till var och en av de fem nya professurerna i kemiämnena, samt en gemensam tjänst som vaktmästare. Detta överensstämmer enligt kanslern med den beräkning av behovet av biträdesresurser för kemiämnena som uppgjorts av naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg. För att möjliggöra anställande av kvalificerad personal för sekreteraregöromål m. m. har dock ansetts lämpligt föreslå inrättande av kontoristtjänster i stället för — såsom samordningskommittén föreslagit — kanslibiträdestjänster.

Punkt 103. För städning av institutionernas lokaler, för diskning, rengöring av apparatur m. m. synes lämpligt att ekonomibiträden anställas.

Punkterna 104, 105 och 106. Ifrågavarande tjänster har inrättats vid Chalmers tekniska högskola med hänsyn enbart till behovet av lärarkrafter m. m. för undervisningen av universitetsstuderande i organisk, oorganisk och fysikalisk kemi. Då universitetet fr. o. m. budgetåret 1963/64 kommer att få egna lärostolar i bl. a. dessa ämnen, bör övriga för universitetsundervisningen tidigare inrättade tjänster samtidigt överföras på universitetets stat. Motsvarande förslag framföres av överstyrelsen för de tekniska högskolorna. Den ena biträdande lärartjänsten avser organisk kemi och den andra fysikalisk kemi. Assistenttjänsterna avser vart och ett av ämnena organisk kemi, oorganisk kemi och fysikalisk kemi. Vaktmästartjänsten är gemensam för organisk och oorganisk kemi.

Punkt 107. Ifrågavarande assistenttjänst inrättades vid Chalmers tekniska högskola fr. o. m. budgetåret 1960/61 för ämnet teoretisk fysik med mekanik under hänvisning till behovet av assistenthjälp för undervisningen av univer-

sitetsstuderande (se 1959 års statsverksproposition, VIII ht., s. 341). Då ämnet teoretisk fysik nu har egen ämnesföreträdare vid universitetet, bör medel för assistenttjänsten i stället beräknas under universitetets avlöningsanslag.

Punkt 109. I fråga om motiveringarna under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

D. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 112) förstärkning med 200 000 kr. av filosofiska fakulteternas undervisningsresurser,
- 113) ordinariesättning av ett universitetslektorat i vartdera av ämnena national-ekonomi, pedagogik och franska språket.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkten 112. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

E. Gemensamt för universitetet

Rektorsämbetet

- 114) höjning av rektors representationsbidrag (nu 2 400) med 2 400 kr.

Forskardocentttjänster

- 115) forskardocent.

Kansliet

- 116) kanslibiträde i Ae 7.

Filosofiska fakulteternas undervisningsnämnder

- 117) ökning av medelsanvisningen till filosofiska fakulteternas undervisningsnämnder (nu 30 000) med 10 000 kr.

Räntekammaren

- 118) kontorist i Ae 9,
- 119) kontorsbiträde i högst Ae 5.

Idrottslärare

- 120) idrottslärare i Ae 18 i stället för arvode å 10 452 kr.

Studenthälsovården

somatisk vård:

- 121) höjning av arvodet till läkare och sköterska (nu 3 600) med 11 400 kr., psykiatrisk vård:
- 122) höjning av arvodet till läkare och sköterska (nu 4 500) med 3 500 kr.

Ekonomipersonal

- 123) arvode å 13 000 kr. till kollektivavtalsanställd fastighetsskötare.

Vidareutbildning av laboratoriebiträden

- 124) höjning med 45 500 kr. av medelsanvisningen till ersättningen åt laboratoriebiträden, som genomgår under medicinalstyrelsens överinseende anordnade utbildningskurser (nu 123 700).

Universitetsbiblioteket

Medicinska sektionen

- 125) förste biblioteksassistent i Ae 13,
126) förste biblioteksbiträde i Ae 9,
127) biblioteksbiträde i Ae 7.

Fakultetstjänsten

- 128) bibliotekarie i Ae 23,
129) biblioteksassistent i Ae 11,
130) biblioteksbiträde i Ae 7.

Ändrad tjänstebestämmelse för vissa befattningshavare

- 131) uppsyningsman i Ao 9 i stället för förste expeditionsvakt i samma lönegrad vid universitetsbibliotekets allmänna sektion,
132) expeditionsbiträde i Ao 7 i stället för expeditionsvakt i samma lönegrad vid universitetsbibliotekets medicinska sektion.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 133) förste laboratorieassistent i Ao 13 i stället för laboratoriebiträde i högst Ae 9 (Ao 7) vid anatomiska institutionen,
134) kanslist i högst Ae 13 i stället för kansliskrivare i Ao 11 vid anatomiska institutionen,
135) kanslist i högst Ae 13 i stället för kontorist i Ao 9 vid medicinsk-kemiska institutionen,
136) tre biblioteksbiträden i Ao 7 i stället för e. o. kontorsbiträden i reglerad befordringsgång vid universitetsbibliotekets allmänna sektion.

Övrigt

- 137) bortfall av utgiftsposten Huvudmansavgifter,
138) ökning med 46 600 kr. av inkomstposten Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna (nu 455 200),
139) bidrag med 24 600 kr. från Göteborgs stad till två nya kliniska amanuenser,
140) minskning med 400 000 kr. av inkomstposten Bidrag från Göteborgs stad till universitetsbiblioteket (nu 1 000 000),
141) minskning med 2 300 kr. av inkomsten Avkastning från vissa donationsfonder (nu 234 100).

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 114. Kanslern föreslår, att representationsbidraget till rektorn vid universitetet i Göteborg höjes till det belopp, som för närvarande utgår vid universitetet i Uppsala och Lund.

Punkt 115. De sex nuvarande forskardocenttjänsterna är gemensamma för universitetets tre fakulteter. Fr. o. m. nästa budgetår bör — enligt kanslern — ytterligare en tjänst tillkomma med hänsyn till det ökade behovet att bereda

framstående vetenskapsidkare möjlighet till fortsatt forskningsverksamhet. Kanslern erinrar om, att universitetsutredningen i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32) räknade med åtta forskardocenter vid universitetet redan fr. o. m. budgetåret 1961/62.

Punkt 117. Från delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal utgår ett årligt belopp av högst 30 000 kr. till förvaltningskostnader vid undervisningsnämnderna inom de filosofiska fakulteterna. Av anslaget bestrides bl. a. arvode till undervisningsnämndernas sekreterare. Enligt kanslerns beslut den 27 februari 1962 utgår arvodet med belopp, motsvarande lönen enligt löneklass 21, löneplan A. Konsistoriet har för nästa budgetår beträffande sagda undervisningsnämnder föreslagit inrättande av en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 samt anvisande av 13 000 kr. till arvode åt en kanslibiträde och 7 000 kr. till extra arbetskraft. Kanslern tillstyrker en höjning av den nuvarande medelsanvisningen med 10 000 kr.

Punkterna 118 och 119. Kanslern framhåller, att den pågående utbyggnaden och upprustningen av universitetet medfört en avsevärt ökad arbetsbelastning för räntekammararens personal, samt att biträdespersonalen för närvarande är otillräcklig både på löneavdelningen och på kassa- och bokföringsavdelningen. I likhet med konsistoriet föreslår därför kanslern, att två nya biträdestjänster tillföres räntekammaren fr. o. m. nästa budgetår.

Punkterna 121 och 122. Det för somatisk hälsovård avsedda beloppet, 3 600 kr., disponeras för ersättning till sjuksköterska vid studentläkarmottagningen. Av de för psykiatrisk hälsovård avsedda medlen används 3 000 kr. som ersättning till läkare och 1 500 kr. som ersättning till sjuksköterska. Med hänsyn till bl. a. det kraftigt ökande studentantalet vid stadens högre läroanstalter bör enligt kanslern väsentligt höjda anslag beviljas för ersättning till läkare och sjuksköterskor inom såväl den somatiska som den psykiatriska hälsovården.

Punkt 124. Genom beslut den 12 maj 1961 angående löneförmåner under viss vidareutbildning av laboratoriebiträden har bestämmelser meddelats om ersättning åt biträden, som deltagar i dylik utbildning. För budgetåret 1962/63 har under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal beräknats 123 700 kr. till ersättning åt 15 elever för sådan vidareutbildning vid Göteborgs universitet. Kanslern framhåller, att intresset för dessa kurser är stigande, och att det därför finns anledning att räkna med en ökning av elevantalet under de närmaste åren. För budgetåret 1963/64 bör enligt kanslern medel beräknas för ersättning åt 20 elever eller ytterligare 5 elever. Kanslern beräknar merkostnader till i runt tal 45 500 kr.

Punkt 125. Kanslern framhåller, att den beslutade ökade intagningen av medicine studerande fr. o. m. höstterminen 1962 och den i anslutning därtill beslutade förstärkningen av de teoretiska institutionernas personal kommer att öka kraven på det medicinska bibliotekets resurser. Då i första hand informations- och dokumentationstjänsten kommer att beröras härav bör — enligt kanslern — personalen för denna verksamhet förstärkas.

Punkt 126. Denna tjänst avses för den interurbana låneverksamheten, vilken f. n. fullgöres av arvoderad personal och av arkivarbetare. Kanslern anser, att verksamheten under nuvarande förhållanden icke kan hållas på en för ett vetenskapligt bibliotek tillnärmelsevis godtagbar nivå.

Punkt 138. Enligt gällande avtal skall Göteborgs stad bidra med 1/3 av avlönings- och semesterkostnaderna för de kliniska amanuenserna. I staten för budgetåret 1962/63 är ifrågavarande inkomstpost uppförd med 455 200 kr. Med

hänsyn till höjningen av statstjänstemännens löner bör — enligt kanslern — beloppet uppräknas med 46 600 kr.

Punkt 140. Enligt gällande avtal angående statens övertagande fr. o. m. den 1 januari 1961 av Göteborgs stadsbibliotek skall Göteborgs stad till staten lämna bidrag till driftkostnaderna för biblioteket under de första fyra åren efter övertagandet. Under budgetåret 1963/64 skall stadens bidrag utgå med 600 000 kr., vilket innebär en minskning med 400 000 kr.

Punkt 141. Avkastningen från vissa donationsfonder bör i enlighet med en av Göteborgs stads drätselkammare såsom förvaltare av fonderna verkställd räntebereäkning upptagas till 231 800 kr.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacement för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har kanslern föreslagit ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

I detta sammanhang torde vidare böra anmälas att *psykotekniska institutet* i Göteborg hemställt om dels ett årligt statsbidrag av 30 000 kr. till institutets verksamhet, dels inrättande av två psykologtjänster vid institutet. Som stöd härför åberopas ett av större konsistoriet vid universitetet i Göteborg tidigare framlagt förslag rörande institutets ställning och organisation, vilket grundats på psykologutredningens betänkande »Psykologisk utbildning och forskning» (SOU 1955: 11).

Vidare har *Filosofiska fakulteternas studentförening* i Göteborg i skrivelse den 28 maj 1962 hemställt, att medel måtte ställas till förfogande för anordnande av undervisning i ett nytt examensämne benämnt humanbiologi. Mindre konsistoriet i Göteborg har med tillstyrkan överlämnat förslaget till kanslern, som framhåller, att han inte är beredd att taga ställning till frågan, förrän utredningen rörande vissa medicinska utbildningsfrågor m. m. avgivit begärt yttrande över bl. a. här ifrågavarande förslag. Nämnda yttrande torde enligt kanslern vara att vänta först under våren 1963.

Departementschefen

Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte under Uppsala universitets avlöningsanslag.

Medicinska fakulteten. Enligt beslut av 1961 och 1962 års riksdagar (prop. 1961: 108 och 1962: 104) skall fr. o. m. den 1 juli 1963 ytterligare förstärkningsanordningar genomföras vid fakulteten. Kanslerns med anledning härav framställda, under punkterna 12—16, 21—25, 27 och 60 redovisade för-

slag överensstämmer med de i nämnda propositioner förordade grunderna för utökning av fakultetens utbildningskapacitet. Nyssnämnda beslut innebär bl. a. att följande tjänster inrättas, nämligen en professur i medicinsk kemi och ett universitetslektorat i fysiologi, båda tjänsterna gemensamma för medicinsk och odontologisk undervisning och forskning, samt tre forskarassistenttjänster med företräde för ettvar av ämnena medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik. Jag beräknar nu för förslagets genomförande erforderliga medel.

Med hänvisning till vad jag vid min anmälan av Uppsala universitets avlöningsanslag anfört om betydelsen av ämnet radioterapi, förordar jag, att den för M. T. P. Strandqvist personliga professuren i nämnda ämne uppföres på ordinarie stat (p. 53).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel till ytterligare en docenttjänst utan avseende å något angivet ämne eller ämnesgrupp (p. 58).

Såsom jag framhållit i propositionen 1962:104 angående ökad utbildning av läkare, tandläkare m. m., torde de under åttonde huvudtitelns förslagsanslag Vissa kostnader för läkarutbildningen för innevarande budgetår anvisade medlen bära fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillgodoföras Göteborgs universitets avlönings- och materielanslag. Jag beräknar det belopp, som således bör överföras till avlöningsanslaget, till 189 000 kr. (p. 1—4, 6—9 och 59).

Enligt min mening torde det bära uppdragas åt städningskonsulenten att se över situationen i fråga om behovet av ytterligare ekonomibiträden vid samtliga medicinska fakulteter. I avvaktan härpå finner jag, att endast de mest angelägna förstärkningarna bör vidtagas. För Göteborgs universitets del beräknar jag medel för en tjänst som ekonomibiträde, gemensam för institutionerna för medicinsk kemi och medicinsk biokemi (p. 18 och 20), samt för en tjänst som ekonomibiträde fr. o. m. den 1 januari 1964 vid fysiologiska institutionen (p. 26).

Humanistiska fakulteten. Den teoretiska filosofiens utveckling har i vår tid — i hög grad på grund av naturvetenskapliga upptäckter av fundamental betydelse — mött problemställningar, vilka kan sägas beröra själva grunden för vetenskapligt tänkande. På så sätt har vuxit fram en kunskapsteoretisk disciplin, som har vetenskapen som eget föremål för forskning och som i föreliggande förslag om särskild representation vid universitetet i Göteborg benämnts vetenskapsteori. Karaktären hos denna vetenskapsgren ger vid handen, att det här gäller ett forskningsfält på gränsområdet mellan ett flertal discipliner inom naturvetenskap och humaniora. En framstående svensk vetenskapsteoretiker, docenten H. Törnebohm, är för närvarande knuten som professor till universitetet i Khartoum. Törnebohm, som från början varit speciellt inriktad på den teoretiska fysikens problem, har enligt kanslern kommit att utöva ett betydelsefullt och inspirerande inflytande på den vetenskapliga diskussionen inom ett flertal vitt skilda discipliner. Mot bakgrunden av vad jag här anfört föreslår jag, att en professur i vetenskapsteori — personlig för docenten Törnebohm — inrättas vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1963/64 (p. 71).

I anslutning till förslaget om ifrågavarande professur beräknar jag medel för 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 72).

I likhet med kanslern anser jag en ökning av antalet tjänster som forskar-assistent motiverad. Jag beräknar därför medel för nästa budgetår till en dylik tjänst avsedd för samhällsvetenskapligt ämne (p. 79).

Med anledning av kanslerns förslag under punkterna 63 och 68 beräknar jag medel för 250 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete inom vart och ett av ämnena allmän och jämförande etnografi samt nordisk och jämförande fornkunskap.

Kanslern har under punkterna 65—67 och 80—83 redovisat förslag om utökning av antalet biträdestjänster. För egen del beräknar jag medel för ytterligare fyra biträdestjänster. Av dessa bör en tillföras samhällsvetenskapligt ämne, medan de tre övriga bör komma andra humanistiska ämnen tillgodo. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad m. m.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Enligt beslut av 1962 års riksdag skall en professur i ämnet systematisk botanik inrättas fr.o.m. budgetåret 1963/64. Till tjänsten skall enligt samma beslut knytas en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 liksom även 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Jag beräknar nu för beslutens genomförande erforderliga medel (p. 87, 88, 89 och 90).

I överensstämmelse med beslut av 1961 års riksdag beräknar jag vidare medel för en professur i ämnet matematik. Medel bör enligt samma beslut anvisas jämväl till 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, avsedda för den nytillkommande professuren (p. 94 och 95).

Enligt statsmakternas beslut förra året skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillkomma professorer i vart och ett av ämnena organisk kemi, oorganisk kemi, fysikalisk kemi, biokemi och analytisk kemi. Medel för dessa fem tjänster bör nu beräknas under förevarande anslag. Med anledning av nyssnämnda beslut bör vidare för var och en av dessa professorer anvisas medel för 2 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 97 och 98).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel för ytterligare en sådan tjänst (p. 109).

Till de nytillkommande kemiprofessorerna bör knytas sammanlagt sexton biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad m. m. (p. 99, 100, 101 och 102).

Jag vill i detta sammanhang erinra om att innehavarna av här berörda professorer inom ämnesgruppen matematik-fysik-kemi-teoretisk fysik skall vara skyldiga att tjänstgöra vid såväl universitetet som Chalmers tekniska högskola.

Såsom jag redovisat bl. a. i 1962 års statsverksproposition (bil. 10, s. 384) har

under de senaste åren ett begränsat antal universitetsstuderande meddelats undervisning på lågstadiet i bl. a. ämnena kemi och teoretisk fysik med anlitande av lärarkrafter vid Chalmers tekniska högskola. I samband med att en matematisk-naturvetenskaplig undervisnings- och forskningsorganisation nu bygges ut vid universitetet, bör kostnaderna för den för universitetet avsedda personalen vid Chalmers tekniska högskola överföras till förevarande anslag. I enlighet med kanslerns förslag förordar jag därför, att medel anvisas för två biträdande lärare i Ae 21, fyra assistenter och en vaktmästare i Ae 7 (p. 104, 105, 106 och 107).

Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag medel för ett ekonomibiträde i lönegrad Ae 5 (p. 103).

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Behovet av förstärkning av delposten Avlöningar till vissa lärare m. m. beräknar jag med hänsyn till den hittillsvarande belastningen och med beaktande av den ökning av studerandeantalet, som kan förväntas läsåret 1963/64, till 400 000 kr. (p. 112).

Gemensamt för universitetet. Jag biträder kanslerns förslag om höjning av representationsbidraget till rektor med 2 400 kr. till 4 800 kr. eller till samma belopp, som nu utgår till rektorerna vid universiteten i Uppsala och Lund (p. 114).

Innevarande år förfogar universitetet över sex forskardocenttjänster. Fr. o. m. nästa budgetår bör i enlighet med kanslerns förslag ytterligare en sådan tjänst inrättas (p. 115).

Jag biträder vidare kanslerns under punkt 117 redovisade förslag om höjning av medelsanvisningen till undervisningsnämnderna med 10 000 kr.

Då jag funnit behov föreligga av en förstärkning av räntekammararens personal, beräknar jag medel för en kontorist i Ae 9 (p. 118).

För att möjliggöra en utökning av studenthälsovården förordar jag en höjning av nu utgående belopp med 8 500 kr., varav 5 000 kr. för somatisk och 3 500 kr. för psykiatrisk hälsovård (p. 121 och 122).

Till ersättning åt laboratoriebiträden, som genomgår vid universitetet anordnad vidareutbildning, torde under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal beräknas ytterligare 58 000 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift, att de sålunda anvisade medlen inte får disponeras för annat ändamål än det nu nämnda (p. 124).

För universitetsbibliotekets medicinska sektion beräknar jag medel för en förste biblioteksassistent i Ae 13 och ett första biblioteksbiträde i Ae 9 (p. 125 och 126).

I enlighet med kanslerns förslag beräknar jag en minskning under anslaget med 5 500 kr. på grund av att anslagsposten Huvudmansavgifter fr. o. m. nästa budgetår bortfaller (p. 137).

Jag räknar vidare med att medelsbehovet under förevarande anslag minskar med 46 600 kr. till följd av det ökade bidraget från Göteborgs stad till avlönande av kliniska amanuenser (p. 138).

Avlöningskostnaderna för nyssnämnda amanuenser bestrides innevarande budgetår från delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal och från anslagsposten till rörligt tillägg. I enlighet med förslag av kanslern bör dessa kostnader fr. o. m. nästa budgetår bestridas från delposten till avlöningar till vissa lärare m. m. Jag har vid beräkningen av avlöningsstat tagit hänsyn härtill.

I överensstämmelse med kanslerns under punkterna 140 och 141 redovisade förslag räknar jag med en höjning av medelsbehovet med sammanlagt 402 300 kr., varav 2 300 kr. motsvaras av en minskning av inkomstposten Avkastning av vissa donationsfonder och 400 000 kr. avser de för nästa budgetår uppkommande merkostnaderna med anledning av statens övertagande av Göteborgs stadsbibliotek.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag icke med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde bära uppföras med $(14\,501\,000 + 5\,375\,000 =) 19\,876\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 642 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	21 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	6 337 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 115 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 275 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	220 000
Summa kr.	21 610 300

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna	501 800
2. Bidrag från Göteborgs stad till filosofiska fakulteten	400 000
3. Bidrag från Göteborgs stad till universitetsbiblioteket	600 000
4. Avkastning från vissa donationsfonder	231 800
5. Diverse inkomster	700

Summa kr. 1 734 300

Nettoutgift kr. 19 876 000

c) till Göteborgs universitet: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 19 876 000 kr.

[178] 21. Göteborgs universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 064 000	1 067 390
1962/63	1 487 000	
1963/64 (förslag)	1 461 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	8 600	+ 1 400	of
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	554 100	—	+ 50 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	286 000	+ 30 000	+ 30 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	26 000	+ 1 700	of
5. Nattbevakning, <i>förslagsvis</i>	24 600	+ 3 900	+ 3 900
6. Telefonabonnemangsavgifter, <i>förslagsvis</i>	53 000	+ 10 800	+ 2 900
7. Driftkostnader för en transportbil för botaniska institutionen, <i>förslagsvis</i>	3 000	—	of
8. Underhåll av byggnader m. m., <i>förslagsvis</i>	453 000	— 122 000	— 122 000
9. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 300	+ 1 000	+ 700
10. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för universitets- och högskolestuderande i Göteborg	5 000	+ 10 000	of
11. Lokaler m. m. för den psykiatriska studenthälsovården i Göteborg	500	+ 4 500	+ 2 000
12. Tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg:			
a) Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	800	—	of
b) Expenser, <i>förslagsvis</i>	69 100	+ 5 800	+ 5 800
13. Ersättning till ledamot i samarbetsnämnd, <i>förslagsvis</i>	—	—	+ 700
Summa kr.	1 487 000	— 52 900	— 26 000

De begärda ändringarna av anslagsposterna 1, 3, 5 och 8 är huvudsakligen av automatisk natur. Posten 6 föreslås höjd med hänsyn till nya telefonabonnemang och för att möjliggöra anskaffning av en telexanläggning till universitetsbiblioteket. Kostnaderna för sistnämnda ändamål beräknas till 2 520 kr. i engångsutgifter och 5 280 kr. i löpande utgifter. Utbyggnaden av universitetet, särskilt tillkomsten av den matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, motiverar enligt kanslern en ökad medelsanvisning under posterna 4 och 9. Under posten 4 har särskilda medel begärts för ersättningar inom en företagsnämnd. Till stöd för förslaget om höjning av posten 10 anföres, att idrottsverksamheten inte kan i önskvärd omfattning bedrivas i nuvarande lokaler. Posten 11 föreslås höjd för att möjliggöra förhyrning av lokaler för såväl somatisk som psykiatrisk studenthälsovård. En höjning av medelsanvisningen under posten 12 b erfordras främst för förnyelse av försliten apparatur.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad kanslern anfört om ökat medelsbehov för ersättning för avskaffade examensavgifter, för förhyrning av lokaler för studenthälsovården vid universitetet och för anskaffning av apparatur till tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg. Medel för ersättning till ledamot i samarbetsnämnd har beräknats under en särskild anslagspost. I övrigt har i beräkningen endast beaktats kostnadsförändringar av automatisk natur, varvid hänsyn även tagits till den generella kostnadsökningen för bränsle, lyse och vatten.

Jag förordar, att anslaget totalt minskas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (1 487 000 — 26 000 =) 1 461 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 461 000 kr.

[179] **22. Göteborgs universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 600 000	1 583 233
1962/63	1 780 000	
1963/64 (förslag)	2 385 000	

Det större konsistoriet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 876 000 kr. I särskild skrivelse har konsistoriet vidare hemställt om en medelsanvisning av 70 000 kr. till förhyrning och drift av ett norskt undersökningsfartyg för oceanografiska institutionen.

Universitetskanslern framhåller till en början, att hans äskanden för nästa budgetår överensstämmer med konsistoriets förslag. Under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet förordar kanslern en allmän uppräknig av förevarande anslag med 25 % eller med 445 000 kr.

Därutöver föreslår kanslern — med stöd av departementschefens uttalande i propositionen 1962: 104 (s. 39) — överföring till detta anslag av ett belopp av 47 000 kr., som för innevarande budgetår under anslaget Vissa kostnader för läkarutbildningen anvisats för att täcka merkostnaderna för materiel m. m. i samband med den ökade intagningen av medicine studerande. För samma ändamål äskar kanslern i enlighet med en i propositionen 1962: 104 (s. 11) redovisad beräkning en ytterligare medelsanvisning av 104 000 kr.

Under erinran om departementschefens uttalande i 1962 års statsverksproposition (bil. 10, s. 383) i samband med inrättandet av en professur i systematisk botanik hemställer kanslern vidare om en medelsanvisning av 10 000 kr. till materiel m. m. för undervisningen i detta ämne. Med anledning av redan fattade beslut om inrättande av professurer i matematik (jfr prop. 1961: 1, bil. 10, s. 415) samt organisk kemi, oorganisk kemi, fysikalisk kemi, biokemi och analytisk kemi (jfr prop. 1962: 1, bil. 10, s. 384) beräknar kanslern även ett belopp av 275 000 kr. till materiel m. m. för dessa ämnen. Slutligen räknar kanslern med ett medelsbehov av 15 000 kr. till materielkostnader m. m. i samband med undervisningen i mineralogi och petrologi.

Den särskilt äskade medelsanvisningen till förhyrning och drift av ett undersökningsfartyg tillstyrkes av kanslern.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala.

För den av 1962 års riksdag beslutade utökningen av läkarutbildningen beräknar jag under detta anslag en medelsanvisning av 151 000 kr., varav 47 000 kr. bör överföras från det för innevarande budgetår anvisade anslaget till vissa kostnader för läkarutbildningen. Med anledning av redan fattade beslut om inrättande av professurer i systematisk botanik, matematik, organisk kemi, oorganisk kemi, fysikalisk kemi, biokemi och analytisk kemi räknar jag vidare med ett belopp av 260 000 kr. till materiel m. m. för undervisningen i dessa ämnen. Jag har även beaktat förslaget om medel för undervisningen i mineralogi och petrologi.

Någon särskild medelsanvisning till förhyrning och drift av ett undersökningsfartyg för oceanografiska institutionen anser jag mig inte böra beräkna. Jag vill emellertid framhålla, att den föreslagna anordningen såväl av ekonomiska skäl som från nordisk samarbetssynpunkt synes värd beaktande.

Anslaget torde böra höjas med sammanlagt 605 000 kr.

Med anledning av vad jag sålunda anfört bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(1\,780\,000 + 605\,000 =) 2\,385\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 385 000 kr.

[180] 23. Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	210 000	218 464
1962/63	210 000	
1963/64 (förslag)	210 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 210 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Det större konsistoriet har för nästa budgetår äskat en höjning med 140 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräkning med ca 25 % eller med 55 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon ökning av medelsanvisningen under detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp eller med 210 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kr.

[181] 24. Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	460 000	454 805
1962/63	550 000	
1963/64 (förslag)	650 000	

Följande sammanställning upptager nu utgående anslag samt den för nästa budgetår av det större konsistoriet och universitetskanslern för angivna ändamål föreslagna ökningen.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av konsistoriet för 1963/64 föreslagen ökning, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagen ökning, kr.
<i>Allmänna sektionen</i>			
1. Ordinarie anslag	380 000	+ 60 000	+ 60 000
2. Engångsanslag		+ 100 000	+ 100 000
<i>Medicinska sektionen</i>			
3. Ordinarie anslag	130 000	+ 20 000	+ 20 000
4. Engångsanslag		+ 40 000	+ 40 000
<i>Botanik och zoologi</i>			
5. Ordinarie anslag		55 000	
6. Engångsanslag	40 000	+ 40 000	+ 40 000
Summa kr.	550 000	+ 315 000	+ 260 000

Universitetskanslern anför beträffande de äskade höjningarna under punkterna 1 och 3 i huvudsak samma motivering som under anslaget till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Uppsala. Beträffande punkten 5 anför kanslern huvudsakligen följande.

Det av 1962 års riksdag beviljade beloppet av 40 000 kr. har helt måst tagas i anspråk för anskaffning av aktuell botanisk och zoologisk litteratur och medger icke förvärv av äldre serier och tidskriftssviter. Av största vikt är emellertid, att kompletteringen av bok- och tidskriftssamlingarna genom retroaktiv anskaffning kan fullföljas och att sålunda även återstoden av det föregående års äskade engångsanslaget av 200 000 kr. ställes till universitetsbibliotekets förfogande. För budgetåret 1963/64 föreslås därför en medelsanvisning av 80 000 kr., varav 30 000 kr. för botanik och 50 000 kr. för zoologi.

Beträffande övriga föreslagna anslagshöjningar torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen. En förstärkning av anslagsmedlen till bibliotekets ordinarie behov synes mig erforderlig. Jag föreslår i denna del en anslagshöjning med 60 000 kr. För fortsatt anskaffning av litteratur inom ämnena botanik och zoologi tillstyrker jag vidare en medelsanvisning av 80 000 kr., vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en höjning med 40 000 kr. Någon förstärkning därutöver är jag inte beredd att tillstyrka. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (550 000 + 100 000 =) 650 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 650 000 kr.

[182] 25. *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård*

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 170 000 kr.

Enligt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, och Göteborgs stad å andra, skall såsom bidrag till stadens driftkostnader för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård utgå ett statligt driftbidrag, beräknat med utgångspunkt i ett grundbelopp av 170 000 kr. Grundbeloppet skall enligt avtalet omräknas med hänsyn till den förändring av socialstyrelsens löneindex för trädgårdsarbetare, som må kunna inträda under tiden från den 1 januari 1962 till den 1 januari närmast före det budgetår bidraget avser. Vidare skall, därest enligt statförslaget medelsbehovet efter det hänsyn tagits till driftinkomsterna jämte det angivna statliga driftbidraget mera väsentligt överstiger 675 000 kr., om kostnadsökningen icke är betingad av automatiska kostnadsstegringar till följd av lönehöjningar eller av förändringar i avskrivnings- och räntekostnader eller del därav, staten fr. o. m. nästkommande budgetår utgiva kostnadsökningsbidrag med 25 % av den godkända kostnadsökningen.

Med stöd av nämnda bestämmelser har *Göteborgs stad* hemställt om en höjning av driftbidraget med 10 000 kr., varav 8 000 kr. avser sådan höjning som är betingad av lönehöjningen för trädgårdsarbetare och 2 000 kr. 25 % av ett i staten för botaniska trädgården upptaget belopp av 8 000 kr. för tryckning av en förteckning över botaniska trädgårdens växtmaterial.

Över stadens förslag i vad avser den föreslagna lönehöjningen för trädgårdsarbetare har utlåtande avgivits av *socialstyrelsen*.

Departementschefen. Jag finner den i statförslaget upptagna tryckningskostnaden väl motiverad och förordar att Göteborgs stads förslag i denna del godtages. Ej heller har jag funnit anledning till erinran mot de beräkningar i övrigt som ligger till grund för stadens äskanden. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med (170 000 + 10 000 =) 180 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet*: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 180 000 kr.

[183] 26. Stockholms universitet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	16 044 000	15 926 901
1962/63	16 633 000	
1963/64 (förslag)	20 075 000	

Det större konsistoriet i Stockholm har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentliga delar konsistoriets förslag. Kanslerns anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 4 293 000 kr. till 20 926 000 kr.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Juridiska fakulteten

- 1) professor i kriminologi,
- 2) forskarassistent,
- 3) två förste amanuenser,
- 4) biblioteksassistent i Ae 11,
- 5) två kanslibiträden i Ae 7,

- 6) expeditionsförman i Ae 10 (och samtidigt vakantsättning av en tjänst som förste expeditionsvakt i Ao 8),
- 7) höjning av kursanslaget (nu 76 300) med 30 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 1. Förslag om inrättande av en professur i kriminologi har framförts under en följd av år. Statens råd för samhällsforskning har fr. o. m. våren 1960 ställt medel till förfogande till en forskartjänst i kriminologi vid det till universitetet anknutna kriminalvetenskapliga institutet. Denna tjänst, vilken är tidsbegränsad, föreslås nu omändrad till professur vid universitetets juridiska fakultet. Kanslern framhåller, att den nya studieordningen för juridiska och samhällsvetenskapliga studier medfört ett påtagligt behov av undervisning och forskarhandledning i kriminologi. Vidare erinrar kanslern om att strafflagberedningen i skrivelse till Kungl. Maj:t bl. a. understrukit angelägenheten av en professur i ämnet.

B. Humanistiska fakulteten

Historisk-filosofiska sektionen

Historia

- 8) forskarassistent (personlig tjänst för docenten E. Schieche).

Allmän och jämförande etnografi

- 9) 500 assistenttimmar.

Nordisk och jämförande folklivs forskning

- 10) forskarassistent (personlig tjänst för docenten, professorn G. Ränk).

Statskunskap

- 11) extra personalanslag av 6 000 kr.

Företagsekonomi

- 12) professor fr. o. m. 1964/65.

Sociologi

- 13) 500 assistenttimmar.

Språkvetenskapliga sektionen

Romanska språk

- 14) professor i romanska språk, särskilt iberoromanska språk, i stället för biträdande lärare i spanska språket,
- 15) 1 000 assistenttimmar,
- 16) kontorist i Ae 9.

Gemensamt för humanistiska fakultetens två sektioner

- 17) tre docenter,
- 18) tre forskarassistenter,
- 19) förste biblioteksbiträde i Ae 9 vid humanistiska biblioteket,
- 20) kontorist Ae 9,
- 21) tre e. o. biträden, varav ett för samhällsvetenskapliga ämnen.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 8. Docenten E. Schieche har under ett tiotal år haft hand om undervisningen vid universitetet i historiens hjälpvetenskaper (paleografi, diplomatik m. m.). Enligt vad konsistoriet tidigare framhållit föreligger ett permanent behov av sådan undervisning ej blott för vetenskaplig forskning i medeltidens historia utan även för en rationell utbildning av lärare och biblioteksmän. Schieche har under den tid han bestritt denna undervisning antingen avlönats med tillfälliga medel eller varit förordnad dels som vikarie på docenttjänster, dels ock såsom innehavare av docenttjänst. Jämlikt beslut av 1962 års riksdag har medgivits, att Schieche må kunna förordnas på ledigblivande docenttjänst utan hinder av att han innehaft dylik tjänst under föreskriven maximitid (sex år). Gällande regler för tillsättande av docenttjänst medför, att Schieche kan komma i fråga för sådan tjänst endast om en rörlig docenttjänst blir ledig eller en ämnesbunden tjänst inte lockar någon sökande som företräder det aktuella ämnet. De allmänna reglerna om meritvärdering vid tillsättande av akademiska tjänster innebär enligt kanslern, att nyss berörda medgivande ej kan anses konstituera företrädesrätt för Schieche. Med hänsyn härtill föreslår kanslern, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas en för Schieche personlig, icke tidsbegränsad tjänst som forskarassistent. Om en dylik tjänst inrättas kan enligt kanslern väsentliga besparingar göras i fråga om timarvoderad undervisning.

Punkt 9. Professorn och föreståndaren vid statens etnografiska museum är enligt gällande föreskrifter skyldig att meddela undervisning vid universitetet i allmän och jämförande etnografi. För institutionsarbete har — som en tillfällig anordning — under budgetåret 1961/62 ställts 3 000 kr. till förfogande för ämnet från den till universitetets disposition stående anslagsposten under reservationsanslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor. Kanslern finner en förstärkning av assistenthjälpen nödvändig och föreslår, att ämnet tilldelas 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkt 10. F. d. professorn vid universitetet i Dorpat, docenten i nordisk och jämförande folklivsforskning G. Ränk, är enligt konsistoriet en såväl inom som utom Sverige erkänt skicklig forskare. Han har innehaft docenttjänst i sex år samt varit knuten till det för universitetet i Stockholm och Nordiska museet gemensamma institutet för folklivsforskning. Vid två tillfällen har han av humanistiska fakulteten uppförts i första rummet på förslag till ledig forskardocenttjänst. Kanslern finner det angeläget, att Ränk beredes tryggad ställning såsom lärare vid universitetet och föreslår, att för Ränk inrättas en personlig, icke tidsbegränsad tjänst som forskarassistent. Genom att en dylik tjänst inrättas kan enligt kanslern kostnaderna för timarvoderad undervisning avsevärt reduceras.

Punkterna 11, 20 och 21. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 12. Under läsåren 1958/59—1960/61 ombesörjde handelshögskolan i Stockholm mot särskild ersättning viss undervisning och examination i företags ekonomi av ett begränsat antal universitetsstuderande. Då handelshögskolan ej kunnat förlänga sitt åtagande, har universitetet i fortsättningen — för att kunna uppehålla undervisningen — varit hänvisat till att träffa uppgörelse med enskilda lärare vid handelshögskolan. Ämnet är under stark expansion och studeras för närvarande av ca 200 på ettbetygsstadiet och ca 100 på tvåbetygsstadiet. Med hänsyn till den samhällsvetenskapliga och den juridiska utbildningens behov samt till önskemålen om en differentiering av humanistutbildningen finner kanslern det angeläget, att ämnet företagsekonomi erhåller en fast organisation samt blir företrätt av en professor även vid universitetet; ämnet bör där ges en

samhällsvetenskaplig inriktning. En professur, vars ämnesområde bestämmes till företagsekonomi, särskilt företagsorganisation och administration, torde enligt kanslern kunna erhålla en kompetent innehavare utan att konkurrera om de få forskare som är behöriga för professurer i företagsekonomi med traditionella inriktningar. I fråga om utbildningen i de mera företagstekniska delarna av ämnet är det — enligt vad kanslern framhåller — önskvärt, att handelshögskolans lärare även i fortsättningen kan åta sig viss undervisning, främst i redovisning och kostnadsberäkning. Mot bakgrunden av sin redogörelse föreslår kanslern, att principbeslut nu fattas om inrättande av en professur i företagsekonomi vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1964/65.

Punkterna 17 och 18. I fråga om motiveringarna under dessa punkter torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkt 19. Humanistiska bibliotekets nämnd har framlagt förslag till upp- rustning av personalorganisationen vid biblioteket genom inrättande av ett antal biträdestjänster m. m. Kanslern finner ett klart behov av personalförstärkningar föreligga vid ifrågavarande bibliotek men anser sig likväl böra föreslå, att tills vidare endast en tjänst som biblioteksbiträde inrättas.

C. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Matematisk statistik

- 22) laborator i matematisk statistik, särskilt försäkringsmatematik,
- 23) 500 assistenttimmar,
- 24) e. o. biträde.

Kemi

- 25) elva e. o. biträden,
- 26) fyra ekonomibiträden.

Organisk kemi och biokemi

- 27) professur i organisk kemi — i stället för laboratur i organisk kemi och biokemi — med laboratorn N. Löfgren som förste innehavare,
- 28) ändring av benämningen av professuren i organisk kemi och biokemi till professur i biokemi,
- 29) personlig laboratur i biokemi för docenten K.-B. Augustinsson,
- 30) 2 000 assistenttimmar.

Experimentell zoologi och cellforskning jämte Wenner-Grens institut

- 31) laborator i fysiologisk kemi.

Geografi, särskilt naturgeografi

- 32) laboratur med docenten V. Schytt som förste innehavare,
- 33) 500 assistenttimmar,
- 34) två e. o. biträden.

Gemensamt för fakulteten

- 35) tre docenter,
- 36) fyra forskarassistenter,
- 37) kvalificerad teknisk medhjälpare,
- 38) tio e. o. biträden.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 25 och 26. Nybyggnaden för övningslaboratorium för kemi m. m. vid Frescati kan tagas i bruk fr. o. m. höstterminen 1963. I samband därmed kommer intagningskapaciteten att öka från nuvarande omkring 42 ett- och tvåbetygstuderande till 96, dvs. med drygt 125 %. Konsistoriet föreslår inrättande fr. o. m. den 1 juli 1963 av sammanlagt 26 nya tjänster för förstärkning av den personella basorganisationen inom den kemiska ämnesgruppen. Med beaktande av befintliga biträdestjänster tillstyrker kanslern att från nämnda tidpunkt inrättas 11 tjänster såsom e. o. biträde samt 4 ekonomibiträdestjänster.

Punkterna 27 och 28. Ämnesrepresentanten har bl. a. anfört följande.

Ämnesområdet organisk kemi och biokemi har en sådan storlek och utvecklingen inom detsamma är så snabb, att det förefaller orimligt, att ledningen av forskning och undervisning inom området åvilar en enda professor. I själva verket torde professuren i organisk kemi och biokemi vid Stockholms universitet vara en unik företeelse. Vid universiteten i Uppsala och Lund motsvaras den av två professurer (i organisk kemi och i biokemi), och vid Göteborgs universitet fr. o. m. nästa budgetår likaledes av två professurer.

Med hänsyn till ämnesrådets storlek och den snabba utvecklingen inom detsamma förordar kanslern, i enlighet med ämnesrepresentantens av det större konsistoriet tillstyrkta förslag, en uppdelning av ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med organisationen vid de övriga lärosätena. Förslaget innebär, att ämnesområdet för professuren i organisk kemi och biokemi ändras till biokemi och att i samband därmed laboraturen i organisk kemi och biokemi förvandlas till professur i organisk kemi. Slutligen föreslås, att laboraturens nuvarande innehavare laboratorn Nils Löfgren utan ansökan utnämnes till förste innehavare av professuren i organisk kemi.

Punkt 30. Vid bifall till äskandet under punkterna 27 och 28 krävs ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete utöver de för den befintliga laboraturen redan anvisade 1 000 timmarna.

Punkt 35. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkt 37. Under hänvisning till vad 1955 års universitetsutredning härutinnan förordat föreslår kanslern, att fr. o. m. nästa budgetår en ny tjänst som kvalificerad teknisk medhjälpare inrättas.

Punkt 38. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

D. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

39) förstärkning med 600 000 kr. av delposten till avlöningar till vissa lärare m. m.,

40) ordinariesättning av universitetslektorat i vartdera av ämnena national-ekonomi, pedagogik och pedagogisk psykologi, sociologi, statistik och genetik.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 39 och 40. I fråga om motiveringarna under dessa punkter torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

E. G e m e n s a m t f ö r u n i v e r s i t e t e t

Forskardocentttjänster

- 41) forskardocent.

Allmänna avdelningen

- 42) höjning av rektors representationsbidrag (nu 2 400) med 2 400 kr.

Kansliet

- 43) förste byråsekreterare i Ae 23,
44) kanslist,
45) expeditionsvakt i Ae 7 (gemensamt med räntekammaren).

Räntekammaren

- 46) assistent i Ae 17,
47) kanslibiträde i Ae 7.

Ekonomipersonal

- 48) arvode å 6 000 kr. till gårdskarll,
49) reparatör i Ae 9,
50) telefonist,
51) arvode motsvarande lön i löneklass 2, löneplan A, till kvällstelefonist.

Bibliotekskommissionen

- 52) arvode av 10 000 kr. till konsulterande biblioteksexpert,
53) extra personalanslag av 60 000 kr.

Idrottsinstitutionen

- 54) två idrottslärare i Ae 18 (med indragning av arvode motsvarande lön enligt löneklass 18, löneplan A).

Studenthälsovården

somatisk vård:

- 55) höjning av arvode till läkare (nu 10 000) med 5 500 kr.,
56) höjning av arvode till sköterska (nu 7 000) med 4 000 kr.,
psykiatrisk vård:
57) höjning av arvode till läkare (nu 4 500) med 1 500 kr.,
58) höjning av arvode till sköterska (nu 3 500) med 1 000 kr.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 59) förste byråsekreterare i Ae 23 i stället för i Ag 23 vid kansliet,
60) forskningsingenjör i Ae 21 i stället för i Ag 21 vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Övrigt

- 61) ökning med 50 000 kr. av inkomstposten Avkastning från vissa fonder.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 41. Under erinran om vad 1955 års universitetsutredning i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32) föreslagit i fråga om forskardocenttjänster förordar kanslern, att ytterligare en tjänst som forskardocent inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Punkt 42. Fr. o. m. innevarande budgetår utgår arvode till rektor för universitetet i Stockholm med samma belopp som motsvarande arvode till rektorerna vid universitetet i Uppsala och Lund.

Kanslern tillstyrker den av konsistoriet gjorda framställningen om höjning av representationsbidraget för rektor vid Stockholms universitet till 4 800 kr. eller till det belopp som för närvarande utgår till rektorerna vid universitetet i Uppsala och Lund.

Punkt 46. För budgetåret 1959/60 äskades en assistenttjänst i Ae 17 med byggnads-, lokal-, inventarie- och upphandlingsärenden som huvudsaklig arbetsuppgift. Förslaget har sedermera årligen upprepats och därvid tillstyrkts av kanslern. Inom ramen för anslaget till icke-ordinarie tjänstemän har en motsvarande extra tjänst funnits under några år. Kanslern, som finner behovet av tjänsten vid rättekammaren synnerligen väl styrkt, hemställer, att en tjänst som assistent i lönegrad Ae 17 inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Punkterna 49, 50 och 51. Tjänsterna avses för personal för de nya universitetsbyggnaderna vid Frescati.

Punkt 53. Fr. o. m. budgetåret 1957/58 har från avlöningsanslaget anvisats ett belopp av 25 000 kr. för tillfällig förstärkning av personalorganisationen vid fakultets- och institutionsbiblioteken. Huvudparten av medelsanvisningen går — enligt kanslern — till extra biblioteksassistenter och biblioteksbiträden vid fakultetsbiblioteken. Det nu äskade anslaget avses i första hand för biträdeshjälp vid sådana institutionsbibliotek inom humanistiska fakulteten som icke är anknutna till humanistiska biblioteket. Kanslern förutsätter emellertid, att anslaget även kommer att behöva anlitas för bl. a. biträdeshjälp vid fakultetsbiblioteken.

Punkterna 55, 56, 57 och 58. Stockholms studentkårers hälsovårdsbyrå har i skrivelse till universitetet anhållit om högre anslag till studenthälsovården. Som motivering har härvid framhållits bl. a. stigande personalkostnader och beräknad ökning av antalet studenter. Kanslern tillstyrker, att medel anvisas i enlighet med hälsovårdsbyråns förslag.

Punkt 61. Denna inkomstpost beräknas — enligt kanslern — med hänsyn till den allmänna höjningen av ränteläget öka med 50 000 kr.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner för åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Kanslern har vidare i särskild skrivelse hemställt, att en professur i sinologi inrättas vid universitetet fr. o. m. den 1 juli 1963.

Stockholms universitets studentkår har anhållit, att en från statens etnografiska museum fristående professur i allmän och jämförande etnografi inrättas vid universitetet.

Vidare har kanslern i särskilda utlåtanden över av studentkåren samt *delegationen för statistikfrågor* och *Sveriges socialdemokratiska studentförbund* gjorda ansökningar om inrättande vid universitetet av en professur i numerisk analys respektive en preceptur i statistik hemställt, att ifrågavarande ansökningar inte för närvarande måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Departementschefen

Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört under Uppsala universitets avlöningsanslag.

Juridiska fakulteten. Till frågan om inrättande av en professur i kriminologi är jag inte beredd att nu taga ställning. Kriminologien såsom vetenskap har en uppenbar anknytning till socialvetenskapliga och medicinska frågeställningar. Med hänsyn härtill synes mig såväl ämnesinriktningen som fakultets-tillhörigheten för den föreslagna professuren bära ytterligare övervägas genom universitetsmyndigheternas försorg, innan ställning tages. (p. 1).

Humanistiska fakulteten. Högre utbildning och forskning inom ämnet företagsekonomi har i vårt land tidigare till väsentligaste delen bedrivits vid handelshögskolorna. De första universitetsprofessorerna i ämnet tillkom fr. o. m. budgetåret 1958/59. Vid universitetet i Stockholm har undervisning i företagsekonomi under ett antal år anordnats med hjälp av lärare från främst handelshögskolan. Jag finner starka skäl tala för att ämnet ges en fastare organisation vid universitetet. Ämnet bör under sådana omständigheter naturligen erhålla en samhällsvetenskaplig inriktning. Möjligheter torde därigenom erbjuda sig att i Stockholm få till stånd bl. a. en ökad differentiering av högstadiundervisningen, något som från forskarrekruteringssynpunkt förefaller mig betydelsefullt. I enlighet med vad kanslern förordat föreslår jag, att principbeslut nu fattas om att en professur i företagsekonomi skall inrättas vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1964/65 (p. 12).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel för ytterligare en docenttjänst, vilken bör företrädesvis stå till förfogande för samhällsvetenskapligt ämne (p. 17).

Med anledning av kanslerns förslag om en ökning av antalet tjänster som forskarassistent beräknar jag medel för nästa budgetår till en dylik tjänst avsedd för samhällsvetenskapligt ämne (p. 18).

I fråga om de under punkterna 8 och 10 redovisade förslagen om personliga, icke tidsbegränsade tjänster som forskarassistent åt dels docenten i historiens hjälpvetenskaper E. Schieche, dels f. d. professorn, docenten i nordisk och jämförande folklivsforskning G. Ränk torde jag få hänvisa till de särskilda omständigheter som föranlett kanslerns ställningstagande. Av principiella skäl finner jag den föreslagna tjänstekonstruktionen mindre tillfredsställande. Då jag emellertid anser det önskvärt, att universitetet för sin undervisning även i fortsätt-

ningen skall kunna utnyttja båda dessa forskare, föreslår jag, att de nu ges en fastare ställning; jag beräknar därför medel för två extra tjänster vid universitetet fr. o. m. nästa budgetår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av vederbörande universitetsmyndigheter bestämma om anställningarnas karaktär, tjänstgöringsskyldigheten m. m.

Med anledning av kanslerns förslag under punkt 9 beräknar jag medel för 250 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete inom ämnet allmän och jämförande etnografi. Förstärkningen bör avse även den forskningsverksamhet som bedrivs vid statens etnografiska museum.

Kanslerns under punkterna 11, 20 och 21 redovisade förslag om utökning av antalet biträdestjänster m. m. har föranlett mig att beräkna medel för ytterligare en biträdestjänst för humanistiskt — dock ej samhällsvetenskapligt — ämne. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om tjänstens inplacering i lönegrad m. m.

Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten. Vägande skäl talar enligt min mening för en ytterligare differentiering och förstärkning av ämnesrepresentationen inom ämnet kemi. Jag förordar, att ämnesområdet för professuren i organisk kemi och biokemi fr. o. m. nästa budgetår ändras till biokemi samt att laboraturen i organisk kemi och biokemi omvandlas till professur i organisk kemi. Vid bifall härtill torde böra beräknas medel för ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, avsedda för den sålunda nybildade professuren. Till förste innehavare av denna professur torde utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande få utses den nuvarande innehavaren av laboraturen, filosofie doktorn N. M. Löfgren (p. 27, 28 och 30).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig motiverad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel till ytterligare en sådan tjänst (p. 35).

I likhet med kanslern anser jag en ökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare befogad. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten i fråga befinner böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1963/64 innehavaren böra anställas som extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad (p. 37).

Den betydande ökningen av antalet tvåbetygss studerande i ämnet kemi fr. o. m. nästa budgetår motiverar enligt min mening ett ökat antal biträdestjänster. Jag beräknar fr. o. m. budgetåret 1963/64 medel för ytterligare åtta biträdestjänster (p. 25).

I anledning av kanslerns under punkten 38 redovisade äskande om utökning av antalet biträdestjänster har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare fyra biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles,

efter förslag av kanslern, besluta om dessa tjänsters inplacering i lönegrad m. m. Detta torde även böra gälla de för kemi avsedda biträdestjänsterna.

Med anledning av föreliggande förslag beräknar jag medel för ett ekonomi-bitråde i Ae 5 vid övningslaboratoriet för kemi (p. 26).

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. I anledning av kanslerns förslag om ordinariesättning av vissa extra universitetslektorat förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas tre ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena pedagogik och pedagogisk psykologi, statistik och genetik (p. 40).

Behovet av förstärkning av delposten Avlöningar till vissa lärare m. m. beräknar jag med hänsyn till den hittillsvarande belastningen och med beaktande av den ökning av studerandeantalet, som kan förväntas läsåret 1963/64, till 1 000 000 kr. (p. 39).

Gemensamt för universitetet. Innevarande budgetår förfogar universitetet över åtta forskardocenttjänster. Fr. o. m. nästa budgetår bör i enlighet med kanslerns förslag ytterligare en sådan tjänst inrättas (p. 41).

Jag biträder kanslerns förslag om höjning av representationsbidraget till rektor med 2 400 kr. till 4 800 kr. eller till samma belopp, som nu utgår till rektorerna vid universiteten i Uppsala och Lund (p. 42).

På grund av föreliggande behov av förstärkning av universitetets administration beräknar jag medel för en tjänst som assistent i Ag 17 vid räntekammaren (p. 46).

Jag beräknar vidare medel för två telefonister i reglerad befordringsgång (p. 50 och 51).

Med anledning av kanslerns under punkterna 19, 52 och 53 redovisade förslag beräknar jag ytterligare 40 000 kr. till förstärkning av personalen vid universitetets biblioteksorganisation.

För att möjliggöra en utökning av studenthälsovården tillstyrker jag en ytterligare medelsanvisning av 6 000 kr., varav 3 500 kr. för somatisk och 2 500 kr. för psykiatrisk vård (p. 55—58).

Med anledning av kanslerns under punkt 60 redovisade förslag förordar jag extra-ordinariesättning av en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21 vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten.

Under detta anslag räknar jag vidare med en minskning av medelsbehovet med 50 000 kr. till följd av ökning av inkomstposten Avkastning av vissa fonder (p. 61).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med (16 633 000 + 3 442 000 =) 20 075 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Stockholms universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Stockholms universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 563 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	20 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	7 788 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 569 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 249 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	239 000
6. Livräntor m. m., <i>förslagsvis</i>	306 000
Summa kr.	20 734 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avkastning från vissa fonder	600 000
2. Bidrag från enskilt håll	56 000
3. Diverse inkomster	3 000
Summa kr.	659 000
Nettoutgift kr.	20 075 000

c) till *Stockholms universitet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 20 075 000 kr.

[184] 27. *Stockholms universitet: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	990 000	1 176 348
1962/63	1 099 000	
1963/64 (förslag)	1 406 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förlagsvis</i>	16 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förlagsvis</i>	429 500	+ 65 000	+ 78 000
3. Städning och rengöring, <i>förlagsvis</i>	462 000	+ 159 000	+ 224 000
4. Reseersättningar, <i>förlagsvis</i>	4 000	+ 6 000	+ 2 500
5. Telefonavgifter, <i>förlagsvis</i>	160 000	+ 25 000	of
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	7 000	—	of
7. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för uni- versitets- och högskolestuderande i Stockholm ..	11 000	+ 23 500	of
8. Lokaler för studenthälsovården i Stockholm	9 500	+ 500	+ 500
Summa kr.	1 099 000	+ 281 000	+ 307 000

De begärda höjningarna av anslagsposterna 1—3 är av automatisk natur. Höjningen av posten 4 föreslås med hänvisning till anslagsbelastningen föregående år. Som skäl för höjning av posten 5 åberopas universitetets fortlöpande expansion. Posterna 7 och 8 föreslås höjda på grund av att hyreskostnaderna för ifråga-
varande lokaler ökat.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad kanslern anfört om ökat medelsbehov för reseersättningar och lokaler för studenthälsovården i Stockholm. I övrigt har i beräkningen endast beaktats automatiska utgiftsökningar.

I detta sammanhang vill jag erinra om att till det till Stockholms universitet anknutna kriminalvetenskapliga institutet under ett antal år anvisats medel från justitie- och ecklesiastikdepartementens anslag till extra utgifter såsom bidrag till bestridande av vissa omkostnader för bl. a. städning, tvätt, elektricitet, telefon. Medel för att täcka dessa kostnader bör enligt min mening i fortsättningen utgå från vederbörliga anslagsposter under förevarande anslag. Det torde böra ankomma på Stockholms universitet att på sedvanligt sätt föranstalta om förhyrning av lokaler för kriminalvetenskapliga institutet.

Jag förordar, att anslaget höjes med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (1 099 000 + 307 000 =) 1 406 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 406 000 kr.

[185] **28. Stockholms universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 630 000	1 648 007
1962/63	1 790 000	
1963/64 (förslag)	1 970 000	

Det större konsistoriet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 1 242 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknig med ca 25 % eller med 450 000 kr.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag höjes med 180 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,790\,000 + 180\,000 =)$ 1 970 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 970 000 kr.

[186] 29. **Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	490 000	470 046
1962/63	490 000	
1963/64 (förslag)	490 000	

Av anslaget avser 70 000 kr. underhåll och återanskaffning av inventarier.

Det större konsistoriet har hemställt, att anslaget för nästa budgetår höjes med 230 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknig med 120 000 kr., innebärande en höjning med ungefär 25 %.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 490 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kr.

[187] 30. **Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	11 618 000	11 380 147
1962/63	12 048 000	
1963/64 (förslag)	14 195 000	

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av institutets personal.

Universitetskanslern har i väsentliga delar tillstyrkt lärarkollegiets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i institutets personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Fysiologiska institutionerna

- 1) universitetslektor,
- 2) forskarassistent.

Neurofysiologiska institutionen

- 3) personlig laboratur i neurofysiologi för docenten B. Frankenhaeuser.

Institutionen för medicinsk cellforskning och genetik

- 4) laborator i medicinsk cellforskning och genetik.

Institutionen för tumörbiologi

- 5) två ekonomibiträden.

Radiobiologiska institutionen

- 6) personlig professur i radiobiologi för laboratorn A. G. Forssberg och samtidigt vakantsättning av laboratur i radiobiologi.

Institutionen för medicinsk fysik

- 7) ökning av arvodesmedel till lärare i medicinsk statistik (nu 2 400) med 3 200 kr.,
- 8) forskarassistent.

Bakteriologiska institutionen

- 9) forskarassistent.

Institutionen för mikrobiologisk genetik

- 10) personlig professur i mikrobiologisk genetik för professorn G. Bertani fr. o. m. 1964/65 (principbeslut).

Institutionen för virusforskning

- 11) tredje amanuens.

Farmakologiska institutionen

- 12) universitetslektor,
- 13) forskarassistent,
- 14) instruktionssköterska i Ae 14.

Institutionen för teoretisk alkoholforskning

- 15) ekonomibiträde.

Patologiska institutionen vid karolinska sjukhuset

- 16) ökning av arvodesmedel till lärare vid obduktionsundervisning (nu 12 000) med 5 000 kr.,
17) forskarassistent,
18) förste amanuens,
19) forskningsingenjör i Ao 21 med ingenjören L. Åkerman som förste innehavare samt indragning av Åkermans personliga assistenttjänst i Ao 13 och vakant-hållande av en institutionsvaktmästartjänst i Ao 8.

Patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus

- 20) prosektor fr. o. m. 1/1 1964,
21) ökning av arvoden till lärare vid obduktionsundervisningen m. m. (nu 7 800) med 3 000 kr.,
22) assistent,
23) förste amanuens.

Institutionen för pediatrik patologi

- 24) förste amanuens.

Radiopatologiska institutionen

- 25) förste amanuens i stället för tredje amanuens.

Medicinska kliniken vid serafimerlasarettet

- 26) förste amanuens.

Medicinska kliniken vid S:t Eriks sjukhus

- 27) ökning av arvoden till biträdande lärare (nu 10 140) med 4 440 kr.,
28) klinisk amanuens.

Allmänna anestesivdelningen vid karolinska sjukhuset

- 29) professor i anesthesiologi.

Neurokirurgiska kliniken

- 30) forskningsingenjör i Ae 23.

Kirurgiska thoraxkliniken

- 31) professur i hjärt- och lungkirurgi med professorn C. Crafoord som förste innehavare och samtidigt indragning av den för Crafoord personliga professuren i thoraxkirurgi.

Dermatologiska kliniken

- 32) laborator i dermato-venereologi, särskilt dess histopatologi, och samtidigt indragning av arvoden till biträdande lärare och specialföreläsare i dermato-venereologi (nu 4 020).

392 *Statsverkspropositionen år 1963: Bil. 10: Ecklesiastikdepartementet*

Epidemiologiska kliniken

33) professor i klinisk epidemiologi fr. o. m. 1965/66 (principbeslut).

Nervkliniken

34) laborator i neurologi.

Rättspsykiatriska kliniken

35) psykolog i Ae 25 i stället för assistent.

Institutionen för socialmedicin

36) professor i socialmedicin och samtidigt minskning av arvoden till lärare (nu 18 000) med 11 400 kr.,

37) biträdande lärare i Ae 15,

38) arvode å 14 400 kr. till statistiker.

Barnkirurgiska kliniken vid karolinska sjukhuset

39) personlig laboratur i pediatrik urologi för docenten N. O. Ericsson.

Medicinska thoraxkliniken

40) ökning av arvoden till biträdande lärare (nu 2 100) med 1 080 kr.

Undervisningen i krigsmedicin

41) ökning av arvoden till biträdande lärare och specialföreläsare (nu 8 280) med 4 050 kr.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset

42) instruktionssköterska i Ae 14.

Kliniskt-fysiologiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet

43) instruktionssköterska i Ae 14.

Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid karolinska sjukhuset

44) arvoden å 3 300 kr. till biträdande lärare,

45) instruktionssköterska i Ae 14.

Kliniskt-kemiska centrallaboratoriet vid serafimerlasarettet

46) arvoden å 3 300 kr. till biträdande lärare,

47) instruktionssköterska i Ae 14.

Institutets personella basorganisation

48) femton e. o. biträdestjänster.

Biblioteket

49) förste biblioteksassistent i Ae 17,

50) kansliskrivare i Ae 11,

51) bokbindare i Ae 9.

Kansliet och intendentskontoret

- 52) expeditionsvakt i Ae 7,
- 53) telefonist i högst Ae 5.

Ekonomipersonalen

- 54) värmeskötare i Ae 8.

Institutets gemensamma ändamål

- 55) forskardocent,
- 56) docent,
- 57) forskarassistent.

Andrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 58) byrådirektör i Ao 27 i stället för i Ae 27 vid kansliet och intendentskontoret,
- 59) djurvårdare i Ae 7 i stället för institutionsbiträde i högst Ag 5 vid anatomiska institutionen,
- 60) djurvårdare i Ae 7 i stället för institutionsbiträde i högst Ag 5 vid fysiologiska institutionerna,
- 61) djurvårdare i Ae 7 i stället för institutionsbiträde i högst Ag 5 vid neurofysiologiska institutionen,
- 62) djurvårdare i Ae 7 i stället för institutionsbiträde i högst Ag 5 vid institutionen för medicinsk cellforskning och genetik,
- 63) djurvårdare i Ae 7 i stället för institutionsbiträde i högst Ag 5 vid dermatologiska kliniken,
- 64) laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för institutionsbiträde i Ag 5 vid kvinnokliniken å Sabbatsbergs sjukhus.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1, 2, 8, 9, 12, 14, 16—18, 20—23, 27, 28, 42—47. Enligt beslut av 1961 års riksdag skall antalet nyintagna vid institutet ökas successivt från 138 till 168 i de teoretiska ämnena samt från 120 till 160 i de propedeutiska och kliniska ämnena. Lärarkollegiet har erinrat om att under budgetåret 1963/64 medel erfordras för utökning av antalet utbildningsplatser under fysiologiterminen jämte de till det propedeutiska året hörande ämnena och kurserna samt gjort framställning härom. Enligt tidsplanen för ökning av utbildningskapaciteten vid institutet tillkommer 14 nya utbildningsplatser per termin, vårterminen 1963 vid det kemiskt-fysiologiska året och vårterminen 1964 avseende det propedeutiska året. Åskandet överensstämmer med läkarutbildningsberedningens förslag till personalförstärkning. Bl. a. innebär förslaget att fr. o. m. den 1 januari 1964 skall inrättas en prosektur i patologi vid patologiska institutionen på Sabbatsbergs sjukhus. Vidare innefattar förslaget bl. a. ett universitetslektorat i vartdera ämnet fysiologi och farmakologi samt fyra forskarassistenttjänster.

Kanslern har vid sin prövning av ifrågavarande förslag i huvudsak anslutit sig till vad beredningen förordat.

Punkt 6. Lärarkollegiet har upprepat ett tidigare framfört och av kanslern i föl tillstyrkt äskande om inrättande av en för laboratorn A. G. Forssberg personlig professur i radiobiologi. Lärarkollegiet har understrukit, att Forssberg är en av pionjärerna inom radiobiologien och att han av specialister både i Sverige och i utlandet förklarats i högsta grad förtjänt av en professur i ämnet. På

grund av radiobiologiens stora betydelse och Forssbergs väl vitsordade kompetens hemställer kanslern ånyo om att en personlig professur inrättas för Forssberg. Vid bifall till förslaget torde den av Forssberg innehavda laboraturen böra vakantsättas.

Medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd hemställer, att en personlig professur för Forssberg eller en permanent professur i radiobiologi kommer till stånd vid institutet.

Punkt 30. Till stöd för det under denna punkt redovisade förslaget åberopas främst forskningens behov.

Punkt 29. Anestesiologien har sedan ett flertal år varit en erkänd, självständig specialitet av stor betydelse för sjukvårdens utveckling. Anestesiologien har emellertid hittills inte haft någon akademisk representation i vårt land till skillnad från vad som är förhållandet flerstädes i utlandet. Framställningar föreligger nu om inrättande av professurer i ämnet vid universiteten i Uppsala och Lund samt vid karolinska institutet. Kanslern har funnit starka skäl tala för att till en början åtminstone en professur i detta ämne inrättas och har ansett sig böra förorda att professuren knytas till karolinska institutet.

Svenska anestesiologförbundet och *Svensk anestesiologisk förening* har framhållit, att inrättandet av professur i anestesiologi i Sverige är en angelägenhet av största vikt för specialitetens framtid.

Punkt 31. Professorn C. Crafoord är berättigad att avgå från sin professur med pension den 30 juni 1964. Professuren är förenad med överläkarbefattning vid kirurgiska thoraxkliniken å karolinska sjukhuset. Kanslern har tillstyrkt lärarkollegiets förslag om uppförande på ordinarie stat av den för Crafoord personliga professuren i thoraxkirurgi under benämningen professur i hjärt- och lungkirurgi med Crafoord som förste innehavare av professuren.

Punkt 33. En professur i klinisk epidemiologi skall enligt beslut av 1961 års riksdag inrättas vid karolinska institutet vid tidpunkt, då den ökade intagningen av medicine studerande föranleder en sådan förstärkning (jfr prop. 1961: 108, s. 212). Genom beslut den 28 juni 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att upptaga förhandlingar med Stockholms stad angående villkoren för placering av en professur i klinisk epidemiologi vid Epidemisjukhuset i Stockholm och därmed sammanhängande spörsmål samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill förhandlingarna kan ge anledning. Under förutsättning av att dessa förhandlingar leder till för staten godtagbart resultat, hemställer kanslern att principbeslut fattas om professurens inrättande fr. o. m. den 1 juli 1965.

Punkt 35. Tillgången till en fackpsykolog vid rättspsykiatriska kliniken har enligt lärarkollegiet haft stor betydelse för såväl det vetenskapliga som det praktiska arbetet därstädes. Den nuvarande assistentbefattningen täcker inte det behov som föreligger på området. Kanslern biträder lärarkollegiets förslag att den för experimentalpsykologisk assistens vid rättspsykiatriska kliniken avsedda assistenttjänsten därstädes utbytes mot en tjänst som psykolog i Ae 25. Denna lönegradsplacering svarar mot de utbildningskrav, avlagd licentiatexamen, som måste ställas på tjänstens blivande innehavare.

Punkterna 36—38. 1962 års riksdag har med bifall till statsutskottets hemställan (SU 1962: 102) beslutit, att en professur i socialmedicin skall inrättas vid karolinska institutet fr. o. m. den 1 juli 1963, under förutsättning att för staten godtagbar uppgörelse kan slutas med Stockholms stad rörande vissa frågor i samband med professuren. Den 26 oktober 1962 har Kungl. Maj:t uppdragit åt

kommissionen för förhandlingar rörande karolinska sjukhusets utbyggande m. m. att upptaga överläggningar med Stockholms stad angående upplåtelse av lokaler för en till professuren knuten socialmedicinsk institution och därmed sammanhängande frågor samt att därefter till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vartill överläggningarna kan ge anledning. Till professurens basorganisation hör en biträdande lärare och en statistiker.

Punkterna 48 och 54. Kanslern tillstyrker, att institutets personella basorganisation fr. o. m. nästa budgetår förstärkes med femton biträdestjänster. Vidare förordar kanslern, att ytterligare en tjänst som värmeskötare tillföres institutet.

Punkt 49. Tjänsten, som är avsedd för ledaren av bindavdelningen, motiveras av lärarkollegiet med den ökade omfattningen av avdelningens arbetsuppgifter. Kanslern förordar, att tjänsten inrättas.

Punkt 53. Kanslern tillstyrker lärarkollegiets förslag att ytterligare en tjänst inrättas för institutets telefonväxel.

Punkt 55. Institutet föfogar nu över fyra forskardocentbefattningar. Kanslern biträder lärarkollegiets förslag om inrättande av ytterligare en dylik tjänst.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i lönegrad av ett stort antal befattningshavare.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner för åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har kanslern åskat ökning av medelsanvisningen till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Med skrivelse den 31 augusti 1962 har medicinalstyrelsen överlämnat bl. a. en inom styrelsen upprättad promemoria angående anslag för budgetåret 1963/64 till ett elektro-akustiskt laboratorium vid karolinska institutet. I promemorian, som utarbetats på grundval av en av hörselvårdsnämnden den 12 juni 1962 till styrelsen ingiven skrivelse, föreslås inrättande av ett för hela riket samordnande centralt elektro-akustiskt laboratorium, förlagt till karolinska institutet, med huvudsaklig uppgift att följa och befordra den tekniska audiologiens utveckling, bedriva undervisning samt kontrollera förekommande teknisk apparatur.

Departementschefen

Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte under Uppsala universitets avlöningsanslag.

Behovet av specialiserad undervisning och forskning på narkosområdet och därtill angränsande forskningsfält gör sig allt mer gällande. För egen del har jag blivit övertygad om vikten av att ämnet anesthesiologi bör företrädas av professor. I enlighet med kanslerns förslag förordar jag därför, att en tjänst som professor i detta ämne inrättas vid karolinska institutet fr. o. m. den 1 juli 1963 (p. 29).

Att behovet av en professur i thoraxkirurgi vid institutet är bestående, finner jag klart ådagalagt. Jag föreslår därför, att den för C. Crafoord personliga professuren i ämnet fr. o. m. nästa budgetår uppföres på ordinarie stat (p. 31). Tjänsten bör, såsom kanslern föreslagit, benämnas professur i hjärt- och lungkirurgi och Crafoord utnämnas till förste innehavare.

Förslag föreligger om inrättande av en personlig professur i radiobiologi för laboratorn A. G. Forssberg. Med hänsyn till ämnets betydelse, icke minst för strålskyddsverksamheten, och Forssbergs väl vitsordade kompetens tillstyrker jag detta förslag och förordar, att en personlig professur i radiobiologi inrättas för Forssberg fr. o. m. den 1 juli 1963 (p. 6). Tjänsten som laborator i ämnet bör hållas vakant, så länge Forssberg innehar den föreslagna professuren.

Den av 1961 års riksdag beslutade ökningen av utbildningen av läkare medför för karolinska institutets del under läsåret 1963/64 en ökad intagning av studerande till kurserna i fysiologi, medicinsk fysik, bakteriologi, farmakologi och patologi, översiktskursen i medicin samt kurserna i klinisk fysiologi och klinisk kemi. Lärarkollegiets av kanslern i huvudsak tillstyrkta förslag till personalförstärkningar i dessa ämnen överensstämmer i huvudsak med grunderna för den i propositionen 1961:108 förutsatta utbyggnaden av institutets utbildningskapacitet. Då emellertid den beslutade ökningen kommer att beröra ämnena bakteriologi, farmakologi, patologi, medicin, klinisk fysiologi och klinisk kemi först fr. o. m. den 1 januari 1964, anser jag mig böra tillstyrka förslaget med den inskränkningen att personalförstärkningen för sistnämnda ämnen bör genomföras först fr. o. m. den 1 januari 1964. Mitt förslag innebär, att bl. a. följande tjänster inrättas, nämligen en prosektur i patologi, en lektorstjänst i fysiologi, gemensam för medicinsk och odontologisk undervisning och forskning, ett lektorat i farmakologi samt fyra forskarassistenttjänster med företräde för ettvar av ämnena fysiologi, medicinsk fysik, bakteriologi och patologi (p. 1, 2, 8, 9, 12, 14, 16—18, 20—23, 27, 28, 42—47). Härutöver beräknar jag medel för en laboratorieassistent i Ae 11 för ämnet allmän bakteriologi fr. o. m. den 1 januari 1964 och ett laboratoriebiträde för ämnet fysiologi fr. o. m. nästa budgetår.

En professur i socialmedicin skall enligt beslut av 1962 års riksdag inrättas vid institutet fr. o. m. den 1 juli 1963, under förutsättning av att för staten godtagbar uppgörelse kan slutas med Stockholms stad rörande vissa frågor i samband med professuren. Därest en sådan uppgörelse kommer till stånd först under nästkommande budgetår torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förhandlingarnas avslutande bestämma tidpunkten för professurens inrättande. Jag beräknar nu medel för professuren och för tillhörande hjälpkrafter (p. 36—38).

Vid min anmälan av frågan om ökad läkarutbildning i propositionen 1961:108 förklarade jag mig i likhet med läkarutbildningsberedningen räkna med inrättande av en professur i klinisk epidemiologi vid karolinska institutet. Riksdagen lämnade detta uttalande utan erinran. Den ökade intagningen av studerande föranleder behov av professuren under budgetåret 1965/66. Jag föreslår därför,

att beslut nu fattas om inrättande av professuren under sagda budgetår, under förutsättning att för staten godtagbar uppgörelse kan slutas med Stockholms stad rörande professurens förläggning till Epidemisjukhuset i Stockholm (p. 33).

Innevarande budgetår förfogar institutet över fyra forskardocenter. Fr. o. m. nästa budgetår bör i enlighet med kanslerns förslag ytterligare en sådan tjänst inrättas (p. 55).

Jag biträder kanslerns förslag om inrättande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av en tjänst som psykolog i Ae 25 (p. 35) vid den till institutet anknutna rättspsykiatriska kliniken. Som kompetensvillkor för tjänsten torde böra föreskrivas avlagd filosofie licentiatexamen i psykologi. Vid bifall till mitt förslag torde nu utgående arvodesmedel till en assistent böra indragas.

I likhet med kanslern finner jag det angeläget, att antalet kvalificerade medhjälpare vid institutet utökas. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om tjänstens inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten härvid befinnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för nästa år innehavaren böra anställas såsom extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad (p. 30).

I anledning av kanslerns under punkterna 48 och 54 redovisade förslag om utökning av antalet biträdestjänster har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare sju sådana tjänster. I fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad m. m. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Jag förordar en förstärkning av personalen vid institutets bibliotek fr. o. m. nästa budgetår med en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 17 och beräknar medel härför (p. 49).

Kanslerns förslag om inrättande av ytterligare en telefonisttjänst för skötsel av institutets telefonväxel biträder jag och beräknar medel för en sådan tjänst i reglerad befordringsgång (p. 53).

Förslaget om inrättande vid institutet av ett centralt elektro-akustiskt laboratorium är jag icke beredd att tillstyrka. Jag vill erinra om att den i och för sig mycket betydelsefulla verksamhet, det här gäller, för närvarande erhåller stöd av bl. a. forskningsrådsmedel.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster vid institutet.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Anslaget torde böra uppföras med $(12\,048\,000 + 2\,147\,000 =) 14\,195\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 637 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	1 388 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 815 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4 168 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	208 000
Summa kr.	14 225 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden ...	4 600
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden	9 200
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond ...	16 200
Summa kr.	30 000
Nettoutgift kr.	14 195 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 14 195 000 kr.

[188] 31. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 020 000	827 533
1962/63	978 000	
1963/64 (förslag)	936 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	11 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	750 000	— 150 000	— 150 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	99 000	+ 63 000	+ 106 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	13 000	+ 1 000	— 3 000
5. Abonnemangsavgifter vid den automatiska telefon- växeln, <i>förslagsvis</i>	80 000	—	of
6. Bevakning av institutets område nattetid, <i>förslagsvis</i>	24 200	+ 4 000	+ 4 000
7. Ersättning för avskaffade examensavgifter	4 300	—	of
Summa kr.	981 500	— 81 000	— 42 000
Särskilda uppbördsmedel			
Ersättning för värme, lyse och vatten	3 500	—	of
Nettoutgift kr.	978 000	— 81 000	— 42 000

De begärda ändringarna av posterna 1—3 och 6 är av automatisk natur. Som motivering för den föreslagna höjningen av posten 4 anföres, att ett starkt behov föreligger av kontakter med andra lärosäten.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget totalt minskas med det belopp som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen. Den generella kostnadsökningen för städning och rengöring har därvid beräknats till ett högre belopp än det kanslern föreslagit. I fråga om anslagsposten till reseersättningar har den angivna minskningen motiverats av belastningen.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (978 000 — 42 000 =) 936 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 936 000 kr.

[189] **32. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 785 000	1 556 032
1962/63	1 960 000	
1963/64 (förslag)	2 145 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med i runt tal 359 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknings med ca 20 % eller med 400 000 kr.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala.

Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 185 000 kr. Härvid har jag bl. a. beaktat den reservation, som uppkommit under anslaget, genom att ett för budgetåret 1958/59 under förevarande anslag beräknat belopp till resekostnadsersättning åt medicine kandidater inte behövt tagas i anspråk för avsett ändamål. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,960\,000 + 185\,000 =) 2\,145\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 145 000 kr.

[190] 33. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	210 000	196 560
1962/63	210 000	
1963/64 (förslag)	250 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 210 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Lärarkollegiet har hemställt, att anslaget måtte höjas med 490 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till Uppsala universitet, en allmän uppräknings med ca 25 % eller med 50 000 kr.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon allmän höjning av detta anslag är jag inte beredd att förordar. Med anledning av ett av kanslern framlagt förslag om medelsanvisning till apparatur m. m. för institutets histologiska institution från anslaget till inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. beräknar jag under förevarande anslag ett engångsbelopp av 40 000 kr. för detta ändamål. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(210\,000 + 40\,000 =) 250\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr.

[191] 34. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	125 000	130 821
1962/63	135 000	
1963/64 (förslag)	150 000	

Lärarkollegiet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en höjning för nästa budgetår av detta reservationsanslag med 25 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, att detta anslag för nästa budgetår räknas upp med 15 000 kr.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(135\,000 + 15\,000 =) 150\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

[192] 35. Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 096 000	2 522 000
1962/63	3 836 000	
1963/64 (förslag)	4 508 000	

Beslut om successivt inrättande fr. o. m. budgetåret 1958/59 av en medicinsk högskola i Umeå fattades av statsmakterna hösten 1957. Vid högskolan, som för närvarande är dimensionerad för en årlig intagning av 40 studerande, meddelades från början endast klinisk undervisning. Fr. o. m. höstterminen 1962 innefattar undervisningen emellertid även propedeutisk utbildning. Därmed är högskolan fullt utbyggd enligt det i propositionen 1957:188 (s. 43 ff.) föreslagna tidsprogrammet.

Genom de av 1961 och 1962 års riksdagar fattade besluten angående ökad utbildning av läkare skall högskolans utbildningskapacitet höjas till 60 nybörjare per år fr. o. m. budgetåret 1964/65 i de propedeutiska och kliniska ämnena. Nyssnämnda beslut innebär dessutom, att högskolan skall utbyggas till ett fullständigt medicinskt lärosäte, omfattande även medicinsk-teoretisk undervisning; denna undervisning beräknas kunna påbörjas under läsåret 1965/66 (jfr prop. 1961:108, s. 207 f. och 1962:104, s. 30 f.).

Organisationskommittén för den medicinska högskolan i Umeå har i sina anslagsökanden för nästa budgetår hemställt om en avsevärd utökning av högskolans personal.

Universitetskanslern har i väsentliga delar tillstyrkt organisationskommitténs förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Barnpsykiatri

- 1) laborator i stället för lärararvode å 3 060 kr.

Klinisk kemi

- 2) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Klinisk neurofysiologi

- 3) laborator fr. o. m. 1964/65 (principbeslut).

Ortopedi

- 4) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Radioterapi med tumördiagnostik

- 5) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Röntgendiagnostik

- 6) lärare i Ae 26 i stället för arvode å 600 kr.

Gemensamt för högskolan

- 7) docent,
- 8) forskarassistent.

Övrigt

- 9) medelsanvisning av 10 000 kr. till viss extra personal,
- 10) medelsanvisning av 30 000 kr. till vikariatsersättningar m. m.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 2 och 4—5. Vid ifrågavarande institutioner finns för närvarande inte någon laboratoriebiträdestjänst. Kanslern anser, att minst en dylik tjänst bör ingå i den personella basorganisationen vid envar av dessa institutioner.

Punkt 7. Det under denna punkt framförda förslaget överensstämmer med de genom propositionen 1957:188 (s. 40 ff.) godtagna tids- och organisationsplanerna för högskolans utbyggnad. Tjänsten har av kanslern föreslagits med företräde för ämnena bakteriologi, farmakologi och patologi.

Punkt 9. Kanslern tillstyrker, att sammanlagt 10 000 kr. anvisas till amanuens- och kontorspersonal vid kansliet, psykiatrisk studenthälsovård m. m.

Kanslern har även gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan.

Tillika har kanslern framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av de genom propositionen 1962: 169 beslutade lönegradsuppflyttningarna samt till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå har vidare i särskild framställning föreslagit, att de medicinska och odontologiska läroanstalterna i Umeå fr. o. m. den 1 juli 1963 sammanfogas till ett enda lärosäte, benämnt universitetet i Umeå och bestående av en medicinsk och en odontologisk fakultet. Organisationskommittén har samtidigt — i avbidan på 1955 års universitetsutrednings förslag i ämnet — avgivit förslag till provisorisk organisation för det nya lärosätet. Enligt kommittén skulle en på visst sätt sammansatt styrelse fullgöra de funktioner som vid universiteten åvilar konsistorierna och drätsel-nämnden. Mot sistnämnda förslag har fyra ledamöter anmält i vissa hänseenden avvikande mening. Fakulteterna skulle enligt kommittén organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med universitetsstatuternas bestämmelser, dock att medicinska fakulteten skulle förstärkas med en representant utsedd av odontologiska fakulteten, samt odontologiska fakulteten med två representanter utsedda av medicinska fakulteten.

Universitetskanslern ansluter sig till organisationskommitténs förslag på flertalet punkter. Dock bör enligt kanslerns mening lärosätet tills vidare benämnas medicinsk-odontologiska högskolan i Umeå. Vidare anser kanslern det varken lämpligt eller ändamålsenligt att skapa ett nytt styrelseorgan för den relativt korta tid som kan beräknas återstå, innan lärosätet får en definitiv administrativ och organisatorisk ledning. Enligt kanslerns mening talar praktiska och organisatoriska skäl för att organisationskommittén under provisorietiden kvarstår såsom ledande organ för lärosätet. I och med att en odontologisk fakultet tillkommer, bör det odontologiska inslaget i kommittén förstärkas. Kanslern ifrågasätter om icke samtidigt antalet ledamöter i övrigt bör reduceras.

Den direkta ledningen av tandsjukvårdscentralen finner kanslern tills vidare böra anförtrös åt en inom organisationskommittén inrättad nämnd för tand-sjukvården.

För administrationen vid lärosätet under provisorietiden föreslår *organisationskommittén* i huvudsak följande organisation. Ledningen av administrationen anförtrös åt en förvaltningschef, lönemässigt redovisad som byråchef i lönegrad B 3. Under byråchefen, själv tillika lärosätets ombudsman, skall finnas ett kansli och en räntekammare med var sin byrådirektör som föreståndare. Dessa bör bl. a. med hänsyn till sin ansvarsställning placeras i lönegrad A 27. Kansliet består av en sekretariat- och informationsavdelning med registratorskontor och skrivcentral samt en utbildnings- och planeringsavdelning med två fakultets-expeditioner och en studentexpedition. Räntekammaren utgöres av en personal-avdelning, en kameral- och inköpsavdelning samt en intendenturavdelning för tandsjukvårdscentralen. Organisationskommitténs förslag till uppbyggnad av administrationen redovisas i följande sammanställning.

Förvaltningschef

- 1) byråchef i B 3.

Kansliet

- 2) byrådirektör i Ag 27,
- 3) amanuens med halvtidstjänstgöring, sekreterare i medicinska fakultetens undervisningsnämnd,
- 4) amanuens med halvtidstjänstgöring, sekreterare i odontologiska fakultetens undervisningsnämnd,
- 5) kontorsskrivare i Ag 13, för de båda fakultetsexpeditionerna,
- 6) kansliskrivare i Ae 11, registrator,
- 7) kontorist i Ag 9, föreståndare för skrivcentralen,
- 8) kontorist i Ag 9, föreståndare för studentexpeditionen,
- 9) kanslibiträde i Ag 7, för studentexpeditionen,
- 10) två biträden i högst Ae 5 för skriv- och kontorsgöromål, för skrivcentralen.

Räntekammaren

- 11) byrådirektör i Ae 27,
- 12) kontorsskrivare i Ag 13, kassör,
- 13) kanslist, för personaladministrativa ärenden,
- 14) kansliskrivare i Ag 11, för de till tandsjukvårdscentralen hörande kassagöromålen,
- 15) kontorist i Ae 9, för avlöningsärenden,
- 16) kontorist i Ag 9, för inköps- och bokföringsärenden,
- 17) kanslibiträde i Ae 7, för avlöningsärenden,
- 18) kanslibiträde i Ae 7, för de till tandsjukvårdscentralen hörande inköps- och bokföringsgöromålen,
- 19) biträde i högst Ae 5 för skriv- och kontorsgöromål, för de till tandsjukvårdscentralen hörande inköps- och bokföringsgöromålen.

Övrigt

- 20) förste expeditionsvakt i Ag 9,
- 21) expeditionsvakt i Ae 7,
- 22) expeditionsvakt i Ae 7,
- 23) vaktmästarbiträde i Ag 2.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 3. En halvtidstjänst som amanuens föreslås inrättad mot indragning av nuvarande arvodesmedel å 11 000 kr. till extra personal vid medicinska högskolan i Umeå.

Punkterna 6, 11, 13, 17 och 21. Motsvarande tjänster är för närvarande inrättade vid medicinska högskolan i Umeå.

Punkt 10. Motsvarande tjänster är för närvarande inrättade, den ena vid medicinska högskolan i Umeå och den andra vid tandläkarhögskolan i Stockholm med placering vid tandläkarinstitutet i Umeå.

Punkterna 15, 18 och 19. Motsvarande tjänster är nu inrättade vid tandläkarhögskolan i Stockholm med placering vid tandläkarinstitutet i Umeå.

Punkt 22. En tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 med halvtidstjänstgöring, som för närvarande finns på tandläkarhögskolans i Stockholm stat med placering vid tandläkarinstitutet i Umeå, föreslås utbytt mot heltidstjänst.

Universitetskanslern finner organisationskommitténs förslag till administration ändamålsenlig. Kanslern understryker särskilt betydelsen av att de från akademisk kameralförvaltning starkt avvikande intendenturgöromålen för tand-sjukvårdscentralen redan från början handlägges inom en särskild avdelning av räntekammaren. Organisationskommitténs beräkningar rörande det för administrationen erforderliga personalbehovet under provisorietiden anser kanslern godtagbara.

Departementschefen

Organisationskommittén har föreslagit, att de medicinska och odontologiska lärosätena i Umeå fr. o. m. den 1 juli 1963 sammanslås till ett lärosäte, benämnt universitetet i Umeå, och att i samband därmed en kraftig förstärkning sker av de administrativa resurserna. Universitetskanslern, som ansluter sig till kommitténs förslag på flertalet punkter, finner att lärosätet tillsvidare bör benämnas medicinsk-odontologiska högskolan i Umeå och stå under den nuvarande organisationskommitténs ledning. Kommitten bör därför — enligt kanslerns mening — erhålla ett förstärkt odontologiskt inslag.

För egen del finner jag, att ställning inte bör tagas nu till föreliggande organisationsförslag. En samordning av administrationen vid de medicinska och odontologiska lärosätena i Umeå bör dock, i avvaktan på en mera definitiv lösning, komma till stånd. Den administrativa personalen bör därför redan fr. o. m. nästa budgetår bli gemensam för de båda lärosätena. En liknande, men mindre omfattande samordning tillämpas nu mellan karolinska institutet och tandläkarhögskolan i Stockholm.

Jag förordar således, att ledningen för de medicinska och odontologiska lärosätena i Umeå anförtros åt organisationskommittén, som i likhet med vad kanslern föreslår bör erhålla en förstärkt representation för odontologien. Jag är vidare ense med organisationskommittén och kanslern om att en förstärkning av de administrativa resurserna i Umeå framstår såsom ofrånkomlig. I nuvarande läge finner jag mig inte beredd föreslå andra åtgärder än att medel för anställande av administrativ personal anvisas till ett belopp av 100 000 kr. Inom detta belopp har jag beräknat medel för en tjänst som byrådirektör i lönegrad Ag 27. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern utfärda de föreskrifter som må föranledas av vad jag här anfört och föreslagit.

Kanslerns under punkt 7 redovisade förslag till personalförstärkning för budgetåret 1963/64 överensstämmer med de i propositionen 1957:188 förordade grunderna. Jag föreslår, att högskolans docentorganisation förstärkes med en sådan tjänst, vilken företrädesvis bör stå till förfogande för gruppen bakteriologi, farmakologi och patologi.

Med anledning av kanslerns under punkterna 2, 4 och 5 redovisade förslag om ökning av antalet biträdestjänster har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare två sådana tjänster. I fråga om dessa tjänsters lönegradsplacering

m. m. torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Kanslerns förslag under punkt 9 anser jag mig böra biträda såtillvida, att jag beräknar 2 000 kr. till psykiatrisk studenthälsovård.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. en tjänst vid högskolan. Jag beräknar här för förslaget genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med $(3\,836\,000 + 672\,000 =) 4\,508\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	984 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	744 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 547 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 300 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	62 000
Summa kr.	4 676 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlö- nande av kliniska amanuensers	168 000
Nettoutgift kr.	4 508 000

c) till *Medicinska högskolan i Umeå*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 508 000 kr.

[193] 36. Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	232 000	174 000
1962/63	344 000	
1963/64 (förslag)	341 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departementets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	—	of
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	100 000	—	— 75 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	85 000	—	— 35 000
4. Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	69 500	—	of
5. Telefonavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000	—	of
6. Ersättning till Umeå stad för ombesörjande av medicinskt-odontologiska bibliotekets vaktmästarsysslor	5 000	+ 5 000	+ 5 000
7. Bidrag till studentkåren i Umeå för drift av kårhus	2 000	—	of
8. Underhåll av byggnader	45 000	+ 87 000	+ 87 000
9. Bidrag till kollegiekassa	2 500	—	of
10. Bevakning av lokaler nattetid (gemensamt med den odontologiska läroanstalten), <i>förslagsvis</i>	—	+ 15 000	+ 15 000
Summa kr.	344 000	+ 107 000	— 3 000

De begärda höjningarna av posterna 6 och 8 samt den nytillkomna posten 10 avser kostnader av automatisk natur.

Departementschefen. Redovisad medelsförbrukning under anslagsposterna till bränsle, lyse och vatten och till städning och rengöring motiverar en minskning av anslagsposterna i fråga på sätt framgår av departementets anslagsberäkning. I övrigt biträder jag kanslerns förslag och förordar, att anslaget totalt sett minskas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (344 000 — 3 000 =) 341 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 341 000 kr.

[194] **37. Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	416 000	325 605
1962/63	461 000	
1963/64 (förslag)	515 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med i runt tal 143 000 kr. och därvid räknat med dels en generell höjning, dels en höjning med hänsyn till institutioner och ämnen, som för närvarande saknar särskilt materielanslag. *Organisationskommittén* har föreslagit en uppräknig med 141 000 kr.

Universitetskanslern föreslår en allmän uppräknig med 100 000 kr.

Departementschefen. Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 54 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (461 000 + 54 000 =) 515 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 515 000 kr.

[195] **38. Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	70 000	60 154
1962/63	70 000	
1963/64 (förslag)	70 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 70 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Såväl *lärarkollegiet* som *organisationskommittén* har hemställt, att anslaget måtte höjas med 65 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker en till 30 000 kr. begränsad uppräknig av förevarande anslag.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 70 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kr.

[196] **39. Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	150 000	150 146
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	110 000	

Organisationskommittén har hemställt, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 46 000 kr., varav 16 000 kr. som generell förstärkning och 30 000 kr. till komplettering av det medicinska och odontologiska tidskriftsbeståndet.

Universitetskanslern föreslår en allmän uppräknings med 10 % eller med 10 000 kr. samt härutöver en medelsanvisning av 25 000 kr. till komplettering av tidsskriftsbeståndet.

Departementschefen. Medelsanvisningen för bibliotekets ordinarie behov bör i enlighet med kanslerns förslag för nästa budgetår förstärkas med 10 000 kr. Någon höjning därutöver är jag emellertid inte beredd att förordna. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(100\,000 + 10\,000 =)$ 110 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kr.

[197] **40. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 369 000	6 540 620
1962/63	6 428 000	
1963/64 (förslag)	5 679 000	

I den av riksdagen godkända propositionen 1961:108 angående ökad utbildning av läkare och tandläkare m. m. föreslogs, att planeringen för tandläkarutbildningen borde inriktas på att, så snart omständigheterna det medgav, ge de odontologiska läroanstalterna en sammanlagd årlig intagningskapacitet av omkring 360 studerande mot tidigare 240. Förslag framlades om utbyggande av tandläkarinstitutet i Umeå till ett fullständigt lärosäte för odontologisk utbildning och forskning. Vidare förordades inrättande av en ny odontologisk läroanstalt i Göteborg så snart som det med hänsyn till olika omständigheter skulle bli möjligt.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 2 juni 1961 åtta experter, med numera professor emeritus G. Westin som ordförande, för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med beredning av vissa frågor rörande ökad tandläkarutbildning, däribland spörsmål sammanhängande med personalorganisation, lokaler m. m. för den odontologiska läroanstalten i Umeå.

Vid tandläkarinstitutet i Umeå, som organisatoriskt tillhör tandläkarhögskolan i Stockholm, utbildas fr. o. m. läsåret 1956/57 40 studerande per årsgrupp under tredje t. o. m. åttonde studietidterminerna. Under såväl de båda inledande som de båda avslutande terminerna är utbildningen förlagd till tandläkarhögskolan i Stockholm. Till umeåinstitutet är ansluten en tandsköterskeskola, vid vilken undervisningen började höstterminen 1957. Medel för den sålunda till Umeå förlagda tandläkar- och tandsköterskeutbildningen har hittills anvisats under respektive anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm.

Det av statsmakterna år 1961 fattade beslutet om tandläkarutbildningen i

Umeå innebär bl. a., att undervisningen under de båda avslutande terminerna skall meddelas i Umeå fr. o. m. läsåret 1963/64. Samtidigt skall institutet ombildas till en i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm fristående läroanstalt. Vidare skall utbildningskapaciteten i Umeå ökas till 60 studerande per år med början vid tredje terminens utbildning höstterminen 1963. Då det första studieårets utbildning kommer att kunna anordnas i Umeå tidigast fr. o. m. läsåret 1965/66, förordade departementschefen i propositionen 1961:108, att ytterligare 20 prekliniska utbildningsplatser per år utöver de nuvarande 40 vid stockholms högskolans umeålinje borde åstadkommas på lämpligt sätt under läsåren 1962/65. I enlighet härmed har efter beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962:1 VIII ht) preklinisk utbildning för ytterligare 20 odontologie studerande per år vid umeålinjen provisoriskt anordnats vid tandläkarhögskolan i Malmö fr. o. m. läsåret 1962/63. Härigenom har den sammanlagda årliga intagningskapaciteten vid de odontologiska läroanstalterna ökats från 240 till 260.

Statsmakternas nyss omtalade beslut, att tandläkarutbildningen i Umeå fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall organiseras inom ramen för en i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm självständig läroanstalt, innebär bl. a., att särskilda anslag till en tandläkarhögskola i Umeå fr. o. m. nämnda budgetår bör uppföras på riksstaten. Till dessa nya anslag bör därvid överföras under motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm för budgetåret 1962/63 beräknade medel för tjänster och andra ändamål, vilka kommer att bestå vid det till högskola ombildade umeåinstitutet eller i samband med ombildningen överflyttas från Stockholm till Umeå. Vad nu sagts gäller i princip anvisade medel såväl för den s. k. umeågruppens utbildning under tredje t. o. m. tionde studieterminerna som för den till Umeå förlagda tandsköterskeutbildningen. Det bör dock beaktas bl. a., att i enlighet med statsmakternas beslut (prop. 1962:104; SU 144; Rskr 322) vissa på tandläkarhögskolans i Stockholm stat uppförda, för den s. k. umeågruppens utbildning avsedda tjänster (tre laboraturer, elva avdelningstandläkartjänster, sexton assistent- och sju förste amanuens tjänster) vid innevarande budgetårs utgång bör indragas. Ifrågavarande tjänster skall nämligen vid tandläkarhögskolan i Umeå ersättas med tjänster av annan typ.

De förändringar under förevarande anslag, vilka sålunda föranledes av tandläkarinstitutets i Umeå ombildning fr. o. m. budgetåret 1963/64 till tandläkarhögskola, redovisas närmare i det följande.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm* för nästa budgetår hemställt om viss personalförstärkning m. m. vid stockholms högskolan.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse även för kanslerns förslag. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de förslag som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. *Förändringar föranledda av tandläkarinstitutets i Umeå ombildning till högskola*

Överföring till avlöningsanslag till tandläkarhögskolan i Umeå av medelsanvisning för följande ändamål:

a) *I Umeå placerade tjänst innehavare*

- 1) professor i barntandvård,
- 2) laborator vid avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik,
- 3) instruktionssköterska i Ae 14,
- 4) tandtekniker i Ae 14,
- 5) översköterska i Ae 13,
- 6) två tandtekniker i Ae 12,
- 7) instrumentmakare i Ae 11,
- 8) tre avdelningstandsköterskor i Ae 10,
- 9) materialförvaltare i Ae 10,
- 10) fotograf i Ae 9,
- 11) fem laboratoriebiträden i högst Ae 9,
- 12) två reparatörer i Ae 9,
- 13) sex tandtekniker i Ae 9,
- 14) tre kontrollbiträden i Ae 7,
- 15) röntgenbiträde i Ae 7,
- 16) tjugotvå tandsköterskor i Ae 7,

b) *I Umeå utgående arvoden m. m.*

- 17) tredje amanuens (intern medicin),
- 18) laboratoriebiträde i högst A 9 med halvtidstjänstgöring (allmän patologi),
- 19) 141 280 kr. motsvarande avlöning till 20 heltidsanställda tandsköterskepraktikanter,
- 20) 20 640 kr. för kursgivararvoden i allmän patologi, allmän kirurgi och intern medicin samt för arvode för undervisning i rättsodontologi,
- 21) 2 880 kr. till narkosläkare,
- 22) 1 800 kr. till föreståndare för tandsköterskeskolan,
- 23) 9 600 kr. till arvoden åt timplärare vid tandsköterskeskolan.

Indragning av följande tjänster och av medelsanvisning för nedan angivna ändamål

- 24) tre i Umeå placerade laboraturer, nämligen en vid envar av avdelningarna för karieslära, proteslära och tandkirurgi,
- 25) samtliga tio i Umeå placerade tjänster som avdelningstandläkare,
- 26) en vid avdelningen för dental röntgendiagnostik i Stockholm placerad tjänst som avdelningstandläkare,
- 27) samtliga elva i Umeå placerade tjänster som assistent,
- 28) fem i Stockholm placerade tjänster som assistent,
- 29) samtliga sju i Umeå placerade tjänster som förste amanuens,
- 30) en tjänst som tandsköterska i Ae 7 vid avdelningen för dental röntgendiagnostik i Stockholm,
- 31) en tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5 vid intendentkontoret i Stockholm,

- 32) 8 680 kr., för vissa kursgivararvoden m. m., nämligen för två kurser i materiallära i Stockholm (1 200 kr.), två kurser i tandhistopatologi i Umeå (3 600 kr.), röntgenläkare i Umeå (2 880 kr.) samt kursamanuens vid undervisning i tandhistopatologi i Umeå (1 000 kr.),
- 33) 1 200 kr. i arvode till föreståndare för tandläkarinstitutet i Umeå,
- 34) 1 500 kr. i särskilt arvode till intendenten vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

B. Tandläkarhögskolan i Stockholm

Avdelningen för endodonti

- 35) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för proteslära

- 36) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för tandkirurgi

- 37) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för dental röntgendiagnostik

- 38) avdelningstandläkare.

Undervisningen i intern medicin

- 39) höjning av kursgivararvode (nu 4 800) med 2 700 kr.,
- 40) höjning av medelsanvisning för konsultverksamhet (nu 6 000) med 2 000 kr.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 41) professur i stället för laboratur med laboratorn G. Bergman som förste innehavare,
- 42) forskarassistent i stället för avdelningstandläkare,
- 43) assistent i stället för förste amanuens,
- 44) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Avdelningen för barntandvård

- 45) professur i stället för laboratur med laboratorn E. Welander som förste innehavare.

Avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik

- 46) tandsköterska i Ae 7.

Avdelningen för oral mikrobiologi

- 47) institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i rättsodontologi

- 48) höjning av medelsanvisning till kurser (nu 2 160) med 3 240 kr.

Oralbiokemiska laboratoriet

- 49) laboratorieingenjör i högst Ae 15.

Mottagningsavdelningen

- 50) kontorist i Ae 9 i stället för kontorsbiträde i högst Ae 5.

Tandsköterskeskolan

- 51) kontorsbiträde i högst Ae 5.

Intendentkontoret

- 52) två kanslibiträden i Ae 7,
53) telefonist i högst Ae 5.

Biblioteket

- 54) höjning av medelsanvisning till bibliotekarie (nu 9 000) med 3 000 kr.

Gemensamt för högskolan

- 55) docent,
56) två forskarassistenter,
57) uppräknig av anslagsmedlen för vikarier, tillfällig arbetskraft och övertidsersättning m. m. (nu i runt tal 39 000) med 100 000 kr.

Detta anslag bör enligt kanslerns förslag dessutom minskas med medel, som innevarande budgetår utgår för följande tjänster, nämligen en som kontorist i Ae 9, en som expeditionvakt i Ae 7 med halvtidstjänstgöring, en som kanslibiträde i Ae 7 och två som kontorsbiträde i högst Ae 5. Ifrågavarande tjänster, som är placerade vid tandläkarinstitutet i Umeå, har redovisats i det föregående under avlöningsanslaget till medicinska högskolan i Umeå i samband med behandlingen av frågan om central administration för högskoleorganisationen därstädes. Vidare skall förevarande anslag enligt kanslern minskas med medel beräknade för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, vikariatskostnader, tillfällig arbetskraft, kallortstillägg m. m. avseende verksamheten vid tandläkarinstitutet i Umeå.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 26 och 38. Vid avdelningen för dental röntgendiagnostik finns innevarande budgetår två avdelningstandläkartjänster, av vilka den senast tillkomna inrättades fr. o. m. budgetåret 1957/58. Beslut om denna tjänst fattades med hänsyn till främst den ökade undervisningsbörda som uppkom genom att de studerande vid umeålinjen skulle genomgå viss del av utbildningen vid stockholmskolan, bl. a. föreläsningarna vid den kliniska kursen i dental röntgendiagnostik (jfr prop. 1955: 138). — Som en följd av statsmakternas beslut om utbyggande av tandläkarinstitutet i Umeå till ett fullständigt lärosäte för odontologisk utbildning (prop. 1961: 108) bör samtliga för umeålinjen avsedda tjänster placerade vid stockholmskolan indragas; därigenom blir enligt kanslern frågan om indragning aktuell även beträffande den senast inrättade tjänsten i dental röntgendiagnostik vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

Tandläkarhögskolan i Malmö förfogar sedan budgetåret 1958/59 över två

avdelningstandläkartjänster i dental röntgendiagnostik. Stockholms högskolan har redan med nuvarande antal tjänster måst anlita extra lärarkrafter i detta ämne. Lärarkollegiet betonar med hänsyn härtill nödvändigheten av att i fortsättningen två avdelningstandläkare i ämnet kan disponeras för stockholms högskolans eget behov. Kanslern finner det klart styrkt, att tandläkarhögskolan i Stockholm har behov av två avdelningstandläkartjänster i dental röntgendiagnostik, och föreslår därför, att det även i fortsättningen skall finnas inrättade två dylika tjänster vid avdelningen.

Punkt 45. I ämnet barntandvård finns vid såväl tandläkarhögskolan i Malmö som vid tandläkarinstitutet i Umeå en professur. Dessa tjänster inrättades fr. o. m. budgetåret 1962/63 i stället för tidigare befintliga laboraturer. Vid stockholms högskolan representeras ämnet fortfarande av en laborator. Med anledning av ett motionsyrkande har 1962 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t (Rskr 245) framhållit, att riksdagen förutsätter att Kungl. Maj:t för 1963 års riksdag kommer att framlägga förslag angående omvandling av ifrågavarande laboratur till professur i ämnet. Kanslern anser det foljdriktigt, att även den tredje tandläkarhögskolan erhåller en professur i barntandvård. Innehavaren av den befintliga laboraturen, odontologie doktorn E. Welander, är enligt tillgängliga sakkunnigutlåtanden kompetent för professur i ämnet. Mot bakgrunden av vad som anförts föreslår kanslern, att en professur i barntandvård inrättas vid högskolan fr. o. m. budgetåret 1963/64 samt att laboratorn E. Welander utan ansökan utnämnes till förste innehavare av den föreslagna professuren.

Punkt 52. Intendentkontoret disponerar för närvarande en kansliskrivare (kassör), två kontorister och ett kontorsbiträde. Kontorsbiträdestjänsten, som tillkommit på grund av förvaltningen av tandläkarinstitutet i Umeå, föreslås i annat sammanhang bli indragen i samband med att umeåinstitutet fr. o. m. budgetåret 1963/64 övergår till att vara en självständig läroanstalt. Den återstående arbetsstyrkan är enligt kanslerns mening starkt underdimensionerad med hänsyn till de omfattande kamerala uppgifterna i samband med såväl undervisning och forskning som tandsjukvård. Kanslern föreslår därför, att fr. o. m. nästa budgetår två kanslibiträdestjänster inrättas vid intendentkontoret.

Punkt 53. För skötseln av högskolans telefonväxel finns nu två telefonister. På grund av den stora arbetsbelastningen uppstår ofta dröjsmål med expedieringen av samtal, något som enligt kanslern vållat upprepade klagomål från såväl allmänheten som högskolans personal. Kanslern — som i annat sammanhang äskat medel till en ny telefonväxel för högskolan — föreslår, att ytterligare en telefonisttjänst inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Kanslern har vidare gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan. Därjämte har kanslern framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m.

I anslutning till sina anslagsäskanden har kanslern föreslagit bl. a., att laboraturen i odontologisk farmakologi i fortsättningen skall benämnas laboratur i farmakologi samt laboratoriet för speciell bakteriologi i stället kallas avdelning för oral mikrobiologi.

Departementschefen. Såsom framgår av det föregående orsakas de under punkterna 1—34 avsedda förändringarna av tillkomsten fr. o. m. nästa bud-

getår av en i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm självständig odontologisk läroanstalt i Umeå. Förevarande avlöningsanslag torde böra minskas med ett belopp motsvarande kostnaderna för de sålunda redovisade tjänster m. m. som indrages eller överföres till avlöningsanslag till en tandläkarhögskola i Umeå. En ytterligare reducering av förevarande anslag bör ske med dels ett belopp, vilket motsvarar kostnaderna för de tjänster som överföres till avlöningsanslaget till medicinska högskolan i Umeå och som avses för en central administration för högskoleorganisationen därstädes, dels de medel som under förevarande anslag har beräknats för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, vikariatskostnader, tillfällig arbetskraft, kallortstillägg m. m. avseende den nuvarande verksamheten vid tandläkarinstitutet i Umeå. Därjämte bör vidtagas de förändringar i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av ifrågavarande indragningar och överföringar.

Den forskning och undervisning rörande metoder för bekämpandet av karies, som bedrives inom ämnet barntandvård, synes mig vara av utomordentlig betydelse. Vid såväl malmöhögskolan som umeåinstitutet är ämnet företrätt av en professor. Enligt min mening talar starka skäl för att detta ämne bör vara representerat av en professor även vid tandläkarhögskolan i Stockholm. Jag föreslår därför, att den befintliga laboraturen i barntandvård omvandlas till professur i ämnet fr. o. m. budgetåret 1963/64. Till förste innehavare av denna professur torde utan vederbörligt ansökningsförfarande få utses den nuvarande innehavaren av laboraturen, odontologie doktorn Erik Welander (p. 45).

Med hänsyn till arbetsbelastningen vid avdelningen för dental röntgendiagnostik synes det mig motiverat, att avdelningen för sin verksamhet får disponera två avdelningstandläkare. Som en följd av att den odontologiska läroanstalten i Umeå fr. o. m. budgetåret 1963/64 blir fristående i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm kommer — såsom framgår av vad jag nyss anfört — en av de båda nu befintliga avdelningstandläkartjänsterna i ifrågavarande ämne vid Stockholmshögskolan att indragas. Jag förordar i anledning härav, att en ny tjänst som avdelningstandläkare i lönegrad Ae 19 inrättas vid avdelningen fr. o. m. nästa budgetår (p. 26 och 38).

Vad kanslern anfört under punkterna 52 och 53 har övertygat mig om nödvändigheten av att förstärka personalen vid intendentkontoret. Jag beräknar nu medel för ytterligare en tjänst som kanslibiträde i lönegrad Ae 7 och en tjänst som telefonist i reglerad befordringsgång.

Mot den av kanslern föreslagna ändrade benämningen av laboratoriet för speciell bakteriologi till avdelning för oral mikrobiologi har jag intet att erinra.

Jag vill redan i detta sammanhang påpeka, att jag vid min anmälan av anslaget till naturastipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter kommer att redovisa vissa beslut angående tandläkarutbildning i Västtyskland för svenska studerande.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för

civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid tandläkarhögskolan. Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med (6 428 000 — 749 000 =) 5 679 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	925 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	1 015 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 032 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 621 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	81 000
Summa kr.	5 679 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Stockholm*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 679 000 kr.

[198] 41. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	935 000	1 193 803
1962/63	982 000	
1963/64 (förslag)	851 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

Utgifter	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 före- slagna änd- ringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	12 900	— 1 900	— 1 500
2. <i>Expenser:</i>			
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	225 000	— 65 000	— 65 000
Övriga <i>expenser</i>	499 000	— 121 000	— 100 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—	of
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	16 500	— 9 500	— 9 500
5. <i>Övriga utgifter:</i>			
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	225 000	—	of
b) Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 100	—	of
6. Installation av telefonväxel	—	—	+ 45 000
Summa kr.	982 000	— 197 400	— 131 000

Tandläkarinstitutet i Umeå, vilket nu organisatoriskt tillhör tandläkarhögskolan i Stockholm, har hittills erhållit medel för sin verksamhet från stockholms högskolans anslag. De föreslagna ändringarna av förevarande anslag betingas dels av statsmakternas beslut att umeåinstitutet fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall utgöra en självständig läroanstalt, dels av automatiska utgiftsförändringar.

Departementschefen. I samband med ombildningen av tandläkarinstitutet i Umeå bör ett särskilt omkostnadsanslag för den nya högskoleenheten där uppföras på riksstaten. Samtidigt bör förevarande anslag minskas med sammanlagt 290 000 kr., varav 1 500 kr. avser anslagsposten till sjukvård m. m., 65 000 kr. delposten till bränsle, lyse och vatten, 159 000 kr. delposten till övriga *expenser*, 9 500 kr. anslagsposten till reseersättningar samt 55 000 kr. delposten till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet. Angivna belopp motsvarar vad som för innevarande budgetår beräknats för institutet i Umeå.

Med hänsyn till vissa utgiftsökningar av automatisk natur förordar jag en höjning med 59 000 kr. av anslagsmedlen till övriga *expenser* och med 55 000 kr. av anslagsmedlen till förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet. I anledning av ett förslag från kanslern, vilket redovisas i det följande vid anmälan av anslaget till nyanskaffning och underhåll av utrustning till tandläkarhögskolan i Stockholm, beräknar jag som en engångsanvisning ett belopp av 45 000 kr. för installation av en ny telefonväxel vid högskolan.

Anslaget torde i enlighet med vad som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen böra minskas med 131 000 kr. och sålunda uppföras med (982 000 — 131 000 =) 851 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 851 000 kr.

[199] 42. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	206 000	204 197
1962/63	225 000	
1963/64 (förslag)	205 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget av 225 000 kr. beräknas ett belopp av 187 000 kr. vara avsett för tandläkarhögskolan i Stockholm och återstoden — 38 000 kr. — för tandläkarinstitutet i Umeå.

Lärarkollegiet har äskat en höjning av den på tandläkarhögskolan i Stockholm belöpande delen av förevarande anslag med 173 000 kr. till 360 000 kr., varav 10 000 kr. avses för utgivande av en vetenskaplig årsskrift.

Universitetskanslern föreslår — i avvaktan på resultatet av den under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala omnämnda utredningen — att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp eller med 225 000 kr., däri inberäknat ett belopp av högst 10 000 kr. till utgivande av en för de odontologiska läroanstalterna i Stockholm och Umeå gemensam vetenskaplig årsskrift.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till Uppsala universitet.

Av skäl, som anförts i det föregående, bör högskolans samtliga anslag fr. o. m. nästa budgetår sänkas med de belopp, som beräknats för verksamheten vid tandläkarinstitutet i Umeå. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag dock, att sänkningen beträffande detta anslag begränsas till 20 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (225 000 — 20 000 =) 205 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 205 000 kr.

[200] 43. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	36 000	28 757
1962/63	36 000	
1963/64 (förslag)	25 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget av 36 000 kr. beräknas 21 000 kr. vara avsedda för tandläkarhögskolan i Stockholm och 15 000 kr. för tandläkarinstitutet i Umeå.

Lärarkollegiet har hemställt om en höjning av den på tandläkarhögskolan i Stockholm belöpande delen av förevarande anslag med 4 000 kr.

Universitetskanslern biträder kollegiets förslag.

Departementschefen. Av skäl som redovisats vid min anmälan av högskolans avlöningsanslag bör fr. o. m. nästa budgetår den för tandläkarinstitutet i Umeå nu beräknade delen — 15 000 kr. — av förevarande anslag anvisas under ett särskilt anslag. Jag tillstyrker föreliggande förslag, att den efter nyssnämnda minskning återstående delen höjes med 4 000 kr. till 25 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(36\,000 - 15\,000 + 4\,000 =)$ 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr.

[201] **44. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	215 000	213 483
1962/63	230 000	
1963/64 (förslag)	230 000	

För speciella ändamål har av detta anslag beräknats sammanlagt 30 000 kr. Av den resterande delen av anslaget beräknas 15 000 kr. vara avsedda för tandläkarinstitutet i Umeå.

Lärarkollegiet har äskat en höjning av den på tandläkarhögskolan i Stockholm belöpande delen av förevarande anslag med 235 000 kr. till 450 000 kr. Av den föreslagna höjningen avses 45 000 kr. till anskaffning av en ny telefonväxel och återstoden — 190 000 kr. — för anskaffning av vetenskaplig utrustning, som anses erforderlig för att bringa apparatbeståndet i överensstämmelse med den tekniska utvecklingen.

Universitetskanslern tillstyrker för nästa budgetår en medelsanvisning av 45 000 kr. till anskaffning av telefonväxel. Kanslern framhåller vidare behovet av en upprustning av de vetenskapliga resurserna, främst röntgen- och steriliseringsapparaturen, och räknar för detta ändamål med ett medelsbehov av 110 000 kr. Anslaget bör enligt kanslern för nästa budgetår upptagas till sammanlagt $(230\,000 + 45\,000 + 110\,000 =)$ 385 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon allmän höjning av detta anslag är jag inte beredd att tillstyrka. Av skäl, som redovisats vid min anmälan av högskolans avlöningsanslag, bör fr. o. m. nästa budgetår den på tandläkarinstitutet i Umeå nu belöpande delen (15 000 kr.) av förevarande anslag anvisas under ett särskilt reservationsanslag för den nya högskoleenheten i Umeå. Med anledning av kanslerns förslag om viss särskild upprustning av apparatbeståndet förordar jag, att den för speciella ändamål beräknade delen av förevarande anslag höjes med 15 000 kr. till 45 000 kr. Frågan

om anslag till anskaffning av ny telefonväxel har jag tidigare behandlat under högskolans omkostnadsanslag.

Med anledning av vad jag nu anfört, torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (230 000 — 15 000 + 15 000 =) 230 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

[202] 45. **Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 036 000	4 284 092
1962/63	4 152 000	
1963/64 (förslag)	4 987 000	

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet av *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö* framlagt förslag om förstärkning av högskolans personal m. m.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Avdelningen för endodonti

- 1) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för proteslära

- 2) kontorsbiträde i högst Ae 5.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 3) professur i stället för laboratur — med laboratorn G. Gustafson som förste innehavare,
- 4) assistent i stället för förste amanuens.

Mottagningsavdelningen

- 5) kontorsbiträde i högst Ae 5.

Avdelningen för oral mikrobiologi

- 6) förste amanuens,
- 7) ekonomibiträde.

Avdelningen för intern medicin

- 8) arvode å 6 000 kr. till läkare för intern medicinsk konsultationsverksamhet.

Kansliet

- 9) expeditionsvakt i Ae 7.

Biblioteket

- 10) biblioteksbiträde i Ae 7.

Verkstaden

- 11) reparatör i Ae 9.

Djurlaboratoriet

- 12) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt ekonomibitråde.

Gemensamt för högskolan

- 13) uppräknig av anslagsmedlen för vikarier, tillfällig arbetskraft och övertidsersättningar m. m. (nu i runt tal 35 000) med 50 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1, 2 och 5. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 7. Vid avdelningen för oral mikrobiologi finns för närvarande ett laboratoriebiträde. Motsvarande avdelning vid stockholms högskolan förfogar över två laboratoriebiträden. Lärarkollegiet framhåller, att det för sterilisering, preparatvård m. m. erfordras även ett ekonomibitråde. Kanslern delar lärarkollegiets uppfattning och framlägger förslag om inrättande av en tjänst som ekonomibitråde.

Punkt 8. Vid tandläkarhögskolan i Stockholm står ett särskilt arvode av 6 000 kr. till disposition för internmedicinsk konsultationsverksamhet. Lärarkollegiet understryker, att denna verksamhet varit av största betydelse för såväl undervisningen som patientvården. Men hänsyn till nämnda erfarenheter anser lärarkollegiet, att en motsvarande verksamhet bör startas vid malmö högskolan, vilken har tillgång till erforderliga lokaler för ändamålet. Kanslern finner ifrågasvarande konsultationsverksamhet betydelsefull och tillstyrker, att medel ställes till förfogande för sådan verksamhet.

Punkt 10. I samband med boksamlingens tillväxt har enligt lärarkollegiet en fortsatt revision av katalogiseringen blivit alltmer nödvändig; för detta arbete erfordras en förstärkning av bibliotekspersonalen. Kanslern, som finner behovet av personalförstärkning vid biblioteket väl styrkt, föreslår inrättande av en tjänst som biblioteksbiträde.

Punkt 12. För skötseln av försöksdjur finns vid djurlaboratoriet dels ett institutionsbiträde, dels ett ekonomibitråde med halvtidstjänstgöring. Då bl. a. utfordringen måste ske alla dagar vid olika tider, har tillfällig arbetskraft delvis utnyttjats. Det har emellertid visat sig omöjligt att numera erhålla behövlig arbetskraft, om icke fastare anställningsförhållanden kan erbjudas. Enligt lärarkollegiet är det därför angeläget, att den befintliga halvtidstjänsten, som ekonomibitråde ändras till heltidstjänst. Kanslern biträder förslaget.

Kanslern har vidare gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan. Därjämte har kanslern framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m.

I anslutning till sina anslagsäskanden har kanslern föreslagit bl. a., att laboraturen i odontologisk farmakologi i fortsättningen skall benämnas laboratur i farmakologi samt laboratoriet för speciell bakteriologi i stället kallas avdelning för oral mikrobiologi.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns under punkterna 1, 2 och 5 redovisade äskanden om ökning av antalet tjänster som kanslibiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om inplacering i lönegrad och fördelning på avdelningar av här avsedda tjänster.

Mot den av kanslern föreslagna ändrade benämningen av laboratoriet för speciell bakteriologi till avdelning för oral mikrobiologi har jag intet att erinra. Med hänsyn till vad kanslern anført beräknar jag medel för en tjänst som ekonomibiträde i lönegrad Ae 5 vid denna avdelning (p. 7). Den vid djurlaboratoriet befintliga tjänsten som ekonomibiträde med halvtidstjänstgöring bör såsom kanslern föreslagit under punkt 12 utbytas mot en tjänst som ekonomibiträde i lönegrad Ae 5 med heltidstjänstgöring; jag beräknar medel härför.

I likhet med kanslern finner jag det angeläget, att en internmedicinsk konsultationsverksamhet kommer till stånd även vid malmöhögskolan, varför jag beräknar 6 000 kr. för detta ändamål (p. 8). En viss förstärkning av personalen vid biblioteket synes mig behöfvlig. Till ersättning åt extra biträdespersonal beräknar jag därför 5 000 kr. (p. 10).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. en tjänst vid tandläkarhögskolan. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med $(4\,152\,000 + 835\,000 =) 4\,987\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	504 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:ts, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	949 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 053 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 423 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	49 000
	Summa kr. 4 987 000

b) till *Tandläkarhögskolan i Malmö*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 987 000 kr.

[203] 46. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	613 000	646 080
1962/63	623 000	
1963/64 (förslag)	651 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *universitetskanslerns* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1963/64 före- slagna änd- ringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	6 000	+ 3 000	+ 3 000
2. Expenser:			
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	155 000	—	+ 5 000
Övriga expenser	272 000	+ 20 000	+ 20 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—	of
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 000	—	of
5. Övriga utgifter:			
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	185 000	+ 19 000	of
b) Ersättning för avskaffade examensavgifter	2 500	—	of
Summa kr.	623 000	+ 42 000	+ 28 000

De begärda höjningarna är enligt förslaget av automatisk natur.

Departementschefen. Jag förordar att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen. Vid beräkningen har hänsyn tagits även till den generella kostnadsökningen för bränsle, lyse och vatten.

Detta anslag torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (623 000 + 28 000 =) 651 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 651 000 kr.

[204] 47. Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	141 000	127 940
1962/63	165 000	
1963/64 (förslag)	185 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 47 000 kr., varav 22 000 kr. avses för materiel m. m. för av kollegiet föreslagna nya laboratorer i histologi samt fysik och fysiologi.

Universitetskanslern, som icke biträtt kollegiets förslag angående inrättande av nyssnämnda laboraturer, tillstyrker, att anslaget uppräknas med 25 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 20 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (165 000 + 20 000 =) 185 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 185 000 kr.

[205] **48. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	22 000	24 594
1962/63	22 000	
1963/64 (förslag)	25 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 3 000 kr. *Universitetskanslern* biträder kollegiets förslag.

Departementschefen. Jag tillstyrker förslaget att detta anslag för nästa budgetår höjes med 3 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (22 000 + 3 000 =) 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr.

[206] **49. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	140 000	83 109
1962/63	190 000	
1963/64 (förslag)	140 000	

Från detta anslag har innevarande budgetår 50 000 kr. anvisats för inköp av steriliseringsutrustning.

Lärarkollegiet har hemställt om en höjning av anslagets grundbelopp (140 000 kr.) med sammanlagt 500 000 kr., varav 400 000 kr. till nyanskaffning och underhåll av klinisk utrustning och 100 000 kr. till inköp av ett elektronmikroskop.

Universitetskanslern biträder kollegiets förslag om en medelsanvisning av 100 000 kr. till anskaffning av ett elektronmikroskop. Härutöver föreslår kanslern en allmän uppräknung med 50 000 kr.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid universitetet i Uppsala.

Någon höjning av detta anslag anser jag mig inte kunna tillstyrka. Med hänsyn till att det för innevarande budgetår anvisade engångsbeloppet av 50 000 kr. bortfaller torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (190 000 — 50 000 =) 140 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 140 000 kr.

[207] 50. Tandläkarhögskolan i Umeå: Avlöningar

Vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm har erinrats om att statsmakterna år 1961 fattat beslut om ökad utbildning av tandläkare (jfr prop. 1961: 108, s. 213—218; SU 130; Rskr 328). Enligt beslutet skall tandläkarinstitutet i Umeå, som organisatoriskt tillhör tandläkarhögskolan i Stockholm, ombildas till en i förhållande till stockholms-högskolan fristående läroanstalt fr. o. m. budgetåret 1963/64. Samtidigt skall utbildningskapaciteten ökas från 40 till 60 årligen intagna studerande. Det ökade studerandeintaget i Umeå skall börja höstterminen 1963 vid tredje terminens utbildning. Vid den nu till institutet anslutna tandsköterskeskolan förutsättes verksamheten komma att bedrivas i oförändrad omfattning.

Med anledning av propositionen 1962: 104 har riksdagen fattat beslut om riktlinjer för organisationen av den odontologiska läroanstalten i Umeå och om konstruktionen av vissa lärartjänster vid denna (SU 144; Rskr 322). Enligt det sålunda fattade beslutet skall den kliniska verksamheten anordnas inom ramen för en tandsjukvårdscentral. De studerandes kliniska träning skall ledas av lärare, som är heltidsengagerade för att samtidigt meddela vård och undervisning. 1962 års riksdag har dessutom fattat beslut om inrättande fr. o. m. den 1 juli 1963 av åtta professurer och fyra laboraturer vid den odontologiska läroanstalten i Umeå. Professor respektive laborator i kliniskt ämne skall enligt beslutet tillika vara övertandläkare vid tandsjukvårdscentralen. I de kliniska ämnena skall vidare finnas heltidsanställda lärare-biträdande övertandläkare och assistenttandläkare. Dessa tjänsters konstruktion och lönesättningen för desamma har fastställts genom 1962 års riksdagsbeslut. Riktlinjer har slutligen uppdragits för anordnande av tandteknikerutbildning i Umeå.

Till grund för de av 1962 års riksdag sålunda fattade besluten låg bl. a. av arbetsgruppen för utredning av frågor rörande personalorganisation, lokaler m. m. för den blivande odontologiska läroanstalten i Umeå framlagda förslag till en fullständig personalorganisation. Ifrågavarande beslut innefattar emellertid — som nyss nämnts — endast ett ställningstagande till antalet professurer och laboraturer samt till konstruktionen av vissa tjänster som lärare-tandläkare.

Beträffande förslagen i övrigt framhölls i propositionen 1962:104 (s. 95—96) bl. a. att det — med tanke på sambandet mellan personalorganisationens slutliga utformning och frågan om studieplanens uppläggning — borde ankomma på universitetskanslern att, sedan studieplan fastställts, förordna de ändringar av arbetsgruppens förslag, som kunde komma att föranledas av den slutliga studieplanen. Kanslern borde därefter, efter samråd med arbetsgruppen, i sedvanlig ordning inkomma med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1963/64.

I enlighet härmed har *universitetskanslern* hemställt, att till avlöningar till tandläkarhögskolan i Umeå för budgetåret 1963/64 måtte anvisas ett förslagsanslag av 4 977 000 kr. Till grund för kanslerns sålunda framlagda förslag ligger en av den förut nämnda arbetsgruppen i skrivelse den 31 augusti 1962 till kanslern gjord framställning om anslag till högskolan för ifrågavarande budgetår, vilken framställning i sin tur grundar sig på ett av arbetsgruppen till kanslern framlagt förslag till studieplan för tandläkarhögskolan i Umeå. I fråga om sistnämnda förslag anför kanslern i huvudsak följande.

Över studieplaneförslaget har efter remiss yttranden inkommit till kanslersämbetet från lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm och lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö. Den av arbetsgruppen föreslagna studieplanen torde i huvudsak kunna godtagas för tillämpning tills vidare under de första åren av högskolans verksamhet. Frågan om den definitiva utformningen av studieplan för Umeå-högskolan liksom för övriga tandläkarhögskolor måste bli beroende av bl. a. de resultat, till vilka den av kanslern tillsatta odontologiska studieplanekommittén kan komma.

Arbetsgruppens förslag till personalorganisation och till medelsanvisning för högskolans verksamhet under budgetåret 1963/64 har kanslern ansett sig i allt väsentligt kunna godtaga. I fråga om högskolans centrala administration har kanslern dock — under hänvisning till att han avser att i annat sammanhang inkomma med förslag rörande den centrala administrationen för medicinska högskolan och tandläkarhögskolan i Umeå — endast räknat med ett runt belopp av 225 000 kr. Ifrågavarande förslag har redovisats i det föregående under anslaget till avlöningar till medicinska högskolan i Umeå, till vilket torde få hänvisas såvitt gäller personal för central administration avseende jämväl förevarande läroanstalt.

Det av kanslern tillstyrkta förslaget avser, med undantag av främst vissa närmast av forskningens behov motiverade tjänster, en redan fr. o. m. budgetåret 1963/64 fullständigt utbyggd personalorganisation för undervisnings- och tandsjukvårdsverksamhet. Utbildningskapaciteten vid umeåhögskolan kommer emellertid i förhållande till hittillsvarande kapacitet vid tandläkarinstitutet i Umeå att ökas successivt under en period av fyra år. Detta beror på att det ökade studerandeintaget (30 kandidater per termin fr. o. m. tredje terminens utbildning höstterminen 1963 mot hittillsvarande 20 per termin) till fullo slår igenom först vårterminen 1967, då samtliga terminsgrupper (tredje t. o. m. tionde terminens grupper) kommer att omfatta 30 kandidater.

Som framgår av vad nyss anförts kommer full utbildningskapacitet vid tandläkarhögskolan i Umeå att uppnås först efter fyra år räknat fr. o. m. läsåret 1963/64. Lokaltresurserna möjliggör visserligen, att samtliga därvid erforderliga lärare-tandläkare — i den mån de inte har att fullgöra läraruppgifter — redan fr. o. m. höstterminen 1963 kan beredas full sysselsättning inom den patientvårdande verksamheten. Detsamma gäller i tillämpliga delar biträden avsedda för främst tandsjukvården. Med hänsyn till undervisningens behov kan emellertid vissa såväl lärar- som biträdestjänster inrättas successivt. Mot bakgrunden härav har *arbetsgruppen* under hand framlagt en plan för högskolans utbyggande i fyra etapper.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för arbetsgruppens sålunda uppgjorda förslag till personalorganisation m. m. för budgetåret 1963/64. I förekommande fall kommer jag därvid att redovisa även de ytterligare tjänster, som föreslås tillkomma närmast därpå följande tre budgetår. Vid min redogörelse har jag beaktat dels av propositionen 1962: 195 föranledda lönegradsförändringar för viss sköterskepersonal, dels av kanslern förordade ändringar i fråga om bl. a. lönegradsplaceringen av vissa tjänster. Av kanslern i övrigt föreslagna avvikelser från arbetsgruppens till kanslern den 31 augusti 1962 gjorda framställning kommer jag att särskilt beröra. I detta sammanhang torde slutligen böra erinras om den i det föregående under avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm lämnade redogörelsen för bl. a. sådana tjänster m. m., som nu är placerade vid tandläkarinstitutet i Umeå. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Lärare

- 1) professor i pedodonti, tillika övertandläkare,
- 2) laborator i bettanalys med parodontoprotetik, tillika övertandläkare,
- 3) professor i cariologi, tillika övertandläkare,
- 4) professor i protetik, tillika övertandläkare,
- 5) professor i kirurgi, tillika övertandläkare,
- 6) professor i ortopedi, tillika övertandläkare,
- 7) professor i röntgendiagnostik, tillika övertandläkare,
- 8) professor i histopatologi,
- 9) professor i teknologi,
- 10) laborator i parodontologi, tillika övertandläkare,
- 11) laborator i endodonti, tillika övertandläkare,
- 12) laborator i farmakologi,
- 13) universitetslektor,
- 14) lärare i Ae 26 (A 24), föreståndare för mottagningsavdelningen, tillika övertandläkare,
- 15) femton lärare i Ae 26 (A 24), tillika biträdande övertandläkare,
- 16) docent,
- 17) två forskarassistenter,
- 18) fjorton assistenttandläkare i Ae 20 (A 18) jämte avlöningsförstärkning,
- 19) medelsanvisning av 30 960 kr. för arvoden till nio kursgivare,

- 20) tre assistenter,
- 21) elva förste amanuenser,
- 22) två tredje amanuenser,
- 23) medelsanvisning av 84 000 kr. för 4 200 timmar undervisning av kursamanuenser.

Sköterskepersonal

- 24) instruktionssköterska i Ae 14,
- 25) sex översköterskor i Ae 13,
- 26) operationssköterska i Ae 12,
- 27) sex avdelningstandsköterskor i Ae 10,
- 28) åtta kontrollbiträden i Ae 7,
- 29) tre röntgenbiträden i Ae 7,
- 30) tjugotvå tandsköterskor i Ae 7,
- 31) medelsanvisning av 155 680 kr., motsvarande avlöning till 20 heltidsanställda tandsköterskepraktikanter ($\frac{2}{3}$ av lönen i A 5).

Tandtekniker

- 32) chefstekniker i Ae 17,
- 33) tre tandtekniker i Ae 14,
- 34) tre tandtekniker i Ae 12,
- 35) två tandtekniker i Ae 9.

Teknisk biträdespersonal

- 36) förste fotograf i Ae 11,
- 37) två instrumentmakare i Ae 11,
- 38) laboratorieassistent i Ae 11,
- 39) fjorton laboratoriebiträden i högst Ae 9,
- 40) djurvårdare i Ae 7,
- 41) två fotobiträden i högst Ae 5.

Verkstadspersonal

- 42) verkmästare i Ae 15,
- 43) materialförvaltare i Ae 10,
- 44) sju reparatörer i Ae 9.

Kontorspersonal på kliniker etc.

- 45) kansliskrivare i Ae 11,
- 46) kontorist i Ae 9,
- 47) tretton kanslibiträden i Ae 7,
- 48) kontorsbiträde i högst Ae 5.

Övrigt

- 49) befattningsarvode av 2 280 kr. till rektor,
- 50) representationsbidrag av 1 200 kr. till rektor,
- 51) arvode av 1 800 kr. till föreståndare för tandsköterskeskolan,
- 52) arvode av 7 200 kr. till föreståndare för tandteknikerskolan,
- 53) medelsanvisning av 9 600 kr. för arvoden till timlärare vid tandsköterskeskolan,

- 54) medelsanvisning av 34 125 kr. för arvoden till timlärare vid tandteknikerskolan,
- 55) arvode av 2 880 kr. till narkosläkare,
- 56) arvode av 600 kr. till kurator,
- 57) medelsanvisning för vikarier, tillfällig arbetskraft och övertidsersättningar m. m. av 150 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1 och 2. Enligt beslut av 1962 års riksdag (jfr prop. 1962: 104, s. 95) skall professuren i barntandvård i Umeå och den i Umeå vid avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik placerade laboraturen fr. o. m. den 1 juli 1963 överföras från stockholms högskolan till den odontologiska läroanstalten i Umeå. Professuren i barntandvård bör fr. o. m. nämnda tidpunkt benämnas professur i pedodonti. Såväl denna professur som tjänsten såsom laborator i bettanalys med parodontoprotetik skall förenas med ställning som övertandläkare vid tandsjukvårdscentralen. Härför skall utgå avlöningsförstärkning med 16 000 kr. om året (jfr prop. 1962: 104, s. 93).

Punkterna 3—12. De under dessa punkter redovisade förslagen överensstämmer med det av 1962 års riksdag fattade beslutet angående nya professors- och laboratorstjänster, i förekommande fall förenade med ställning som övertandläkare vid tandsjukvårdscentralen (jfr prop. 1962: 104, s. 95). Till professor (laborator)-övertandläkare skall utgå avlöningsförstärkning med 16 000 kr. om året (jfr prop. 1962: 104, s. 93). I samband med att nu ifrågavarande tjänster inrättas skall — som närmare redovisats under avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm — de i Umeå nu placerade tre laboratorerna vid avdelningarna för karieslära, proteslära och tandkirurgi indragas.

Punkt 13. Det hittillsvarande ämnet materiallära skall enligt beslut av 1962 års riksdag (jfr prop. 1962: 104, s. 95) ingå i det nya ämnet teknologi. Universitetslektorn avses skola under professorn i detta ämne svara för huvuddelen av undervisningen i materiallära.

Punkt 14. Enligt beslut av 1962 års riksdag (jfr prop. 1962: 104, s. 94) skall för befattningen som föreståndare för mottagningsavdelningen ianspråktagas en tjänst av typen lärare-biträdande övertandläkare. Vederbörande tjänstinnehavare har bl. a. att meddela undervisning i oraldiagnostik. (Beträffande lönegradsplacering av sådan tjänst jfr punkt 15.) Mottagningsavdelningens föreståndare skall ha ställning som övertandläkare. Kanslern har liksom arbetsgruppen föreslagit, att härför skall utgå avlöningsförstärkning med samma belopp som till övriga övertandläkare eller med 16 000 kr. om året.

Punkt 15. Innehavare av tjänst som lärare-biträdande övertandläkare (s. k. klinisk lärare) skall vara ledare för kursgivningen inom respektive ämnesområde. I enlighet med 1962 års riksdagsbeslut (jfr prop. 1962: 104, s. 93) skall sådan lärare vara skyldig att bl. a. meddela dels undervisning i en omfattning motsvarande 130 timmar katedrala föreläsningar, dels handledning inom ramen för den tandsjukvårdande verksamheten. — Arbetsgruppens av kanslern godtagna förslag rörande antalet tjänster som s. k. klinisk lärare överensstämmer med det av odontologiska förhandlingssakkunniga (SOU 1961: 36, s. 54—59) med hänsyn till det i varje särskilt ämne föreliggande behovet av katedrala (motsvarande) undervisningstimmar framräknade antalet. De 15 tjänsternas fördelning på skilda ämnen förutsättes bli följande: två i ett vart av ämnena cariologi och protetik, en i ett vart av ämnena parodontologi, bettanalys med parodontoprotetik, pedodonti, ortodonti, kirurgi, röntgendiagnostik, endodonti, oral mikro-

biologi och teknologi samt två för verksamheten vid käkcentralen (en för käkprotetik och en för käkortopedi). Läraren i ämnet teknologi förutsättes ägna halva sin tjänstgöringstid åt klinisk verksamhet inom ämnesområdena cariologi-protetik. — Docentkompetent lärare-biträdande övertandläkare skall placeras i lönegrad Ae 26; om vederbörande — i förekommande fall — inte skulle vara docentkompetent skall han placeras i lönegrad A 24. Till innehavare av sådan tjänst skall härjämte utgå avlöningsförstärkning med 14 000 kr. om året. (Jfr prop. 1962: 104, s. 94.)

Punkterna 16 och 17. Vid full utbyggnad har arbetsgruppen räknat med att vid högskolan bör finnas en forskardocent, en docent och tre forskarassistenter; av de senare avses en för ämnet allmän patologi och de båda andra för gemensamma ändamål. Kanslern, som anser att frågan om inrättande av en tjänst som forskardocent bör kunna anstå något år, tillstyrker för budgetåret 1963/64 en tjänst som docent och två tjänster som forskarassistent.

Punkt 18. Assistenttandläkare skall (jfr prop. 1962: 104, s. 93) vara skyldig att inom ramen för sin tandsjukvårdande verksamhet meddela handledning åt de studerande. — Arbetsgruppen har i sin framställning till kanslern redovisat en detaljerad beräkning av antalet erforderliga lärare i vart och ett av de odontologisk-kliniska ämnena. Härvid har arbetsgruppen utgått från att assistenttandläkare årligen bör fullgöra 1 400 timmars klinisk tjänstgöring i samarbete med och för individuell handledning av tandsjukvårdsutövande kandidater. En analys har gjorts av det dagligen i varje ämne erforderliga antalet lärartimmar för uppgifter av bl. a. nyss angivet slag. Beräkningarna härvidlag bygger på den numera — såsom förut nämnts — av kanslern i princip godtagna studieplanen för umeåhögskolan. Vid fastställandet av antalet erforderliga assistenttandläkare har beaktats, att jämväl s. k. klinisk lärare är skyldig att meddela handledning inom ramen för den tandsjukvårdande verksamheten. Arbetsgruppen har utgått från att sådan lärare årligen bör fullgöra 800 timmar dylik klinisk tjänstgöring.

De av arbetsgruppen sålunda utförda beräkningarna utvisar ett behov av sammanlagt 15 assistenttandläkare i de odontologisk-kliniska ämnena, nämligen tre för ämnesområdena cariologi-protetik, två för ett vart av ämnena pedodonti, ortodonti, kirurgi och röntgendiagnostik, tre för ämnena parodontologi och bettanalys med parodontoprotetik (en för sistnämnda två ämnen gemensam tjänst och en för vart och ett av ämnena) samt en för ämnet endodonti. Härutöver föreslås inrättande av fem assistenttandläkartjänster, nämligen en för verksamheten vid käkcentralen, två för verksamheten vid mottagningsavdelningen och två för ämnet teknologi. De för teknologi avsedda assistenttandläkarna förutsättes ägna halva sin tjänstgöringstid åt klinisk verksamhet inom ämnesområdena cariologi-protetik.

Assistenttandläkare skall placeras i lönegrad Ae 20, dock att den som efter tandläkarexamen har mindre än två års anställning i statlig eller kommunal tjänst skall såsom aspirant vara placerad i lönegrad A 18. Till innehavare av assistenttandläkartjänst i A 18 eller A 20 skall utgå avlöningsförstärkning med 8 100 kr. om året; för den som i tre år varit placerad i lönegraden A 20 å nu avsedd tjänst skall avlöningsförstärkningen höjas till 11 700 kr. om året. (Jfr prop. 1962: 104, s. 94.)

Kanslern tillstyrker inrättande av de föreslagna 20 tjänsterna som assistenttandläkare. I sitt förslag till högskolans successiva utbyggande har arbetsgruppen förordat, att 14 av dessa tjänster tillkommer budgetåret 1963/64. Av de

resterande sex tjänsterna föreslås två tillkomma vart och ett av budgetåren 1964/65, 1965/66 och 1966/67.

Punkt 19. Kanslern tillstyrker en sammanlagd medelsanvisning av 30 960 kr. till arvoden åt nio kursgivare, nämligen till kursgivare i allmän patologi (9 600 kr.), intern medicin (4 200 kr.), allmän kirurgi (5 880 kr.), oto-rhino-laryngologi (2 880 kr.), tumördiagnostik (1 440 kr.), pediatrik (1 800 kr.), psykologi/psykiatri (2 160 kr.), rättsodontologi (2 160 kr.) och social odontologi (840 kr.). För viss här avsedd kursgivning vid Umeåinstitutet har för innevarande budgetår beräknats 20 640 kr.

Punkterna 20 och 21. Förslaget avser assistenter och förste amanuenser av det slag, som finns bl. a. vid universiteten, alltså med en tjänstgöringsskyldighet av 1 000 respektive 600 timmar per år. I sin framställning till kanslern har arbetsgruppen räknat med sammanlagt fem assistenter och femton förste amanuenser, nämligen en assistent och två förste amanuenser för ämnet teknologi; tre förste amanuenser för propädeutisk teknisk undervisning (fantomkurser) i ämnena bettanalys med parodontoprotetik, ortodonti och endodonti; en assistent och en förste amanuens för ämnet histopatologi; en förste amanuens för ett vart av ämnena oral mikrobiologi, farmakologi och allmän patologi; för verksamheten vid det kliniska laboratoriet en assistent och två förste amanuenser, vid seminarielaboratoriet en förste amanuens samt vid forskningslaboratorierna två assistenter och tre förste amanuenser. — Kanslern räknar för nästa budgetår allena med de huvudsakligen för undervisning erforderliga tjänsterna, nämligen två assistenttjänster och nio förste amanuentjänster, medan de för rutin- och forskningslaboratorierna avsedda tre assistenttjänsterna och sex förste amanuentjänsterna enligt kanslern synes böra inrättas successivt under därefter kommande budgetår. — I arbetsgruppens plan för högskolans successiva utbyggnad har för budgetåret 1963/64 upptagits tre assistenter och elva förste amanuenser.

Punkt 22. De av arbetsgruppen föreslagna två tredje amanuenserna är avsedda för undervisningen i intern medicin och allmän kirurgi. Kanslern tillstyrker allena den i intern medicin. Vid umeåinstitutet finns nu motsvarande befattning.

Punkt 23. I sin framställning till kanslern har arbetsgruppen räknat med en sammanlagd medelsanvisning av 200 000 kr. för arvode till s. k. kursamanuenser, dvs. kandidater, som för vissa främst handledande uppgifter föreslås få en timersättning av 20 kr. Behovet av dylik medverkan av kandidater sammanhänger med den tjänstekonstruktion som beslutits för umeåhögskolan. De vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö befintliga assistenterna och amanuenserna — vilka i Umeå ersättes med i första hand assistenttandläkare — har som huvuduppgift att handleda kandidaterna på kliniksalarerna samt därjämte att medverka vid kurser och föreläsningar och svara för viss annan grupphandledning. Tjänsterna som assistenttandläkare i klinisk-odontologiska ämnen i Umeå är avsedda för verksamheten vid tandsjukvårdscentralen, där ifrågasvarande tjänst innehavare — såsom förut nämnts — inom ramen för sin tandsjukvårdande verksamhet skall handleda kandidaterna. De övriga uppgifter, som i Stockholm och Malmö ankommer på assistenter och amanuenser, avses i Umeå bli tillgodosedda genom medverkan av kursamanuenser. — Kanslern anser, att behovet av kursamanuenser ej kan anses styrkt och beräknar därför inte några medel för ändamålet. — Arbetsgruppen har i sin plan för högskolans successiva utbyggnad för budgetåret 1963/64 upptagit ett belopp av 84 000 kr. för ifrågasvarande ändamål.

Punkt 24. Förslaget avser en överföring från stockholmhögskolans avlönings-

anslag av den i Umeå för tandsköterskeskolan redan befintliga tjänsten som instruktionssköterska i Ae 14.

Punkterna 25—29. Av de föreslagna tjänsterna finns vid tandläkarinstitutet i Umeå en översköterska, tre avdelningstansköterskor, tre kontrollbiträden och ett röntgenbiträde. De nytillkommande tjänsterna motiveras av tillkomsten av tandsjukvårdscentralen och den i jämförelse med nuvarande förhållanden utökade kliniska verksamhet, som kommer att bedrivas efter institutets ombildning till högskola.

Punkterna 30—31. Behovet av tandsköterskor vid tandsjukvårdscentralen har i detalj redovisats i arbetsgruppens framställning till kanslern. Den därvid tillämpade beräkningsmetoden bygger på ett angivande av antalet behandlings-timmar årligen för de i tandsjukvården verksamma lärarna-biträdande övertand-läkarna samt för assistenttandläkarna, sammanställd med en delvis genom uppskattning ernädd bedömning av antalet effektiva arbetstimmar årligen vid varje behandlingsstol av de tjänstgörande kandidaterna. Därmed har erhållits antalet behandlingstimmar för varje funktionsenhet och för tandsjukvårdscentralen totalt; den sålunda erhållna summan timmar har dividerats med 1 800 timmar eller med totala årliga tiden för assistans vid behandlingsstol av en tandsköterska.

Det behov av tandsköterskor, som enligt de sålunda verkställda beräkningarna befunnits föreligga, föreslås tillgodosett av 30 tandsköterskor och 25 tandsköterskepraktikanter. I förhållande till den vid umeåinstitutet nu befintliga personalen innebär detta, av kanslern tillstyrkta förslag om ökning med åtta tandsköterskor och fem praktikanter. — För budgetåret 1963/64 har arbetsgruppen räknat med 22 tandsköterskor (motsvarande redan befintligt antal) och 20 praktikanter (samma som nuvarande antal). Återstående tjänster (motsvarande) föreslås tillkomma under budgetåren 1964/67.

Punkterna 32—35. Vid tandläkarinstitutet i Umeå finns nu placerade sammanlagt nio tjänster som tandtekniker, därav en i Ae 14, två i Ae 12 och sex i Ae 9. Av de föreslagna nio tjänsterna avses chefsteknikern vara gemensam för ämnet teknologi och tandteknikerskolan. Med hänsyn till tjänstens kvalificerade karaktär bör den enligt kanslern placeras i Ae 17. I övrigt har föreslagits för undervisningsverksamheten inom ämnet teknologi två tandtekniker i Ae 12 och en i Ae 9 samt för motsvarande verksamhet vid tandteknikerskolan tre tandtekniker i Ae 14 och en i Ae 9. Den återstående tjänsten som tandtekniker i Ae 12 är avsedd för ämnesområdena pedodonti-ortodonti.

Punkterna 36—38, 40 och 41. Vid umeåinstitutet finns en fotograf i Ae 9 och en instrumentmakare. Förslaget under dessa punkter innebär bl. a. följande: för den fotografiska verksamheten vid högskolan föreslås en förste fotograf i Ae 11 och två fotobiträden; den nytillkommande instrumentmakaren är avsedd för tandteknikerskolan och laboratorieassistenten för ämnet histopatologi; djurvårdaren erfordras för viss forskningsverksamhet.

Punkt 39. Det av kanslern tillstyrkta, av arbetsgruppen upprättade förslaget till personalorganisation för högskolan omfattar sammanlagt 21 tjänster som laboratoriebiträde. Av dessa tjänster föreslås sammanlagt nio knutna till de klinisk-odontologiska ämnena (nämligen en tjänst till ettbart sådant ämne); för verksamheten inom övriga ämnen har beräknats ett behov av sammanlagt sju laboratoriebiträden (två för ettbart av ämnena oral mikrobiologi och teknologi samt ett för ettbart av ämnena histopatologi, farmakologi och allmän patologi); fem tjänster som laboratoriebiträden har slutligen ansetts erforderliga för verksamheten vid rutin- och forskningslaboratorierna (en vid det kliniska labora-

toriet, en vid seminarielaboratoriet och tre vid forskningslaboratorierna). — Vid umeåinstitutet finns nu placerade sammanlagt fem tjänster som laboratoriebiträden jämte ett extra laboratoriebiträde med halvtidstjänstgöring och avsett för ämnet allmän patologi. — Arbetsgruppen har föreslagit, att fjorton laboratoriebiträden uppföres på högskolans stat för budgetåret 1963/64 samt att återstående sju tjänster inrättas successivt under de tre närmast därpå kommande budgetåren.

Punkterna 42—44. Vid umeåinstitutet finns nu placerade en tjänst som materialförvaltare och två tjänster som reparatör. Av de nytillkommande reparatörtjänsterna är en avsedd för tandteknikerskolan och övriga fyra tjänster — liksom verkmästaretjänsten och de redan i Umeå placerade tjänsterna — är avsedda för att tillgodose behovet av verkstadspersonal vid högskolan i dess helhet.

Punkterna 45, 46 och 48. Den av kanslern föreslagna tjänsten som kansliskrivare är avsedd för främst skötseln av patientkartoteket och därmed sammanhängande arbetsuppgifter vid mottagningsavdelningen. — De föreslagna tjänsterna som kontorist och kontorsbiträde är avsedda för tandteknikerskolan respektive tandsköterskeskolan.

Punkt 47. Av de föreslagna tretton tjänsterna som kanslibiträde avses åtta bli knutna till tandsjukvårdscentralens klinisk-odontologiska ämnen, en till käkcentralen och en till ett vart av ämnena oral mikrobiologi, teknologi, histopatologi och farmakologi.

Punkterna 49 och 50. Kanslern har inkluderat det av arbetsgruppen föreslagna befattningsarvode respektive representationsbidraget till rektor vid tandläkarhögskolan i det förut omnämnda beloppet av 225 000 kr. avseende högskolans centrala administration. I sin sedermera, i det föregående under avlöningsanslaget till medicinska högskolan i Umeå anmälda framställning angående inrättande av en medicinsk-odontologisk högskola i Umeå har kanslern räknat med ett belopp av 1 200 kr. i arvode till dekanus vid den föreslagna odontologiska fakulteten.

Punkterna 51, 53 och 55. De under dessa punkter upptagna beloppen är oförändrade i förhållande till redan nu under stockholms högskolans avlöningsanslag för samma ändamål beräknade belopp.

Punkt 52. Jämlikt beslut av 1962 års riksdag (jfr prop. 1962: 104, s. 96) skall professorn i teknologi tillika vara föreståndare för tandteknikerskolan. Arbetsgruppen har såsom arvode härför föreslagit ett belopp av 2 400 kr. Kanslern beräknar arvodet till 7 200 kr. för år.

Punkt 54. Av den äskade medelsanvisningen av 34 125 kr. för arvoden till timlärare vid tandteknikerskolan fordras 15 925 kr. för de 20 elevers undervisning, vilka enligt tidigare fattat beslut (jfr prop. 1962: 104, s. 96) höstterminen 1963 avses skola påbörja sin utbildning vid den nya tandteknikerskolan i Umeå. Utbildningen vid denna skola skall — såsom närmare framgår av nyssnämnda proposition (s. 70—72 och 96) — tills vidare försöksvis vara tvåårig och anordnas enligt de riktlinjer, som förordats av 1951 års tandläkarkommitté i dess betänkande om ändrad tandteknikerutbildning (SOU 1958: 25), dvs. omfatta ett elevår och ett skolår vartill kommer ett års obligatorisk tjänstgöring som praktikant vid ett till skolan hörande praktikantlaboratorium. Sistnämnda laboratorium avses i realiteten komma att fungera såsom serviceorgan åt högskolans tandsjukvårdscentral.

Resterande 18 200 kr. av den för budgetåret 1963/64 föreslagna medelsanvisningen har beräknats för en extra skolkursutbildning. Härom har arbetsgruppen i en promemoria den 26 maj 1962 anfört i huvudsak följande:

Under läsåret 1963/64 kommer för den ordinarie utbildningsverksamheten vid tandteknikerskolan att tagas i anspråk endast det laboratorium och övriga lokaler, som iordningställts för elevkursen, medan de för skolkursen tillämnade laboratorieutrymmena ävensom praktikantlaboratoriet i stort sett ej kommer att behövas för ifrågavarande utbildning. Med läsåret 1964/65 belägges både elev- och skolärslaboratoriet med teknikerstuderande, men det dröjer ända till läsåret 1965/66, innan praktikantlaboratoriet kan träda i avsedd funktion. Arbetsgruppen har funnit det synnerligen otillfredsställande att, med hänsyn till bristen på tandtekniker, under ett helt läsår låta skolkurslaboratoriet stå tomt och under två läsår icke utnyttja praktikantlaboratoriet. Arbetsgruppen föreslår därför följande åtgärder. Det får antagas, att även under år 1963 ett så stort antal inträdessökande anmäler sig till tandteknikerskolorna i Stockholm, Malmö och Göteborg, att — liksom hittills — ett icke ringa antal kompetenta sökande måste avvisas på grund av bristen på utbildningsplatser. Med stor sannolikhet torde man kunna räkna med, att tandteknikerskolan i Umeå för läsåret 1963/64 skulle kunna tillföras 20 kompetenta sökande till en ettårig skolkurs enligt den för nyssnämnda tandteknikerskolor gällande skolformen. I kompetensvillkoren för antagning av dylika sökande ingår nämligen, att de redan före inträdet genomgått elevutbildning vid av medicinalstyrelsen auktoriserade arbetsplatser. Härmed skulle vinnas, att såväl elevlaboratoriet som skolärslaboratoriet utnyttjades till fullo redan från begynnelsen. Såsom villkor för genomgång av det extra skolkursåret bör gälla att samtliga i efterföljande examen godkända tandtekniker skall genomföra sin praktikanttjänstgöring vid skolans laboratorium, varigenom detta kunde bringas i funktion redan fr. o. m. läsåret 1964/65.

Punkt 56. Åtskilliga elever vid tandteknikerskolan kommer att vara förhållandevis unga och flera av dem kan förutsättas bli hänvisade till att bo inackorderade. Behov har med hänsyn härtill bedömts föreligga av en kurator, som även bör kunna anlitas av eleverna vid tandsköterskeskolan. (Jfr SOU 1958: 25, s. 34.)

Slutligen torde i detta sammanhang få anmälas en av *universitetskanslersämbetet* den 4 december 1962 tillstyrkt underdånig framställning från *befordringskollegiet för tillsättning av inrättade professorer och laboraturer vid tandläkarhögskolan i Umeå* angående fråga om att utse laboratorn Allan Strålfors till förste innehavare av professuren i cariologi i Umeå. Kollegiet anför härom huvudsakligen följande.

Av de i proposition 1962: 104 till indragning förordade, på stockholms högskolans stat uppförda och i Umeå placerade laboraturerna är endast laboraturen i karieslära besatt med ordinarie innehavare, nämligen odontologie doktorn A. Strålfors, som är sökande till stockholms högskolans den 10 april 1961 ledigförklarade professur i karieslära; hans kompetens för professur i ämnet har i det sammanhanget bedömts av därför utsedda sakkunniga. Vid slutlig behandling den 3 oktober 1962 av ifrågavarande befordringsärende fann lärarkollegiet vid stockholms högskolan, att båda sökandena, t. f. professor Yngve Ericsson, och laborator Allan Strålfors, väl styrkt sin kompetens för den sökta professuren och uppförde dem på förslagsrum med Ericsson i första och Strålfors i andra rummet. I underdånig skrivelse den 13 november 1962 har kanslern för rikets universitet härefter hemställt, att Ericsson måtte utnämnas och förordnas till innehavare av nämnda professur vid stockholms högskolan. Under åberopande bl. a. av de sakkunnigas utlåtanden om Strålfors i ärendet rörande tillsättning av pro-

fessuren i karieslära vid stockholms högskolan hemställer befodringskollegiet, att Strålfors, under förutsättning att Ericsson utnämnes och förordnas till innehavare av professuren i karieslära vid stockholms högskolan, utan tjänstens ledigkungörande utnämnes och förordnas till innehavare fr. o. m. den 1 juli 1963 av professuren, tillika övertandläkarbefattningen, i cariologi vid tandläkarhögskolan i Umeå, varvid fr. o. m. samma dag förenämnda laboratur i karieslära kan indragas. Strålfors har förklarat sig villig och oförhindrad att mottaga utnämningen.

Departementschefen

I enlighet med tidigare fattat riksdagsbeslut (prop. 1961: 108, Rskr 1961: 328) skall den odontologiska utbildningen i Umeå fr. o. m. budgetåret 1963/64 organiseras inom ramen för en i förhållande till tandläkarhögskolan i Stockholm fristående läroanstalt. Vid denna skall — i motsats till vad som varit förhållandet vid tandläkarinstitutet i Umeå — anordnas en fullständig tandläkarutbildning. Den prekliniska utbildningen, som omfattar två studietermener, kommer dock inte att kunna meddelas i Umeå förrän den medicinska högskolan därstädes fr. o. m. läsåret 1965/66 blir utbyggd med teoretiska institutioner. Fr. o. m. höstterminen 1963 skall årsintaget av odontologie kandidater — för utbildning fr. o. m. den tredje t. o. m. den sista (tionde) studietermen — ökas från hittillsvarande 40 till 60. Riktlinjer för organisationen av den sålunda utbyggda odontologiska läroanstalten i Umeå har fastställts av 1962 års riksdag i enlighet med av mig i propositionen 1962: 104 framlagda förslag.

Av vad jag i det föregående anfört framgår, att universitetskanslern förordat, att i samband med den självständiga odontologiska läroanstaltens tillkomst inrättas en medicinsk-odontologisk högskola i Umeå, bestående av en medicinsk och en odontologisk fakultet. Då jag icke är beredd att nu ta ställning till frågan om högskoleorganisationen i Umeå, torde för budgetåret 1963/64 erforderliga medel för den odontologiska utbildnings- och forskningsverksamheten därstädes samt för den tandsköterske- och den tandteknikerskola, som kommer att anslutas till ifrågavarande läroanstalt, böra beräknas under särskilda anslag till en tandläkarhögskola i Umeå. I anslutning till vad jag nu anfört vill jag erinra om att jag vid min anmälan av frågan om anslag till avlöningar till medicinska högskolan i Umeå framlagt förslag rörande personal m. m. för sistnämnda högskolas och tandläkarhögskolans centrala administration.

Som jag förut framhållit har kanslern — med anmälan om att kanslern i huvudsak godtagit ett förslag till studieplan för tandläkarhögskolan i Umeå för tillämpning tills vidare under de första åren av högskolans verksamhet — inkommit med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1963/64. Kanslerns äskanden bygger — såsom tidigare nämnts — på en till honom av den för ändamålet särskilt tillsatta arbetsgruppen ingiven framställning med förslag till personalorganisation och till medelsanvisning för högskolans verksamhet under nämnda budgetår, vilka förslag kanslern ansett sig i allt väsentligt kunna godtaga. Av

min redogörelse i det föregående framgår att arbetsgruppen sedermera under hand redovisat en plan för utbyggande av högskolan i fyra etapper.

I detta sammanhang torde vidare böra erinras om att jag vid min anmälan av frågan om anslag till avlöningar vid tandläkarhögskolan i Stockholm behandlat även de tjänster, arvoden m. m., som nu är avsedda för tandläkarinstitutets i Umeå verksamhet och som i samband med institutets ombildning till högskola antingen bör överföras till förevarande anslag eller indragas.

Jag övergår nu till att behandla föreliggande förslag till personalorganisation m. m. budgetåret 1963/64 för tandläkarhögskolan i Umeå. Detta förslag omfattar jämväl nyss nämnda tjänster, arvoden m. m., för vilka medel fr. o. m. nästa budgetår ansetts böra beräknas under förevarande anslag i stället för under avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm.

I enlighet med statsmakternas beslut i fjol skall fr. o. m. nästa budgetår åtta professurer och fyra laboraturer inrättas vid högskolan. Av dessa skall två i Umeå redan placerade tjänster överföras från tandläkarhögskolan i Stockholm, nämligen professuren i barntandvård, vilken i samband därmed skall benämnas professur i pedodonti, och en laboratur, som i fortsättningen skall benämnas laboratur i bettanalys med parodontoprotetik (p. 1 och 2). I övrigt skall inrättas professurer i cariologi, protetik, kirurgi, ortopedi, röntgendiagnostik, histopatologi och teknologi (p. 3—9) och laboraturer i parodontologi, endodonti och farmakologi (p. 10—12). Innehavarna av nio av de sålunda angivna professors- och laboratorstjänsterna — undantagen utgöres av professorerna i histopatologi och i teknologi samt laboratorn i farmakologi — skall tillika ha ställning som övertandläkare vid högskolans tandsjukvårdscentral och härför äga uppbära avlöningsförstärkning med 16 000 kr. om året. Jag beräknar nu medel för ifrågavarande tolv tjänster.

I anslutning härtill torde böra beröras det förut redovisade förslaget angående tillsättningen av professuren i cariologi. Av vad därvid anförts framgår, att kanslern tillstyrkt att — i enlighet med en av det för tillsättningen av professors- och laboratorstjänsterna vid tandläkarhögskolan i Umeå särskilt utsedda befordringskollegiet gjord framställning — laboratorn vid avdelningen för karieslära vid tandläkarinstitutet i Umeå Allan Strålfors, som nyligen i samband med tillsättningen av professuren i karieslära vid tandläkarhögskolan i Stockholm uppförts på andra förslagsrummet till sistnämnda professur, utan ytterligare sakkunnigförfarande och vederbörligt ansökningsförfarande måtte utses till förste innehavare av professuren i cariologi i Umeå. Sedan numera ifrågavarande professur vid stockholmshögskolan blivit tillsatt med den till denna tjänst i första hand förordade sökanden, torde Strålfors på föreslaget sätt få utses till förste innehavare av professuren i cariologi i Umeå.

I enlighet med föreliggande förslag tillstyrker jag, att en tjänst som universitetslektor för undervisning i materiallära inom ämnet teknologi inrättas (p. 13). Såsom behörighetsvillkor för denna tjänst torde böra meddelas föreskrifter, som

i tillämpliga delar motsvarar dem som gäller för universitetslektorat i tekniskt tillämpningsämne vid teknisk högskola. Tjänsten i fråga bör inrättas som ordinarie (Ao 27). Till innehavaren bör liksom till universitetslektor vid universitet, handelshögskolan i Göteborg och de tekniska högskolorna utgå avlöningsförstärkning, för närvarande 4 140 kr. för år. Jag beräknar för detta förslags genomförande erforderliga medel.

För befattningen som föreståndare för mottagningsavdelningen skall — i enlighet med statsmakternas beslut i fjol — ianspråktagas en tjänst av typen lärare-biträdande övertandläkare. Mottagningsavdelningens föreståndare bör emellertid — likaledes i enlighet med nyssnämnda beslut — ha ställning som övertandläkare. Förslag har nu framlagts om inrättande av ifrågavarande tjänst. Tillika föreslås att till innehavaren av tjänsten skall utgå avlöningsförstärkning med 16 000 kr. om året. Jag biträder det sålunda framlagda förslaget och beräknar medel härför (p. 14).

Det framlagda förslaget om inrättande av femton tjänster som lärare-biträdande övertandläkare (p. 15) föranleder ingen erinran från min sida. Jag biträder även förslaget om inrättande budgetåret 1963/64 av fjorton av de för högskolans fulla utbyggnad såsom erforderliga begärda tjugo tjänsterna som assistenttandläkare (p. 18). Den föreslagna lönegradsplaceringen för tjänst som lärare-biträdande övertandläkare respektive assistenttandläkare ävensom den till innehavare av sådan tjänst upptagna avlöningsförstärkningen överensstämmer med det av statsmakterna härom i fjol fattade beslutet. För nu angivna ändamål beräknar jag därför medel i enlighet med föreliggande förslag.

För arvoden till nio kursgivare har föreslagits en sammanlagd medelsanvisning av 30 960 kr. (p. 19). Med hänsyn till att ifrågavarande kurser under budgetåret 1963/64 på grund av högskolans successiva utbyggande inte behöver anordnas i full omfattning anser jag, att medelsanvisningen för ändamålet nämnda budgetår kan begränsas till 23 640 kr. Jag har därvid räknat med följande sju kursgivare och arvoden, nämligen kursgivare i allmän patologi 8 400 kr., intern medicin 4 200 kr., allmän kirurgi 5 880 kr., oto-rhino-laryngologi 1 320 kr., tumördiagnostik 840 kr., rättsodontologi 2 160 kr. och social odontologi 840 kr.

Kanslern räknar för nästa budgetår endast med de huvudsakligen för undervisningens behov erforderliga två assistenttjänsterna och nio förste amanuens-tjänsterna. Med anledning av arbetsgruppens förslag har jag emellertid ansett mig böra beräkna medel för tre tjänster som assistent och tio tjänster som förste amanuens (p. 20 och 21). Detta innebär, att viss personal redan nästa budgetår bör kunna avdelas för verksamheten vid rutin- och forskningslaboratorier. Av kanslern föreslagna tjänster som docent och forskarassistent är jag inte beredd att tillstyrka (p. 16 och 17).

I enlighet med kanslerns förslag räknar jag med ett arvode till en tredje amanuensbefattning (p. 22). Vad som vid ärendets beredning framkommit i fråga om medverkan vid undervisningen av s. k. kursamanuenser (p. 23) har övertygat mig om att ifrågavarande undervisningsbehov i viss mån bör tillgodoses genom särskilda anordningar. Jag är emellertid inte beredd att tillstyrka det av

arbetsgruppen framlagda förslaget utan beräknar i stället för nästa budgetår medel för arvoden till sex tredje amanuenser.

Det framlagda förslaget i fråga om sköterskepersonal budgetåret 1963/64 (p. 24—31) har inte givit mig anledning till annan erinran än att tjänsten som operationssköterska bör benämnas översköterska och — liksom övriga översköterskor — placeras i lönegrad Ae 13. Jag biträder även det framlagda förslaget i fråga om tandteknikerpersonal (p. 32—35) dock med den ändringen, att tjänsten som chefstekniker bör benämnas biträdande lärare med placering i lönegrad Ae 17. På ifrågavarande biträdande lärare, som är avsedd för verksamheten såväl inom ämnet teknologi som vid tandteknikerskolan, bör bl. a. ankomma de uppgifter som avsetts för innehavaren av tjänsten som chefstekniker. Med beaktande av vad jag nu anfört beräknar jag medel för genomförande av förslagen i fråga om sköterske- och tandteknikerpersonal.

Förslagen i fråga om teknisk biträdespersonal, verkstadspersonal och kontorspersonal på kliniker etc. har — med undantag av vad som föreslagits beträffande antalet laboratoriebiträden och kanslibiträden — endast givit mig anledning att för några av ifrågavarande tjänster förorda annan lönegradsplacering. Sålunda bör tjänsten som fotograf placeras i Ae 9 och ej som föreslagits såsom förste fotograf i Ae 11. Detta innebär oförändrad lönegradsplacering i förhållande till vad som nu gäller för den vid tandläkarinstitutet placerade tjänsten som fotograf (p. 36). Vidare bör för de båda fotobiträdena tillämpas särskilt föreskriven reglerad befordringsgång (p. 41). Vid tandläkarinstitutet är nu placerad en tjänst som instrumentmakare i Ae 11. Ytterligare en sådan tjänst har föreslagits. Sistnämnda tjänst bör emellertid benämnas institutionstekniker och placeras i lönegrad Ae 9 (p. 37). I övrigt biträder jag de framlagda förslagen (p. 38, 40, 42—46 och 48) och beräknar med beaktande av vad jag nyss anfört beträffande vissa tjänster medel för genomförande av förslagen i denna del.

Vad härefter angår frågan om det antal laboratoriebiträden och kanslibiträden, som bör tillkomma budgetåret 1963/64, vill jag framhålla följande. Vid tandläkarinstitutet i Umeå finns nu fem laboratoriebiträden i högst Ae 9 och ett laboratoriebiträde i högst Ag 9 med halvtidstjänstgöring. Jag beräknar nu under förvarande anslag medel för sammanlagt tio tjänster som laboratoriebiträde i högst Ae 9 (p. 39) och fem tjänster som kanslibiträde i Ae 7 (p. 47).

I det föregående har slutligen redovisats vissa förslag angående särskilda arvoden m. m. Med hänsyn till vad jag inledningsvis anfört angående högskoleorganisationen i Umeå torde det böra ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera bestämma de belopp, som skall utgå för de under punkterna 49 och 50 avsedda ändamålen. Arvodet till föreståndaren för tandteknikerskolan bör bestämmas till 2 280 kr. om året (p. 52). Medelsanvisningen till vikariatsersättning, tillfällig arbetskraft, kallortstillägg m. m. synes mig för nästa budgetår kunna begränsas till 50 000 kr. (p. 57).

I övrigt har de under punkterna 49—57 framförda förslagen inte givit mig anledning till erinran; jag beräknar därför medel i enlighet med vad jag nyss förordat i denna del. Detta innebär bl. a., att jag biträder förslaget om anord-

nande budgetåret 1963/64 av en extra skolkursutbildning vid den nya tandteknikerskolan i Umeå, omfattande 20 elever, vilka bör antagas för en ettårig utbildning enligt den vid redan befintliga tandteknikerskolor gällande ordningen. Såsom föreslagits bör ifrågasvara elever — liksom de 20 elever som hösten 1963 kommer att antagas för ordinarie tandteknikerutbildning i Umeå enligt den för denna skola angivna ordningen — vara skyldiga att efter genomgången utbildning fullgöra sin praktikanttjänstgöring vid skolans laboratorium.

Det torde få ankomma på ledningen för den nya högskoleenheten att i samband med sina ordinarie anslagsäskanden framlägga förslag beträffande de tjänster m. m., som bedömes erforderliga för högskolans fullständiga utbyggande.

Tjänst, som nu är placerad vid tandläkarinstitutet i Umeå och som — i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående vid min anmälan av frågan om anslag till avlöningar till tandläkarhögskolan i Stockholm — kommer att med oförändrad lönegradsplacering överföras från nyssnämnda anslag till förevarande avlöningsanslag, bör utan vederbörligt ansökningsförfarande få tillsättas med nuvarande innehavare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de åtgärder, som övergångsvis kan komma att erfordras i samband med genomförandet av den nya personalorganisationen i Umeå.

Under förevarande anslag räknar jag i övrigt endast med medel för vissa ändamål av automatisk natur, nämligen kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m.

Anslaget torde böra uppföras med 4 005 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad jag föreslagit i det föregående fastställa personalförteckning för tandläkarhögskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	624 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	1 319 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 038 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	985 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	35 000

Summa kr. 4 005 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Umeå*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 005 000 kr.

[208] 51. Tandläkarhögskolan i Umeå: Omkostnader

Som framgått vid behandlingen i det föregående av anslaget till omkostnader till tandläkarhögskolan i Stockholm har tandläkarinstitutet i Umeå för här ifrågavarande ändamål hittills erhållit medel inom ramen för stockholms högskolans omkostnadsanslag.

Följande sammanställning upptager för budgetåret 1963/64 av *universitetskanslern* föreslagna anslagsposter samt departementets anslagsberäkning avseende ett särskilt omkostnadsanslag för tandläkarhögskolan i Umeå.

<i>Utgifter</i>	Av kanslern för 1963/64 föreslagna anslagsposter, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	14 500
2. <i>Expenser:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	140 000	140 000
b) Övriga <i>expenser</i>	235 000	215 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	1 000	500
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	10 000	10 000
5. Övriga utgifter:		
a) Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	600 000	500 000
b) Ersättning för avskaffade examensavgifter	2 000	2 000
	Summa kr. 1 003 000	882 000

De av kanslern föreslagna beloppen baseras på beräkningar verkställda av arbetsgruppen för utredning av frågor rörande personalorganisation, lokaler m. m. för den blivande odontologiska läroanstalten i Umeå.

Departementschefen. Såsom jag förordat vid anmälan av omkostnadsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm bör ett särskilt omkostnadsanslag för tandläkarhögskolan i Umeå uppföras på riksstaten. För innevarande budgetår har under stockholms högskolans motsvarande anslag beräknats tillhopa 290 000 kr. för bestridande av umeåinstitutets omkostnader.

Med hänsyn till att den kliniska verksamheten fr. o. m. den 1 juli 1963 skall erhålla ändrad organisation vid tandläkarhögskolan i Umeå torde denna läroanstalt i motsats till det nuvarande institutet ej komma att belasta tandläkarhögskolornas anslag till lärarkliniker. Jag beräknar i stället under förevarande anslag sammanlagt 225 000 kr. avseende sådana kostnader för vissa ersättningar och förbrukningsmateriel m. m., som tidigare belastat lärarklinikanslaget.

Då utbyggandet av högskolan kan beräknas ske successivt, är det enligt min mening motiverat att i omkostnadsanslaget under vissa poster nu beräkna något lägre belopp än vad kanslern föreslagit.

Jag förordar, att detta anslag — i överensstämmelse med vad som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen — uppföres med 882 000 kr. Den

reella anslagsuppräknningen skulle därmed bli (882 000 — 290 000 — 225 000 =) 367 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 882 000 kr.

[209] **52. Tandläkarhögskolan i Umeå: Materiel m. m.**

Medel till materiel m. m. för tandläkarinstitutet i Umeå har hittills anvisats under materielanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm.

Arbetsgruppen för frågor rörande personalorganisation, lokaler m. m. för tandläkarhögskolan i Umeå har för nästa budgetår äskat en medelsanvisning av 185 000 kr. till materiel m. m. Av nämnda belopp hänför sig 38 000 kr. till medel, som föreslås skola överföras från motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm, och 147 000 kr. till en allmän höjning av hittills anvisade medel.

Universitetskanslern ansluter sig till arbetsgruppens beräkning av medelsbehovet.

Departementschefen. Till följd av vad jag tidigare anfört angående den odontologiska utbildningen i Umeå bör ett belopp motsvarande den för tandläkarinstitutet därstädes nu beräknade delen — 38 000 kr. — av de under materielanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm anvisade medlen uppföras under ett särskilt reservationsanslag, benämnt *Tandläkarhögskolan i Umeå: Materiel m. m.* Med anledning av kanslerns förslag förordar jag därutöver en medelsanvisning av 122 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (38 000 + 122 000 =) 160 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kr.

[210] **53. Tandläkarhögskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning m. m.**

Medel till bokinköp och bokbindning m. m. för tandläkarinstitutet i Umeå har hittills beräknats under motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm.

Arbetsgruppen för frågor rörande personalorganisation, lokaler m. m. för tandläkarhögskolan i Umeå har för nästa budgetår hemställt om en medelsanvisning av 25 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Av nämnda belopp hänför sig 15 000 kr. till medel, som föreslås skola överföras från motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm, och 10 000 kr. till en allmän uppräknning av medelsbehovet.

Universitetskanslern biträder arbetsgruppens förslag.

Departementschefen. Till följd av vad jag tidigare anfört angående den odontologiska utbildningen i Umeå bör ett belopp motsvarande den för tandläkarinstitutet därstädes nu beräknade delen (15 000 kr.) av bokanslaget till tand-

läkarhögskolan i Stockholm anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Tandläkarhögskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning m. m. I enlighet med föreliggande förslag förordar jag att ytterligare 10 000 kr. beräknas för ifrågavarande ändamål. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(15\,000 + 10\,000 =)$ 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr.

[211] 54. Tandläkarhögskolan i Umeå: Nyanskaffning och underhåll av utrustning

Medel till nyanskaffning och underhåll av utrustning vid tandläkarinstitutet i Umeå har hittills beräknats under motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm.

Arbetsgruppen för frågor rörande personalorganisation, lokaler m. m., vid tandläkarhögskolan i Umeå har för nästa budgetår äskat en medelsanvisning av 62 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Av nämnda belopp hänför sig 15 000 kr. till medel, som föreslås skola överföras från motsvarande anslag till tandläkarhögskolan i Stockholm, och 47 000 kr. till en allmän uppräknings av medelsbehovet.

Universitetskanslern biträder arbetsgruppens förslag.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid universitetet i Uppsala.

Till följd av vad jag tidigare anförte angående den odontologiska utbildningen i Umeå bör 15 000 kr., motsvarande den på tandläkarinstitutet i Umeå belöpande delen av de under utrustningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm anvisade medlen, anvisas under ett särskilt reservationsanslag, benämnt Tandläkarhögskolan i Umeå: Nyanskaffning och underhåll av utrustning. Därutöver tillstyrker jag för ifrågavarande ändamål en medelsanvisning av 47 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(15\,000 + 47\,000 =)$ 62 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Umeå: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 62 000 kr.

[212] 55. Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	120 000	720 585
1962/63	450 000	
1963/64 (förslag)	450 000	

Medel för ifrågavarande ändamål har anvisats fr. o. m. budgetåret 1949/50. Beträffande tillkomsten av dessa kliniker och syftet med desamma torde få hänvisas till i propositionen 1949: 92 lämnad redogörelse. Utgifterna för klinikerna bestrides från högskolornas inkomster av patientavgifter och, i den mån dessa icke förslår, från förevarande förslagsanslag. Fr. o. m. den 1 juli 1958 har den vid kliniken anställda biträdespersonalen erhållit extra ordinarie anställning och därmed överförs till högskolornas avlöningsstater (se 1958 års åttonde huvudtitel, s. 276). Nya högre taxor har fastställts för klinikernas patienter, vid högskolan i Stockholm och vid det till denna högskola hörande institutet i Umeå fr. o. m. den 1 januari 1958 samt vid högskolan i Malmö fr. o. m. den 1 juli 1958.

Universitetskanslern erinrar om att den höga anslagsbelastningen — såsom framhållits vid anmälan av detta anslag i 1960 års statsverksproposition (bil. 10, s. 249 ff) — är en följd av att Västerbottens läns landsting sedan budgetåret 1958/59 tills vidare, i avvaktan på nya avtalsförhandlingar, inställt utbetalningen av det driftbidrag till tandläkarinstitutet i Umeå, som landstinget har att utgiva enligt ett med Kungl. Maj:t och kronan år 1957 ingånget avtal. Kanslern erinrar vidare om att Kungl. Maj:t i propositionen 1962: 104 framlagt bl. a. förslag till riktlinjer för tandläkarinstitutets i Umeå ombildning till självständig högskola fr. o. m. budgetåret 1963/64 och i samband därmed redovisat ett förslag till avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan och landstinget angående landstingets medverkan till anordnande och upprätthållande av utbildning av läkare och tandläkare i Umeå. Beträffande den odontologiska verksamheten stadgar avtalet bl. a., att högskolan även i fortsättningen skall utgöra landstingsområdets centraltandpoliklinik, vilket enligt kanslern innebär, att någon lärarklinik i gängse mening inte kommer att finnas i Umeå efter den 1 juli 1963. Kostnaderna för poliklinikverksamheten bör därför fortsättningsvis inte belasta förevarande anslag. I avvaktan på fullständig avveckling av lärarkliniken i Umeå förordar kanslern, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. I anslutning till kanslerns nyss återgivna uttalande vill jag först anmäla, att Kungl. Maj:t enligt bemyndigande av 1962 års riksdag (SU: 144, Rskr 322) den 6 juni 1962 godkänt avtalet med Västerbottens läns landsting angående landstingets medverkan till bl. a. verksamheten vid den blivande tandläkarhögskolan i Umeå. Enligt avtalet har landstinget att för denna verksamhet till staten erlagga ett årligt driftbidrag. Detta skall bestämmas med utgångspunkt i ett belopp av 375 000 kr. för år 1962 och omräknas med hänsyn till den förändring av konsumentprisindex, som inträtt under tiden från den 1 juli 1962 till den 1 juli det kalenderår bidraget avser. Avtalet innebär vidare, att landstingets bidrag enligt 1957 års avtal för perioden 1959—1962 fastställts till ett belopp av 375 000 kr. för år räknat.

Med hänsyn till att lärarkliniken i Umeå kommer att ombildas till tandsjukvårdcentral i huvudsaklig överensstämmelse med odontologiska förhandlings-sakkunnigas förslag (jfr prop. 1962: 104, s. 56 och 91), anser jag i likhet med uni-

versitetskanslern, att kostnaderna för den kliniska verksamheten i fortsättningen inte bör belasta detta anslag. Jag har därför vid behandlingen av frågan om anslag till omkostnader för tandläkarhögskolan i Umeå beräknat ett belopp av 225 000 kr., motsvarande kostnaderna för vissa ersättningar och förbrukningsmateriel m. m. Samtidigt förordar jag en höjning av förevarande anslag med 225 000 kr. på grund av automatiska kostnadsökningar vid lärarklinikerna i Stockholm och Malmö. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(450\,000 - 225\,000 + 225\,000 =)$ oförändrat belopp, 450 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kr.

[213] **56. Matematisk-naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildning och forskning i Umeå**

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 6 juni 1962 sakkunniga med uppgift att verkställa närmare utredningar och avgiva förslag angående fortsatt utbyggnad av organisationen för högre utbildning och forskning i Umeå. De sakkunniga, som antagit namnet 1962 års Umeåkommitté, har den 11 december 1962 framlagt delbetänkandet »Högre utbildning och forskning i Umeå» (Ecklesiastikdepartementet 1962:9, stencilerat). I betänkandet föreslås, att utbyggnaden av en matematisk-naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildnings- och forskningsorganisation i Umeå skall påbörjas budgetåret 1963/64. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. I avbidan på särskild proposition i ämnet torde under förevarande rubrik i riksstatsförslaget böra uppföras ett preliminärt beräknat belopp av 572 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Matematisk-naturvetenskaplig och samhällsvetenskaplig utbildning och forskning i Umeå* för budgetåret 1963/64 beräkna ett belopp av 572 000 kr.

[214] **57. Farmaceutiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 472 000	1 440 722
1962/63	1 530 000	
1963/64 (förslag)	1 878 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *styrelsen för farmaceutiska institutet*, på framställning av *institutets lärarkollegium*, att förevarande anslag höjes med 482 000 kr. till 2 012 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftökningar, av följande förslag.

Farmakognosi

- 1) assistent,
- 2) förste laboratorieassistent i Ae 13.

Social- och rättsfarmaci

- 3) tredje amanuens.

Analytisk kemi

- 4) förste laboratorieassistent i Ae 13.

Oorganisk och fysikalisk kemi

- 5) laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i Ae 5.

Kansliet

- 6) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Gemensamt för institutet

- 7) tre forskarassistenter,
- 8) laboratorieingenjör i högst Ae 15,
- 9) institutionstekniker i Ao 9 i stället för vaktmästare i Ao 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 2, 4, 5, 6, 8 och 9. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Farmaceututbildningskommittén — tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juni 1957 — finner i yttrande över styrelsens förslag det angeläget att undervisnings- och forskningsstandarden vid institutet bringas i paritet med den standard, som finns inom närliggande undervisnings- och forskningsområden. Kommittén anser sig ej i detalj kunna ta ställning till de framförda förslagen.

Departementschefen. I avvaktan på farmaceututbildningskommitténs förslag, som beräknas föreligga under våren 1963, anser jag mig inte böra föreslå några vittgående förändringar vid institutet.

Med anledning av styrelsens under punkterna 2, 4, 5, 6, 8 och 9 redovisade förslag om utökning av antalet tjänster som förste laboratorieassistent, laboratoriebiträde, institutionstekniker m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare tre biträdestjänster. I fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av styrelsen, meddela beslut.

I övrigt räknar jag för nästa budgetår inte med några andra utgiftsförändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Dessa beräknar jag till ett avrundat belopp av 298 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med (1 530 000 + 348 000 =) 1 878 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	179 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	525 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	642 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	505 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	29 000
Summa kr.	1 885 000

Särskilda uppbördsmedel

Avkastning av donationsfond	7 000
Nettoutgift kr.	1 878 000

b) till *Farmaceutiska institutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 878 000 kr.

[215] 58. Farmaceutiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	142 000	152 758
1962/63	158 000	
1963/64 (förslag)	165 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår *farmaceutiska institutets styrelses* förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av styrelsen för 1963/64 före- slagna änd- ringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 000	+ 400	+ 400
2. <i>Expenser</i> :			
Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	58 000	—	+ 1 800
Övriga <i>expenser</i>	96 000	+ 4 800	+ 4 800
3. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 000	—	of
Summa kr.	158 000	+ 5 200	+ 7 000

De begärda höjningarna är av automatisk natur.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen. Vid beräkningen har hänsyn tagits även till den generella kostnadsökningen för bränsle, lyse och vatten.

Detta anslag torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (158 000 + 7 000 =) 165 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

[216] **59. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	328 000	327 994
1962/63	350 000	
1963/64 (förslag)	385 000	

Styrelsen för farmaceutiska institutet framhåller, att den under de senaste åren, i avvaktan på farmaceututbildningskommitténs förslag, äskat endast obetydliga höjningar av detta reservationsanslag. Med hänsyn till inträffade prisstegringar och allmänna varuskattens införande föreslår styrelsen en höjning av anslaget med 20 % eller med 70 000 kr.

Departementschefen. Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 35 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (350 000 + 35 000 =) 385 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 385 000 kr.

[217] **60. Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	20 000	21 951
1962/63	20 000	
1963/64 (förslag)	20 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 20 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Styrelsen för farmaceutiska institutet biträder *lärarkollegiets* förslag, att detta anslag höjes med 80 000 kr. Styrelsen, som uppskattar värdet av institutets apparatutrustning till ca 1 500 000 kr., framhåller att en höjning av anslaget bör ske för att möjliggöra en förnyelse av apparatbeståndet.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kr.

[218] **61. Bidrag till handelshögskolan i Stockholm**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	952 000	952 000
1962/63	1 052 000	
1963/64 (förslag)	1 285 000	

Finansieringen av verksamheten vid handelshögskolan i Stockholm regleras genom två avtal, det ena dagtecknat den 23 januari 1954 och det andra den 8 mars 1961. Enligt gällande grunder, angivna i det senare, av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (Prop. 1961:83; SU 117; Rskr 286) genom beslut den 16 juni 1961 godkända avtalet, skulle statsbidraget för budgetåret 1963/64 utgå med 1 111 400 kr.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm har i skrivelse den 29 augusti 1962 hemställt, att förhandlingar måtte upptas om en höjning av statens bidrag till högskolans verksamhet. Direktionen erinrar därvid om den i avtalet intagna bestämmelsen, att, därest väsentligt ändrade förhållanden, t. ex. förskjutning i penningvärdet, inträder, förhandlingar skall upptas om en reglering av statens bidrag.

Med anledning härav har förhandlingar mellan företrädare för staten, handels-högskoleföreningen och direktionen upptagits. Under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande har enighet nåtts om ändring av följande innebörd av punkterna VI a och VIII i avtalet.

Staten skall bidraga till kostnaderna för handelshögskolans verksamhet med 1 212 400 kr. per budgetår, dock att bidraget för budgetåret 1963/64 skall utgöra 1 284 400 kr., varav 72 000 kr. utgör engångsbidrag till del av allmän kostnadsökning under budgetåret 1962/63. Därest väsentligt ändrade förhållanden, t. ex. förskjutning i penningvärdet, inträder, skall förhandlingar upptagas om en reglering av statens bidrag. Vid bedömande av huruvida väsentligt ändrade förhållanden inträtt skall jämförelsen ske med förhållandena läsåret 1963/64 (1963 års löner). Avtalet skall i ändrad lydelse träda i kraft den 1 juli 1963 och gälla t. o. m. den 30 juni 1969. Om avtalet icke av någon part uppsäges minst två år före avtalstidens utgång, förlänges avtalets giltighetstid för varje gång med femton år.

Departementschefen. Såsom framgår av min redogörelse har villkorlig överenskommelse träffats om en reglering av statens bidrag till verksamheten vid handelshögskolan i Stockholm. Avtalet innebär att tidigare överenskommet statsbidrag fr. o. m. nästa budgetår skall uppräknas med hänsyn till kostnadsökningen

t. o. m. läsåret 1963/64. Beräkningen av kostnaderna läsåret 1963/64 har härvid skett med utgångspunkt i 1963 års löner. Härjämte skall enligt avtalet ett engångsbidrag utgå till del av allmän kostnadsökning under budgetåret 1962/63. Vidare vill jag anmäla, att parterna vid ingåendet av avtalet varit ense om att inför budgetåret 1964/65 upptaga överläggningar om den framtida inriktningen av högskolans arbete och om möjligheterna till en ökning av dess utbildningskapacitet.

Överenskommelsen har inte givit mig anledning till erinran. Jag avser sedermera att inhämta Kungl. Maj:ts godkännande av avtalet.

Den till följd av vad jag nu föreslagit erforderliga anslagshöjningen för nästa budgetår uppgår till avrundat 233 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,052\,000 + 233\,000 =) 1\,285\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 1 285 000 kr.

[219] 62. Handelshögskolan i Göteborg: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 083 000	1 053 323
1962/63	1 293 000	
1963/64 (förslag)	1 560 000	

Beslut om förstatligande av handelshögskolan i Göteborg fattades av statsmakterna våren 1961 (prop. 1961:83; SU 117; Rskr 286). Samtidigt fattades beslut om en ökning av högskolans utbildningskapacitet samt om en förstärkning av dess resurser. Beslutet innebär bl. a., att den årliga intagningen av studerande fr. o. m. läsåret 1961/62 ökats med omkring 80 till 200. I fråga om professurer beslöts att två tjänster för ämnet företagsekonomi skulle inrättas, en fr. o. m. läsåret 1962/63 och en fr. o. m. läsåret 1963/64.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid handelshögskolan i Göteborg* för nästa budgetår hemställt om förstärkning av högskolans personal m. m.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de förslag som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Ekonomisk geografi

1) assistent.

Företagsekonomi I

2) assistent.

Företagsekonomi II

- 3) professor,
- 4) assistent.

Nationalekonomi

- 5) universitetslektor i statistik i stället för i nationalekonomi,
- 6) biträdande lärare i stället för universitetslektor,
- 7) arvoden om 10 000 kr. till speciallärare.

Rättsvetenskap

- 8) assistent,
- 9) universitetslektor i företagsbeskattning i stället för i rättsvetenskap.

Gemensamt för högskolan

- 10) forskarassistent,
- 11) biblioteksbiträde i Ae 7,
- 12) halvtidsanställt biblioteksbiträde i Ae 7 i stället för halvtidsanställt kontorsbiträde i A 2—A 5.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 13) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för i Ae 23,
- 14) bibliotekarie i Ao 21 i stället för i Ae 21,
- 15) kontorist i Ao 9 i stället för i Ae 9,
- 16) förste expeditionsvakt i Ao 9 i stället för i Ae 9,
- 17) expeditionsvakt i Ao 7 i stället för i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 3. Den under denna punkt upptagna professuren skall inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64 i enlighet med förut omförmålt beslut av 1961 års riksdag.

Punkt 4. Som skäl för tjänstens inrättande åberopas ett ökat behov av rekryteringstjänster samt behovet av bl. a. handledare vid övningskurser.

Punkt 5. Vid högskolan finns för närvarande tre universitetslektorat i nationalekonomi. Ett av dessa är enligt lärarkollegiet avsett för undervisning i ämnet statistik, vilket ämne tidigare sammanförts med ämnet nationalekonomi. Sistnämnda universitetslektorat bör indragas samtidigt som ett universitetslektorat i statistik inrättas.

Punkt 9. Förslaget innebär enligt kanslern en ändring av benämningen på den ena av högskolans två universitetslektorat i rättsvetenskap. Lektoratet föreslås bli fristående i förhållande till såväl rättsvetenskap, som det tidigare hänförts till, som företagsekonomi.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m.

Departementschefen. Enligt statsmakternas beslut i fjol skall fr. o. m. den 1 juli 1963 vid handelshögskolan i Göteborg inrättas en professur inom den del av

ämnet företagsekonomi, som vid högskolan rubriceras som företagsekonomi II. Jag beräknar nu härfor erforderliga medel (p. 3).

I samband med inrättandet av professorstjänsten bör en utökning ske av antalet assistenttjänster. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst (p. 4).

Kanslerns förslag om utbyte av ett universitetslektorat i nationalekonomi och ett i rättsvetenskap mot universitetslektorat i respektive statistik och företagsbeskattning finner jag mig kunna biträda. Jag förutsätter härvid, att utbytet icke kommer att medföra behov av ytterligare lärarkrafter för undervisning i ämnena nationalekonomi och rättsvetenskap (p. 5 och 9).

I övrigt räknar jag icke med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk karaktär.

Anslaget torde böra uppföras med $(1\,293\,000 + 267\,000 =) 1\,560\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för handelshögskolan i Göteborg, som för-
anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	512 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	357 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	462 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	501 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	25 000
Summa kr.	1 860 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avkastning från högskolans fonder	100 000
2. Bidrag från Göteborgs stad	200 000
Summa kr.	300 000
Nettoutgift kr.	1 560 000

c) till *Handelshögskolan i Göteborg*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 560 000 kr.

[220] 63. Handelshögskolan i Göteborg: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	173 000	166 597
1962/63	158 000	
1963/64 (förslag)	165 000	

Universitetskanslern föreslår, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. I följande sammanställning redovisas för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt departementets anslagsberäkning för nästa budgetår.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 500	of
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	45 000	of
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	48 500	+ 7 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 500	of
5. Övriga expenser	60 500	of
	Summa kr. 158 000	+ 7 000

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till den generella kostnadsökningen för städning och rengöring.

Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (158 000 + 7 000 =) 165 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Handelshögskolan i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

[221] 64. Handelshögskolan i Göteborg: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	60 000	59 773
1962/63	60 000	
1963/64 (förslag)	65 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 23 000 kr. Av den föreslagna höjningen avses 5 000 kr. till bokinköp m. m., 7 000 kr. till utskrivning av seminariearbeten, 1 000 kr. till bidrag till studieresor och 10 000 kr. till bidrag till exkursioner.

Universitetskanslern förordar, med hänsyn till behovet av anslag till exkursioner, en uppräkning med 10 000 kr.

Departementschefen. Jag vill till en början erinra om vad jag inledningsvis anfört under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning

av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 5 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(60\,000 + 5\,000 =) 65\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelshögskolan i Göteborg: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

[222] 65. Journalistinstitutet i Stockholm: Avlöningar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 168 000 kr.

I skrivelse nr 227 anmälde 1962 års riksdag, att riksdagen — i enlighet med vad statsutskottet i ämnet anfört i utlåtande nr 96 — godkänt vad chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1962:59 förordat angående anordnande i statlig regi av dels högre journalistutbildning för personer med lägst fyra akademiska betyg (akademikerlinje), dels journalistutbildning för personer med studentexamen eller motsvarande (studentlinje). Beslutet innebar bl. a., att två statliga journalistinstitut — ett i Stockholm och ett i Göteborg — skulle inrättas fr. o. m. budgetåret 1962/63, vart och ett med en årlig intagningskapacitet av 30 studerande på akademikerlinje och 30 på studentlinje.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 30 mars 1962 fem experter, med översten O. Sundell som ordförande, för att inom ecklesiastikdepartementet förbereda åtgärder för anordnande av den i propositionen 1962:59 avsedda journalistutbildningen. Experterna har antagit benämningen *interimsstyrelsen för journalistinstitutet*.

I kungl. brev den 25 maj 1962 fastställdes stadga för journalistinstitutet, enligt vilken ledningen av varje institut skall utövas av en styrelse, ett arbetsutskott och en rektor. Institutet inledde sin verksamhet fr. o. m. höstterminen 1962. Vid vart och ett av instituten finns för närvarande två heltidsanställda lärare, dels rektorn som tillika är huvudlärare i teoretiska ämnen, dels en lektor som är huvudlärare i praktiska ämnen.

A. Förslag till anslagsäskanden

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår interimsstyrelsen, att förevarande anslag höjes med 40 000 kr. Højningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

1. Lektor i teoretiska ämnen i Ag 25 med halvtidstjänstgöring i stället för 100 timmar arvoderad undervisning.
2. 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.
3. Expeditionsvakt i Ag 7 med halvtidstjänstgöring.

Av styrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

Punkt 1. Stadgan och kontinuiteten i undervisningen inom de teoretiska ämnena blir enligt styrelsens mening lidande av att denna undervisning till avsevärd del måste bestridas av timarvoderade lärare. Styrelsen föreslår därför en ut-

vidgning av den fasta lärarstaben vid institutet med en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med halvtidstjänstgöring, varvid den arvoderade undervisningen kan minskas med 100 timmar.

Punkt 2. Lektorn i praktiska ämnen har för närvarande en tyngande arbetsbörda, inte minst på grund av de administrativa uppgifternas omfattning; bland dessa arbetsuppgifter bör nämnas praktikförmedling, anordnande av studiebesök samt schemaläggning. Styrelsen föreslår bl. a. med hänsyn härtill, att institutet skall tilldelas 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

Interimsstyrelsen har vidare framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har interimsstyrelsen gjort framställning om överförande av vissa arvoden från den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal till en ny anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

B. Förslag om utbildning av konsumentrådgivare

Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna avgav den 12 juli 1961 betänkande angående »Högre journalist- och reklamutbildning» (stencilerat). Med anledning av de förslag kommittén framlade i fråga om högre reklamutbildning i statlig regi anförde *chefen för ecklesiastikdepartementet* i propositionen 1962: 59 bl. a. följande.

Aven om tillgängliga prognoser rörande behovet av reklampersonal ej är helt tillfredsställande underbyggda, är det troligt, att efterfrågan på personer med högre utbildning av betydelse för reklamverksamhet — främst humanister och samhällsvetare — kommer att öka mycket kraftigt. Arbetsmarknadsskäl talar sålunda i och för sig för att utbildningskapaciteten på detta område vidgas.

Den av kommittén föreslagna utformningen av reklamutbildningen innebär, att studierna i betydande utsträckning skulle koncentreras kring de rent företagsekonomiska problemen. Några remissinstanser har understrukt, att alltför ringa hänsyn tagits till sociologiska och psykologiska aspekter samt till konsumenternas intressen.

För egen del ansluter jag mig till de här berörda kritiska synpunkterna. Jag vill dessutom tillägga att jag finner det nödvändigt, att — om staten skall engagera sig i utbildningen — de sidor av reklamverksamheten, som kan sägas vara skadliga, bl. a. genom att de verkar med andra medel än dem som åsyftar korrekt vägledning, utbildningsmässigt med all kraft motverkas. Det synes mig med hänsyn till vad jag här anfört nödvändigt, att en översyn av kommitténs förslag verkställs, innan ett slutligt ställningstagande sker till det framlagda förslaget.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet har sedermera inkommit med en skrivelse, i vilken framhålls att behov av kunskaper i psykologi, sociologi och företagsekonomi föreligger inom såväl reklam som konsumentupplysning. Förbundet finner det därför motiverat, att gemensam utbildning anordnas för kommersiell marknadsföring och för annan icke-kommersiellt inriktad informationsverksamhet. Skrivelsen utmynnar i önskemål om en revidering av kommitté-

förslaget varvid hänsyn bör tagas till de riktlinjer som statsmakterna fastställt för journalistutbildningen.

Även en inom *statens konsumentråd* utsedd arbetsgrupp har framlagt vissa synpunkter på förevarande spörsmål. Vill man eliminera reklamens icke önskvärda verkningar, bör man enligt arbetsgruppen snarare ge konsumenterna än reklammännen en uppfostran som leder till resistens mot osakliga reklamargument. Huvudsyftet med en reklamutbildning bör enligt arbetsgruppens mening vara att meddela undervisning om »kommunikationens teori, metodik och teknik»; i stället för reklaminstitut bör skapas institut för utbildning om information och kommunikation. Det förutsätts, att behovet av personal för bl. a. konsumentupplysning kan tillgodoses härigenom.

Över de båda nämnda skrivelserna har efter remiss *interimsstyrelsen för journalistinstituten* avgivit utlåtande. Styrelsen anför bl. a. följande.

Enligt *interimsstyrelsens* mening föreligger utbildningsbehov inom ifrågasatt område för tre olika typer av verksamhet, nämligen reklam för varor och tjänster, åsiktsreklam samt objektiv varubeskrivning. Objektiv varubeskrivning innefattar sådan information om varor och tjänster, som bygger på saklig granskning och som saknar försäljningsfrämjande syfte.

Inom samtliga dessa tre sektorer föreligger behov av personal med utbildning inriktad på det mål verksamheten har. Enligt *interimsstyrelsens* mening är det inte möjligt att inom *en* utbildningslinje med snävt begränsad studietid ge utbildning för tre så olika typer av verksamhet. Det bör emellertid i detta sammanhang framhållas, att även en utbildning som är *inriktad* på verksamhet inom endast en av sektorerna efter viss påbyggnad kan vara *användbar* inom de övriga.

I vårt land saknas högre utbildningsvägar med inriktning på objektiv varubeskrivning. Informationsverksamhet på denna sektor har hittills ombesörjts av journalister, hushållslärare m. fl. Med hänsyn till det växande behov av upplysning, som bl. a. den ständigt ökande reklamen medför, anser *interimsstyrelsen* det angeläget, att försöksverksamhet med högre utbildning på konsumentupplysningens område snarast möjligt kommer till stånd i statlig regi.

Informations- och rådgivningsverksamhet av detta slag bedrivs för närvarande på tillskyndan av bl. a. konsumentrådet, konsumentinstitutet och hushållningssällskapen. Dagspress, veckopress, radio och television ägnar växande uppmärksamhet åt konsumentfrågor av skilda slag. Ett flertal speciella konsumenttidningar konkurrerar om läsarnas intresse. Inom flertalet av här nämnda informationsorgan kan insatserna på konsumentupplysningens område väntas öka i snabb takt. Detta kommer givetvis att medföra ökat behov av välutbildad personal för saklig upplysningsverksamhet.

Hur den föreslagna nya utbildningsvägen skall benämnas är givetvis beroende av utbildningens inriktning. *Interimsstyrelsen* har efter viss tvekan funnit det troligt, att yrkesbenämningen *marknadskonsulent* är den mest användbara.

Marknadskonsulenter bör vara något av experter på kommunikations- och informationsverksamhet; nödvändigt är att de kan skapa och utveckla kontakter med sin publik. De bör ha förmåga att från olika områden, bl. a. teknik och ekonomi, inhämta fakta samt framställa dessa i populär form — såväl vid an-

förändren som i artiklar. Vidare fordras förtrogenhet med de olika slag av media som står till förfogande, t. ex. press, radio och television.

En stor del av nämnda färdigheter kan bibringas den studerande vid en institutsutbildning. Utbytet av studierna torde dock bli betydligt större, om vederbörande före påbörjandet av nämnda utbildning genomgått lämplig praktik-tjänstgöring. Dessutom får praktikanten möjlighet att pröva sitt intresse och sin fallenhet för informationsverksamhet. Styrelsen förordar därför, att som ett obligatoriskt moment i utbildningen av marknadskonsulenter skall ingå minst sex månaders praktik.

En ettårig institutsutbildning bör enligt interimsstyrelsens mening utgöra det avslutande momentet i studiegången för blivande marknadskonsulenter. Styrelsen förordar, att man vid den praktiska planeringen inriktar sig på att starta med enbart studentlinjer. Institutsutbildningen av marknadskonsulenter bör dock i princip organiseras på samma sätt som utbildningen av journalister, dvs. med både akademikerlinjer och studentlinjer. Tills vidare bör en student med lämplig akademisk kompetens placeras på studentlinje som specialelev.

Vid sin granskning av arbetsgruppens förslag har interimsstyrelsen kommit till den uppfattningen, att en utbildning inriktad på kommunikation och information inom ifrågavarande område — med avseende på såväl innehåll som mål — nära ansluter till den vid journalistinstitutet bedrivna utbildningsverksamheten. Styrelsen har därför låtit undersöka möjligheterna att anordna nyssnämnda utbildning vid journalistinstitutet i Stockholm och Göteborg; genom en dylik lösning skulle utbildningen kunna starta med minsta möjliga tidsutdräkt och kostnaderna för administration och fast lärarpersonal kunna avsevärt nedbringas.

Interimsstyrelsen har efter vissa konsultationer gjort en bedömning rörande vilka ämnen som bör förekomma inom ramen för institutsutbildningen. Enligt styrelsens mening bör blivande marknadskonsulenter till väsentlig del studera samma ämnen som eleverna vid journalistinstitutet. Överensstämmelsen synes vara så stor, att undervisningen i betydande omfattning skulle kunna ske gemensamt; detta talar enligt interimsstyrelsen i och för sig för en organisatorisk samordning av utbildningen, dvs. en förläggning av marknadskonsulentutbildningen till journalistinstitutet.

Av de totalt omkring 120 studenter som under läsåret 1962/63 beviljats inträde vid journalistinstitutet har den ena hälften påbörjat studierna på höstterminen, den andra hälften börjar på vårterminen. Intagningarna fördelas med 30 elever per termin och institut. Fr. o. m. vårterminen 1963 finns sålunda vid vart och ett av instituten 60 elever samtidigt. De lokaler som erfordras för undervisning av nämnda antal elever beräknas icke bli utnyttjade fullt effektivt vare sig i Stockholm eller i Göteborg. Från lokalsynpunkt torde det sålunda — enligt interimsstyrelsen — vara möjligt att vid journalistinstitutet ge plats åt en parallellkurs med ett begränsat antal studerande.

Det ökade elevantal och den speciella inriktning som utbildning av marknadskonsulenter skulle medföra för journalistinstitutet måste givetvis medföra krav på förstärkning av lärarpersonalen, framhåller interimsstyrelsen; de fast anställda

lärarna — rektor jämte en lektor vid varje institut — skulle dock vid en i långa stycken sammanhållen utbildning få bära ansvaret för en väsentlig del av undervisningen och handledningen även på den nya linjen.

Interimsstyrelsen föreslår, att utbildning av marknadskonsulenter på försök påbörjas vid journalistinstituten i Stockholm och Göteborg fr. o. m. höstterminen 1963. Till sådan utbildning bör enligt styrelsens mening under det första året förslagsvis högst 15 elever antagas vid vart och ett av instituten, dvs. totalt 30 elever. Någon ny intagning förutsättes ej ske förrän höstterminen 1964. Om efterfrågan på konsumentinriktad utbildning visar sig bli betydligt större än tillgången på utbildningsplatser, bör enligt styrelsen ett ökat elevintag redan fr. o. m. höstterminen 1964 övervägas. Avgörande för denna fråga måste bli det mottagande den nya utbildningsvägen får på arbetsmarknaden.

För ett genomförande av förslaget erfordras enligt interimsstyrelsen en uppräkning av förevarande anslag med ca. 34 000 kr. Styrelsen föreslår följande förstärkningar fr. o. m. nästa budgetår.

1. Lektor i teoretiska ämnen i Ag 25 med halvtidstjänstgöring.
2. 158 timmar arvoderad undervisning.
3. 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

Till stöd för här redovisade förslag anför interimsstyrelsen i huvudsak följande.

Punkterna 1 och 2. Den föreslagna utbildningen medför enligt interimsstyrelsens beräkningar behov av ca. 356 timmar separat undervisning, till större delen i teoretiska ämnen — framför allt inom ämnesområdet psykologi, pedagogik, sociologi med socialpsykologi och massmedia samt ämnet konsumtionskunskap. Styrelsen föreslår, att för denna undervisning dels inrättas en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med halvtidstjänstgöring, dels anvisas medel för 158 timmar arvoderad undervisning.

Punkt 3. Ett genomförande av den föreslagna utbildningen medför, att en rad nya administrativa uppgifter tillkommer. Interimsstyrelsen finner, att institutet för dessa arbetsuppgifter bör erhålla 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

Beträffande journalistinstitutets i Stockholm anslag till *omkostnader* föreslår interimsstyrelsen en höjning med 4 500 kr. för täckande av kostnader för expenser i samband med den föreslagna utbildningen.

C. Remissyttranden

Över interimsstyrelsens förslag rörande utbildning av konsumentrådgivare har remissyttranden avgivits av sammanlagt femton myndigheter och organisationer m. m. Av dessa ställer sig nio i princip *positiva* till *försöksverksamhet* av föreslagen karaktär, nämligen *universitetskanslern, humanistiska fakulteten i Uppsala, humanistiska fakulteten i Lund, humanistiska fakulteten i Göteborg, arbetsmarknadsstyrelsen, statens konsumentråd, Sveriges radio AB, Sveriges förenade studentkårer* samt *Svenska tidningsutgivareföreningens vecko-*

pressektion. De två sistnämnda instanserna förordar jämväl reklamutbildning i statlig regi.

Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna och Sveriges akademikers centralorganisation avvisar tanken på en till journalistinstitutionen förlagd utbildning av konsumentrådgivare; i stället förordas — med hänsyn till bl. a. arbetsmarknadens behov — en av staten anordnad utbildning av reklampersonal. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* samt *Föreningen Svensk fackpress* anser, att den föreslagna utbildningen kan vara värdefull för journalister; den kan emellertid inte betraktas som en ersättning för den ursprungligen föreslagna reklamutbildningen. *Humanistiska fakulteten i Stockholm* föreslår fortsatt utredning rörande utbildningsfrågorna på reklamens och konsumentupplysningens område.

Statens institut för konsumentfrågor anför i fråga om grundutbildningen för konsumentrådgivare bl. a. följande.

Institutet vill understryka att grundvalen för all objektiv konsumentupplysning är kunskap på det område man skall upplysa om. Därför anser institutet, att en lämplig differentiering av grundutbildningen före eller efter den speciella pedagog-, journalist- eller reklamutbildningen såvitt möjligt bör krävas för all upplysningsverksamhet. Graden av differentiering i t. ex. humanistisk, teknisk och huslig utbildning samt handelsutbildning torde bli beroende av hur pass kvalificerat upplysningsarbete som skall utföras. För kvalificerat arbete på den objektiva varubeskrivningens område bör krävas en naturvetenskaplig eller teknisk grundutbildning.

Statens konsumentråd understryker värdet av en akademisk grundutbildning för blivande konsumentrådgivare; liknande synpunkter anföres av *universitetetskanslern* och *humanistiska fakulteten i Lund*.

Den förordade yrkesbenämningen marknadskonsulent är enligt *Svenska försäljnings- och reklamförbundet*, *statens institut för konsumentfrågor* och *statens konsumentråd* mindre väl vald med hänsyn till bl. a. risken för förväxlingar med titeln marknadskonsult.

En undersökning av behovet av personal med den föreslagna utbildningen efterlyses av bl. a. *statens konsumentråd* och *statens institut för konsumentfrågor*. I en till departementet senare överlämnad promemoria redovisar *arbetsmarknadsstyrelsen* resultatet av en enkätundersökning rörande inställningen till interimsstyrelsens förslag bland vissa myndigheter, organisationer, pressorgan m. m. Av 39 tillfrågade instanser är 26 positiva till förslaget, sju tveksamma och tre negativa; tre saknar synpunkter på frågan. Bland de tillfrågade uppger sig 17 ha användning för personal med den föreslagna utbildningen, 20 räknar ej med kunna använda dylik personal; två instanser lämnar frågan obesvarad.

I en särskild skrivelse har *Sveriges sociologförbund* anfört vissa synpunkter rörande högre reklamutbildning.

D. Departementschefen

Journalistutbildning i statlig regi har tillkommit genom beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962: 59, Rskr 1962: 227). Riksdagen fattade därvid beslut om att två statliga journalistinstitut skulle inrättas fr. o. m. budgetåret 1962/63. Det ena har förlagts till Stockholm, det andra till Göteborg. Utbildningskapaciteten är nu totalt ca 120 studerande, fördelade på 60 vid vart och ett av instituten. Av utbildningsplatserna vid varje institut är den ena hälften avsedd för personer med lägst fyra akademiska betyg (akademikerlinje), den andra hälften för personer med studentexamen eller motsvarande (studentlinje).

En särskild expertgrupp, benämnd interimsstyrelsen för journalistinstitutet, har genomfört förberedelsarbetena för institutets verksamhet. Styrelsen har vidare inkommit med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 avseende båda instituten; till dessa förslag återkommer jag i det följande. Därjämte har styrelsen efter remiss avgivit utlåtande över vissa synpunkter på högre reklamutbildning, vilka anförts i skrivelser från dels Svenska försäljnings- och reklamförbundet, dels en av statens konsumentråd utsedd arbetsgrupp. De förslag som interimsstyrelsen i detta sammanhang framställt ger mig anledning att i korthet erinra om den diskussion som under de senaste åren förts beträffande reklamutbildning i statlig regi.

Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna avgav år 1961 ett betänkande med förslag till bl. a. högre reklamutbildning förlagd till statliga reklaminstitut. Studierna skulle i betydande utsträckning koncentreras kring företagsekonomiska problem. I samband med remissbehandlingen av förslaget underströk bl. a. statens konsumentråd och 1955 års universitetsutredning, att alltför ringa hänsyn tagits till sociologiska och psykologiska aspekter samt till konsumenternas intressen. Vid mitt ställningstagande till förslaget i propositionen 1962: 59 (s. 16) anslöt jag mig till de här berörda kritiska synpunkterna samt framhöll nödvändigheten av att frågan ytterligare övervägdes.

Såväl Svenska försäljnings- och reklamförbundet som den av statens konsumentråd utsedda arbetsgruppen förutsätter i sina sedermera överlämnade skrivelser, att det är möjligt att åstadkomma en gemensam utbildning för reklam och icke-kommersiell informationsverksamhet. Mot denna uppfattning reagerar interimsstyrelsen i sitt utlåtande över ifrågavarande skrivelser. Enligt styrelsens mening är det ogörligt att inom en utbildningslinje med snävt begränsad studietid ge utbildning för så olika typer av verksamhet. Styrelsen finner det däremot sannolikt, att en utbildning som är inriktad på verksamhet inom endast den ena av sektorerna efter viss påbyggnad kan vara användbar även inom den andra.

Innan statsmakterna tar ställning till förslaget om en helt statsfinansierad reklamutbildning är det enligt interimsstyrelsens uppfattning nödvändigt, att denna fråga prövas från principiella utgångspunkter. I gengäld önskar styrelsen, att försöksverksamhet med högre utbildning på konsumentupplysningens område snarast möjligt skall komma till stånd, inte minst med hänsyn till det

växande behov av upplysning som bl. a. den ökande reklamen medför. För att en försöksverksamhet skall kunna starta med minsta möjliga tidsutdräkt, förlägger interimsstyrelsen ett förslag i syfte att vid journalistinstitutet skapa en alternativ studiekurs inriktad på konsumentupplysning. Till detta förslag återkommer jag i det följande.

Vid remissbehandlingen av interimsstyrelsens förslag har vissa synpunkter framkommit även beträffande den principiella frågan, om staten bör ta ansvaret för utbildningen av reklampersonal. Svenska försäljnings- och reklamförbundet hävdar sålunda, att reklamens samhällsekonomiska funktionsduglighet bör kunna förbättras och eventuella skadeverkningar motverkas genom utbildning. Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna erinrar om sitt tidigare förslag, enligt vilket det borde vara en samhällsuppgift att svara för utbildning inriktad på en så betydande arbetsmarknad som reklamsektorn utgör.

Av vissa nyligen redovisade statistiska sammanställningar, »Tendenserna på akademikernas arbetsmarknad fram till mitten av 1970-talet» (SOU 1962: 55), vilka utförts av prognos- och planeringsgruppen inom ecklesiastikdepartementet, framgår att tillgången på humanister och samhällsvetare under slutet av 1960-talet kommer att öka utomordentligt starkt. Det synes mig därför angeläget, att största möjliga ansträngningar göres för att samhället på ett adekvat sätt skall kunna utnyttja tillskottet av personer med utbildning vid humanistisk fakultet. Det är särskilt viktigt att de yrkesvägledande organen i samband med studierådgivning vid såväl gymnasier som universitet och högskolor eftersträvar att lämna de studerande upplysningar om bl. a. behovstendenser på aktuella yrkesområden, praktikmöjligheter samt lämpliga utbildningslinjer och ämneskombinationer för yrkesverksamhet även utanför de traditionella områdena.

I nyss angivna syfte bör vidare de hittills gjorda försöken med alternativa studiekurser i humanistiska ämnen utvidgas. Det synes mig önskvärt, att de studerande vid i första hand humanistisk fakultet skall kunna välja mellan olika ämneskombinationer baserade på yrkesinriktade alternativa studiekurser. Inrättande av kursalternativ bör ske med hänsyn främst till det beräknade arbetskraftsbehovet inom skilda sektorer. Möjligheterna att i enlighet med gällande stadga angående filosofiska examina medtaga andra än fakultetens ämnen bör i betydligt högre utsträckning än nu utnyttjas.

I likhet med kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna anser jag, att hittills gjorda behovsundersökningar ger en antydning om att inom reklambranschen — med hänsyn till det totala rekryteringsbehovet — efterfrågan på personer med samhällsvetenskaplig och annan humanistisk utbildning skulle kunna öka mycket starkt under de närmaste åren. Det är därför enligt min mening motiverat, att vid universiteten i berörda ämnen skapas alternativa studiekurser inriktade på yrkesverksamhet inom marknadsföringsområdet, konsumentupplysning och annan informationsverksamhet. Från skilda synpunkter finner jag det önskvärt, att frågor om bl. a. kursplanernas innehåll

löses i samverkan mellan universitetsmyndigheterna och företrädare för näringslivet och de konsumentupplysande organen.

Det i propositionen 1962:59 anmälda kommittéförslaget om inrättande av statliga institut för högre reklamutbildning har ånyo aktualiserats vid remissbehandlingen av interimsstyrelsens förslag. Jag har funnit anledning att särskilt beakta två synpunkter rörande kommittéförslaget, som framförts i den allmänna diskussionen. Den ena är att institut av den föreslagna typen inte skulle kunna bereda plats för mer än en begränsad del av de studenter som i framtiden kan väntas söka sig till utbildning rörande information och kommunikation, den andra att en fackutbildning rörande reklam och försäljning mera generellt än någon nuvarande statlig utbildning för näringslivets behov skulle vara ett särintresse för producenterna.

Den förstnämnda synpunkten ger mig anledning att erinra om vad jag nyss anfört beträffande alternativa studiekurser vid universiteten. Genom en förläggning av den teoretiska grundutbildningen för ifrågavarande yrkesområde till de filosofiska fakulteterna och en kraftigt ökad information om lämpliga kombinationer för en sådan utbildning gynnas rekryteringen till dessa studier. Med anledning av den sistnämnda synpunkten vill jag här blott erinra om att fackutbildning för reklamverksamhet, även i nya former, bör kunna åtnjuta statligt stöd på samma sätt som annan speciell yrkesutbildning av merkantil karaktär.

Behovet av sådana experter inom *konsumentupplysning* vilkas yrkesverksamhet i första hand baseras på fackutbildning — främst ingenjörer och ekonomer — torde i stort sett kunna tillgodoses genom bl. a. universitetens och högskolornas försorg. Däremot saknas mera grundläggande utbildningsvägar inriktade direkt på informativ verksamhet inom detta fält.

Enligt den av statens konsumentråd utsedda arbetsgruppen föreligger på förevarande område behov av utbildning rörande främst »kommunikationens teori, metodik och teknik». Interimsstyrelsen för journalistinstitutet bygger sitt förslag till utbildning av konsumentrådgivare på denna grund; som huvudmoment i utbildningen skall enligt styrelsen ingå dels psykologi, pedagogik, sociologi med socialpsykologi och massmedia, dels miljö- och konsumtionskunskap.

För egen del anser jag, att universiteten bör kunna medverka till att i en teoretisk grundutbildning åstadkomma studiekurser som är ändamålsenliga även för dem vilka avser att ägna sig åt verksamhet som konsumentrådgivare. Med hänsyn till att objektiv konsumentupplysning — bl. a. genom inrättande av särskilda statliga organ för ändamålet — i vårt land kommit att betraktas som en samhällsuppgift, finner jag mig emellertid i princip böra tillstyrka, att staten engagerar sig även för en på sådan upplysning inriktad specialutbildning.

Interimsstyrelsens förslag innebär i korthet, att vid journalistinstitutet på försök anordnas en alternativ studiekurs inriktad på objektiv konsumentupplysning. För tillträde till denna utbildning skall enligt styrelsen gälla i princip samma villkor som för antagning till journalistutbildning, dvs. studentexamen

— jämte sex månaders praktik — på studentlinje respektive fyra akademiska betyg — jämte sex månaders praktik — på akademikerlinje. Institutsutbildningen avses bli ettårig och omfatta samma antal elevtimmar som journalistutbildningen, sammanlagt 737 timmar.

Flertalet av remissinstanserna har vid granskningen av detta förslag ställt sig positiva till en försöksverksamhet av den tänkta typen. Den kritik, som emellertid samtidigt framförts, har i huvudsak inriktat sig på studietidens längd — vilken anses vara alltför kort med hänsyn till utbildningens syfte — samt på den svaghet som ligger däri, att de personer som avses skola genomgå den föreslagna utbildningen normalt saknar grundläggande utbildning i de olika fack som verksamhet inom konsumentupplysningen omfattar.

För egen del finner jag det vara av intresse, att en försöksverksamhet på området kommer till stånd. Det är givetvis angeläget, att den lokalmässiga överkapacitet som föreligger vid journalistinstituten utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Möjligheterna till utbildningsmässig samverkan med journalistutbildningen finner jag vara av betydande värde. Även från kostnadssynpunkt synes mig förslaget förmånligt.

Under åberopande av vad jag här anfört, föreslår jag, att sådana anordningar vidtages, att fr. o. m. höstterminen 1963 vid vart och ett av journalistinstituten ytterligare 15 utbildningsplatser kan tagas i anspråk. Dessa platser bör utnyttjas för en försöksverksamhet av i huvudsak den art interimsstyrelsen förordat. Ifrågavarande utbildning bör läggas upp efter en alternativ studiekurs och utgöra ett komplement till journalistutbildningen. Till de nu föreslagna utbildningsplatserna bör kunna antagas även personer utan i stadgan för instituten föreskriven formell behörighet men med fackutbildning av betydelse för verksamhet på konsumentupplysningens område, t. ex. institutsingenjörer och hushållslärare. Därigenom torde kunna vinnas, att såväl pressen som de konsumentupplysande organen får möjlighet att rekrytera personer som besitter dels fackkunskaper inom ett visst område, dels allmänna kunskaper om hur massmedia bör utnyttjas för konsumentupplysning.

Det i interimsstyrelsens förslag presenterade exemplet på timplan för institutsutbildningen har vid remissbehandlingen varit föremål för kritisk analys av bl. a. de statliga organen på förevarande område. Jag förordar därför, att arbetet med att upprätta studieplan för alternativkursen skall ske i samverkan mellan samarbetsnämnden för journalistinstituten, statens konsumentråd och statens institut för konsumentfrågor.

Den av styrelsen förordade yrkesbenämningen marknadskonsulent anser jag av det skäl som framförts vid remissbehandlingen olämplig.

Det torde få ankomma på samarbetsnämnden att för de fall, beträffande vilka nuvarande examensföreskrifter ej kan tillämpas, utforma lämplig examensbenämning.

Till frågan om medelsberäkningar för den av mig här förordade försöksverksamheten återkommer jag i det följande.

De nuvarande reglerna rörande behörighet för tillträde till akademikerlinje har enligt vad jag erfarit visat sig vara inte fullt tillfredsställande. Den relativt snäva begränsningen i fråga om akademiska betygskombinationer har medfört, att rekryteringsunderlaget blivit för litet för att fylla utbildningskapaciteten med sökande som äger avsedd kompetens. Med anledning härav bör det ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av samarbetsnämnden, pröva frågan om ändring av ifrågavarande antagningsvillkor.

Jag övergår härefter till att behandla frågor om personalförstärkningar vid journalistinstitutet i Stockholm. Därvid behandlar jag såväl de av interimsstyrelsen i vanlig ordning framlagda förslagen till anslagsäskanden som de av styrelsen angivna behoven av ytterligare lärarkrafter m. m. för genomförande av förslaget om en alternativ studiegång inriktad på konsumentupplysning.

Enligt gällande föreskrifter är rektor tillika huvudlärare i teoretiska ämnen. Undervisningsskyldigheten för rektor uppgår till 175 timmar om året, vilket motsvarar mindre än $\frac{1}{3}$ av antalet lärartimmar i teoretiska ämnen. I övrigt är institutet för denna undervisning hänvisat till att utnyttja timarvoderade lärare. Vid bifall till förslaget om differentiering av institutsutbildningen erfordras ytterligare ca 200 lärartimmar inom ifrågavarande grupp av ämnen. Interimsstyrelsens mot denna bakgrund väckta förslag om sammanlagt två tjänster som lektor i teoretiska ämnen med halvtidstjänstgöring — en för den ordinarie undervisningen och en för alternativkursen — anser jag mig böra tillstyrka i så måtto, att jag beräknar medel för en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med placering i lönegrad Ag 25. Det bör ankomma på institutets styrelse att besluta i fråga om tjänstgöringsskyldighetens fördelning på undervisning och övriga arbetsuppgifter. — I överensstämmelse med interimsstyrelsens förslag bör som en följd av min nyss redovisade medelsberäkning en minskning ske av medelsanvisningen till timarvoderade lärare för journalistutbildning med 7 500 kr., motsvarande 100 timmars undervisning.

För försöksverksamheten med den på konsumentupplysning inriktade alternativkursen föreligger enligt interimsstyrelsen behov av 356 timmar separat undervisning, av vilka 158 avses bli bestridda av timarvoderade lärare. Jag beräknar medel för detta ändamål med 13 500 kr.

De administrativa göromålen vid institutet har enligt interimsstyrelsen fått en betydande omfattning. Styrelsen förordar med hänsyn till dels den ordinarie verksamheten, dels den föreslagna försöksverksamheten, att institutet bör tilldelas assistenttimmar avsedda för institutionsarbete. I enlighet med interimsstyrelsens förslag beräknar jag medel till 500 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

I övrigt räknar jag icke med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Fr. o. m. nästa budgetår torde böra uppföras en ny förslagsvis betecknad anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Den i avlöningsstaten för innevarande år upptagna anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslaget torde böra uppföras med (168 000 + 70 000 =) 238 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för journalistinstitutet i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . .	36 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i> .	123 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	25 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 700
Summa kr.	238 000

b) till *Journalistinstitutet i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 238 000 kr.

[223] 66. Journalistinstitutet i Stockholm: Omkostnader

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 64 000 kr.

Följande sammanställning upptager för innevarande år gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår av *interimsstyrelsen för journalistinstitutet* föreslagna förändringar samt departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av inter.styrelsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	—	of
2. Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1 000	—	of
b) Övriga expenser	24 000	+ 35 000	+ 19 500
3. Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	3 500	+ 10 000	+ 2 000
4. Inredning och utrustning av nya lokaler	35 000	— 22 500	— 28 500
Summa kr.	64 000	+ 22 500	— 7 000

Ökning av expensmedlen begärs med hänsyn till kostnaderna för framställning av övningsstidningar, inköp av facklitteratur och prenumeration på TT:s nyhetsmaterial. Under anslagsposten 3 äskas medel för studiebesök och för sammanträden med samarbetsnämnden för journalistinstitutet.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad interimsstyrelsen för journalistinstitutet anfört om det ökade medelsbehovet för övriga expenser. Vid min anmälan av anslaget till avlöningar till journalistinstitutet i Stockholm har jag redogjort för det av interimsstyrelsen framlagda förslaget om differentiering av utbildningen vid institutet. I anledning av förslaget har jag här räknat med en höjning av expensmedlen med 4 500 kr. Under anslagsposten till reseersättningar har medel beräknats för kostnader i samband med sammanträden med journalistinstitutets samarbetsnämnd. Till engångsutgifter för inredning och utrustning av lokaler förordas en medelsanvisning av 6 500 kr.

Anslaget torde sålunda i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen för nästa budgetår minskas med 7 000 kr. till (64 000 — 7 000 =) 57 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Journalistinstitutet i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kr.

[224] 67. Journalistinstitutet i Göteborg: Avlöningar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 166 000 kr.

Vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget till journalistinstitutet i Stockholm har erinrats om 1962 års riksdags beslut angående anordnande av journalistutbildning i statlig regi (prop. 1962: 59; SU 96; Rskr 227).

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *interimsstyrelsen för journalistinstitutet*, att förevarande anslag höjes med 40 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftsökningar, av följande förslag.

- 1) Lektor i teoretiska ämnen i Ag 25 med halvtidstjänstgöring i stället för 100 timmar arvoderad undervisning.
- 2) 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.
- 3) Expeditionsvakt i Ag 7 med halvtidstjänstgöring.

Av styrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

Punkt 1. För att undervisningen i de teoretiska ämnena skall få ökad stabilitet och kontinuitet är det enligt styrelsens mening önskvärt, att institutet erhåller ytterligare en fast anställd lärare. Styrelsen föreslår därför inrättande av en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med halvtidstjänstgöring, varvid den arvoderade undervisningen kan minskas med 100 timmar.

Punkt 2. De administrativa uppgifterna vid institutet åvilar i stor utsträckning lektorn i praktiska ämnen; detta gäller sålunda praktikförmedlingen, anordnandet av studiebesök samt i stor utsträckning även schemaläggningen. Med hänsyn bl. a. till lektorns tyngande arbetsbörda föreslår interimsstyrelsen, att institutet skall tilldelas 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

Interimsstyrelsen har vidare framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av 1962 års riksdags beslut angående statstjänstemännens löner under åren 1962 och 1963 m. m. Därjämte har interimsstyrelsen gjort framställning om

överförande av vissa arvoden från den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal till en ny anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

I det föregående har vid behandlingen av avlöningsanslaget till journalistinstitutet i Stockholm redogörelse lämnats för vissa framställningar m.m. angående högre utbildning inriktad på reklam respektive konsumentupplysning. Det i detta sammanhang refererade, av *interimsstyrelsen för journalistinstitutet* framlagda förslaget om försöksvis utbildning vid journalistinstitutet av s.k. marknadskonsulenter innebär bl. a., att intagningskapaciteten vid vart och ett av instituten skall tills vidare under läsåret 1963/64 ökas med 15 elever.

För ett genomförande av förslaget erfordras enligt *interimsstyrelsen* en uppräkning av förevarande anslag med ca 34 000 kr. Styrelsen föreslår följande förstärkningar fr. o. m. nästa budgetår.

- 1) Lektor i teoretiska ämnen i Ag 25 med halvtidstjänstgöring.
- 2) 158 timmar arvoderad undervisning.
- 3) 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

Till stöd för här redovisade förslag anför *interimsstyrelsen* i huvudsak följande.

Punkterna 1 och 2. Enligt *interimsstyrelsens* beräkningar erfordras som följd av förslaget om en differentiering av undervisningen ytterligare ca 356 lärartimmar. Den tillkommande undervisningsvolymen ligger till övervägande delen inom ramen för ämnesområdet psykologi, pedagogik, sociologi med socialpsykologi och massmedia samt inom ämnet konsumtionskunskap. För denna undervisning bör enligt styrelsen inrättas en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med halvtidstjänstgöring samt anvisas medel för 158 timmar arvoderad undervisning.

Punkt 3. *Interimsstyrelsen* framhåller, att de administrativa uppgifterna kommer att väsentligt öka, om ifrågavarande utbildningsförslag realiseras. På grund härav föreslår styrelsen, att institutet får disponera 250 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

En höjning av journalistinstitutets i Göteborg anslag till *o m k o s t n a d e r* med 4 500 kr. är enligt *interimsstyrelsen* motiverad med hänsyn till ökade kostnader för expenser i samband med den föreslagna utbildningen.

I fråga om de synpunkter som framförts vid remissbehandlingen av *interimsstyrelsens* förslag torde få hänvisas till redogörelsen över yttranden i ärendet under avlöningsanslaget till journalistinstitutet i Stockholm.

Departementschefen. Vid anmälan av avlöningsanslaget till journalistinstitutet i Stockholm har jag berört bl. a. behörighetsvillkoren för tillträde till institutens akademikerlinje.

Med anledning av ett förslag från *interimsstyrelsen* för journalistinstitutet om att vid institutet anordna en alternativ studiekurs inriktad på konsumentupplysning har jag vid behandlingen av nyssnämnda anslag förordat, att sådana anord-

ningar vidtages, att fr. o. m. höstterminen 1963 vid vart och ett av instituten kan tagas i anspråk ytterligare 15 utbildningsplatser, avsedda för en försöksverksamhet av i huvudsak den art interimsstyrelsen föreslagit.

För journalistinstitutet i Göteborg, vars verksamhet har samma omfattning som stockholmsinstitutets, erfordras vissa personalförstärkningar fr. o. m. nästa budgetår. Jag upptar här till prövning såväl de av interimsstyrelsen i vanlig ordning framlagda förslagen till anslagsäskanden som de av styrelsen angivna behoven av ytterligare lärarkrafter m. m. för genomförande av förslaget om en alternativ studiegång inriktad på konsumentupplysning.

Av undervisningen i teoretiska ämnen ombesörjes för närvarande mer än två tredjedelar av timarvoderade lärare. Vid bifall till förslaget om differentiering av institutsutbildningen uppstår behov av ca 200 lärartimmar inom den teoretiska ämnesgruppen. Att överlåta undervisningen vid institutet åt timarvoderade lärare till ännu större del än vad som nu sker synes mig olämpligt. Jag beräknar därför medel för en tjänst som lektor i teoretiska ämnen med placering i lönegrad Ag 25. Det bör ankomma på institutets styrelse att besluta i fråga om tjänstgörings-skyldighetens fördelning på undervisning och övriga arbetsuppgifter. Som en följd av min nyss redovisade medelsberäkning bör — i överensstämmelse med interimsstyrelsens förslag — en minskning ske av medelsanvisningen till timarvoderade lärare för journalistutbildning med 7 500 kr., motsvarande 100 timmars undervisning.

Enligt interimsstyrelsen erfordras 356 timmar separat undervisning för den på konsumentupplysning inriktade alternativkursen. Av nämnda antal avses 158 bli bestridda av timarvoderade lärare. Jag beräknar medel för detta ändamål med 13 500 kr.

Med hänsyn till att det administrativa arbetet vid institutet är mycket omfattande beräknar jag medel till 500 assistenttimmar för allmänt institutionsarbete.

I övrigt räknar jag icke med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Fr. o. m. nästa budgetår torde böra uppföras en ny förslagsvis betecknad anslagspost till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Den i avlöningsstaten för innevarande år upptagna anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Anslaget torde böra uppföras med $(166\ 000 + 70\ 000 =) 236\ 000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för journalistinstitutet i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	36 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i> ..	121 900
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal ..	24 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	44 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600
Summa kr.	236 000

b) till *Journalistinstitutet i Göteborg*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 236 000 kr.

[225] 68. *Journalistinstitutet i Göteborg: Omkostnader*

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 64 000 kr.

Följande sammanställning upptager för innevarande år gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår av *interimsstyrelsen för journalistinstitutet* föreslagna förändringar samt departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av inter.styrelsen för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departementets anslagsberäkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	500	—	of
2. <i>Expenser</i> :			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	1 000	—	of
b) Övriga <i>expenser</i>	24 000	+ 35 000	+ 19 500
3. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	3 500	+ 12 000	+ 4 000
4. Inredning och utrustning av nya lokaler	35 000	— 22 500	— 28 500
Summa kr.	64 000	+ 24 500	— 5 000

Ökning av expensmedlen begärs med hänsyn till kostnaderna för framställning av övningstidningar, inköp av facklitteratur och prenumeration på TT:s nyhetsmaterial. Under anslagsposten 3 äskas medel för studiebesök och för sammanträden med samarbetsnämnden för journalistinstitutet.

Departementschefen. I nyss redovisade departementsberäkning har hänsyn tagits till vad interimsstyrelsen för journalistinstitutet anfört om det ökade medelsbehovet för övriga *expenser*. Vidare har räknats med den höjning av expensmedlen med 4 500 kr. som erfordras för genomförande av det av interimsstyrelsen framförda förslaget om differentiering av utbildningen vid institutet. Anslagsposten till reseersättningar har höjts med hänsyn till kostnader för exkursioner och för sammanträden med journalistinstitutets samarbetsnämnd.

Till engångsutgifter för inredning och utrustning av lokaler förordas en medelsanvisning av 6 500 kr.

Anslaget torde i enlighet med vad som angivits i departementsberäkningen för nästa budgetår böra minskas med 5 000 kr. till (64 000 — 5 000 =) 59 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Journalistinstitutet i Göteborg: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 59 000 kr.

[226] 69. Socionomutbildning

För innevarande budgetår har till bidrag till socialinstituten anvisats ett förslagsanslag av 1 518 000 kr.

Socionomutbildningskommittén har i sitt den 16 augusti 1962 avgivna slutbetänkande (SOU 1962: 43) framlagt förslag rörande socionomutbildningens uppgifter, innehåll och organisation. Beredningen av denna fråga har ännu inte avslutats. I avbidan på särskild proposition i ämnet bör under denna rubrik i rikstatsförslaget uppföras ett preliminärt beräknat belopp av 2 465 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Socionomutbildning* för budgetåret 1963/64 beräkna ett anslag av 2 465 000 kr.

[227] 70. Nordiska Afrikainstitutet

På grundval av förslag, som framlagts av bl. a. »Administrationsutredningen för biståndet till utvecklingsländerna» (SOU 1961: 50) och av den nordiska ministerkommittén för samordning av hjälpen till utvecklingsländerna, föreslog Kungl. Maj:t i propositionen 1962: 100 (s. 44 ff.) riksdagen att för budgetåret 1962/63 under rikstatsens tredje huvudtitel anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kr. för inrättandet av ett provisoriskt Afrikainstitut i Uppsala. Vid sin anmälan av detta ärende framhöll föredragande statsrådet bl. a., att de fasta kostnaderna för institutet borde uppföras som utgifter under åttonde huvudtiteln, sedan institutet erhållit en definitiv organisation. Denna slutgiltiga organisation ansågs dock kräva ytterligare utredning beträffande erforderlig personal, utrustning m. m. Utredningen borde lämpligen anförtros nämnden för internationellt bistånd (NIB) i samråd med ecklesiastikdepartementet och berörda universitetsmyndigheter. Resultatet av utredningen borde sedan läggas till grund för de stadgar för institutet, som borde fastställas av Kungl. Maj:t efter hörande av övriga nordiska länders regeringar.

Sedan riksdagen sedermera beslutat i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (SU 135; Rskr 100) och ifrågavarande anslag ställts till ecklesiastikdepartementets förfogande, lämnade Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1962 NIB närmare föreskrifter om anslagets disposition. Samtidigt uppdrogs åt nämnden att tills vidare, dock längst intill den 1 juli 1963 utse interimsstyrelse för Afrikainstitutet.

Kommitténs förslag

Den av föredragande statsrådet förutsatta utredningen har utförts av en av generalsekreteraren hos NIB tillsatt kommitté. Kommitténs förslag har redovisats i en promemoria, som NIB med skrivelse den 31 augusti 1962 överlämnat till Kungl. Maj:t.

Enligt kommitténs mening bör institutets huvuduppgift vara att lämna aktuell information om Afrika och afrikanska problem och om den forskning, som sysslar med afrikanska förhållanden eller arbetar med afrikanskt material samt att meddela undervisning och bedriva kursverksamhet i hithörande ämnen. Kommittén anför härafter i huvudsak följande.

Grundvalen för *arkiv- och dokumentationsverksamheten* är det utomordentligt stora bestånd av africana av olika fack som finns på universitetsbiblioteket i Uppsala. Stora luckor finns dock fortfarande, och det är därför angeläget, att samlingarna kompletteras genom inköp samt kontakter dels med olika organ i Afrika, dels med näringslivet samt med organisationer och institutioner såväl inom som utom Norden.

Institutets verksamhet bör i hög grad vara utåtriktad. Kommittén anser därför, att *publikationsverksamheten* måste inta en central ställning inom institutet. Publikationsverksamheten bör bl. a. omfatta utgivning av praktiska upplysningar om olika afrikanska stater, lättfattliga läroböcker på svenska, norska eller danska i några afrikanska språk samt en engelsk- och franskspråkig bulletin för orientering om institutets verksamhet.

Kommittén finner det vidare angeläget framhålla, att det för tillkomsten av institutet ansetts väsentligt, att institutet genom *kurser och undervisning* skulle biträda vid utbildning av experter. Av kommitténs promemoria inhämtas i avslutning härtil bl. a. följande.

Institutet bör vara i stånd att erbjuda speciellt tillrättalagda kurser av olika inriktningar för t. ex. företag eller organisationer, som ämnar sända befattningshavare till Afrika. Institutet bör emellertid också ta initiativ till sådana kurser, till vilka deltagare kan väntas komma från olika håll. Någon reguljär akademisk undervisning bör inte ske i institutets regi. Däremot bör institutet följa och ge information om den Afrikaundervisning, som bedrivs vid universiteten i Norden. Därjämte bör det vara en strävan för institutet att regelbundet anordna föredrag över aktuella ämnen liksom även symposier, till vilka utländska experter och nordiska deltagare bör inbjudas. Enligt kommitténs mening skulle det även vara värdefullt, om emellanåt någon specialist från utlandet kunde inbjudas för gästföreläsningar.

Enligt kommitténs bedömning kan man förutse behov av ökad rådgivning vid val av *forskningsuppgifter* med afrikansk inriktning. Därjämte finner kommittén att institutet även bör kunna utnyttjas som *koordinerande organ* vid t. ex. nordiska expeditonsarbeten i Afrika eller andra gemensamma Afrikaprojekt.

Kommittén föreslår vidare, att institutet organiseras med styrelse, ledamöter och sekretariat. *Styrelsen* bör enligt kommitténs mening vara representativ för de grupper, som har intresse av institutet och dess verksamhet, främst NIB, universiteten, de fackliga organisationerna, näringslivet, Kooperationen, missio-

nen etc. Från nordiska ministerkommitténs ämbetsmannautskott har också framförts önskemål om att de nordiska länder, som har egna biståndsprjekt, bör vara representerade i styrelsen. Beträffande styrelsen anför kommittén härefter bl. a. följande.

Bland universiteten har Uppsala universitet på grund av institutets förläggning det största intresset av verksamheten och bör även enligt kommitténs mening få medverka i institutets organisation genom att svara för medelsredovisning, tillhandahålla lokaler etc. Det synes därför motiverat, att universitetet ges en starkare representation i styrelsen än övriga universitet.

Kommittén föreslår, att Uppsala universitets rektor skall vara ordförande i styrelsen. Vidare bör ingå som ledamöter överbibliotekarien vid Uppsala universitet samt institutets föreståndare, vilken tillika är styrelsens sekreterare. Övriga ledamöter bör utses av Kungl. Maj:t, varav en ledamot efter förslag av Uppsala universitets mindre konsistorium, tre ledamöter företrädande universitetskanslersämbetet eller andra universitet och högskolor efter förslag av kanslern, en ledamot efter förslag av NIB, tre ledamöter efter förslag av regeringarna i Danmark, Finland och Norge samt tre ledamöter från näringslivet, fackliga och ideella organisationer. Den närmaste ledningen av verksamheten föreslås utövad av ett arbetsutskott.

Styrelsens och arbetsutskottets ledamöter torde böra erhålla dagarvoden enligt kommittékungörelsen. Därutöver bör utskottets ordförande åtnjuta ett arvode av 2 000 kr. per år.

Kommittén finner, att man genom att skapa ett *råd* kan på ett lämpligt sätt till institutet knyta de personer, i Sverige och ulandet, som sysslar med vetenskaplig forskning rörande afrikanska förhållanden eller besitter erfarenheter genom vistelse och verksamhet i Afrika.

Sekretariatet utgöres för den verksamhet, som under provisoriska former bedrivs under innevarande budgetår, av följande arvodesanställda personal: en föreståndare, en bibliotekarie, en kanslist, ett kanslibitråde samt en deltidsanställd vaktmästare. För den fortsatta verksamheten erfordras enligt kommitténs bedömning samma personal som för närvarande samt därjämte en kontorist samt möjlighet att vid behov anställa timarvoderad extra skrivhjälp. Som motivering för sitt förslag anför kommittén i huvudsak följande.

Föreståndaren för institutet skall organisera institutets arbete, undervisning och övriga verksamhet. Han bör sålunda vara god organisatör. Då man för denna tjänst måste fordra förtrogenhet med vetenskapligt arbete, bör föreståndaren vara docentkompetent med god afrikansk orientering. Därjämte torde man på grund av institutets internationella karaktär böra fordra goda språkkunskaper. Tjänsten bör inplaceras i lönegrad B 1.

På institutets bibliotekarie bör ankomma att förestå institutets arkiv och bibliotek och organisera desamma. Denna verksamhet bör anförtros en skicklig biblioteksman, som är god organisatör. Stora krav bör ställas på språkkunskaper och omdöme. Bibliotekarietjänsten bör placeras i lönegrad A 23 och uppföras på universitetsbibliotekets i Uppsala stat med angivande av att den är avsedd för institutets behov. Genom att på så sätt infoga befattningen i ett större samman-

hang förutsättes rekryteringsmöjligheterna bli väsentligt bättre. Därjämte vinnes vissa praktiska fördelar, när det t. ex. vid semester, sjukdom eller annat förfall för bibliotekarien gäller att lösa vikariefrågan. Tjänsten har upptagits av Uppsala universitet i dess medelsäskanden för budgetåret 1963/64.

Kommittén anser, att behov förefinnes av en kvalificerad assistent till föreståndaren. Det torde böra ankomma på denne att på egen hand besvara förfrågningar av skilda slag (på flera språk) samt att svara för praktiska arrangemang i samband med institutets utbildningsverksamhet. Man torde därvid böra räkna med kompetenskrav på lägst kanslistnivå, varför tjänsten föreslås inplaceras i högst A 13.

Institutets korrespondens, som kommer att föras på flera språk, kan väntas bli mycket omfattande. Vidare föreligger uppenbarligen behov av skrivhjälp för utskrift av stenciler till institutets broschyrer och informationsmaterial, material till olika utbildningskurser och symposier samt kortskrivning för bibliotekskataloger m. m. Institutet torde behöva en språkkunnig kontorist samt ett kanslibitråde, varför kommittén föreslår inrättandet av en kontoristtjänst i A 9 samt en kanslibiträdestjänst i A 7.

Därjämte behövs en deltidsanställd vaktmästare, förslagsvis en halvtidstjänst som expeditionsvakt med arvode motsvarande lönegrad A 7, samt möjligheter att vid behov anställa timarvoderad extra skrivhjälp.

Kommittén har med utgångspunkt i de i promemorian framlagda förslagen även utarbetat förslag till *instruktion* för institutet. Förslaget har överlämnats till vederbörande danska, finska, isländska och norska myndigheter, vilka sedermera förklarat sig icke ha någon erinran mot dess utformning.

NIB:s äskanden avseende Afrikainstitutet för budgetåret 1963/64

Med skrivelse den 31 augusti 1962 har NIB överlämnat anslagsäskanden avseende Afrikainstitutet för budgetåret 1963/64. De sammanlagda kostnaderna för institutets verksamhet budgetåret 1963/64 beräknas av nämnden till 328 000 kr., varav i runt tal 30 000 kr. under Uppsala universitets avlöningsanslag. Jämfört med medelsanvisningen för innevarande budgetår innebär detta en ökning med 78 000 kr.

Avlöningar

Den för avlöningar äskade medelsanvisningen — 110 000 kr. — innefattar följande tjänster m. m.

- 1) föreståndare i B 1,
- 2) kanslist i högst A 13,
- 3) kontorist i A 9,
- 4) kanslibitråde i A 7,
- 5) arvode till halvtidsanställd expeditionsvakt motsvarande lönen i löneklass A 7,
- 6) medelsanvisning av 3 500 kr. till arvodet åt arbetsutskottets ordförande (2 000 kr) samt åt styrelsens ledamöter enligt kommittékungörelsen,

- 7) medelsanvisning av 3 000 kr. till extra skrivhjälp,
- 8) medelsanvisning av 4 000 kr. till arvoden åt översättare,
- 9) medelsanvisning av 1 300 kr. till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Beträffande punkterna 1, 2, 3, 4, 5 och 7 återger NIB utredningskommitténs tidigare redovisade motiveringar. I övrigt inhämtas av framställningen bl. a. följande.

Punkt 6. Arvoden för styrelseledamöterna avses utgå enligt kommittékungörelsen. Styrelsen torde förväntas sammanträda två gånger per år, arbetsutskottet en gång i månaden.

Punkt 8. Institutets personal kommer inte att ha möjlighet att under ordinarie arbetstid utföra översättningar till eller från främmande språk, såvitt detta icke avser den löpande korrespondensen. Medel bör därför anvisas till arvoden åt översättare av bulletiner, informationstryck m. m.

Omkostnader

Av det för innevarande budgetår under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget av 250 000 kr. till Afrikainstitutet har 33 000 kr. beräknats för omkostnader. Följande sammanställning upptager för budgetåret 1963/64 av NIB beräknade omkostnader vid institutet.

1. Sjukvård m. m.	1 000
2. Expenser:	
a) Städning och rengöring	2 000
b) Telefonabonnemangavgifter	4 000
c) Övriga expenser	12 000
3. Publikationstryck	26 500
4. Reseersättningar.	
a) Resor inom Norden	5 000
b) Resor till institutioner och universitet i Afrika	10 000
Summa kr.	60 500

Posten 2 c) innefattar i huvudsak kostnader för skrivmateriel samt för inköp och underhåll av kontorsmöbler och kontorsmaskiner. Angående posten 3 anför nämnden, att publikationsverksamheten måste inta en central ställning inom institutet.

Bokinköp, gästföreläsningar m. m.

Av det för innevarande budgetår under riksstatens tredje huvudtitel anvisade reservationsanslaget av 250 000 kr. till Afrikainstitutet disponeras sammanlagt 122 000 kr. till bokinköp och bokbindning, gästföreläsningar, stipendiatverksamhet och oförutsedda utgifter.

NIB hemställer för budgetåret 1963/64 om en medelsanvisning av 127 000 kr. för ifrågavarande ändamål. Av framställningen inhämtas i huvudsak följande.

Bokinköp och bokbindning. Efter bortfall av ett för budgetåret 1962/63 anvisat engångsbelopp av 60 000 kr. räknar nämnden för nästa budgetår med ett

medelsbehov av 15 000 kr. för prenumerationer på tidningar och tidskrifter, bokbindning samt inköp av litteratur och trycksaker, som faller utom ramen för Uppsala universitetsbiblioteks nyförvärv.

Gästföreläsningar m. m. Nämnden erinrar om att utredningskommittén för Afrikainstitutet rekommenderat, att institutet regelbundet arrangerar föredrag, symposier och gästföreläsningar. För anordnande av tio föredrag med nordiska föreläsare och två symposier med sammanlagt sex utländska deltagare äskar nämnden en medelsanvisning av 25 000 kr. Vidare hemställer nämnden om ett anslag av 12 000 kr. för inbjudan av en utländsk gästföreläsare under ca två månader.

Resestipendier. I enlighet med utredningskommitténs tidigare redovisade förslag räknar nämnden för nästa budgetår med ett medelsbehov av 50 000 kr. för resestipendier.

Till styrelsens disposition. Nämnden framhåller, att kostnaderna för institutet är svåra att förutse i detalj på grund av att verksamheten är helt ny. Med hänsyn härtill finner nämnden det skäligt, att styrelsen även nästa budgetår får vissa medel till sin disposition. För detta ändamål föreslår nämnden en medelsanvisning av 25 000 kr.

Departementschefen

Det genom NIB framlagda kommittéförslaget rörande Afrikainstitutets uppgifter och organisation behöver enligt min mening i vissa avseenden överarbetas. Jag anser därför, att en kompletterande utredning bör göras, framför allt med sikte på att söka precisera institutets arbetsuppgifter. Som en utgångspunkt för denna översyn bör gälla att verksamheten i viss utsträckning — t. ex. i fråga om medelsförvaltning och andra administrativa angelägenheter — bör bedrivas i nära samarbete med universitetet. Med hänsyn till att arbetsuppgifterna i hög grad faller inom ramen för den internationella biståndsverksamheten, anser jag emellertid angeläget, att institutet i allt väsentligt har en fristående ställning. Det synes mig därför böra organiseras som en självständig enhet, förslagsvis benämnd Nordiska Afrikainstitutet.

I likhet med vad som gäller för övriga statliga inrättningar bör det ankomma på byggnadsstyrelsen att ordna för institutet lämpliga lokaler. Jag förutsätter dock, att institutet tills vidare kan kvarbli i nuvarande lokaler.

I avvaktan på resultatet av den av mig förordade kompletterande utredningen bör institutets verksamhet bedrivas under de provisoriska former som nu gäller. I enlighet härmed bör kostnaderna för institutet liksom under innevarande budgetår bestridas från ett reservationsanslag, varvid det torde få ankomma på NIB att, efter samråd med universitetskanslern, inkomma med förslag till disposition av de anvisade medlen. Kungl. Maj:t torde därefter böra fastställa erforderliga anslagsföreskrifter.

Med anledning av vad NIB anfört, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår höjes med 48 000 kr. Jag utgår härvid från att kostnaderna för den under Uppsala universitets avlöningsanslag äskade tjänsten för institutets bibliotekarie

skall liksom under innevarande budgetår kunna bestridas från förevarande anslag.

Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (250 000 + 48 000 =) 298 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Nordiska Afrikainstitutet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 298 000 kr.

[228] 71. Vidareutbildning av läkare

Under detta reservationsanslag har för innevarande budgetår anvisats 75 000 kr. Beloppet disponeras på följande sätt.

1. Vidareutbildning av läkare	30 000
2. Föreläsnings- och repetitionskurser för läkare	45 000
	Summa kr. 75 000

Bestämmelser i övrigt rörande anslagsdispositionen framgår av statsliggaren. Nettoutgiften under de båda anslagsposterna, som var och en har karaktär av särskilt reservationsanslag, utgjorde för budgetåret 1961/62 respektive 26 618 och 37 316 kr.

Universitetskanslern föreslår, såvitt gäller anslagsposten 1, en höjning med 10 000 kr. Som motivering härför anför kanslern bl. a. följande.

Medicinska fakulteten vid universitetet i Uppsala har äskat dels 3 000 kr. som arvode åt docent för organisationsuppgifter vid nu ifrågakommande vidareutbildning, dels 6 000 kr. till sekreterarhjälp samt till tryckning av »Medicinskt veckoprogram». — Vidare har lärarkollegiet vid karolinska institutet hemställt om erforderlig medelsanvisning till institutets vidareutbildningsverksamhet. — Vid medicinska högskolan i Umeå har enligt organisationskommittén för högskolan vidareutbildning av läkare bedrivits sedan våren 1961. Kommittén har hemställt, att nämnda förhållande beaktas vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag.

Beträffande anslagsposten 2 erinrar *medicinalstyrelsen* om att huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet enligt den av riksdagen antagna propositionen 1961: 181 skall överföras till landstingen fr. o. m. den 1 juli 1963. I samband härmed har fr. o. m. den 1 januari 1962 nya grunder tillämpats för provinsialläkares taxesättning, innebärande bl. a., att de statliga provinsialläkarna skall inbetala viss del av taxeinkomsterna till staten. Dessa medel sammanföres till en fond, från vilken skall gäldas nödiga kostnader för anordnande av kurser m. m. för vidareutbildning och efterutbildning av läkare samt för bl. a. reseersättningar och traktamenten till kursdeltagare. Avkastningen av den s. k. provinsialläkarfonden beräknas under de närmaste åren täcka kostnaderna för medicinalstyrelsens kursverksamhet på detta område. Med anledning härav äskar styrelsen icke för närvarande medel för detta ändamål.

Mentalsjukvårdsberedningen föreslår, att anslaget uppräknas med 45 000 kr. för anordnande vid de medicinska lärosätena av teoretiska specialistutbildningskurser i psykiatri. Till stöd för förslaget anför beredningen i huvudsak följande.

Bristen på läkare inom mentalsjukvården är mycket stor, och läget på vissa mentalsjukhus och psykiatriska lasarettskliniker kan utan tvekan rubriceras som ytterst allvarligt. Under årens lopp har åtgärder för förbättrad rekrytering till psykiaterbanan diskuterats och föreslagits. Förbättringar i fråga om avlönings- och arbetsförhållanden har utan tvivel ägt rum men detta har ännu icke lett till tillfredsställande resultat. Därför bör också andra rekryteringsbefrämjande åtgärder prövas. En sådan åtgärd vore att anordna teoretiska vidareutbildningskurser för psykiatrer. Sådana kurser kan anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med gällande bestämmelser om kursverksamhet för vidareutbildning av läkare. Kurser bör anordnas vid samtliga medicinska lärosäten och omfatta en vecka. Genom anordnande av kurser med olikartat innehåll vid var och en av de medicinska fakulteterna blir det möjligt för en blivande specialist, som deltagar i samtliga kurser, att få en allsidig teoretisk fackutbildning. Tillträde bör i första hand beredas läkare, som utbildar sig i psykiatri. I mån av plats bör även redan färdigutbildade specialister kunna få deltaga. Beredningen finner det angeläget att betona att genomgång av kurs icke får betraktas som ett krav för erhållande av specialistbehörighet. Deltagande i kurserna skall vara frivilligt.

Departementschefen. Kanslerns förslag att anslagsposten till vidareutbildning av läkare höjes med 10 000 kr. anser jag mig böra tillstyrka. Vidare biträder jag det av mentalsjukvårdsberedningen framförda förslaget om medelsanvisning till teoretiska specialistutbildningskurser i psykiatri. För dylika kurser under budgetåret 1963/64 beräknar jag 20 000 kr. Härutöver beräknar jag 25 000 kr. till resekostnadsersättning m. m. åt deltagare i kurser, som anordnas för medel ur denna anslagspost.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag bör medel till fortsättnings- och repetitionskurser för läkare inte anvisas för nästa budgetår. Vid utgången av budgetåret 1962/63 eventuellt förefintlig reservation å anslagsposten till fortsättnings- och repetitionskurser för läkare torde få disponeras av medicinalstyrelsen.

Anslaget bör sålunda uppföras med $(75\,000 + 10\,000 + 20\,000 + 25\,000 - 45\,000 =) 85\,000$ kr. Det torde få ankomma på kanslern att meddela närmare bestämmelser om här ifrågavarande kursverksamhet och om dispositionen av anslagsmedlen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vidareutbildning av läkare* för budgetåret 1963/64
anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

[229] **72. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	50 000	38 787
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	60 000	

Från detta förslagsanslag bestrides medicinalstyrelsens kostnader för sådana inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor, som icke ombesörjes av styrelsen eller inom folktandvårdens ram. Ur anslaget utgår dessutom visst statsbidrag för tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet i Stockholm. I 1952 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 157 f., har förutsatts, att eventuella kostnader för studier utomlands av tandhygienistutbildning och för försöksutbildning av tandhygienister i Sverige skall få bestridas från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen hemställer, att under förevarande anslag anvisade medel till inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor höjes med 15 000 kr. till 20 000 kr. Som skäl härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Medicinalstyrelsen har under senast förflutna budgetår företagit en inventering av det auktoriserade arbetsplatsbeståndet. Härvid har framkommit att ca 217 tandläkare och tandtekniker, som meddelats auktorisation för 260 arbetsplatser (utbildningsplatser), antingen upphört med sin verksamhet utan att ha underrettat styrelsen därom eller också förklarat sig ej längre vilja utnyttja auktorisationen. Enär skärpta bestämmelser angående villkoren för erhållande av auktorisation torde komma att utfärdas under innevarande budgetår, avser styrelsen att ompröva tillståndet för samtliga återstående innehavare av auktoriserade arbetsplatser. På grund härav räknar styrelsen med en avsevärt utökad inspektionsverksamhet under nästa budgetår. I de fall inspektion icke förrättas av befattningshavare inom styrelsen, avser styrelsen att till den som förrättar inspektion lämna resekostnads- och traktamentsersättning enligt bestämmelserna i allmänna resereglementet samt ett arvode varierande mellan 30 och 100 kr., beroende på förrättningens omfattning.

Stockholms stads folktandvårdsstyrelse hemställer, att statsbidraget till Eastmaninstitutet nästa budgetår höjes med 10 000 kr. till 50 000 kr. Förutom av automatiska kostnadsstegringar betingas höjningen av en av stadens myndigheter föreslagen uppflyttning av en tjänst som tandsköterska i A 5 till första tandsköterska i A 8. Beträffande nämnda tjänst anför folktandvårdsstyrelsen bl. a. följande.

Denna tandsköterska har till huvudsaklig uppgift att svara för en del av den praktiska undervisningen vid skolan. Med hänsyn till de särskilda krav på kunighet i yrket och personliga egenskaper, som måste ställas på innehavaren av ifrågavarande tjänst, bör tjänsten lönegradsplaceras lägst i paritet med tandsköterskorna vid tandläkarhögskolan och tjänsterna som första tandsköterskor vid Eastmaninstitutet. Som följd härav bör statsbidraget beräknas för en tjänst som första tandsköterska i lönegrad 8.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att statsbidraget till Eastmaninstitutet i enlighet med folktandvårdsstyrelsens förslag höjes med 10 000 kr. I övrigt räknar jag inte med någon höjning av detta anslag, vilket sålunda för nästa budgetår torde böra uppföras med (50 000 + 10 000 =) 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tand-sköterskor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kr.

[230] **73. Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet**

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 90 000 kr.

Det *större konsistoriet vid Stockholms universitet* har, under hänvisning till en framställning från *styrelsen för the Stockholm University Institute for English-Speaking Students (IES)* — vilken styrelse handhar ifrågavarande kursverksamhet — hemställt om ett bidrag för nästa budgetår av 196 250 kr.

Universitetskanslern tillstyrker det framlagda förslaget, som bl. a. innefattar utökad undervisning för ett större antal elever, inrättande av heltidsbefattningar för lärare i samhällsvetenskapliga ämnen och svenska språket, en anpassning av timarvodena till de för de filosofiska fakulteterna gällande arvodena, en mer omfattande studierådgivning och en förstärkning av administrationen.

Departementschefen. Jag anser mig böra förorda en uppräknig av förevarande anslag med 20 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(90\,000 + 20\,000 =)$ 110 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 110 000 kr.

c) Tekniska högskolorna

[231] 74. Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	18 401 000	18 716 320
1962/63	19 939 000	
1963/64 (förslag)	24 276 000	

Kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit en avsevärd förstärkning av högskolans personal.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna biträder i väsentliga delar kollegienämndens förslag. Överstyrelsens anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 8 008 000 kr. till 27 947 000 kr.

Av den föreslagna anslagshöjningen utgör enligt överstyrelsen i runt tal 2 711 000 kr. automatisk utgiftsökning.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för överstyrelsens förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag, såvitt gäller motiveringar, att närmare beröra endast de av överstyrelsens förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna.

Överstyrelsens förslag framgår av efterföljande sammanställning.

A. Professorer m. fl.

Avdelningen för teknisk fysik (F)

- 1) universitetslektorat i mekanik,
- 2) universitetslektorat i regleringsteknik.

Avdelningen för maskinteknik (M)

- 3) universitetslektorat i industriell ekonomi och organisation med samtidig indragning av två befattningar som biträdande lärare i ämnet (II och III, arvoden respektive 3 350 och 3 460),
- 4) universitetslektorat i läran om maskinelement,
- 5) universitetslektorat i mekanisk teknologi med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet (arvode 5 010),
- 6) befattning som speciallärare i ytbehandlingsteknik, arvode 2 180,
- 7) befattning som speciallärare i industriell psykologi och arbetsledning, arvode 4 360,
- 8) befattning som biträdande lärare i mekanisk värmeteori och kylteknik, arvode 3 215,
- 9) befattning som biträdande lärare i industriell ekonomi och organisation, arvode 2 440,
- 10) befattning som biträdande lärare i läran om maskinelement, arvode 8 740.

Avdelningen för flygteknik och skeppsteknik (S)

- 11) laboratur i flygteknik med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i flygteknik (arvode 12 960),
- 12) universitetslektorat i hållfasthetslära,
- 13) befattning som speciallärare i avionik, arvode 4 140,
- 14) höjning av arvodet för speciallärbefattningen i installationsteknik för flygplan med 1 470 kr.,
- 15) höjning av arvodet för speciallärbefattningen i installationsteknik för fartyg med 980 kr.,
- 16) befattning som biträdande lärare i gasdynamik, arvode 3 540.

Avdelningen för elektroteknik (E)

- 17) professur i elektronfysik med samtidig indragning av laboraturen i elektronik,
- 18) professur i plasmafysik med samtidig indragning av professuren i elektronik,
- 19) professur i elautomatik,
- 20) professur i teletransmissionsteori med samtidig indragning av professuren i telegrafi och telefoni,
- 21) professur i teletrafiksystem,
- 22) professur i tillämpad elektronik med samtidig indragning av professuren i radioteknik,
- 23) professur i elektrisk mätteknik med samtidig indragning av laboraturen i elektrisk mätteknik,
- 24) universitetslektorat i tillämpad elektronik med samtidig indragning av befattningarna som biträdande lärare i radioteknik II och IV (arvoden 5 710 respektive 7 215),
- 25) universitetslektorat i elektrisk mätteknik,
- 26) befattning som biträdande lärare i fasta tillståndets fysik, arvode 3 350,
- 27) befattning som biträdande lärare i tillämpad elektronik, arvode 2 450.

Avdelningen för väg- och vattenbyggnad (V)

- 28) professur i geoteknik med grundläggning med samtidig indragning av en befattning som speciallärare i geoteknik och en befattning som biträdande lärare i byggnadsteknik (arvode 5 120 kr. för vardera),
- 29) professur i vattenförsörjnings- och avloppsteknik med samtidig indragning av speciallärbefattningen i ämnet (arvode 7 080),
- 30) laboratur i brobyggnad (bärande konstruktioner),
- 31) laboratur i byggnadsteknik (byggnadsmateriallära),
- 32) universitetslektorat i byggnadsstatik,
- 33) universitetslektorat i vattenbyggnad med samtidig indragning av biträdande lärbefattningen i ämnet (arvode 5 010),
- 34) universitetslektorat i kommunikationsteknik.

Avdelningen för kemi (K)

- 35) ändring av professuren i livsmedelskemi till professur i biokemi samt en professur i biokemisk teknologi med samtidig indragning av speciallärbefattningen i jäsningslära (arvode 7 220),
- 36) professur i analytisk kemi genom omvandling av laboraturen i kvantitativ kemisk analys,

- 37) laboratur i kemisk apparatteknik med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare II i ämnet (arvode 8 000),
- 38) universitetslektorat i organisk kemi med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet (arvode 11 380),
- 39) universitetslektorat i fysikalisk kemi,
- 40) universitetslektorat i oorganisk kemi,
- 41) universitetslektorat i maskinelement med mekanik med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningarna i läran om maskinelement II samt i mekanik och hållfasthetslära (arvoden 11 000 respektive 10 020).

Avdelningen för bergsvetenskap (B)

- 42) professur i metallernas gjutning med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningen i gjuteriteknik (arvode 6 540),
- 43) universitetslektorat i metallografi,
- 44) utökning av den med specialläraryrkebefattningen i maskinlära II förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 490 kr.,
- 45) befattning som speciallärare i industriell anläggningsteknik, arvode 4 875,
- 46) befattning som speciallärare i pulvermetallurgi, arvode 2 670,
- 47) utökning av den med befattningen som biträdande lärare i mineralogi och geologi förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 2 555 kr.,
- 48) befattning som biträdande lärare i anrikning, arvode 6 060,
- 49) befattning som biträdande lärare i järnets metallurgi, arvode 4 940,
- 50) befattning som biträdande lärare i metallhyttkonst, arvode 5 500.

Avdelningen för arkitektur (A)

- 51) utökning av den med befattningarna som speciallärare i frihandsteckning och modellering I och II förenade undervisningsskyldigheten (arvodeshöjning med 2 940 kr. för vardera),
- 52) utökning av den med befattningen som biträdande lärare i arkitektur II (trädgårdskonst) förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 3 920 kr.

Avdelningen för lantmäteri (L)

- 53) professur i fastighetsstrukturens ekonomi,
- 54) universitetslektorat i fastighetsstrukturens ekonomi med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningen i allmän jordbrukslära med växtodlingslära (arvode 9 810),
- 55) befattning som biträdande lärare i fastighetsstrukturens ekonomi I för skogsbruksekonomi, arvode 4 450,
- 56) befattning som biträdande lärare i fastighetsstrukturens ekonomi II i nationalekonomi, arvode 2 560,
- 57) utökning av den med specialläraryrkebefattningen i husbyggnadslära I förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 210 kr.,
- 58) befattning som speciallärare i marklära och markuppskattning (arvode 9 390) med samtidig indragning av specialläraryrkebefattningen i marklära med allmän geologi (arvode 6 975).

B. Docenter m. fl.

- 59) två tjänster som forskardocent i Ae 27 och en tjänst som docent i Ae 25,
- 60) tolv tjänster som forskarassistent i Ae 21,

- 61) två tjänster som forskningsingenjör i Ae 23 och fem tjänster som forskningsingenjör i Ae 21,
- 62) höjning av delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med i runt tal 2 340 000 kr.,
- 63) höjning av representationsbidraget åt rektor med 900 kr.

C. Bibliotekspersonal

- 64) en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13, en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 9 och en tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 samt uppflyttning av en tjänst som bokbindare i Ae 9 till tjänst som bokbinderiförman i Ae 11.

D. Kanslipersonal m. m.

- 65) en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23,
- 66) två tjänster som kontorist i Ae 9 vid rektorsexpeditionen kansliavdelning,
- 67) tre tjänster som kontorist i Ae 9 vid rektorsexpeditionen ekonomiavdelning,
- 68) indragning av en tjänst som gårdskarl i Ag 7,
- 69) femton tjänster som kontorist i Ae 9 och fjorton tjänster som kanslibiträde i Ae 7.

E. Teknisk biträdespersonal m. m.

- 70) tio nya tjänster som laboratorieingenjör i högst Ae 15,
- 71) en tjänst som förste instrumentmakare i Ae 13, uppflyttning av två tjänster som instrumentmakare i Ae 11 till tjänster som förste instrumentmakare i Ae 13, sex tjänster som instrumentmakare i Ae 11, uppflyttning av en tjänst som institutionstekniker i Ae 9 till tjänst som instrumentmakare i Ae 11, fem tjänster som institutionstekniker i Ae 9, uppflyttning av en tjänst som vaktmästare i Ae 7 till tjänst som institutionstekniker i Ae 9 samt två tjänster som vaktmästare i Ae 7,
- 72) ökad medelsanvisning till teknisk biträdespersonal i övrigt (kostnad 150 000 kr.),
- 73) arbetskraft för ritaruppgifter och administrativa göromål (kostnad 26 000 kr.).

Överstyrelsen har därjämte framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av 1962 och 1963 års lönehöjningar, fr. o. m. den 1 juli 1962 vidtagna lönegradsändringar för vissa tjänster, löneklassförändringar samt andra automatiska utgiftsförändringar.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1 och 2. Inom ämnesområdet mekanik finnas för närvarande vid högskolan två professurer, två laboraturer och ett universitetslektorat.

Överstyrelsen erinrar om att den från och med läroåret 1962/63 genomförda ökningen av intagningen av studerande till avdelningarna F, M och B medför en avsevärd ökning av undervisningsbördan inom ämnesområdena mekanik och regleringsteknik, eftersom dessa ämnen studeras inom alla de nu nämnda avdelningarna. Överstyrelsen, som vid sin prövning blivit övertygad om behovet av ytterligare ett lektorat i mekanik och ett i regleringsteknik, tillstyrker därför förslag från *kollegienämnden* om tjänsternas inrättande.

Punkterna 6—10, 13—16, 26 och 27, 44—52 samt 55—58. Överstyrelsen tillstyrker bifall till förslag från *kollegienämnden* om inrättande

av sammanlagt sex befattningar som speciallärare och 11 befattningar som biträdande lärare. Härjämte framföres förslag om höjningar av arvoden för sex befattningar som speciallärare och två befattningar som biträdande lärare. Till stöd för förslagen åberopas i huvudsak undervisningens behov, angelägenheten av differentiering av densamma, nya ämnens upptagande på utbildningsprogrammet samt den stora ökningen av antalet studerande inom vissa avdelningar.

P u n k t 12. Vid högskolan finns nu ett universitetslektorat i hållfasthetslära.

Överstyrelsen framhåller, att ämnet hållfasthetslära — förutom vid avdelning S — studeras vid avdelningarna E, F, M och B. Då ämnet följaktligen tillhör dem, som i hög grad berörs av de ökningar i intagningen av studerande, som företages hösten 1962, har överstyrelsen funnit sig böra förorda bifall till *kollegienämndens* förslag, att ännu ett universitetslektorat inrättas i ämnet.

P u n k t e r n a 17—18, 20—23. Överstyrelsen framhåller inledningsvis följande: Alltsedan 1957, då en ökning skedde med 20, har antalet vid avdelningen för elektroteknik årligen intagna uppgått till ca 135 studerande. Enligt statsmakternas beslut skall intagningen från och med hösten 1964 höjas med ytterligare 15 studerande.

Kollegienämnden liksom därefter överstyrelsen föreslog i sin anslagsframställning för budgetåret 1962/63 en omorganisation och utbyggnad av förevarande avdelning. Förslag härom framlades emellertid ej för 1962 års riksdag. Kollegienämnden återkommer därför i år till denna fråga.

Kollegienämndens förslag — varom enighet nåtts — grundar sig på en plan, som utarbetats efter ett mångårigt utredningsarbete inom vederbörande avdelningsråd och avdelningskollegium. Utredningsarbetet har föranletts av den omfattande utvecklingen under senare årtionden inom elektrotekniken samt av behovet att åstadkomma en effektiv undervisning, anpassad till de växande årskullarna av studerande.

Överstyrelsen erinrar härefter om att det vid högskolan i ämnet elektronik för närvarande finns en professur — innehavd av fil. dr H. Alfvén — och en laboratur — innehavd av professorn, fil. dr N. Herlofson.

Överstyrelsen anser det nödvändigt att ämnesområdet för professuren i elektronik uppdelas och fortsätter: Inom både plasmafysiken och elektronfysiken pågår en mycket betydelsefull utveckling, som gör det angeläget, att varterda ämnet blir företrätt av en professur. I anslutning härtil må anmärkas, att genom beslut av statsmakterna vid 1962 års riksdag medel beviljats för en utbyggnad av elektronikbyggnaden vid högskolan, vilken utbyggnad särskilt betingats av undervisningen inom områdena för plasmafysik och elektronfysik. Vid bifall till ifrågakvarande förslag bör såsom från högskolans sida föreslagits professorn i elektronik H. Alfvén och laboratorn i ämnet, professorn N. Herlofson utan eljest föreskrivet tillsättningsförfarande utses till innehavare av professurerna i plasmafysik respektive elektronfysik. Alfvéns skicklighet för den nya tjänsten är uppenbar. Överstyrelsen finner Herlofsons skicklighet för professuren i elektronfysik vara klart styrkt.

Beträffande förslagen om omvandling av de nuvarande professurerna i telegrafi och telefoni samt radioteknik till professurer i resp. teletransmissionsteori och tillämpad elektronik återger överstyrelsen ett yttrande av *vederbörande professor i radioteknik*. Av yttrandet inhämtas bl. a.: Ämnesområdet för de båda professurerna i telegrafi och telefoni samt radioteknik är sammansatt av två viktiga, allmänt elektrotekniska grundområden, nämligen strömkretsteori och tillämpad elektronik samt tre rent teletekniska huvudområden, nämligen tele-

transmissionsteori, teletrafiksystem och teleapparatteknik. Ämnesfördelningen mellan de båda nuvarande professurerna är emellertid gjord efter en annan, på ett tidigare stadium mera karakteristisk skiljelinje: trådkommunikation kontra radiokommunikation. Numera flyter dessa båda telekommunikationsområden så över i varandra att man ej längre har en logisk och systematisk åtskillnad mellan dem. De möjligheter till förbättrad ämnesfördelning som är tänkbara inom ramen för den nuvarande organisationen har redan tillvaratagits. En mera radikal omorganisation är nu synnerligen önskvärd och bör lämpligen genomföras — eller åtminstone påbörjas — i samband med de båda nuvarande professorernas avgång.

Den nuvarande professuren i telegrafi och telefoni omfattar hela strömkrets-teorin (varav väsentliga delar ända fram till de senaste åren tillhört radioteknik), vidare vissa delar av teletransmissionsteorin, hela området teletrafiksystem samt smärre delar av teleapparattekniken. Professuren i radioteknik åter omfattar hela området tillämpad elektronik, vissa delar av teletransmissionsteorin samt större delen av teleapparattekniken.

Den naturligaste och mest önskvärda lösningen är utan tvivel att ersätta den nuvarande tudelningen av telekommunikationsområdet med en tredelning i de ovan nämnda huvudområdena teletransmissionsteori, teletrafiksystem och teleapparatteknik. I en första utbyggnadsetapp kan de båda allmänna områdena strömkretsteori och tillämpad elektronik liksom hittills kvarstå såsom biområden, låt vara mycket viktiga sådana, under teletekniska professurer. Därvid ligger det nära till hands att sammanföra strömkretsteori med teletransmissions-teori och tillämpad elektronik med teleapparatteknik.

Kollegienämnden har anfört, att den redan vid sammanträde den 31 maj 1960 behandlat en långtidsutredning beträffande avdelningens för elektroteknik omorganisation samt därvid beslutat uttala bl. a., att i och med att professorn i radioteknik och professorn i telegrafi och telefoni frånträdde sina befattningar, professuren i radioteknik borde ersättas med en professur i tillämpad elektronik och professuren i telegrafi och telefoni med en professur i teletransmissionsteori.

Överstyrelsen finner högskolans förevarande förslag utgöra en ändamålsenlig uppdelning av ämnesgrupperna inom de befintliga professurerna i telegrafi och telefoni samt radioteknik. Överstyrelsen förordar därför omvandlingen av dessa professurer till att avse teletransmissionsteori respektive tillämpad elektronik. Överstyrelsen understryker också lämpligheten av att den föreslagna omvandlingen — eftersom den icke företogs 1962 — genomföres från och med den 1 juli 1963 i samband med professorerna E. Löfgrens och T. Laurents pensionsavgång.

Om ämnesområdet för den föreslagna nya professuren i teletrafiksystem har *avdelningskollegiet vid avdelningen för elektroteknik* lämnat i huvudsak följande upplysningar. Till teletrafiksystem hör det viktiga avsnittet trafikforskning som vuxit till en omfattande vetenskap med tillämpningar även utanför den rena teletekniken. Ytterligare områden av teletrafiksystem öppnades för teknisk-vetenskaplig behandling genom framsteg gjorda under det senaste världskriget. Betydelsen av teletrafiksystem för hela vårt samhälle har samtidigt vidgats. Utom för telefoni bygges nu nät av global karaktär för telex och annan dataöverföring. De militära tillämpningarna har en växande tendens.

Uppläggningsen av mera komplicerade telesystem kommer i framtiden att åvila teletrafikspecialisterna. Inom ramen för den nu planerade organisationen av avdelningen för elektroteknik blir teletrafiksystem det enda ämne vari de teletekniska studerandena blir direkt konfronterade med viktigare tillämpningar på systemteknik och även får sin främsta tillämpning i tekniskt-ekonomiskt

tänkande. Ämnets karaktär av tekniskt forskningsområde i utveckling har framträtt mycket starkt under senare år. Det är ett område där man i mycket arbetar med en självständig och originell teknik. Ämnet har emellertid påtagliga anknytningar till såväl teletransmissionstekniken som till datamaskintekniken. Detta förhållande i förening med ämnets systemkaraktär gör det i viss mån till ett sammanhållande ämne inom den teletekniska studieriktningen.

Kollegienämnden har funnit tillkomsten av förevarande professur innebära en logisk slutsten i omorganisationen av avdelningen för elektroteknik och biträder därför avdelningskollegiets förslag om tjänstens inrättande.

Överstyrelsen, som tillstyrker, betonar särskilt betydelsen av att professurens inrättande ej ytterligare uppskjutes.

P u n k t 24. I fråga om universitetslektoratet i tillämpad elektronik har *föreståndaren för avdelningen för elektroteknik* anfört bl. a.: Enligt avdelningsrådets omorganisationsförslag för avdelning E skall ämnet tillämpad elektronik totalt få 24 terminsveckotimmar föreläsningar och 16 terminsveckotimmar övningar. Om man stadgee enligt räknar med att professorn själv genomsnittligt håller 3 timmar föreläsningar i veckan för teknologer jämte 1 timme i veckan för licentiander, så återstår genomsnittligt 9 timmar föreläsningar och 8 timmar övningar att täcka med andra lärarkrafter. Vad beträffar övningarna, till största delen bestående av räkneövningar, som ställer mycket stora krav på lärarens skicklighet, är det på grund av det stora studerandeantalet nödvändigt att uppdelade dem i flera parallella grupper. För att därvid uppehålla undervisningens nivå fordras en tillräckligt kvalificerad lärare, som planerar räkneövningarna, instruerar assistenterna och själv aktivt deltar i övningarna. Ett lektorat blir då ett minimikrav.

Kollegienämnden har hemställt, att universitetslektoratet nu tillskapas.

Överstyrelsen tillstyrker förevarande förslag. Vid bifall till förslaget kan enligt överstyrelsen befattningarna som biträdande lärare i radioteknik II (arvode 5 710 kr.) och IV (arvode 7 215 kr.) indragas. Härjämte bör de befintliga befattningarna som biträdande lärare i radioteknik III och V erhålla ändrad benämning till tillämpad elektronik II respektive III.

P u n k t 32. Som motivering för lektoratet i byggnadsstatik har *professorn i ämnet* anfört bl. a.: För att undervisningen i grafostatik och hållfasthetslära skall kunna bedrivas på ett rationellt sätt är det i hög grad önskvärt att undervisningen för A och V åtskiljes, vilket ernås om lektorn övertar undervisningen för A. Övriga angelägna arbetsuppgifter för lektorn, aktualiserade av det ökade studerandeantalet, är att leda räkneövningar och i samband därmed upprätta exempelsamlingar med lösningar, att deltaga i ledning av examensarbeten, betygsättning av räkneövningar m. m. Den uppskattade tiden för lektorns tjänstgöring utgör 556 timmar.

Kollegienämnden hemställer, att ett universitetslektorat inrättas i detta ämne. *Överstyrelsen* tillstyrker.

P u n k t 40. *Avdelningskollegiet vid avdelningen för kemi* har rörande behovet av lektoratet i oorganisk kemi framhållit: Oorganisk kemi är det första kemiämne, som teknologerna studerar på högskolan. De studerande har ännu icke fått vana vid självständiga högskolestudier, varför det är ytterst väsentligt att de kan få en mer lektionsmässig handledning i början av sina studier. När lektorsundervisningen infördes år 1959, följde också en kraftig förbättring av studieresultaten både på avdelning B och avdelning K. Om nuvarande studieplaner skall kunna hållas för majoriteten av de studerande är det absolut nöd-

vändigt att lektorsundervisningen i oorganisk kemi kan bibehållas i nuvarande omfattning.

Överstyrelsen erinrar om att det i oorganisk kemi för närvarande finns inrättat ett universitetslektorat. Ämnet studeras i första årskursen inom avdelningen för bergsvetenskap och redan läroåret 1962/63 blir följaktligen undervisningsbördan däri avsevärt utökad på grund av den intagningsökning från 45 till 110 studerande, som från och med nyssnämnda läroår genomföres vid avdelningen, framhåller *överstyrelsen*. *Överstyrelsen* tillstyrker därför i likhet med föregående år ett förslag från *kollegienämnden*, att oorganiska kemien tillföres ett nytt universitetslektorat.

P u n k t 4 1. I den grundläggande undervisningen i de lägre årskurserna ingår kurser i mekanik, hållfasthetslära och maskinelement. För dessa finns för närvarande två specialläraryrkebefattningar, en i läran om maskinelement II samt en i mekanik och hållfasthetslära.

Avdelningskollegiet vid avdelningen för kemi har föranställt om en utredning beträffande den mest rationella undervisningsformen i dessa ämnen, som är obligatoriska för samtliga kemister. Utredningen uppges ha visat, att en hopslagning av dessa nära samhörande ämnen till ett lektorat i vilket även ingår undervisning i ritteknik måste anses vara den riktigaste lösningen. Det är enligt avdelningskollegiet olämpligt att besätta så stora tjänster, som det här är fråga om, med speciallärare. Det har nämligen, framhåller kollegiet, ofta visat sig svårt att finna kvalificerade speciallärare. På grund av att dessa grundläggande ämnen måste tillmätas stor vikt samtidigt som undervisningen måste vara tillrättlagd för kemisterna bör, anser kollegiet, ett fristående universitetslektorat inrättas, varmed avses en sådan utformning, att lektorn skulle fungera som institutionsföreståndare.

Kollegienämnden har hemställt, att förevarande universitetslektorat inrättas från och med budgetåret 1963/64.

Överstyrelsen finner vägande skäl anförda för en förstärkning av undervisningen i mekanik, hållfasthetslära och maskinelement inom avdelningen för kemi genom att de nuvarande specialläraryrkebefattningarna i läran om maskinelement II samt i mekanik och hållfasthetslära utbytes mot en ordinarie tjänst som universitetslektor i maskinelement med mekanik. Denna tjänst är, påpekar *överstyrelsen*, av sådan karaktär, att den ej kan på ett naturligt sätt inordnas under någon befintlig professur. Enligt *överstyrelsens* mening bör tillsynen över den förevarande tjänsten — i likhet med vad som gäller i fråga om det från och med budgetåret 1962/63 inrättade universitetslektoratet i elektroteknik vid högskolan — ankomma på vederbörande avdelningsföreståndare.

P u n k t 6 2. I fråga om delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter har *kollegienämnden* föreslagit bl. a. inrättande av ytterligare 49 tjänster som assistent och en väsentlig förstärkning av medelsanvisningen för anlitande av övningsassistenter.

För tillfälliga lärare beräknar *överstyrelsen* för budgetåret 1963/64 ett medelsbehov av 74 000 kr.

Antalet assistenter är för innevarande budgetår fastställt till högst 261. *Överstyrelsen* föreslår för nästa budgetår inrättande av 43 assistenttjänster, av vilka 10 beräknas för de av *överstyrelsen* till inrättande föreslagna professorerna. Medelsbehovet till grundlöner vid under budgetåret 1962/63 förefintliga tjänster kan — efter en genomsnittlig placering i 19 löneklassen — uppskattas till i runt tal 4 645 000 kr. För grundlöner vid ytterligare 43 tjänster — vid placering i samma löneklass — uppkommer ett ökat medelsbehov av 765 000 kr., vartill

kommer rörligt tillägg för dessa tjänster med 329 000 kr. Medelsbehovet för grundlöner åt assistenter uppskattas alltså för budgetåret 1963/64 till (4 645 000 + 765 000 =) 5 410 000 kr.

Beträffande medelsbehovet för övningsassistenter har kollegienämnden uppgivit, att antalet ordinarie studerande vid högskolan budgetåret 1963/64 kan förväntas komma att uppgå till 3 225. Överstyrelsen uppskattar den årliga kostnaden för övningsassistenter i likhet med föregående budgetår till i genomsnitt 1 200 kr. för varje studerande. I enlighet härmed beräknar överstyrelsen medelsbehovet för övningsassistenter för budgetåret 1963/64 till $(3\,225 \times 1\,200 =)$ 3 870 000 kr.

Till vikariatsersättningar vid icke vakanta professurer och laboraturer beräknar överstyrelsen i enlighet med kollegienämndens förslag ett medelsbehov av 100 000 kr.

Med hänsyn till att rektors för högskolan professur i mekanisk teknologi under budgetåret 1963/64 kommer att uppehållas medelst vikariatslöneförordnande åskar överstyrelsen inte längre medel motsvarande grundlönen för rektors vikarie under denna delpost.

Anslagsbehovet under delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter uppskattas således för budgetåret 1963/64 till sammanlagt $(74\,000 + 5\,410\,000 + 3\,870\,000 + 100\,000 =)$ 9 454 000 kr., vilket i förhållande till budgetåret 1962/63 innebär en ökning av 2 340 000 kr.

Punkt 63. Överstyrelsen tillstyrker ett förslag från kollegienämnden om uppräknig av rektors representationsbidrag med 900 kr. till 3 300 kr.

Punkt 64. Överbibliotekarien har framhållit bl. a., att den starka utvidgningen av den tekniska undervisningen och forskningsverksamheten helt automatiskt ställer större krav på de tekniska biblioteken och deras personalresurser.

Överstyrelsen föreslår i likhet med kollegienämnden en väsentlig personalförstärkning för biblioteksverksamheten vid högskolan. Förslaget innefattar bl. a. en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13.

Punkt 65. Vid högskolan finns för administrativa göromål tre tjänster i högre lönegrad än 13, nämligen en byrådirektör och chef för kansliavdelningen (Ao 27), en byrådirektör och chef för ekonomiavdelningen (Ao 27) samt en kamrerare vid sistnämnda avdelning (Ag 21).

Kollegienämnden har hemställt, att en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 inrättas vid rektorsexpeditionens kansliavdelning och anförts bl. a. följande i fråga om behovet av tjänsten: Enligt 1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen skulle tekniska högskolan utbyggas för att successivt kunna inta 450 studerande per år. För närvarande intages 750 studerande per år. Då nu högskolan återigen kommer att väsentligt utvidgas är det uppenbart, att en ökning av den högre administrativa personalen måste komma till stånd. Denna högskola har med sina nio avdelningar — närmast motsvarande universitetens fakulteter — en med universiteten i Uppsala, Lund och Stockholm i åtskilliga avseenden jämförbar omfattning och verksamhet. Vid nämnda lärosätens kanslier finns förutom chefen för kansliet (akademisekreterare) flera relativt högt lönegradsplacerade befattningshavare.

Genom den pågående utbyggnaden av högskolan och teknikens snabba utveckling har på avdelningsföreståndarna och avdelningskollegierna ankommande uppgifter successivt ökat. I viss utsträckning är de administrativa arbetsuppgifterna som nu ombesörjes av avdelningsföreståndare eller andra lärare av sådan typ att de skulle kunna anförtrors en relativt kvalificerad administrativ tjänsteman. Bland dylika arbetsuppgifter kan nämnas förande av protokoll, verkstäl-

lande av vissa förberedande utredningar, upprättande av förslag till framställningar i petitaärenden och till yttranden i anledning av remisser.

Överstyrelsen delar kollegienämndens uppfattning, att det är angeläget, att en tjänst som förste byråsekreterare tillföres avdelningen. På grund av de olikartade och komplicerade uppgifter, som kommer att åläggas denne, bör tjänsten placeras i lönegrad A 23 men tills vidare endast göras till extra. Vid en lägre placering än lönegrad Ag 23 torde en tillräckligt kvalificerad kraft icke kunna påräknas.

P u n k t 68. *Kollegienämnden* har anfört, att en av Stockholms stads gatukontor tidigare lämnad dispens för högskolan att på visst sätt avlämna sopor och avfall vid östra sopplastningsstationen återkallats med verkan från och med den 1 april 1962. Då gatukontoret numera ombesörjde hämtningen av sopor och avfall kunde en tjänst som gårdskarll i Ag 7 indragas.

Överstyrelsen ansluter sig till förslaget.

P u n k t e r n a 69—72. *Kollegienämnden* har hemställt om inrättande av femton tjänster som kontorist i Ae 9 och fjorton tjänster som kanslibitråde i Ae 7. Härjämte har nämnden föreslagit, att följande tjänster av kategorien tekniska biträdestjänster inrättas, nämligen tio tjänster som ingenjör i Ae 15, sju tjänster som förste instrumentmakare i Ae 13, tretton tjänster som instrumentmakare i Ae 11, tio tjänster som institutionstekniker i Ae 9, tjugoen tjänster som tekniskt bitråde i Ae 7 och två tjänster som vaktmästare i Ae 7. Dessutom har kollegienämnden föreslagit lönegradsuppflyttningar av vissa biträdestjänster.

Överstyrelsen tillstyrker det av kollegienämnden framförda äskandet om ytterligare 15 tjänster som kontorist i Ae 9 och 14 tjänster som kanslibitråde i Ae 7 för de olika avdelningarna och institutionerna. Härjämte förordar *överstyrelsen* inrättande av tio tjänster som laboratorieingenjör i högst Ae 15, en tjänst som förste instrumentmakare i Ae 13, sex tjänster som instrumentmakare i Ae 11 samt fem tjänster som institutionstekniker i Ae 9 och två tjänster som vaktmästare i Ae 7. Vidare föreslår *överstyrelsen* lönegradsuppflyttningar av vissa biträdestjänster. *Överstyrelsen* förordar slutligen — med hänsyn till kollegienämndens äskande om tillhoppa tjuguen tjänster som tekniskt bitråde i Ae 7 — en förstärkning av medelsanvisningen till teknisk biträdespersonal i övrigt vid högskolan med 150 000 kr. Vid denna anslagsberäkning har *överstyrelsen* utgått från ett behov — inräknat behovet för nytillkommande professurer — av 11 tjänster som tekniskt bitråde i Ag 7.

Högskolans studentkår har i särskild framställning hemställt om anslag för nästa budgetår till den studiekurativa verksamheten vid högskolan med lägst 10 000 kr.

Överstyrelsen tillstyrker i likhet med *kollegienämnden* bifall till studentkårens framställning.

Departementschefen. Tekniska högskolans utbyggnad följer den plan rörande ökning av de tekniska högskolornas intagningskapacitet, som redovisats i propositionen 1962: 43. I första hand beröres avdelningarna för maskinteknik och för bergsvetenskap av den hösten 1962 påbörjade intagningsökningen, men även vid avdelningarna för teknisk fysik och för lantmäteri har skett mindre ökning. Vid

min avvägning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag sökt att i första hand beakta de krav på en förstärkning av undervisningsresurserna, som det ökade antalet studerande vid högskolan föranleder.

Jag övergår först till att behandla frågan om topptjänstorganisationen vid avdelningen för elektroteknik. Vid denna avdelning skall enligt föreliggande utbyggnadsplan intagningskapaciteten ökas hösten 1964. Avdelningen är redan nu med avseende på antalet studerande den största vid högskolan. Förslag föreligger nu liksom i fjol från högskolemyndigheternas sida om en betydande utvidgning och förändring av den nuvarande topptjänstorganisationen vid avdelningen, ett förslag som bl. a. motiveras med behovet av att åstadkomma en effektiv undervisning, avpassad till de växande årskullarna av studerande.

Såsom redovisades redan i propositionen 1962: 43 innebär den föreslagna omorganisationen av avdelningen i huvudsak följande. Ämnesområdet elektronik, som nu företrädes av professorn Hannes Alfvén och laboratorn Nicolai Herlofson, uppdelas på två nya ämnesområden, plasmafysik och elektronfysik, vardera företrädd av en professur. Det förutsätts att Alfvén utses till innehavare av den förra professuren och Herlofson till innehavare av den senare, utan tjänsternas ledigförklarande. De nuvarande professurerna i telegrafi och telefoni samt i radioteknik omvandlas till professurer i respektive teletransmissionsteori och tillämpad elektronik. Två nya professurer inrättas, en i elautomatik och en i teletrafiksystem. Slutligen omvandlas även den alltsedan inrättandet budgetåret 1956/57 vakanta laboraturen i elektrisk mätteknik till professur i samma ämne (p. 17—23).

Den snabba utveckling, som de elektrotekniska fackområdena och i särskilt hög grad elektroniken genomgått under de senaste årtiondena medför givetvis krav på en anpassning av undervisnings- och forskningsresurserna inom högskoleorganisationen. Jag vill här erinra om att statsmakternas beslut förra året i anledning av nyssnämnda proposition innebar, att undervisningens och forskningens krav på utbyggnad och modernisering av utbildningen vid avdelningen för elektroteknik vid Chalmers tekniska högskola kunde tillgodoses. Särskild hänsyn till de senaste elektrotekniska landvinningarna togs också vid principbeslutet i fjol om uppbyggnaden av den nya avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Lund.

Det synes mig foljdriktigt, att en förstärkning av utbildnings- och forskningsorganisationen vid tekniska högskolan i Stockholm nu kommer till stånd. Jag anser mig därför böra förorda, att det förslag till omorganisation av avdelningen, som framlagts av överstyrelsen, med vissa undantag genomföres och att detta sker fr. o. m. nästa budgetår. Mitt förslag innebär, att följande nya professurer tillkommer, nämligen i plasmafysik, elektronfysik, teletransmissionsteori, tillämpad elektronik och teletrafiksystem. Vid bifall till mitt förslag bör samtidigt indragas tre nuvarande professurer, nämligen i elektronik, i telegrafi och telefoni samt i radioteknik liksom laboraturen i elektronik. Jag anser mig

sålunda inte kunna tillstyrka förslagen om en professur i elautomatik och om förändring av laboraturen i elektrisk mätteknik till professur i ämnet. Till förste innehavare av de båda professurerna i plasmafysik respektive elektronfysik bör i enlighet med överstyrelsens förslag utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande utses nuvarande professorn i elektronik Hannes Alfvén och laboratorn i samma ämne Nicolai Herlofson.

Jag vill slutligen i detta sammanhang tillägga, att enligt min uppfattning avdelningen för elektroteknik vid högskolan vid bifall till mitt förslag får en med avseende på dimensioneringen i fråga om högre tjänster rationell och tillfredsställande utformning.

Överstyrelsen har hemställt om inrättande av sjutton ordinarie universitetslektorat vid högskolan. För egen del förordar jag, att högskolans personalorganisation fr. o. m. nästa budgetår utökas med sju ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena mekanik, regleringsteknik, hållfasthetslära, tillämpad elektronik, byggnadsstatik, oorganisk kemi och läran om maskinelement med mekanik. Vid bifall till mitt förslag bör befattningarna som biträdande lärare i radioteknik II och IV samt specialläraryrkebefattningarna i läran om maskinelement II liksom i mekanik och hållfasthetslära indragas. Härjämte bör de befintliga befattningarna som biträdande lärare i radioteknik III och V i konsekvens med vad jag nu förordat erhålla benämningen tillämpad elektronik II respektive III (p. 1 och 2, 12, 24, 32, 40 och 41).

De indragningar av befattningar som speciallärare och biträdande lärare, som jag sålunda förordat, medför en minskning av behovet av anslagsmedel under delposten till arvoden åt sådana lärare med sammanlagt 33 945 kr. Å andra sidan beräknar jag i anledning av förslagen under punkterna 6—10, 13—16, 26 och 27, 44—52 samt 55—58 ett belopp av 23 715 kr. Med hänsyn till skedd arvodesreglering bör delposten härutöver höjas med 201 200 kr., av vilka 12 730 kr. utgör arvodestillskottet till det tidigare nämnda beloppet 23 715 kr. för nya befattningar. Jag räknar alltså med en nettoökning av delposten med ett avrundat belopp av 191 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av överstyrelsen, besluta angående fördelningen av ifrågavarande delpost.

Beträffande delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter har överstyrelsen föreslagit en uppräkningsmedel i runt tal 2 340 000 kr., varav 247 000 kr. avser automatiska utgiftsökningar. För egen del förordar jag, att uppräkningsmedel begränsas till 1 374 000 kr. Vid avvägningen av medelsanvisningen har jag beräknat medel till bl. a. grundlön åt ytterligare 13 assistenter, varvid jag i likhet med överstyrelsen som beräkningsgrund använt löneklassen 19. Jag har därvid även beaktat behovet av assistenter i anslutning till det nettotillskott av två professurer vid avdelningen för elektroteknik, som jag i det föregående förordat. Jag har slutligen tagit hänsyn till senast vidtagen arvodesreglering för övningsassistenter samt frånräknat ett belopp av 33 000 kr., motsvarande grundlön åt rektors vikarie. Det torde få ankomma på Kungl.

Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen, meddela erforderliga föreskrifter rörande dispositionen av förevarande delpost (p. 62).

Rektors representationsbidrag torde böra uppräknas med 600 kr. till 3 000 kr. (p. 63).

Då jag funnit behov föreligga av en förstärkning av personalen vid högskolans bibliotek, beräknar jag här medel för en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13 (p. 64).

Högskolans kansliavdelning bör med hänsyn till arten och omfattningen av de administrativa göromål, som skall utföras där, i enlighet med förslag av överstyrelsen tillföras en tjänst som förste byråsekreterare. Tjänsten bör tills vidare placeras i lönegrad Ag 23 (p. 65).

För nästa budgetår torde, såsom överstyrelsen föreslagit, en tjänst som gårdskarl i Ag 7 böra indragas. Jag beräknar minskning av anslagsmedlen i enlighet härmed (p. 68).

I anledning av överstyrelsens under punkterna 69—72 redovisade äskanden om ytterligare ett antal tjänster som kontorist, laboratorieingenjör m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för tretton nya biträdestjänster. Av dessa bör sex avses för de professorstjänster, vilka jag i det föregående föreslagit till inrättande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen, besluta i fråga om placering i lönegrad av de förordade biträdestjänsterna ävensom rörande fördelningen av dessa tjänster på olika institutioner.

Högskolans studentkår har, som framgått av det föregående, i särskild av överstyrelsen tillstyrkt framställning hemställt om anslag för nästa budgetår till den studiekurativa verksamheten vid högskolan. Jag vill med anledning härav erinra om, att Kungl. Maj:t genom beslut den 6 september i fjol för studierådgivande verksamhet vid högskolan anvisat ett engångsanslag av 10 000 kr. från åttonde huvudtitelns reservationsanslag till extra utgifter. Jag är icke beredd att tillstyrka studentkårens nya framställning i ämnet.

Utöver vad som framgår av det föregående är jag inte beredd att föreslå några ändringar i högskolans personalorganisation.

Hela avlöningsanslaget bör i enlighet med de förslag, som jag nu framlagt, för nästa budgetår uppföras med $(19\,939\,000 + 4\,337\,000 =) 24\,276\,000$ kr. Av anslagshöjningen avser 2 959 000 kr. automatiska utgiftsökningar.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 786 600	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	821 000	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	26 000	847 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	8 488 000	
b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	4 174 000	12 662 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		5 807 400
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		240 000
	Summa kr.	24 343 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Stockholms stad m. fl.	67 000
	Nettoutgift kr. 24 276 000

c) till *Tekniska högskolan i Stockholm*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 24 276 000 kr., varav 180 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

[232] **75. Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 124 000	2 084 307
1962/63	2 287 000	
1963/64 (förslag)	2 485 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår överstyrelsens för de tekniska högskolorna förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 föreslagna änd- ringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
Utgifter			
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	+ 5 500	+ 5 500
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	92 000	+ 13 000	+ 8 000
3. <i>Expenser, förslagsvis:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	985 000	+ 25 000	+ 25 000
b) Övriga expenser:			
Biblioteket	10 000	+ 3 500	+ 1 500
Högskolan i övrigt	1 524 000	+ 282 000	+ 221 000
4. Övriga utgifter:			
a) Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	90 000	+ 30 000	of.
b) Bevakning av högskolans lokaler om natten, <i>förslagsvis</i>	43 000	+ 10 000	+ 10 000
	Summa kr. 2 759 000	+ 369 000	+ 271 000
Särskilda uppbördsmedel			
5. Ersättning för bränsle, elektrisk ström, gas och vatten	462 000	— 73 000	— 73 000
6. Övriga uppbördsmedel	10 000	—	of.
	Nettoutgift kr. 2 287 000	+ 296 000	+ 198 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

Det ökade medelsbehovet under posten 1 motiveras med belastningen under budgetåret 1961/62. Højningen av posten 2 föränledes av den med hänsyn till tillväxten av antalet studerande ökade omfattningen av exkursions- och fältövningdagarna, 8 000 kr., samt av en önskvärd utvidgning av kretsen av studiebidragsberättigade personer vid högskolan, 5 000 kr. Beräkningen av posten 3 a grundar sig på en kalkyl över utgifterna för budgetåret 1963/64. Hänsyn har härvid bl. a. tagits till prissänkningarna på eldningsoljor under år 1962. Ökningen av posten 3 b: biblioteket betingas av prisstegringar och utvidgning av verksamheten. Højningen av posten 3 b: högskolan i övrigt hänför sig till ökade kostnader för telefon och städning samt stegrat behov av skrivmateriel m. m. De medel som står till förfogande för utgivande av högskolans skriftserie bedömes otillräckliga, vilket föränleder uppräkningsposten 4 a. Højningen av posten 4 b har sin grund i avtalsbestämda öknings- av nattvaktspersonalens avlöningsförmåner.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (2 287 000 + 198 000 =) 2 485 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 485 000 kr.

[233] 76. Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 963 000	2 065 328
1962/63	2 340 000	
1963/64 (förslag)	2 575 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en höjning av detta anslag med 1 035 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän uppräknings av anslaget med 864 000 kr. Härjämte beräknar överstyrelsen för vissa under avlöningsanslaget äskade nya högre tjänster sammanlagt 90 000 kr.

Departementschefen. Jag förordar en allmän förstärkning av anslaget med 235 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(2\,340\,000 + 235\,000 =) 2\,575\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 575 000 kr.

[234] 77. Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 425 000	1 375 507
1962/63	1 325 000	
1963/64 (förslag)	1 350 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en ökning av medelsanvisningen med 1 675 000 kr. Utöver en generell uppräknings om i runt tal 1 525 000 kr. har kollegienämnden för vissa anslagsbehov för särskilda ändamål upptagit 150 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän höjning av detta anslag med 775 000 kr. Härutöver beräknar överstyrelsen i likhet med kollegienämnden 150 000 kr. för vissa särskilda ändamål.

Departementschefen. Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra höjas med 25 000 kr. och således uppföras med $(1\,325\,000 + 25\,000 =) 1\,350\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 350 000 kr.

[235] **78. Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	160 000	155 008
1962/63	170 000	
1963/64 (förslag)	190 000	

Kollegienämnden har hemställt om en höjning av anslaget med 30 000 kr. Till stöd härför har *kollegienämnden* åberopat den växande litteraturen på det tekniskt-vetenskapliga området, prisstegringar m. m.

Överstyrelsen biträder *kollegienämndens* förslag.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag höjes med 20 000 kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(170\,000 + 20\,000 =) 190\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

[236] **79. Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	75 000	72 438
1962/63	81 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Med tillämpning tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59 gäller, att från förevarande anslag skall — efter bestämmande av *kollegienämnden* — utgå bidrag till studerande för nödiga kostnader för resor och uppehälle vid på högskolans läroplan upptagna obligatoriska exkursioner och fältövningar.

Kollegienämnden har hemställt om en anslagsökning med 19 000 kr. *Kollegienämnden* har därvid framhållit, att anslagsmedlen med nuvarande studerandeantal visat sig klart otillräckliga.

Överstyrelsen, som biträder *kollegienämndens* förslag, åberopar till stöd härför, att såväl studerandeantalet som resekostnaderna stigit. Därjämte framhålles svårigheterna att finna för fältövningar lämpade områden nära Stockholm.

Departementschefen. I enlighet med *överstyrelsens* förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 19 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med $(81\,000 + 19\,000 =) 100\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 100 000 kr.

[237] 80. Chalmers tekniska högskola: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	13 854 000	13 413 424
1962/63	15 941 000	
1963/64 (förslag)	19 701 000	

Kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av högskolans personal m. m.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna tillstyrker i betydande omfattning bifall till kollegienämndens förslag. Överstyrelsens anslagsäskanden utmynnar i en höjning av anslaget med 5 114 000 kr. Av den äskade höjningen utgör enligt överstyrelsens beräkningar i runt tal 2 109 000 kr. automatisk utgiftsökning.

I det följande lämnar jag en redogörelse för överstyrelsens förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag, såvitt gäller motiveringar, att närmare beröra endast de av överstyrelsens förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Överstyrelsens förslag framgår av efterföljande sammanställning.

*A. Professorer m. fl.**Avdelning F¹*

- 1) a) principbeslut om hänförande till Chalmers tekniska högskola av den professur i fasta tillståndets fysik i Göteborg, om vars inrättande fr. o. m. budgetåret 1964/65 principbeslut fattats 1962,
b) namnändring av professuren i elasticitets- och hållfasthetslära m. fl. tjänster,
- 2) universitetslektorat i matematik,
- 3) universitetslektorat i numerisk analys,
- 4) universitetslektorat i fysik och ett extra universitetslektorat i ämnet (för undervisningen av universitetsstuderande),
- 5) universitetslektorat i mekanik med samtidig indragning av en befattning som biträdande lärare i ämnet (arvode 7 950),
- 6) universitetslektorat i hållfasthetslära,
- 7) befattning som speciallärare i fotografi, arvode 5 040,
- 8) biträdande lärare i ångteknik (reaktorteknologi), arvode 1 580,
- 9) utökning av den med befattningen som speciallärare i kemi III förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 1 960 kr.

Avdelning M

- 10) professur i konstruktionsmaterial I med samtidig indragning av befattningarna som speciallärare i materiallära (arvode 8 280) samt i metallografi och värmebehandling (arvode 4 440), principbeslut 1962,

¹ Beträffande förkortningarna torde få hänvisas till tekniska högskolans i Stockholm avlöningsanslag.

- 11) universitetslektorat i läran om maskinelement,
- 12) universitetslektorat i mekanisk teknologi,
- 13) befattning som biträdande lärare i tillämpad termodynamik och strömningslära, arvode 4 330.

A v d e l n i n g S

- 14) befattning som speciallärare i varvsteknik med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i ämnet (arvodeshöjning 2 560 kr.),
- 15) namnändring av befattningen som biträdande lärare i modellförsöks- och propellerteknik till biträdande lärare i skeppshydromekanik,
- 16) befattning som biträdande lärare i skeppsbyggnadsteknik, arvode 4 520,
- 17) befattning som biträdande lärare i skeppsmaskinteknik, arvode 2 560.

A v d e l n i n g E

- 18) omvandling av professuren i elektronik till professur i elektronfysik I, principbeslut 1962,
- 19) namnändring av observaturen i elektronik till observatur i elektronfysik I, principbeslut 1962,
- 20) omvandling av laboraturen i elektronik till professur i elektronfysik II, principbeslut 1962,
- 21) professur i elektronfysik III med samtidig indragning av speciallärbefattningen i elektroteknisk materiallära (arvode 3 460) och befattningen som biträdande lärare i ultrakortvågsteknik (arvode 6 480), principbeslut 1962,
- 22) delning av professuren i telekommunikation i en professur i informations-teori och en professur i elkretsteori, principbeslut 1962,
- 23) indragning av en laboratur i elektricitetslära och elektrisk mätteknik, principbeslut 1962,
- 24) namnändring av nuvarande universitetslektorat i elektronik och telekommunikation till universitetslektorat i elektronfysik I respektive elkretsteori,
- 25) universitetslektorat i elektronfysik II,
- 26) universitetslektorat i elektronfysik III,
- 27) universitetslektorat i datateknik.

A v d e l n i n g V

- 28) professur i byggnadsakustik med samtidig indragning av speciallärbefattningen i akustik (arvode 6 890), principbeslut 1962,
- 29) omvandling av professuren i byggnadsteknik till professur i byggnadsteknik I, principbeslut 1962,
- 30) omvandling av professuren i brobyggnad till professur i byggnadsteknik II, principbeslut 1962,
- 31) professur i byggnadsteknik III, principbeslut 1962,
- 32) laboratur i byggnadsstatik, principbeslut 1962,
- 33) a) ett universitetslektorat i geologi (kvartärgeologi) och ett universitetslektorat i geologi (mineralogi och petrologi) med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i mineralogi (arvode 3 540), båda lektoraten avsedda såväl för undervisningen vid Chalmers tekniska högskola som för undervisningen vid universitetet i Göteborg,
b) universitetslektorat i byggnadsstatik,
- 34) befattning som biträdande lärare i vattenförsörjnings- och avloppsteknik, arvode 3 540.

Avdelning K

- 35) överföring till Göteborgs universitets avlöningsstat av två befattningar som biträdande lärare i Ae 21, en i oorganisk och en i fysikalisk kemi (jämte medel för arvodestillägg vid docentkompetens, 9 300),
- 36) befattning som biträdande lärare i oorganisk kemi, arvode 4 030,
- 37) minskning av arvodet för biträdande läraren i fysikalisk kemi II med 4 900 kr.,
- 38) ötokning av den med befattningen som biträdande lärare i matematik II förenade undervisningsskyldigheten, arvodeshöjning 2 260 kr.

Avdelning A

- 39) professur i arkitekturens teori och historia med samtidig indragning av en befattning som speciallärare i arkitekturens historia (arvode 10 020),
- 40) omvandling av speciallärbefattningen i beskrivande geometri till befattning som biträdande lärare i materialbehandling med formlära VI, arvodesminskning 600 kr.

B. Forskardocenter m. fl.

- 41) en tjänst som forskardocent i Ae 27 och en tjänst som docent i Ae 25,
- 42) fyra tjänster som forskarassistent i Ae 21,
- 43) fyra tjänster som forskningsingenjör i Ae 23 och fyra tjänster som forskningsingenjör i Ae 21,
- 44) höjning av delposten till ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med i runt tal 1 051 000 kr.,
- 45) höjning av rektors arvode med 840, rektors representantionsbidrag med 1 500 och prorektors arvode med 360 kr.,
- 46) höjning av arvodet åt kurator med 7 000 kr.

C. Bibliotekspersonal

- 47) tjänst som garderobsvakt i Ae 3 samt förstärkt medelsanvisning med 11 000 kr. till extra arbetshjälp,
- 48) tjänst som bokbindare i Ae 9.

D. Kanslipersonal m. m.

- 49) tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23 med samtidig minskning av nuvarande medelsanvisning för extra administrativ arbetskraft med 10 000 kr.,
- 50) tjänst som kamrerare i Ag 21 med samtidig minskning av nuvarande medelsanvisning för extra administrativ arbetskraft med 10 000 kr.,
- 51) två tjänster som kanslibiträde i Ae 7, av vilka en vid rektorsexpeditionens kansliavdelning och en vid dess ekonomiavdelning,
- 52) tjänst som expeditionsvakt i Ae 7,
- 53) sju tjänster som kanslibiträde i Ae 7 vid högskolans institutioner,
- 54) ökad medelsanvisning för en tjänst som telefonist i Ae 7 och tre tjänster som telefonist i reglerad befordringsgång, för vilka tjänster medel under budgetåret 1962/63 beräknats utgå fr. o. m. den 1 januari 1963,
- 55) en tjänst som parkförman i Ae 8 och en tjänst som gårdskar i Ae 7 samt 1 500 kr. till extra arbetshjälp.

E. Teknisk biträdespersonal m. m.

- 56) fyra tjänster som laboratorieingenjör i högst Ae 15,
- 57) en tjänst som förste instrumentmakare i Ae 13, uppflyttning av två tjänster som instrumentmakare i Ae 11 till tjänster som förste instrumentmakare i Ae 13, sju tjänster som instrumentmakare i Ae 11, uppflyttning av en tjänst som institutionstekniker i Ae 9 till tjänst som instrumentmakare i Ae 11, nio tjänster som institutionstekniker i Ae 9 och tre tjänster som vaktmästare i Ae 7,
- 58) två nya tjänster som reparatör i Ae 10,
- 59) överföring av en tjänst som vaktmästare i Ae 8 till Göteborgs universitets avlöningsstat,
- 60) ökad medelsanvisning till teknisk biträdespersonal i övrigt, kostnad 132 000 kr.,
- 61) medelsanvisning för extra arbetskraft för vissa ritaruppgifter m. m. vid värme- och kraftcentralen, kostnad 17 700 kr.

Överstyrelsen har därjämte framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av 1962 och 1963 års lönehöjningar, fr. o. m. den 1 juli 1962 vidtagna lönegradsändringar för vissa tjänster, löneklassförändringar samt andra automatiska utgiftsändringar.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande:

P u n k t 1 a. Enligt statsmakternas beslut i fjol skall från och med budgetåret 1964/65 inrättas en professur i fasta tillståndets fysik i Göteborg. Med avseende på frågan, till vilket av lärosätena Göteborgs universitet eller Chalmers tekniska högskola, professuren i formellt hänseende borde vara knuten, uttalade departementschefen i propositionen 962:43 angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till de tekniska högskolorna, att ett ställningstagande till frågan kunde anstå till 1963 års riksdag. I anslutning därtill förklarade sig departementschefen förutsätta, att vederbörande universitets- och högskolemyndigheter skulle samråda i ärendet och till höstens budgetarbete redovisa sina synpunkter på denna fråga.

Kollegienämnden har nu — med förmälan att ifrågavarande professur enligt avdelningskollegiet F och matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid Göteborgs universitet på grund av sitt ämnesinnehåll lämpligen borde upptagas på högskolans stat — för egen del uttalat sin anslutning till denna ståndpunkt.

Enligt *överstyrelsen* berör det grundläggande experimentella ämnet fasta tillståndets fysik betydelsefulla och aktuella tekniska tillämpningsområden såsom atomenergitekniken, metallografien och elektrotekniken. På grund av den vikt, som ämnet tillmätts för den högre tekniska undervisningen, har, erinrar överstyrelsen, en professur i ämnet inrättats vid tekniska högskolan i Stockholm fr. o. m. den 1 juli 1961 och enligt beslut av statsmakterna förra året skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 även tillkomma en professur i ämnet vid tekniska högskolan i Lund. Med hänsyn härtill finner överstyrelsen det naturligt och mest ändamålsenligt, att den nu ifrågavarande professuren hänföres till Chalmers tekniska högskola. Efter samråd med universitetskanslersämbetet förordar överstyrelsen därför att så sker, och att principbeslut därom fattas vid 1963 års riksdag. Professuren förutsättes emellertid alltjämt skola utgöra en förstärkning av den högre tekniska och matematisk-naturvetenskapliga utbildnings- och forskningsorganisationen i dess helhet i Göteborg.

Punkt 1 b. *Kollegienämnden* har föreslagit ändrad benämning av den befintliga professuren i elasticitets- och hållfasthetslära vid högskolan till »hållfasthetslära» under hänvisning till att motsvarande professurer vid tekniska högskolan i Stockholm och tekniska högskolan i Lund har det senare namnet.

Överstyrelsen tillstyrker kollegienämndens förslag och förordar vidare att i anslutning därtill även nuvarande laboratur och universitetslektorat i elasticitets- och hållfasthetslära vid högskolan erhåller den ändrade benämningen »hållfasthetslära».

Punkterna 2—6. *Kollegienämnden* har — under hänvisning till den ökade intagningen av antalet ordinarie studerande vid högskolan hösten 1962 vid avdelningarna V (22) och K (6), den planerade intagningsökningen av dylika studerande hösten 1963 vid avdelningarna M (70) och V (30) samt ökningen av antalet filosofie studerande — framhållit, att detta i första hand kräver en förstärkning av avdelning F:s resurser i fråga om universitetslektorat. I sådant hänseende har kollegienämnden föreslagit en utökning av antalet universitetslektorat i matematik från två till fyra, i numerisk analys från noll till två, i fysik — såvitt gäller teknologundervisningen — från tre till fyra, i samma ämne — såvitt gäller undervisningen av filosofie studerande, beträffande vilken antalet lektorstimmar beräknats till 1324 timmar — från två till tre, i mekanik från två till fyra och i hållfasthetslära från ett till två eller tillhoppa nio nya universitetslektorat.

Överstyrelsen anför: Den successiva ökningen av antalet ordinarie studerande vid högskolan påverkar — såsom också betonats från högskolans sida — i de båda lägre årskurserna främst lärarbehovet inom avdelning F, även om de studerande tillhör andra avdelningar. Intagningsökningen höstterminen 1962 liksom den planerade intagningsökningen höstterminen 1963 kräver sålunda ofrånkomligen en avsevärd förstärkning av universitetslektoraten i här ifrågakommande ämnen av grundläggande natur, därest undervisningen skall kunna bedrivas i sådan ordning, att eftersläpning i studierna så långt möjligt undvikas. Efter prövning av kollegienämndens äskanden har överstyrelsen, som ej funnit sig böra förorda ett samtidigt inrättande av flera ordinarie universitetslektorat i samma ämne även om detta i vissa fall i och för sig kunnat framstå som motiverat, begränsat sig till att tillstyrka en ny dylik tjänst i ettvar av ämnena matematik, numerisk analys, fysik, mekanik och hållfasthetslära eller sålunda tillhoppa fem ordinarie universitetslektorat. Dessa lektorat är erforderliga för teknologundervisningen men i princip bör innehavarna av de fyra förstnämnda tjänsterna ha tjänstgöringsskyldighet även vid universitetet i Göteborg.

Härutöver förordar överstyrelsen efter samråd med universitetskanslersämbetet inrättandet av ytterligare ett extra universitetslektorat i fysik för undervisningen av filosofie studerande i ämnet vid universitetet.

Punkterna 7—9, 13—17, 34, 36—38 och 40. *Överstyrelsen* föreslår, att två speciallärartjänster och sex befattningar som biträdande lärare inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Härjämte föreslås en utökning eller minskning av undervisningsskyldigheten vid en befattning som speciallärare och två befattningar som biträdande lärare. Slutligen föreslås en omvandling av en speciallärarbefattning — i beskrivande geometri — till befattning som biträdande lärare i materialbehandling med formlära VI samt en namnändring av en befattning som biträdande lärare (skeppshydromekanik i stället för modellförsöks- och propellerteknik). Till grund för förslagen åberopas huvudsakligen det

ökade antalet studerande, angelägenheten av att nya, smärre ämnesområden får lärarrepresentation, övergång till nya studieplaner m. m.

Punkt 10. I överensstämmelse med principbeslut vid 1962 års riksdag beräknar *överstyrelsen* medel för en ny professur i konstruktionsmaterial I (metaller och legeringar) vid högskolan med samtidig indragning av befattningarna som speciallärare i materiallära samt i metallografi och värmebehandling.

Punkt 11. *Kollegienämnden*, som framhåller att en av de för närvarande undervisningsmässigt tyngst belastade institutionerna är läran om maskinelement, har åskat ett universitetslektorat för institutionen såsom förberedande åtgärd till den utbyggnad av avdelningens undervisningsorganisation, som är en nödvändig följd av den ökade intagningen.

Överstyrelsen påpekar att det för närvarande inte finns något universitetslektorat i detta ämne vid högskolan. Med hänsyn till bl. a. vad *kollegienämnden* anfört rörande behovet härav förordar *överstyrelsen* att ett lektorat i ämnet inrättas redan från och med budgetåret 1963/64.

Punkterna 18—23. *Kollegienämnden* har i sin anslagsframställning följt den av statsmakterna i fjol fastställda planen för utbyggnad av topp-tjänstorganisationen vid avdelningen, med undantag av att *kollegienämnden* föreslagit att den laboratur i elektricitetslära och elektrisk mätteknik, som enligt nämnda plan skall indragas fr. o. m. nästa budgetår, ej indrages.

I anslutning till den i utbyggnadsplanen avsedda uppdelningen av den befintliga professuren i telekommunikation i en professur i elkretsteori och en professur i informationsteori har *kollegienämnden* sedermera i särskild skrivelse till *överstyrelsen* hemställt, att den nuvarande innehavaren av professuren i telekommunikation, professorn Carl-Georg Aurell, som vid den tillämnade uppdelningen av professuren i första hand önskade ifrågakomma till den nya professuren i informationsteori, utan föreskrivet ansökningsförfarande måtte utnämnas till innehavare av sistnämnda professur. Till stöd härför har *kollegienämnden* åberopat utlåtanden över Aurells kompetens till professuren i informationsteori från professorerna Olof Rydbeck och Henry Wallman.

Överstyrelsen, som ej är beredd biträda *kollegienämndens* förslag om att den vakanta laboraturen i elektricitetslära och elektrisk mätteknik skulle bibehållas, beräknar medel för topp-tjänstorganisationen inom avdelning E vid högskolan i enlighet med vad under punkterna 18—23 angivits och i överensstämmelse med det principbeslut härutinnan, som fattats av statsmakterna 1962.

I anslutning härtill anmärker *överstyrelsen* beträffande de nya professurerna i informationsteori och elkretsteori, att dessa avsetts tillkomma genom en utbrytning av delområdet informationsteori ur den befintliga professuren i telekommunikation, varvid denna samtidigt skulle erhålla den ändrade benämningen elkretsteori (prop. 1962: 43, s. 75). Detta innebär närmast, framhålles det, att den nuvarande innehavaren av professuren i telekommunikation, professorn Carl-Georg Aurell, förutsatts skola erhålla professuren i elkretsteori. Enär informationsteorien utgör ett viktigt delområde av professuren i telekommunikation, synes enligt *överstyrelsen* den ifrågavarande åtgärden också kunna betraktas som en uppdelning av professuren i telekommunikation i en professur i elkretsteori och en professur i informationsteori, för vilket fall Aurell enligt praxis kunnat tillerkännas rätten att välja professur. Då Aurell nu önskar ifrågakomma till professuren i informationsteori och dessutom hans kompetens därtill enligt föreliggande utredning enligt *överstyrelsens* uppfattning måste anses klart ådagalagd, tillstyrkes *kollegienämndens* förslag att Aurell — utan vederbörligt ansöknings- och sakkunnigförfarande — utses till professor i informationsteori vid högskolan.

P u n k t 24. I anslutning till vad som angivits under punkterna 18 och 22 bör enligt *överstyrelsen* de nuvarande universitetslektoraten i elektronik och i telekommunikation namnändras till universitetslektorat i elektronfysik I resp. elkretsteori.

P u n k t e r n a 28—32. De under dessa punkter föreslagna omvandlingarna av två professurer samt inrättandet av två nya professurer och en laboratur överensstämmer med av statsmakterna förra året fattade principbeslut. *Överstyrelsen* beräknar nu medel i enlighet med dessa beslut.

P u n k t 33 a. *Kollegienämnden* har — med hänvisning till planer för undervisningens ordnande vid institutionen för geologi vid högskolan, vilken undervisning omfattar teknologer vid avdelningarna V och K samt filosofie studerande vid Göteborgs universitet — begärt att två universitetslektorat inrättas i geologi med samtidig indragning av befattningen som biträdande lärare i mineralogi.

Överstyrelsen tillstyrker efter samråd med universitetskanslersämbetet, att två universitetslektorat inrättas inom ifrågavarande ämnesområde, av vilka ett i geologi (kvartärgeologi) och ett i geologi (mineralogi och petrologi). Vid inrättande av sistnämnda lektorat kan enligt *överstyrelsen* den befintliga befattningen som biträdande lärare i mineralogi indragas. Eftersom professuren inom ämnesområdet hör till högskolan har de båda lektoraten upptagits på dess avlöningsstat. Då tjänsterna är avsedda för undervisningen såväl vid högskolan som vid universitetet, synes emellertid vid bifall till förslaget — i likhet med vad som gäller för övriga gemensamma ämnen — föreskrift böra meddelas om tjänstgöringsskyldighet för innehavarna vid båda lärosätena, framhåller *överstyrelsen*.

P u n k t 33 b. Enligt *överstyrelsen* är byggnadsstatik ett ämne av teoretisk karaktär och grundläggande för undervisningen inom avdelning V. Studierna i ämnet påbörjas redan i den första årskursen. Med hänsyn till intagningsökningarna vid avdelningen höstterminerna 1962 och 1963 finner *överstyrelsen* det därför önskvärt att ett universitetslektorat i byggnadsstatik inrättas från och med budgetåret 1963/64 i enlighet med förslag från *kollegienämnden*.

P u n k t 35. *Överstyrelsen* erinrar om att befattningarna som biträdande lärare i Ae 21 i oorganisk kemi och i fysikalisk kemi III inrättats för undervisningen av universitetsstuderande inom dessa ämnesområden. Enligt principbeslut av statsmakterna förra året skall emellertid från och med budgetåret 1963/64 vid Göteborgs universitet inrättas fem nya kemiprofessurer, däribland en i vardera av ämnesområdena fysikalisk kemi och oorganisk kemi. Efter samråd med universitetskanslersämbetet förordar *överstyrelsen* att i samband därmed ifrågavarande befattningar som biträdande lärare överföres från högskolans till universitetets stat. I samband därmed bortfaller även för högskolans vidkommande den under posten arvoden åt speciallärare och biträdande lärare upptagna särskilda medelsanvisningen av 9 300 kr. till särskilda arvoden åt docentkompetenta biträdande lärare i lönegrad Ae 21, framhåller *överstyrelsen*.

P u n k t 43. Vid högskolan finns — förutom en tjänst som förste driftingenjör för högskolans elektriska anläggningar i allmänhet i Ae 27 och en tjänst som driftingenjör i högst Ae 23 vid värme- och kraftcentralen — en tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 27 vid institutionen för teknisk kemi, sju tjänster som forskningsingenjör i Ae 23 samt sex tjänster som forskningsingenjör i Ae 21.

Med hänsyn till bl.a. att utvecklingen av instrument- och apparatutrustningen vid många laboratorier medfört ett ytterligare behov av forskningsin-

genjörer tillstyrker *överstyrelsen* i anledning av förslag från *kollegienämnden*, att fyra sådana tjänster i Ae 23 och fyra i Ae 21 inrättas vid högskolan.

Punkt 44. För tillfälliga lärare beräknar *överstyrelsen* för budgetåret 1963/64 ett medelsbehov av 55 000 kr.

Antalet assistenter är för innevarande budgetår fastställt till högst 225. *Överstyrelsen* föreslår för nästa budgetår inrättande av 38 assistenttjänster, av vilka 16 beräknas för föreslagna professorer. *Överstyrelsen* har vid sin beräkning av assistentbehovet tagit hänsyn till bl. a. att de nu befintliga tre assistenttjänsterna i kemi inte längre erfordras vid ett inrättande av de nya kemiprofessorerna vid Göteborgs universitet fr. o. m. nästa budgetår. Medelsbehovet till grundlöner vid under budgetåret 1962/63 befintliga 225 tjänster kan vid en sannolik placering av befattningshavarna i 19 löneklassen uppskattas till i runt tal 3 822 000 kr. För grundlöner vid 38 nytillkommande tjänster — vid en placering i samma löneklass — uppstår ett ökat medelsbehov av i runt tal 651 000 kr. vartill kommer rörligt tillägg med 280 000 kr. Medelsbehovet för grundlöner åt assistenter torde alltså böra för budgetåret 1963/64 uppskattas till $(3\,822\,000 + 651\,000 =) 4\,473\,000$ kr.

Beträffande medelsbehovet för övningsassistenter finner *överstyrelsen* i enlighet med *kollegienämndens* beräkningar att antalet studerande vid högskolan läroåret 1963/64 kan uppskattas till 2 300 och antalet universitetsstuderande till 100, varigenom det totala antalet studerande skulle komma att uppgå till 2 400. För tekniska högskolans i Stockholm del har *överstyrelsen* tidigare beräknat den årliga kostnaden för övningsassistenter till i runt tal 1 200 kr. för varje studerande. Med hänsyn till att det vid tekniska högskolan i Stockholm på grund av rekryteringsförhållandena erfarenhetsmässigt är lättare än vid Chalmers tekniska högskola att tillgodose behovet av biträdande lärarkrafter genom anställande av övningsassistenter, synes enligt *överstyrelsens* mening kostnaderna för övningsassistenter vid Chalmers tekniska högskola kunna beräknas efter en något lägre norm. *Överstyrelsen* har sålunda funnit sig kunna stanna vid att för denna högskolas vidkommande uppskatta medelsbehovet för övningsassistenter till ett årligt belopp av 900 kr. för varje studerande eller till ett sammanlagt belopp av $(2\,400 \times 900 =) 2\,160\,000$ kr.

Till vikariatsersättningar vid icke vakanta professorer, laboraturer (motsvarande) och ordinarie universitetslektorstjänster beräknar *överstyrelsen* i enlighet med *kollegienämndens* förslag ett medelsbehov av 90 000 kr.

Till grundlön åt rektors vikarie upptager *överstyrelsen* slutligen ett belopp av i runt tal 35 000 kr.

Anslagsbehovet för här ifrågakarande ändamål för budgetåret 1963/64 uppskattas sålunda till sammanlagt $(55\,000 + 4\,473\,000 + 2\,160\,000 + 90\,000 + 35\,000 =) 6\,713\,000$ kr. I förhållande till budgetåret 1962/63 innebär detta en anslagsökning med 1 051 000 kr., som med hänsyn till höjda ersättningar (åt övningsassistenter och rektors vikarie) till ett belopp av i runt tal 187 000 kr. är av automatisk karaktär.

Punkt 45. Till högskolans rektor utgår för närvarande bl. a. ett arvode av 3 000 kr. och ett representationsbidrag av 1 800 kr.

Överstyrelsen tillstyrker bifall till *kollegienämndens* förslag om en höjning av arvodet med 840 kr. till 3 840 kr. och av representationsbidraget med 1 500 till 3 300 kr.

Punkt 48. *Överstyrelsen* tillstyrker ett förslag från *kollegienämnden* om inrättande vid högskolans bibliotek av en tjänst som bokbindare i Ae 9.

Punkt 49. *Överstyrelsen* erinrar om att verksamheten vid högskolans

kansliavdelning erhållit en alltmer ökad omfattning. Detta förhållande har enligt överstyrelsen främst orsakats av den pågående nybyggnadsverksamheten och upprustningen i övrigt av högskolans lokaler, vilken för kansliavdelningens del medfört handläggandet av planeringsfrågor och konferenser med offentliga organ på byggnadsområdet i betydande omfattning. Den successivt ökade undervisningen vid Chalmers tekniska högskola för filosofie studerande från Göteborgs universitet medför vidare, framhålls det, allt flera problem angående samundervisningen med universitetet. En förstärkning av avdelningens personal med kvalificerad utbildning framstår därför enligt överstyrelsens uppfattning erforderlig för att de ökade arbetsuppgifterna skall kunna bemästras. Då de arbetsuppgifter, som tillförts avdelningen i icke ringa utsträckning är av invecklad natur, finner överstyrelsen det angeläget, att en tjänst som förste byråsekreterare inrättas. Den sålunda förordade tjänsten föreslås placeras i lönegrad Ag 23. Vid bifall till ifrågavarande förslag kan ett belopp av 10 000 kr. av nu utgående medelsanvisning för anställande av administrativ arbetskraft indragas, framhåller överstyrelsen.

Punkterna 52 och 53, 56 och 57 samt 60. *Kollegienämnden* har med hänsyn till högskolans utbyggnad begärt två nya tjänster som expeditionsvakt i Ae 7. *Överstyrelsen* förordar inrättande av en sådan tjänst.

Kollegienämnden har vidare äskat sju och en halv extra ordinarie kansli-biträdestjänster. *Överstyrelsen* föreslår sju sådana tjänster.

Vad angår teknisk biträdespersonal har *kollegienämnden* begärt femton tjänster som laboratorieingenjör och en tjänst som ingenjör i Ae 19 samt härjämte en tjänst som förste instrumentmakare i Ae 13, tretton tjänster som instrumentmakare i Ae 11, tio tjänster som institutionstekniker i Ae 9, fyra tjänster som vaktmästare i Ae 7 och femton tjänster som laboratoriebiträde i Ag 7. *Kollegienämnden* har också föreslagit uppflyttning i lönegrad m. m. för åtskilliga tjänster.

Överstyrelsen förordar att följande tjänster inrättas, nämligen en som förste instrumentmakare i Ae 13, sju som instrumentmakare i Ae 11, nio som institutionstekniker i Ae 9 och tre som vaktmästare i Ae 7. Härjämte föreslår överstyrelsen, att för teknisk biträdespersonal i övrigt anvisas ett belopp av 132 000 kr., varvid överstyrelsen beräknat, att beloppet bör förslå till sammanlagt tio tjänster som tekniskt biträde i Ag 7. *Överstyrelsen* tillstyrker slutligen bifall till åtskilliga av de av *kollegienämnden* föreslagna lönegradsuppflyttningarna m. m.

Punkt 54. Under erinran om att medel för en tjänst som telefonist i Ae 7 och tre tjänster som telefonist i reglerad befordringsgång vid anslagstilldelningen för budgetåret 1962/63 beräknats utgå först fr. o. m. den 1 januari 1963 beräknar *överstyrelsen* medel för avlöningar till dessa tjänstinnehavare för hela budgetåret 1963/64.

Punkt 59. *Överstyrelsen* anför: I samband med tillkomsten från och med den 1 juli 1963 av de nya kemiprofessurerna vid Göteborgs universitet bör en å högskolans avlöningsstat nu uppföra tjänst som vaktmästare i Ae 8 (återbesättes i Ae 7) överföras till universitetets stat i enlighet med vad högskolans kollegienämnd föreslagit. Detta medför för högskolans del en automatisk utgiftsminskning motsvarande avlöningskostnaden för ifrågavarande befattningshavare.

Departementschefen. Enligt statsmakternas tidigare fattade beslut skall från och med nästa budgetår vid Chalmers tekniska högskola intagas ytterligare

sammanlagt 103 studerande i första årskursen vid högskolans avdelningar för maskinteknik, väg- och vattenbyggnad samt för kemi. Samtidigt härmed når tidigare genomförda intagningsökningar hösten 1963 högre årskurser. Detta gäller främst avdelningen för elektroteknik.

Liksom beträffande tekniska högskolan i Stockholm har jag ansett mig böra vid min medelsavvägning för nästa budgetår taga särskild hänsyn till behovet av resurser på grund av ökningen av antalet studerande.

I överensstämmelse med statsmakternas beslut förra året med anledning av propositionen 1962: 43 beräknar jag medel för nästa budgetår för dels följande tio professurer, nämligen en professur i konstruktionsmaterial I, en i elektronfysik I, en i elektronfysik II, en i elektronfysik III, en i informationsteori, en i ekretsteori, en i byggnadsakustik samt tre i byggnadsteknik — benämnda I, II och III — dels en observatur i elektronfysik I och en laboratur i byggnadsstatik. Samtidigt härmed bortfaller behovet av medel på grund av principbeslutade indragningar av följande högre tjänster, nämligen professurerna i elektronik, telekommunikation, byggnadsteknik och brobyggnad samt observationen i elektronik och laboraturen i samma ämne ävensom laboraturen i elektricitetslära och elektrisk mätteknik. Till förste innehavare av den nya professuren i informationsteori bör i enlighet med överstyrelsens förslag utses den nuvarande professorn i telekommunikation, Carl-Georg Aurell, utan eljest föreskrivet ansöknings- och sakkunnigförfarande. Slutligen bör i överensstämmelse med vad som förra året förutsattes befattningarna som speciallärare i materiallära, i metallografi och värmebehandling, i elektroteknisk materiallära och i akustik samt befattningen som biträdande lärare i ultrakortvägsteknik indragas (p. 10, 18—23 och 28—32).

I enlighet med föreliggande förslag torde den professur i fasta tillståndets fysik, om vars inrättande i Göteborg fr. o. m. budgetåret 1964/65 principbeslut fattats av statsmakterna i fjol, böra fr. o. m. nämnda budgetår uppföras på personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola. Professuren bör — vilket framhölls i propositionen 1962: 43 och som även förutsattes i nu föreliggande förslag om professurens placering — ses som en förstärkning av den högre tekniska och matematisk-naturvetenskapliga utbildnings- och forskningsorganisationen i dess helhet i Göteborg och alltså utnyttjas även för undervisning och forskarhandledning för de studerande vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet i Göteborg (p. 1a).

Jag har ingen erinran mot förslaget om namnändring av professuren i elasticitets- och hållfasthetslära samt av laboraturen och universitetslektoratet i samma ämne till professur, laboratur respektive lektorat i hållfasthetslära (p. 1b).

Överstyrelsen har hemställt om inrättande av tretton ordinarie och ett extra universitetslektorat, sistnämnda lektorat avsett för undervisningen för universitetsstuderande vid högskolan. För egen del har jag funnit mig böra tillstyrka, att fem nya ordinarie lektorat inrättas, nämligen ett i vart och ett av ämnena

matematik, fysik, mekanik, hållfasthetslära och byggnadsstatik. Det nya universitetslektoratet i fysik torde böra disponeras för undervisningen av såväl teknologer som universitetsstuderande i ämnet. Samtidigt med inrättandet av de fem nya lektoraten bör befattningen som biträdande lärare i mekanik indragas. I enlighet med överstyrelsens förslag bör vidare det nuvarande universitetslektoratet i elektronik erhålla ändrad benämning till universitetslektorat i elektronfysik I (p. 2, 4—6 och 33 b).

De indragningar av befattningar som speciallärare och biträdande lärare, som jag i det föregående föreslagit, medför en minskning av behovet av anslagsmedel under delposten till arvoden åt speciallärare och biträdande lärare med 37 500 kr. Å andra sidan bör i anledning av överstyrelsens förslag under punkterna 7—9, 13 och 14, 16 och 17, 34, 36—38 samt 40 beräknas ett belopp av 3 380 kr. Härjämte bör med hänsyn till inträffad arvodesreglering läggas ytterligare 141 255 kr. till posten. Av beloppet utgör 3 760 kr. arvodestillskott till förut nämnda belopp av 3 380 kr.

Vid min anmälan i det föregående av anslaget Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan har jag räknat med tillkomsten fr. o. m. nästa budgetår av en speciallärartjänst i kemi, avsedd för den föreslagna textillinjen vid högskolan. Jag beräknar här medel för denna lärartjänst, tillhoppa 25 940 kr. Mot föreslagen ändrad benämning av befattningen som biträdande lärare i modellförsöks- och propellerteknik till befattning som biträdande lärare i skeppshydropneumatik har jag ingen erinran. Med hänsyn till vad jag nu förordat bör delposten för nästa budgetår höjas med ett avrundat belopp av 133 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av överstyrelsen, besluta angående fördelningen av ifrågakvarande delpost.

I överensstämmelse med vad jag förordat under avlöningsanslaget för Göteborgs universitet bör två tjänster som biträdande lärare i Ae 21, i oorganisk respektive fysikalisk kemi, indragas fr. o. m. nästa budgetår (p. 35).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår vid högskolan inrättas ytterligare en tjänst som forskningsingenjör i lönegrad Ae 23 (p. 43).

I fråga om delposten till arvoden till tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter har överstyrelsen föreslagit en uppräkningsmedel i runt tal 1 030 000 kr. Jag förordar, att ifrågakvarande delpost uppräknas med 950 400 kr. Vid avvägningen av medelsanvisningen har jag bl. a. beräknat medel till tretton assistenttjänster, av vilka sju tjänster i anledning av det föreslagna nettotillskottet av nya professurer samt en tjänst för den i tidigare sammanhang förordade textillinjen vid högskolan. I likhet med överstyrelsen har jag därvid som beräkningsgrund för dessa tjänster använt löneklassen 19. För textillinjen har jag härjämte beräknat 14 625 kr. i övningsassistentmedel. Jag har vid beräkningen av det erforderliga antalet assistenttjänster även förutsatt att bortfall av tre nu befintliga tjänster i kemi, för vilka kostnaderna i enlighet med överstyrelsens förslag bör överföras till avlöningsstaten för universitetet i Göte-

borg. Slutligen har jag beräknat ytterligare 1 700 kr. såsom tillskott till grundlön åt rektors vikarie. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen, meddela erforderliga föreskrifter rörande dispositionen av förevarande delpost (p. 44).

Jag biträder överstyrelsens förslag under punkten 45 om vissa arvodeshöjningar m. m. såtillvida, som jag förordar höjning av dels det till rektor utgående arvodet med 840 kr., dels rektors representationsbidrag med 1 200 kr.

Personalen vid högskolans bibliotek bör i överensstämmelse med förslag av överstyrelsen tillföras en tjänst som bokbindare i Ae 9. Jag beräknar här medel för en sådan tjänst (p. 48).

För extra arbetskraft vid högskolans kansliavdelning disponeras nu ett belopp av 10 000 kr. Då jag ansett mig kunna konstatera ett klart redovisat behov av en heltidstjänstgörande förste byråsekreterare vid avdelningen finner jag det ändamålsenligt, att vid högskolan inrättas en sådan tjänst med lönegradsplacering t. v. i Ag 23. Jag beräknar erforderliga medel härför. Den nuvarande medelsanvisningen till tillfällig arbetskraft bör samtidigt indragas (p. 49).

I anledning av överstyrelsens under punkterna 52 och 53, 56—58 samt 60 redovisade förslag om utökning av antalet tjänster som expeditionsvakt, kansli-biträde, laboratorieingenjör m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tjugosex nya biträdestjänster. Av dessa bör tjugo avses för de tjänster som professor och laborator, vilka jag i det föregående föreslagit till inrättande. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av överstyrelsen, besluta i fråga om dessa biträdestjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på avdelningar och institutioner.

Överstyrelsens förslag under punkten 54 om ytterligare medelsanvisning för de fr. o. m. den 1 januari 1963 inrättade tjänsterna som telefonist i Ae 7 respektive reglerad befördringsgång biträder jag.

Jag beräknar slutligen ett minskat medelsbehov till följd av den av mig under Göteborgs universitets avlöningsanslag förordade överföringen av en tjänst som vaktmästare i Ae 8 från högskolan till universitetet (p. 59).

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Det sammanlagda medelsbehovet till avlöningar för nästa budgetår beräknar jag till $(15\,941\,000 + 3\,760\,000 =)$ 19 701 000 kr. Av den föreslagna anslagshöjningen är i runt tal 2 078 000 kr. att anse som automatiska utgiftsökningar.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Chalmers tekniska högskola, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Chalmers tekniska högskola, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 895 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	604 000	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	23 900	627 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	6 712 400	
b. Undervisning om arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem	6 100	
c. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan	3 456 600	10 175 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		4 787 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		216 000
Summa kr.		19 701 000

c) till *Chalmers tekniska högskola*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 19 701 000 kr., varav 154 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

[238] 81. *Chalmers tekniska högskola*: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 104 000	1 010 943
1962/63	1 148 000	
1963/64 (förslag)	1 399 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande omkostnadsstat samt för nästa budgetår överstyrelsens för de tekniska högskolorna förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1963/64 föreslagna änd- ringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	8 200	+ 6 000	+ 6 000
2. <i>Expenser:</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	613 000	+ 85 000	+ 50 000
b) Övriga <i>expenser:</i>			
Biblioteket	10 500	+ 3 000	+ 1 500
Högskolan i övrigt	580 000	+ 184 000	+ 168 500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	45 000	+ 45 000	+ 15 000
4. Resersättningar, <i>förslagsvis</i>	56 000	+ 10 000	+ 3 000
5. Bevakning av högskolans lokaler om natten, <i>förslagsvis</i>	20 000	+ 6 000	+ 6 000
6. Flyttning av institutioner till nya lokaler m. m.	—	+ 40 000	
	Summa kr. 1 332 700	+ 379 000	+ 250 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>			
7. Ersättning för bränsle, lyse och vatten	183 600	—	of.
8. Hyror	1 100	+ 1 000	+ 1 000
	Nettoutgift kr. 1 148 000	+ 380 000	+ 251 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i huvudsak följande.

Höjningen av *posten 1* föranledes av belastningen och ökningen av antalet tjänster vid högskolan. Uppräknigen av *posten 2 a* betingas av den nytillkommande kemibyggnaden. Den växande verksamheten vid biblioteket och prisstegringar föranleder ökningen av *posten 2 b*: biblioteket. Höjningen av *posten 2 b*: högskolan i övrigt hänför sig till ökade kostnader för städning och telefon, annonsering samt inköp och underhåll av möbler. Den nuvarande medelsanvisningen till publikationstryck täcker inte på långt när kostnaderna för tryckning av högskolans vetenskapliga handlingar, något som motiverar en fördubbling av *posten 3*. Uppräknigen av *posten 4* motiveras med den ökade verksamheten vid högskolan och ökade biljettpriser för järnvägsresor. Beräkningen av *posten 5* grundar sig på utvidgningen av det bevakade området, tillkomsten av nya byggnader samt höjda bevakningskostnader. För bestridande av flyttningskostnader för institutioner och laboratorier inom avdelningarna för teknisk fysik och kemi erfordras 40 000 kr. Detta belopp beräknas under den nya *posten 6*. *Posten 8* redovisas med endast ett nominellt belopp med hänsyn till den hårda belastningen av högskolans lokalutrymmen.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 148 000 + 251 000 =) 1 399 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola*: Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 399 000 kr.

[239] 82. Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 728 000	1 830 314
1962/63	2 000 000	
1963/64 (förslag)	2 205 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en höjning av detta anslag med 546 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän uppräknings av anslaget med 340 000 kr. Härjämte äskar överstyrelsen för särskilda ändamål en medelsanvisning av 135 000 kr.

Departementschefen. Jag förordar en allmän förstärkning av detta reservationsanslag med 200 000 kr. Härjämte beräknar jag i överensstämmelse med vad jag under anslaget Vissa kostnader för den nordiska hushållshögskolan förordat ett ytterligare belopp av 5 000 kr. för linjen i textillära. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med $(2\,000\,000 + 205\,000 =) 2\,205\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 205 000 kr.

[240] 83. Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	950 000	1 024 148
1962/63	925 000	
1963/64 (förslag)	950 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår begärt ökning av medelsanvisningen med 1 175 000 kr. Därvid har kollegienämnden räknat med en generell höjning av anslaget med i runt tal 1 070 000 kr. och en engångsanvisning för särskilda ändamål med 105 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän höjning av anslaget med 675 000 kr. Härutöver beräknar överstyrelsen att för nästa budgetår för särskilda ändamål erfordras 100 000 kr.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra tillstyrka en höjning av detta anslag med 25 000 kr. Anslaget torde alltså böra uppföras med $(925\,000 + 25\,000 =) 950\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 950 000 kr.

[241] 84. Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	160 000	173 865
1962/63	170 000	
1963/64 (förslag)	190 000	

Kollegienämnden har hemställt om en höjning av anslaget med 30 000 kr. Till stöd härför har kollegienämnden åberopat den allt större stegringen av främst de utländska tidskriftspriserna.

Överstyrelsen föreslår samma anslagshöjning som överstyrelsen beräknat beträffande motsvarande anslag vid tekniska högskolan i Stockholm, 30 000 kr., och hänvisar därvid, förutom till prisstegringar m. m., till den växande litteraturen på det tekniskt-vetenskapliga området.

Departementschefen. I fråga om detta anslag föreslår jag en höjning med 20 000 kr. till följd varav anslaget för nästa budgetår bör uppföras med (170 000 + 20 000 =) 190 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

[242] 85. Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	40 000	34 430
1962/63	44 000	
1963/64 (förslag)	54 000	

Beträffande dispositionen av anslaget gäller samma bestämmelser som för motsvarande anslag vid tekniska högskolan i Stockholm.

Kollegienämnden har hemställt om en ökning av anslaget med 16 000 kr. Till stöd härför har anförts det växande antalet studerande vid högskolan.

Överstyrelsen biträder kollegienämndens förslag och åberopar därvid som ytterligare skäl för en anslagshöjning att reskostnaderna stigit.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. Anslaget bör därför uppföras med (44 000 + 10 000 =) 54 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 54 000 kr.

[243] 86. Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	576 000	425 425
1962/63	1 206 000	
1963/64 (förslag)	2 623 000	

Organisationskommittén för tekniska högskolan i Lund föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 1 486 000 kr. till 2 692 000 kr. Av den äskade höjningen beräknas i runt tal 130 000 kr. utgöra automatisk utgiftsökning.

I det följande lämnar jag en redogörelse för organisationskommitténs förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag, såvitt gäller motiveringar, att närmare beröra endast de av organisationskommitténs förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Organisationskommitténs förslag framgår av efterföljande sammanställning.

*A. Professorer m. fl.**Avdelning F¹*

- 1) professur i fasta tillståndets fysik, principbeslut 1962,
- 2) professur i kärnfysik, principbeslut 1962,
- 3) professur i matematisk fysik, principbeslut 1962,
- 4) professur i mekanisk värmeteori med strömningslära, principbeslut 1962,
- 5) universitetslektorat i matematik,
- 6) universitetslektorat i hållfasthetslära,
- 7) universitetslektorat i matematisk statistik,
- 8) universitetslektorat i mekanik,
- 9) specialläraryrke i allmän kemi, principbeslut 1962, arvode 11 140,
- 10) specialläraryrke i allmän teleteknik, principbeslut 1962, arvode 9 530,
- 11) utökning av den med specialläraryrket i ritteknik förenade undervisningsskyldigheten, kostnad 9 240 kr.

Avdelning M

- 12) professur i maskinelement, principbeslut 1962,
- 13) specialläraryrke i kemi, principbeslut 1962.

Avdelning E

- 14) en professur i elautomatik, principbeslut 1962.

B. Tillfälliga lärare m. fl.

- 15) höjning av delposten till ersättning åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter med i runt tal 429 000 kr.

¹ Beträffande förkortningarna torde få hänvisas till tekniska högskolans i Stockholm avlöningsanslag.

C. Bibliotekspersonal

- 16) bibliotekarietjänst i Ae 23,
- 17) förste biblioteksbiträdestjänst.

D. Kanslipersonal

- 18) uppflyttning av en tjänst som kanslibitråde i Ae 7 till tjänst som kontorist i Ae 9 samt tre tjänster som kanslibitråde i Ae 7 vid högskolans avdelningar och institutioner,
- 19) tjänst som kanslibitråde i Ae 7 vid ekonomiavdelningen,
- 20) tjänst som expeditionsvakt i Ae 7 (fr. o. m. 1 januari 1964).

E. Teknisk biträdespersonal

- 21) två nya instrumentmakartjänster i Ae 11,
- 22) sex nya institutionsteknikertjänster i Ae 9,
- 23) ökad medelsanvisning till teknisk biträdespersonal i övrigt, kostnad 36 612 kr.

F. Övrigt

- 24) arvode av 1 380 kr. till vardera av tre avdelningsföreståndare samt representationsbidrag av 1 800 kr. till verkställande ledamoten ävensom minskning av medelsbehovet till experter med tillhopa 5 940 kr. i anledning av dessa förslag,
- 25) tillsyn över städning och ämbetslokaler, kostnad 500 kr.,
- 26) kuratorsverksamhet, kostnad 5 000 kr.

Organisationskommittén har därjämte framställt förslag om ökad medelsanvisning på grund av 1962 och 1963 års lönehöjningar, fr. o. m. den 1 juli 1962 vidtagna lönegradsändringar för vissa tjänster, löneklassförändringar samt andra automatiska utgiftsförändringar.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna och kanslern för rikets universitet tillstyrker i allt väsentligt organisationskommitténs förslag.

Organisationskommittén framhåller bl. a. följande.

Punkterna 1, 2, 3 och 4. Dessa professurer skall enligt beslut av 1962 års riksdag inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Punkt 5. Ämnet matematik studeras under första läsåret av samtliga teknologer. Under budgetåret 1963/64 beräknas antalet studerande i första årskursen vara 180. Vid den slutliga utbyggnaden av avdelningen kommer motsvarande antal att uppgå till 350. Den föreläsningssal för 200 åhörare, som enligt de ursprungliga beräkningarna skulle stå färdig till hösten 1963, torde inte bli färdigställd förrän senare. Detta innebär, att undervisningen i vissa delar måste dubbleras. Antalet föreläsningstimmar budgetåret 1963/64 uppgår med dubbelning till 336. Då ämnet matematik under budgetåret 1963/64 företrädes av en professor och en universitetslektor är det uppenbart, att en utökning av antalet lärare med kompetens att föreläsa i ämnet är nödvändig redan fr. o. m. budgetåret 1963/64. Med hänsyn till ämnets stora omfattning och till dess snabba tillväxt föreslås att ytterligare ett lektorat inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

Punkt 6. Undervisningen i hållfasthetslära omfattar dels en större kurs, som läses av avdelningarna F och M, och dels en mindre kurs som läses av

avdelning E. Under budgetåret 1963/64 blir antalet föreläsningar 147. Då detta antal överstiger det som normalt utgör professors undervisningsskyldighet, föreligger behov av ytterligare lärare med kompetens att föreläsa i ämnet. Härtill kommer att antalet övningstimmar under samma budgetår beräknas uppgå till 588.

Punkt 7. Innehavare av tjänst såsom professor, laborator (motsvarande) och universitetslektor i ämne, som ej är tekniskt tillämpningsämne, är skyldig att i vissa fall bestrida undervisning och examination i sitt ämne vid såväl högskolan som vid universitetet i Lund. Under budgetåret 1963/64 beräknas antalet föreläsningar totalt uppgå till 302, varav 77 vid högskolan och 225 vid universitetet. Härtill kommer gruppövningar vid universitetet om tillhoppa 195 timmar. Det föreligger behov av en universitetslektor i ämnet redan budgetåret 1963/64.

Punkt 8. Antalet föreläsningstimmar i mekanik beräknas budgetåret 1963/64 uppgå till 252 och antalet övningstimmar till 770. Behov föreligger av ett universitetslektorat i ämnet fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Punkterna 9—10. De under dessa punkter upptagna befattningarna skall inrättas i enlighet med principbeslut av 1962 års riksdag.

Punkt 11. Budgetåret 1963/64 skall undervisning i ritteknik meddelas för 130 teknologer. Med hänsyn härtill och då kurserna för de olika avdelningarna inte helt överensstämmer måste undervisningen dubbleras. Detta medför en utökning av timantalet, varför arvodet måste höjas.

Punkterna 12, 13 och 14. Dessa två professurer ävensom speciallärarbefattningen skall enligt beslut av 1962 års riksdag inrättas fr. o. m. den 1 juli 1963.

Punkt 15. Medel har hittills icke utgått till tillfälliga lärare vid högskolan. För att bereda högskolan möjlighet att anordna extra kurser och anlita gästföreläsare bör beräknas ett belopp av 5 000 kr.

På grund av ökat antal studerande och tillkomsten av nya professurer uppstår ett behov av ytterligare 15 assistenttjänster utöver de 16 nu befintliga. Härtill kommer behovet av två assistenter för undervisningen i matematisk statistik vid universitetet.

För övningsassistenter bör under budgetåret 1963/64 på grund av rekryterings svårigheter inte beräknas medel i större omfattning än vad som svarar mot 700 kr. per teknolog. Överstyrelsen för de tekniska högskolorna torde böra medgivas rätt att beträffande ämnet matematik efter framställning från kommittén föreskriva, att för övningsassistenter beräknade medel må tagas i anspråk för anställande av fler assistenter än vad som föreskrivits. Som förutsättning härför skall dock gälla, att övningsassistenter i ämnet icke kan förvärfvas i erforderlig utsträckning och att utbytet ur undervisningssynpunkt bedömes som ofrånkomligt.

Punkterna 16 och 17. Organisationskommittén föreslår dels en befattning som bibliotekarie i Ae 23 och dels en befattning som förste biblioteksbiträde i Ae 9 för biblioteksverksamheten vid högskolan. Kommittén vill därvid understryka vikten av att verksamheten vid högskolans bibliotek snarast kan igångsättas. Litteratur och tidskrifter kommer nämligen att behövas i full utsträckning från läroåret 1963/64 och måste redan från början klassificeras på ett riktigt sätt. Kommittén vill erinra om att högskolan för innevarande budgetår tilldelats ett reservationsanslag om 85 000 kr. till bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek samt att kommittén äskat samma belopp för ändamålet för 1963/64. Tekniska högskolans bibliotek disponerar icke nu några egna lokaler. Efter samråd med universitetsbibliotekarien kommer därför personalen att i

avvaktan på tillkomsten av en större biblioteksenhet för den tekniska litteraturen placeras i universitetsbibliotekets lokaler.

P u n k t 18. För varje av professor företrädd institution fordras i princip ett heltidsanställt kanslibitråde. För budgetåret 1963/64 beräknas tre nya kanslibiträdestjänster bli erforderliga.

P u n k t 20. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 kommer avdelningarna F, E och M att finnas vid högskolan och verksamheten blir då utspridd på fyra eller fem byggnader. Kommittén finner det därför nödvändigt att en ny tjänst som expeditiönsvakt i Ae 7 inrättas vid högskolan. Tjänsten torde dock inte behöva tillkomma förrän den 1 januari 1964.

P u n k t e r n a 21, 22 och 23. Med hänsyn till att högskolans lokaler ännu inte står färdiga bör antalet tekniska hjälpkrafter begränsas i förhållande till stomplanen för teknisk högskola i Lund. Då förhållandevis mer kvalificerat arbete kommer att utföras under utbyggnadsskedet framföres de mera kvalificerade tjänsterna.

P u n k t 24. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 bör i likhet med vad som gäller vid de övriga tekniska högskolorna avdelningsföreståndarna tillerkännas ett arvode av 1 380 kr. Vidare föreslås, att ett representationsbidrag av 1 800 kr. tillerkännes kommitténs verkställande ledamot. Någon ökning av medelsbehovet för dessa ändamål beräknas inte, då en motsvarande besparing torde uppstå genom att medelsbehovet till experter kan antas minska i motsvarande omfattning.

P u n k t 26. Alltsedan högskolans start har en grupp om fem studentrepresentanter från tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola och Lunds universitet ställt sig till kommitténs förfogande för information och samråd vid fullgörande av kommitténs uppdrag. Under det första läroåret har en av denna grupp utsedd teknolog bedrivit en fortlöpande studiekurativ verksamhet för högskolans studenter. Under innevarande läroår avser högskolans teknologer att i samråd med kommitténs verkställande ledamot anställa en kurator. Organisationskommittén finner kuratorsverksamheten vara av vital betydelse för teknologerna vid högskolan. Mot denna bakgrund föreslås ett anslag av 5 000 kr. till studiekurativ verksamhet.

Kanslern ifrågasätter om inte den för biblioteket föreslagna personalen — med hänsyn till bl. a. en önskvärd samordning av biblioteksresurserna — borde uppföras på Lunds universitets avlöningsstat.

Departementschefen. För avdelningen för teknisk fysik skall i enlighet med statsmakternas år 1962 fattade beslut (prop. 1962: 43, SU 103; Rskr 246) fyra i stomplanen upptagna professurer inrättas fr. o. m. nästa budgetår, nämligen i fasta tillståndets fysik, kärnfysik, matematisk fysik och mekanisk värmeteorik med strömningslära. För dessa professurer beräknar jag alltså nu erforderliga medel (p. 4).

Då jag funnit behov föreligga av ordinarie universitetslektorat i matematik, hållfasthetslära och mekanik, tillstyrker jag att dessa tre lektorat inrättas fr. o. m. nästa budgetår (p. 5 och 6 samt 8). För lektorsundervisning i matematisk statistik torde tills vidare erforderliga lärarkrafter kunna erhållas genom samordning av högskolans undervisning i ämnet med undervisningen vid universitetet (p. 7).

I enlighet med beslut av 1962 års riksdag skall fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillkomma två specialläraryrbesättningar vid avdelningen för teknisk fysik, nämligen en i allmän kemi och en i allmän teleteknik. Jag beräknar nu här medel för dessa befattningar med 13 970 kr. respektive 12 710 kr. Vid beloppens bestämmande har hänsyn tagits till företagen arvodesreglering (p. 9 och 10). Jag beräknar härjämte i anledning av kommitténs förslag och nämnda arvodesreglering ett förhöjt arvode till specialläraren i ritteknik av 13 480 kr. (p. 11).

Vid avdelningen för maskinteknik skall enligt beslut av riksdagen fr. o. m. den 1 juli 1963 tillkomma en professur i maskinelement och en specialläraryrbesättning i kemi. Med hänsyn till motsvarande professors benämning vid de övriga tekniska högskolorna förordar jag, att professuren kallas professur i läran om maskinelement. Jag beräknar här medel för denna professur (p. 12). För specialläraryrbesättningen i kemi torde böra beräknas 4 520 kr. (p. 13).

Topptjänstorganisationen vid avdelningen för elektroteknik skall enligt riksdagsbeslut i föl tillföras en professur i elautomatik fr. o. m. nästa budgetår. Jag beräknar nu medel härför (p. 14).

Med anledning av kommitténs förslag förordar jag, att delposten till tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter uppräknas med i runt tal 441 000 kr. Jag har därvid i likhet med kommittén beräknat medel för grundlön åt ytterligare 17 assistenter, varvid jag som beräkningsgrund använt löneklassen 19. Jag har härjämte tagit hänsyn till senast vidtagen arvodesreglering för övningsassistenter. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av organisationskommittén, meddela erforderliga föreskrifter rörande dispositionen av förevarande delpost.

Då jag anser det angeläget, att högskolans biblioteksorganisation kan börja byggas ut redan fr. o. m. nästa budgetår, förordar jag inrättande av en bibliotekarietjänst i Ae 23 och en tjänst som förste biblioteksbiträde i Ae 9 fr. o. m. den 1 juli 1963 (p. 16 och 17). Det bör, i avvaktan på biblioteksfrågans slutliga lösning, ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga organisatoriska föreskrifter rörande tjänsterna.

I anledning av kommitténs under punkterna 18, 21, 22 och 23 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som instrumentmakare, kanslibiträde m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare fjorton biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av organisationskommittén, besluta i fråga om inplacering i lönegrad av dessa tjänster ävensom rörande fördelningen av tjänsterna på olika institutioner.

Då jag funnit behov föreligga av en tjänst som expeditionsvakt i lönegrad Ao 7 fr. o. m. den 1 januari 1964 beräknar jag medel härför (p. 20).

Mot organisationskommitténs förslag till arvoden för avdelningsföreståndarna och representationsbidrag till kommitténs verkställande ledamot har jag inte funnit anledning till erinran (p. 24).

För sådan verksamhet som närmast motsvarar de uppgifter, som vid univer-

siteten åvilar undervisningsnämnderna, beräknar jag under förevarande anslag ett belopp av 3 000 kr. (p. 26).

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Anslaget torde böra uppföras med $(1\,206\,000 + 1\,417\,000 =) 2\,623\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för tekniska högskolan i Lund, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tekniska högskolan i Lund, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	708 000	
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a. Arvoden åt speciallärare och biträdande lärare, <i>förslagsvis</i>	55 400	
b. Övriga arvoden och särskilda ersättningar, <i>förslagsvis</i>	90 000	145 400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Ersättningar åt tillfälliga lärare, assistenter och övningsassistenter, <i>förslagsvis</i>	783 300	
b. Avlöningar åt annan icke-ordinarie personal vid högskolan, <i>förslagsvis</i>	331 000	1 114 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		638 300
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>		17 000
Summa kr.		2 623 000

c) till *Tekniska högskolan i Lund*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 623 000 kr.

[244] 87. Tekniska högskolan i Lund: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	175 000	65 572
1962/63	265 000	
1963/64 (förslag)	338 000	

Följande sammanställning upptager för innevarande budgetår gällande kostnadsstat samt för nästa budgetår organisationskommitténs för teknisk högskola i Lund förslag till förändringar och departementets anslagsberäkning.

<i>Utgifter</i>	För 1962/63 upptagna belopp, kr.	Av kommittén för 1963/64 föreslagna ändringar, kr.	Departemen- tets anslags- beräkning för 1963/64, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	2 000	—	of.
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	75 000	—	of.
3. Expenser:			
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	100 000	+ 50 000	+ 50 000
b) Övriga expenser	73 000	+ 19 100	+ 18 000
4. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	15 000	+ 5 000	+ 5 000
	Summa kr. 265 000	+ 74 100	+ 73 000

Höjningen av posterna betingas av högskolans pågående utbyggnad.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget uppräknas med det belopp som angivits i departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (265 000 + 73 000 =) 338 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Omkostnader* för budget-
året 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 338 000 kr.

[245] **88. Tekniska högskolan i Lund: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	52 000	45 858
1962/63	120 000	
1963/64 (förslag)	325 000	

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår för nästa budget-
år en sammanlagd medelsanvisning av 325 000 kr., innebärande en anslagsökning
med 205 000 kr.

Departementschefen. Jag biträder organisationskommitténs förslag. Anslaget
bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (120 000 + 205 000 =) 325 000 kr.
Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Materiel m. m.* för bud-
getåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kr.

[246] **89. Tekniska högskolan i Lund: Nyanskaffning av apparater m. m.**

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår, att i riksstaten
för budgetåret 1963/64 under här nämnda rubrik upptages ett reservationsanslag
av 100 000 kr.

Departementschefen. I överensstämmelse med organisationskommitténs förslag
torde för nästa budgetår till nyanskaffning av apparater m. m. för tekniska hög-

skolan i Lund böra anvisas 100 000 kr. Medelsanvisningen bör ske i form av ett reservationsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[247] **90. Tekniska högskolan i Lund: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek**

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 85 000 kr.

Organisationkommittén för teknisk högskola i Lund hemställer att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. I enlighet med föreliggande förslag bör detta anslag för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

[248] **91. Tekniska högskolan i Lund: Resebidrag till studerande**

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår, att i riksstaten för nästa budgetår under här nämnda rubrik upptages ett obetecknat anslag av 5 000 kr.

Departementschefen. Jag förordar i enlighet med organisationskommitténs förslag, att ett särskilt, obetecknat anslag anvisas för detta ändamål. Medelsanvisningen för nästa budgetår bör emellertid begränsas till 2 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 2 000 kr.

d) Högre konstnärlig utbildning

[249] 92. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	599 000	670 788
1962/63	687 000	
1963/64 (förslag)	939 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Professor i stadsbyggnadskonst i Bq 3 med samtidig indragning av ett för undervisning i ämnet avsett belopp av 10 000 kr.
2. Assistent i reglerad befordringsgång i ämnet stadsbyggnadskonst.
3. Assistent i reglerad befordringsgång vid skolan för grafisk konst med samtidig indragning av nuvarande arvode (6 000 kr.) åt en koppartryckare, tillika tekniskt biträde, vid skolan.
4. Assistent i reglerad befordringsgång vid skolan för dekorativ konst.
5. Halvtidsanställd bibliotekarie i Ae 23 med samtidig indragning av nuvarande arvode (2 400 kr.) åt akademiens bibliotekarie.
6. Fotograf i Ae 11.
7. Kontorist i Ae 9 vid arkitekturskolan.

Ändrad lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

8. Professor i grafisk konst i Bq 3 i stället för föreståndare för skolan för grafisk konst, tillika lärare i grafisk konst, i Ao 26.
9. Kansliskrivare i Ao 11 i stället för kontorist i Ao 9.

Övriga förslag

10. Höjning med 3 600 kr. av arvodet till akademiens kamrerare (nuvarande arvode 2 400 kr.)
11. Medelsanvisning av 5 000 kr. till arvoden åt gästföreläsare och andra tillfälligt anställda.

Till stöd för de under *punkterna 3, 4, 6, 8 och 11* redovisade förslagen anför akademien i huvudsak följande.

Punkt 3. Nu utgående arvode åt koppartryckaren vid skolan för grafisk konst motsvarar varken det med uppgiften förenade ansvaret eller arbetsbördan. Arbetet består huvudsakligen i tryckning av elevernas arbeten och instruktion i tryckningsförfarande. För detta krävs inte bara yrkesmässig skicklighet utan också konstnärliga meriter. På grund av elevantalet och undervisningens om-

fattning har koppartryckarens arbetstid under senare år ökat till 24 timmar i veckan.

Punkt 4. Undervisningen i monumentalmåleri och dekorativ konst har fått ökad betydelse i samband med det växande intresset för konstnärlig utsmyckning av såväl allmänna byggnader som bostadsområden. Allt fler konstnärer kommer att inse nödvändigheten av utbildning i kalkmåleri, mosaikläggning m. m. Tillgången på kompetenta krafter för utsmykningsuppgifter måste tillgodoses. En utbyggnad av undervisningen vid konsthögskolan är sålunda motiverad. Professor Olle Nyman, som förestår ateljén för monumentalmålning och dekorativ konst, framhåller vikten av att vidmakthålla en teknisk tradition på detta område. Utvecklingen kräver i första hand en komplettering av undervisningen i de speciella tekniska förfaringssätten. För närvarande saknar den konstnärlige ledaren av undervisningen en fast medhjälpare för denna uppgift. Som en första nödvändig förstärkning föreslås en tjänst som teknisk instruktör. Av innehavaren bör fordras både konstnärliga och tekniska meriter.

Punkt 6. Vid akademien har inretts ett fotografiskt laboratorium, där biblioteksbiträdet vid akademien utfört arbeten för konsthögskolans räkning jämsides med äligganden i biblioteket. Ansenliga besparingar har därvid kunnat göras. Samtidigt har särskilt den arkitekturhistoriska institutionen kunnat tillföras en mycket omfattande och värdefull samling av fotografier i negativ och kopior. Även undervisningen i andra ämnen vid arkitekturskolan och högskolans övriga avdelningar har dragit ansenlig fördel av laboratoriets resurser. Det framstår som ett angeläget önskemål att konsthögskolan tillföres en särskild tjänst för det fotografiska arbetet och för de uppgifter för arkitekturskolan, som sammanhänger därmed, såsom vården av bildarkivet och ritningssamlingarna.

För biblioteket finns utöver tjänsten som biblioteksbiträde endast en arvodesanställd bibliotekarie. En förstärkning av arbetskraften för biblioteket framstår som synnerligen nödvändig med hänsyn bl. a. till en besvärande eftersläpning i fråga om katalogisering och ordnande av samlingarna. Den föreslagna tjänsten skulle även innebära en förbättring av bibliotekets arbetskraftssituation.

Punkt 8. För nutida konstuppfattning intar grafiken en med övriga konstarter likvärdig ställning. Den grafiska skolan vid konsthögskolan har varit av avgörande betydelse för utveckling av den grafiska konsten till den höga nivå den uppnått i Sverige. Under skickliga och konstnärligt kvalificerade lärares ledning har skolan givit en såväl konstnärligt som tekniskt högtstående undervisning. Under dessa förhållanden har det kommit att framstå som omotiverat att ledaren av den grafiska skolan inte har samma ställning som föreståndarna för de olika ateljéerna för målning, teckning och skulptur. Även när det gäller undervisningen på grafikens område bör de konstnärliga faktorerna betraktas som de väsentligaste trots den stora roll som behärskandet av de olika grafiska teknikerna spelar. Den princip, som knäsatte vid konsthögskolans omorganisation 1938 och som innebar ombyte av lärare efter en tioårsperiod med hänsyn till bildskapandets och konstuppfattningens förändringar, bör gälla även den grafiska skolan.

Punkt 11. Det är angeläget att konsthögskolan får disponera medel för att bl. a. kunna anlita gästföreläsare för belysning av skilda konstnärliga problemställningar.

Riksbibliotekarien, som avgivit utlåtande över akademiens framställning såvitt avser biblioteket, anser det befogat att tillstyrka inrättande av en tjänst som

fotograf, då denna har nära anknytning till biblioteksarbetet. Tjänsten synes dock, framhåller riksbibliotekarien, inte kunna placeras i högre lönegrad än Ae 9. Riksbibliotekarien finner vidare, att tjänsten som biblioteksbiträde bör ombildas till en tjänst som förste biblioteksassistent i Ae 13, samt att biblioteket för närvarande har katalogiseringsbalanser, som inte synes kunna avvecklas utan en tillfällig förstärkning av arbetskraften.

Departementschefen. Att den grafiska konsten i våra dagar tillvinner sig ett växande intresse som konstnärligt uttrycksmedel är obestriddligt. Akademien har i medvetande härom framhållit den stora betydelse som konsthögskolans utbildningslinje för grafisk konst haft och har för vidmakthållande och utveckling av den grafiska konstarten i vårt land. I likhet med akademien finner jag det motiverat, att ledaren för den grafiska skolan bör ha samma ställning som föreståndarna för högskolans ateljéer för målning, skulptur och teckning. Jag föreslår sålunda, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas en professur i grafisk konst vid konsthögskolan. För den föreslagna tjänsten bör gälla samma bestämmelser i fråga om tillsättningsförfarande och anställningsvillkor som för högskolans professurer i målning, skulptur och teckning. Tjänsten bör sålunda placeras i lönegrad Bq 3 och innehavaren förordnas för en till tio år begränsad anställningstid. Vid bifall till förslaget torde den nuvarande tjänsten som föreståndare för skolan för grafisk konst, tillika lärare i grafisk konst i Ao 26 bära indragas (p. 8).

I anslutning till mitt förslag om förstärkning av den grafiska skolan vill jag tillägga, att det synes mig angeläget att akademien undersöker möjligheterna att öka intagningskapaciteten vid denna utbildningslinje.

Det synes mig motiverat, att konsthögskolans personal förstärkes med en tjänst som fotograf. Jag beräknar nu medel för en sådan tjänst, placerad i lönegrad Ae 9 (p. 6).

Med anledning av vad akademien anfört bl. a. under punkten 6 vill jag nämna, att arvodet till akademiens bibliotekarie i enlighet med företagen arvodesreglering höjts från 2 400 kr. till 3 600 kr.

Förslaget om en assistenttjänst vid skolan för grafisk konst anser jag mig inte kunna biträda (p. 3). Jag vill emellertid i detta sammanhang nämna, att arvodet åt koppartryckaren vid skolan i enlighet med företagen arvodesreglering höjts från 6 000 kr. till 7 200 kr. Med anledning av de här nämnda arvodeshöjningarna bör anslaget uppräknas med sammanlagt 2 400 kr.

För att förbättra konsthögskolans möjligheter att anlita gästföreläsare föreslår jag en medelsanvisning av 3 000 kr. (p. 11).

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 252 000 kr. och således uppföras med (687 000 + 252 000 =) 939 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, som föranledes av vad jag i det föregående anförte;

b) godkänna följande avlöningsstat för Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	490 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	79 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	114 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	246 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 900

Summa kr. 939 000

c) till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 939 000 kr.

[250] 93. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	109 000	140 564
1962/63	208 000	
1963/64 (förslag)	224 000	

Följande sammanställning upptager av akademien för nästa budgetår föreslagna ändringar i omkostnadsstaten jämte departementets anslagsberäkning.

	Akademien	Departementet
1. Sjukvård m. m. (nu 100)	+ 100	+ 100
2. Övriga expenser (nu 87 800)		
a) bortfall av engångsanvisning	— 10 000	— 10 000
b) löpande utgifter	+ 13 000	+ 15 900
c) engångsutgifter	+ 50 600	+ 10 000
Summa kr.	+ 53 700	+ 16 000

Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

S j u k v å r d. Medelsåtgången under denna anslagspost motiverar den föreslagna uppräknings.

Övriga expenser. *Löpande utgifter.* Den automatiska kostnadsökningen för städning utgör 8 000 kr. Anslagsmedlen för skrivmateriel, telefon och transporter behöver med verksamhetens och personalens nuvarande omfattning höjas med sammanlagt 5 000 kr. *Engångsutgifter.* Som engångsanvisning äskas för inköp av ateljéutrustning för målarskolorna och grafiska skolan ytterligare 3 000 kr., av skåp för arkitekturhistoriska institutionens skioptikonsamling 5 000 kr., av inventarier till nya lokaler på Skeppsholmen för skulpturateljéerna 14 000 kr., av ny armatur i ritsalarna 5 000 kr. samt av bildprojektor för arkitekturskolan samt en kamera för det fotografiska laboratoriet sammanlagt 8 600 kr. — Bifalles akademiens förslag om en professur i stadsbyggnadskonst, krävs 15 000 kr. för utrustning av en institution för detta ämne.

Departementschefen. Jag förordar, att anslaget höjes med det belopp som angivits i den nyss redovisade departementsberäkningen. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (208 000 + 16 000 =) 224 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:
Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag
av 224 000 kr.

[251] 94. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	93 571
1962/63	145 000	
1963/64 (förslag)	155 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 38 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Undervisningsmateriel, levande modeller, samlingarnas ökande m. m. (nu 99 100)	+ 32 000
2. Elevernas studieresor (nu 10 600)	+ 6 000
	Summa kr. + 38 000

Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande angående den föreslagna höjningen under *p u n k t 1.*

Medelsbehovet för löpande utgifter för *undervisningsmateriel och undervisning i speciella ämnen* beräknas minska med 3 000 kr. vid bifall till förslaget om en tjänst som assistent vid skolan för dekorativ konst och öka med 10 000 kr. vid bifall till framställningen om inrättande av en professur i stadsbyggnadskonst. Härutöver begärs en engångsanvisning av 4 000 kr. för anskaffande av skioptikonbilder och fotografier för undervisningen i arkitekturhistoria. Ökning av utgifterna för *levande modeller* beräknas till 7 500 kr. För *samlingarnas ökande och underhåll* begärs en höjning för bokinköp och bindning för biblioteket med 1 500 kr. Som engångsanvisning för inköp av litteratur för undervisningen begärs därutöver 6 000 kr. vardera för institutionen i arkitekturhistoria och för den föreslagna institutionen i stadsbyggnadskonst.